

КОЛЛЕКЦИЯ · АМЕРИКА XX ·

УИЛД МУОРДЕН ФРАНСИС



ИЗДАТЕЛЬСТВО · ПАРАДОКС ·

УИЛЯМ УОРТЪН

ГОРДОСТ

Превод: Иглика Василева

chitanka.info

След „Пилето“ и „Отбой в полунощ“, българският читател отново има възможност да се срещне с американския писател Уилям Уортън. Това не е истинското му име. Уилям се казва неговият кръстник, а Уортън е моминската фамилия на майка му. Малцина познават лицето му, защото досега не е допуснал нито един журналист с фотоапарат или камера край себе си. Американец е, но живее във Франция. Писател е, но се прехранва като художник. И като всеки художник ненавижда подреденото и осигурено еснафско съществуване. Живее на яхта някъде по Сена. Това е най-подробната биография, която може да се събере и напише за този загадъчен американец в Париж.

Загадъчен, подобно на двузначното заглавие, което е дал на романа си „Гордост“, защото освен този най-непростим измежду смъртните грехове, въпросната английска дума означава и „семейство“, но не какво да е, а единствено семейство лъвове.

Едно момче расте под нежната закрила на своите родители, в задушевната атмосфера на домашния кът; един младеж възмъжава в самотата на отдалечена ферма, в страданията на войната и опасностите на автомобилния спорт; един лъв остарява, не познал свободата на саваната. И всеки един от тях, и малкото момче, и улегналият мъж, дори и застарелият лъв се лутат в дебрите на живота, търсят своето място в него. Ще го намерят: единият в семейството, другият в любовта, третият в смъртта.

Уилям Уортън ни разказва за непреходните неща в живота. Избира думите си да бъдат прости и ясни, сякаш говори на скупчили се край огъня, зажаднели за приказки деца.

Иглика Василева — преводач

После вглъбено и методично, без да бърза, черпейки от скрития опит на дремещите в него инстинкти, Тъфи разкъсва дрехите на Джими и му разпаря корема. Изважда

вътрешностите и отначало ги опитва бавно и внимателно, а после започва яростно да ръфа всичко наред. Наведен над жертвата си, припряно дъвче необикновената си плячка.

Оглозгва почти целия гръден кош; настървено подбутва тялото, подмята го, хапе го, дави го, души го и накрая откъсва големи парчета месо от бутовете.

След първите десет минути се поуспокоява и дори с известна нежност обелва широките триглави мускули, под които лъсва големият трохантер на бедрената кост. След това, като използва страничните си зъби, като с ножица отрязва едната ръка на Джими високо над рамото. Държи я в устата си, а от нея капе кръв.

„Специалните качества, отделящи Уилям Уортън от другите автори, са брилянтно демонстрирани в новата му книга «Гордост» — роман, чието заглавие изразява широкия спектър на чувствата, събрали заедно четирима забележителни протагонисти: любящ баща и неговия син, войнстващ циркаджия и голям африкански лъв. Това е дълбоко вълнуващ разказ за любовта, за надеждата, за семейството и, естествено — за гордостта.“

Алфред А. Кнопф Ink.

ТРАНСФОРМАЦИИ: Уортън

Псевдонимът се превръща в автор /готическо/.

Авторът се превръща в дете /сантиментално/.

Грехът се превръща в добродетел /романтично/.

Другото се превръща в аз /екзистенциално/.

Пилето се превръща в лъв /героично/.

Гордостта се превръща в прайд^[1] /семантично/.

Малко по малко прозата му заплашва да се превърне в плът /еротично/.

Ясен Атанасов

[1] Pride /англ./ означава „гордост“ и група ловове. ↑

Какво сме ние, ако не семейство?

*На родителите ми:
Сара Амелия 1905–1980
Албърт Хенри 1902–1975*

„О, гордост, непоносима и омразна на всички! Сред всички пороци ти си винаги първа, ти си винаги последна. Защото всеки грях започва с теб и свършва едва след като ти си отидеш.“

Папа Инокентий III,
„За презрението към света“

ПРОЛОГ

На 6 октомври 1938 в Уайлдуд, щата Ню Джързи, един лъв, участващ в мотоциклетния атракционен номер „Стената на смъртта“, избяга от клетката си и причини смъртта на човек.

Същия този ден, след преговори, Невил Чемърлейн преотстъпи Судетите^[1] на Адолф Хитлер. Беше Йом Кипур, денят на изкуплението. Евреите от цял свят се молеха, постеха, разкайваха и смиряваха душите си. Още и не подозираха, че през следващите седем ужасни години щеше да има много грях за изкупление.

Ан Шеридан подаде молба за развод, а Марта Рей се готвеше да встъпи в брак с Дейвид Роуз.

Отвсякъде се чуваше за работнически размирици. Голямата депресия бавно отминаваше и работниците, макар и доволни, че отново са на работа, поставяха искания за по-справедливо разпределение на печалбите и за по-голяма сигурност на работните места. Американската федерация на труда се канеше да затвори автомобилните заводи. В Джонстаун, щата Пенсилвания, Конгресът на производствените профсъюзи воюваше срещу полицейските части на стоманодобивните компании. Във Филаделфия полицията се намеси в стачката на боклукчите, стигна се до насилие, на което работниците отговориха с нови безредици.

* * *

Денят, в който лъвът избяга, беше точно един месец преди моя дванайсети рожден ден. Предишното лято бях видял този номер с

мотоциклетите, наречен „Стената на смъртта“. Беше същото онова лято, когато за пръв път изживях еякулация.

В живота има събития вододелни или още върхови. Бягството на този лъв беше нещо такова за мене. То се превърна в знамение, в подсъзнателен символ за въздействието на насилието и беззаконието в този живот.

Взе да ме мъчи един и същ кошмар. Преследваше ме повече от шест години, чак до избухването на Втората световна война, по време на която събрах материал за много по-ужасни кошмари.

В моя „лъвски кошмар“ аз сънувам, че живея на улица, много подобна на онази, която Дики описва в тази книга. Скрил съм се зад входната врата на нашата къща и гледам през стъклена й витрина към покритата тераса и стъпалата отпред. Навсякъде се виждат лъвове, които обикалят улиците и дворовете, спотайват се помежду къщите.

Мама и татко, сестра ми, баба и дядо, лелите ми, вуйчовците, братовчедите, приятелите ми и съседите, всички са навън. Разхождат се и пет пари не дават за лъвовете.

Разтреперан, аз се втурвам навън да ги предупредя за опасността, за бедата, която ги дебне, но те нехаят, смеят се, викат, че лъвовете били невинни котенца.

Отчаян хуквам обратно да се скрия зад непревземаемата крепост на нашата входна врата. И оттам виждам как зверовете злодеи разкъсват, ръфат, убиват хората, които обичам.

И в този миг се събуждам, хлипам неутешимо, погълнат от бездънното чувство на загуба.

Този роман, независимо от фактите на истинската трагедия, е художествено произведение. Героите, преживелиците и тяхната последователност, както и описаните събития са рожба на моето въображение. Всяко съвпадение с действителността е случайно.

Може би романът е мой сетен опит да прогоня тези нощни лъвове, тези сукуби^[2] или може би, скрит зад привидната защита на входната врата, аз все още безпомощно се опитвам да предупредя хората за невидимите опасности, които ги дебнат отвред. Не зная, пък и това няма никакво значение.

А сега да започваме. Дики Кетълсън ще ни разкаже за своята гордост — света на *неговото* семейство.

Уилям Уортън

[1] Судетите — голяма област в Чехия. Б.ред. ↑

[2] Зли духове, които се съвкупяват със спящи мъже (мит). Б.пр.]

↑

ПЪРВА ЧАСТ

Там, където живея в Стоунхърст Хилс, къщите се издигат в редици, с тесни улички помежду им. Ама тия улички не са като ония във Филаделфия при дядо. Ония са много по-стари, още от времето, когато хората не са имали толкова много автомобили.

Нашите улички в Стоунхърст са строени след Първата световна война, когато хората взеха да правят гаражи, защото вече имаха коли.

При дядо уличките представляват съвсем тесни алейки, колкото един средно широк тротоар, с железни огради от двете страни. В задния двор на всяка къща има градинка, дето лете цъфтят много цветя и най-вече слънчогледи и ружи.

Освен това в задния двор на дядовата къща има две сковані врати, от които тръгват стъпалата към мазето, и това е така, защото тия къщи са строени на равен терен, а не на хълм.

Тук в по-голямата си част нашите улички са прокарани тъй, че да има път за колата до гаража. Под всяка къща има гараж. Уличките са по-широки, но все пак две коли трудно се разминават, особено където още ги има ония старовремски веранди с изدادени напред стъпала.

По нашата уличка настилката така се е напукала, че от нея са останали само ситни камъчета и изпотрошени павета. Освен това всички си изхвърлят кофите със смет и пепел на улицата, а боклукучията никога не стига чак дотук, та е все мръсно и мирише.

В къщите от нашата редица кухните гледат към задните веранди. Тези веранди се издигат на три-четири метра над земята. Ако не са те, човек може да отвори кухненската врата, да стъпи на измамливо подала се напред трошлива тухла и да се пребие.

Когато ние с татко събаряме някоя от тия прогнили веранди, той временно заковава върху кухненската врата две дъски на кръст, за да не би някой разсеяно да прекрачи прага и да се пребие.

От нашата страна на уличката къщите са по-navисоко, отколкото от другата, защото тая редица се издига върху рид. По моему оттук

идва и името Стоунхърст Хилс^[1]. То звучи дори твърде красиво за тия голи редици от къщи.

Задните веранди се врязват в уличките и не представляват нищо особено. В нашата редица всяка къща е като обърнат близнак на съседната. Старовремските задни веранди са построени така, че има само един ред стъпала, който води до всяка двойка къщи. Ако питате мен, въобще няма нужда от тия стъпала; много по-лесно е, пък и е по-просто да минеш през кухнята, после по стълбите на мазето и да излезеш през вратата на мазето, както и правят всички.

Задните веранди се използват единствено за простиране на прането. Всяка къща си има въже на макара, което пресича уличката до задната стена на отсрешната къща.

Нашето въже е закрепено чак у Маклоски на Гринуд Авеню. Тяхното пък — у нас. Докъдето ми стига окото, уличката е замрежена от тия въжета на макари.

Доколкото ми е известно, Маклоски са единствените хора по цялото Гринуд Авеню, с които се знаем. Иначе никой не познава никого от другата уличка. Дори ще ви призная, че мен ме е малко шубе да минавам по Гринуд Авеню; там все се навъртат едни такива зли и яки хлапетии и ако става дума, нито един от тях не е и припарвал до „Сейнт Сирил“, където ходя аз; повечето се мъкнат в безплатното общинско училище на Стоунхърст.

Нямам представа кога всички са решили да си поставят макари и въжета, но сега всяка къща разполага с място за сушене на прането. През зимата, или когато вали, простираме дрехите в мазето. А при хубаво време, в понеделник, когато почти всички жени в квартала перат, улицата не се вижда от развяващи се дрехи. По обяд в понеделник се прибирам от училище целият вир-вода от капещото пране, сякаш съм тичал в проливен дъжд. Пък и в други дни от седмицата все има дрехи да се ветреят над главата ти, така че се чувствуваш като в палатка.

В нашата отсечка, от нашата страна на улицата, има петдесет къщи, които образуват квартала Кловър Лейн 7000. Една-единствена пряка под нивото на земята пресича улиците, но само на половината от квартала. Минава между 7048 и 7046. Нашата къща е 7066.

Къщите от отсрецната страна на улицата, онези, които гледат към нашите фасади и са накацали по рида, носят нечетни номера. Номерата са изписани само на предния вход и ако случайно минеш отзад, въобще не можеш да разбереш коя къща чия е. Знам например че къщата на Маклоски трябва да е Гринуд 7076, въпреки че никога не съм проверявал дали е така. Няма начин да е друг номер.

Както ви казах, къщите са разположени на нещо като рид, но ако тръгнете, да речем по Кловър Лейн, или Радбърн Роуд, или Гринуд Авеню, едва ли ще забележите това, защото те обикалят възвишението в концентрични кръгове и вървят все по равно, но ако минете от другия път, там вече си е стръмно. Радбърн Роуд е над Кловър Рейн и дори отсрецният тротоар на Кловър Лейн е по-висок от нашия. Моравата пред нашата къща е равна, но дворовете отсреца са полегати. По-хубаво е мястото пред къщата ти да е равно, но пък полегатите дворове са по-добри, когато играем на „Царя на хълма“ или решим да копаем тунели.

Веднъж влязох в спалнята у Джими Малони. Къщата им е отсреца, на стръмното. Оттам се вижда целият рид, чак до Балтимор Пайк. Страшно е хубаво. Джими ме заведе в спалнята на техните, за да ми покаже бельото на майка си, но гледката от прозореца ми беше по-интересна.

Нашите спални гледат към задната уличка и от тях не се виждат покривите на къщите по Гринуд Авеню, въпреки че те са под нас, така че преди да влезем в гаража, ние даваме газ, за да превалим малката височинка, а те пък пускат по инерция. И все пак не сме чак толкова нависоко, че другите къщи да са ни като на длан. По-скоро сме на нивото на прозорците им и сме заградени с тухлени огради.

От високата страна на Кловър Лейн предните веранди на къщите имат по дванайсет стъпала. Когато си у Джими Малони например, от верандата им се виждат всичките спални на нашата улица, но все пак разстоянието с голямо и едва ли можеш да съзреш какво става вътре, пък дори и с бинокъл.

Разносвачът на лед минава по задната уличка. Качва леда на верандата по стъпалата, ако, разбира се, все още има останали стъпала: искал да кажа, ако ние с татко още не сме им направили от новия вид

веранди, които са без стъпала. В такъв случай разносвачът на лед минава през мазето и нагоре по стълбите.

Всеки, който иска лед, поставя на кухненския си прозорец едно жълто картонче; някои го поставят на прозорчето на мазето си. В четирите му ъгълчета са напечатани числата 25, 50, 75 и 100 и според това колко лед искаш, вдигаш нагоре съответното ъгълче. Ако пък не искаш лед, поставяш картончето гърбом. Някои вече са си купили хладилници и не държат картончета по прозорците си.

Ако се случиш на улицата, когато минава колата с леда, разносвачът винаги специално ще ти отчупи късче лед, за да те почерпи, или пък просто ще ти подаде от натрошени парченца, останали от предишното нарязване. Платформата на камиона за лед е дървена и цялата е просмукана с вода; по нея има лъскави метални лайстни, за да се плъзгат по-лесно ледените блокове.

С помощта само на тесла ледарят изсича съвършени кубчета или по-големи парчета. Понякога ще замахне само два пъти, и готово. Освен това си има и едни големи щипки, с които взема леда, хвърля го във вечно мокрия си чувал от зебло и го мята на гръб. Нашият продавач на лед е нисък, но страшно силен. Нямам представа къде живее, пък и да го попитам, нищо няма да разбера от отговора му, защото той не знае и две думи на американски.

И оня, дето ни продава плодове и зеленчуци, и той минава по задната уличка. Камионът му е стар и боядисан в тъмнозелено. Спре насред улицата и ревне: „Пресни плодове, пресни зеленчуци“, но ако не знаеш какво точно вика, никога няма да схванеш, защото цялото го изкарва като една дума или по-скоро го изпява на един дъх. Италианец е и нищо не му се разбира.

Когато мама ме праща да купя нещо от него, тя все ми вика да гледам в кантара и да внимавам за рестото, защото щял да ме мине. Ама ако питате мене, той повече минава себе си, отколкото другите. Като отмери килото или там каквото си му казал, той винаги ще ти хвърли отгоре още един домат, или чушка, а пари ти взема само за колкото си искал. И освен това винаги ми бутва в ръката я ябълка, и нещо друго да си ям по пътя към къщи, ей така, без пари, за здраве, вика. И не само на мене дава, а на всички.

Пак по същата задна уличка минава и точиларят, дето остри ножове и ножици и оня, дето стърже хрян от големи хрянови корени.

Забърква го в бурканче още пред теб, но бурканчетата всеки трябва лично да си ги носи. Татко умира за хрян. А мене само сълзи ми потичат от него. Че то и на кон ще му потекат сълзи от тоя хрян. По задната ни уличка минават още и боклукичите.

Млекарят обаче минава с каруцата си *отпред*. Има бял кон, целият на светлосиви петна. Този кон си знае пътя толкова добре, че и без млекаря да му дърпа юздите, спира точно където трябва. Млекарят идва сутрин много рано и аз рядко успявам да го зърна, само когато бутилките му се раздрънчат в металните каси или пък конските копита ме разбудят, се измъквам от постелята, за да го погледам от предната веранда. Това се случва само през лятото, когато и рано сутрин вече е светло.

Зиме млекарят минава още по тъмно. Когато е много студено, млякото замръзва в бутилките и избутва нагоре картонената капачка, дето е същата като от чашите със сладолед и със същото малко ушенце, за което се дръпва да се отвори. Това замръзнало мляко е почти като сладолед и става много хубаво с овесена каша, а най-хубави са малките ледени иглички в него.

Кюмюра ни го стоварват отпред и ние го прибираме през малкото прозорче на мазето. Купуваме по пет тона на година. Камионът, с който ни го докарват, е също като онъ, с който ни носят леда, само че в този са двама души и нито един от тях не е нашият разносвач на лед.

Кюмюрът пристига в големи чували от зебло, а към камиона има прикрепен дълъг метален улей, който се мушка през прозорчето направо в мазето. Единият от мъжете лашка чувалите по улея, а другият ги побутва с една лопата да не се заклещят, докато се плъзгат. Кюмюрът е мокър и вдига ужасен шум; излиза ни по-евтино, като го купим през лятото, затова така и правим, въпреки че тия въглищари винаги ни изпотъпват тревата и разцъфналите кученца.

Едно от задълженията ми е да събера изръсените по двора кюмюрчета. Да оставим, че пълня по половин кофа от тях, но по-важното — прибирам ги, за да не попаднат между ножовете на косачката. През лятото аз кося моравата и подрязвам тревата край оградата. Това подрязване край оградата е мъчна работа. Татко вдигна ограда с колове, за да не влизат в двора ни кучета, а и деца, така поне аз мисля.

И хлебарят, и той минава отпред, но това обикновено става следобед. Имаме двама хлебари — Фрайхофер и Бонд. Мама предпочита Бонд, така както татко предпочита вестника „Булетин“ пред „Леджър“ и „Инкуайърър“. Не зная защо. Има такива неща, дето малките деца не бива да знаят, но знам, че купуваме мляко от Абът, хляб от Бонд и „Булетин“. Знам още, че от три години насам не купуваме нищичко от магазина на „Джей Ай“, нито дори електрически крушки, но това вече *зnam* защо.

Сега, когато татко отново се върна на работа при тях, току-виж, пак сме взели да купуваме разни неща от там. „Джей Ай“ означава Джързи Индъстрис. Татко казва, че това Джързи не е като породата крави, а Джързи като името на щата. Ние живеем във Филаделфия, но татко работи за „Джей Ай“. Казва се Джързи Индъстрис, защото главният им завод е в Ню Джързи. *И до ден-днешен* недоумявам защо му трябваше да се връща при тях.

* * *

Лете по предната улица минава и едно камионче, дето продава сладолед и разни други неща, и още човекът с въртележката за хлапетии.

В нашия квартал друго има-няма, ама хлапетии дал господ. Повече са и от котките, и от кучетата, но докато котките и кучетата, или поне повечето от тях, са бездомни, то децата обикновено не са.

Лично аз предпочитам задната ни уличка пред предната. Тя е по-скришна и там, отзад, всичко е *по-истинско*. Там никой не окачва кафези за пойни птички и не сади цветя. Всичко си е така, както си е и на мен това ми харесва. Предните веранди до една са боядисани, а на някои къщи дори са остьклени. На пръсти се броят дърветата на нашата улица, но едно от тях се намира в нашия двор. Всъщност то се намира точно по средата на общия ни двор, който делим със съседите Робинс. От другата ни страна са Ренолдс и те също имат дърво, но тяхното е общо с другите им съседи — Фенимор, и е по-ниско от нашето. Дърветата са от ония, които се източват право нагоре, без да се

разклоняват; в нашия квартал няма нищо по-високо от тях. Стърчат и над телевизионните антени дори. То няма и място за друг вид дървета, като онези например, с широко разперените клони. При нас, в Стоунхърст, е ужасна теснотия — игла да хвърлиш, няма къде да падне.

Най-високата част на хълма, там, където живеем ние, започва от Клифтън Роуд, който е от по-издигнатата страна на Радбърн Роуд. После, след Радбърн, следва Кловър Лейн, а под нас е Гринуд Авеню. В другия си край Гринуд Авеню излиза на едно широко голо поле, където ловим змии, чупим бутилки, изгаряме коледните си дръвчета и други такива неща.

Улицата, която всъщност се спуска право надолу по хълма и която е на пет къщи от нас в посока към Лонг Лейн, се нарича Коупли Роуд. През зимата тя е най-хубавата ни пързалка наоколо, въпреки че за сериозни състезания с шейни ходим на пистата за голф до прогимназията в Северен Дарби. Там има много хубави нанадолнища, но за всеки ден и Коупли Роуд върши работа. Като се отъпка снега едно хубаво, можеш да се спуснеш от Клифтън Роуд чак до края на голото поле, почти докъдето Коупли Роуд завива към Гилфорд Роуд и отново излиза на Лонг Лейн. На Лонг Лейн се намират каки-речи всички магазини; всички, освен Бакалничката.

В нашия квартал не всички имат коли и затова повечето гаражи са празни. Някои ги използват, за да си складират непотребни вещи, а други са ги превърнали в работилнички. А пък Хершафтови направиха от своя гараж бакалничка. Тя е от малкото места, където можеш да си купиш хляб или мляко само срещу едно листче хартия с подписа ти, без да даваш истински пари.

Но трябва да си от квартала, иначе мисис Хершафт не дава. Мама казва, че в Бакалничката всичко било по-скъпо, но ние често купуваме оттам, особено мляко, сапун, консервирани супи и захар. На мама ѝ е удобно, защото може да изпрати дотам Лоръл или мен, без да се тревожи.

Мама все се тревожи. Просто си е такава.

Но голямото пазаруване го правим на Лонг Рейн в „А & П“ или в „Америкън“. В събота татко ни качва всички на колата и отиваме на разходка до Балтимор Пайк.

Татко има кола. Тя беше катастрофирала и въобще не вървеше. Мистър Карлсън му я продаде за пет долара. Татко се затвори в гаража и взе да я оправя, докато най-накрая тя тръгна. И тъй като отзад беше и без това цялата смачкана, татко махна цялата ѝ задна част и колата ни заприлича на малко камионче с платформа. Татко я боядиса в сиво с боята за веранди. Форд е, модел А, но въобще не прилича на обикновена кола. Използваме я, за да си пренасяме дървения материал, като строим веранди.

В събота и неделя ние с татко строим веранди, за да изплатим наема на къщата. Дълго време татко стоя без работа заради Депресията. Когато дойде Депресията, „Джей Ай“ уволни всички, включително и него, само с едно-единствено предупреждение за освобождаване от работа в срок от две седмици. Татко нищо не можеше да направи. Почти всички мъже от нашата улица останаха без работа. Живееха от помощта за безработни или работеха за УПА^[2].

По време на тази Депресия три години не бяхме плащали наема на къщата. Мистър Марсдън, който събира наемите, ни разреши да останем да живеем в къщата, защото и без това не можеше да намери други наематели с пари. А в квартала опразни ли се някоя къща, веднага изпочупват прозорците ѝ и дори задигат парапетите на верандата, за да си палят печките с тях. Има и такива, дето се изнасят от къщите през нощта, защото имат голям неизплатен наем.

Когато някой реши да се изнася, всички му помогат. Ще му намерят стар камион или няколко коли и ще започнат да изнасят покъщнината посред нощ. Много хора са си прекъснали електричеството и газта, защото дори и за тях пари не стигат, а тогава и в къщата повече не се трае.

Татко помогна на О’Хара, които живееха отсреща, а също и на Съливан, да се изнесат. И дори ако някой знае къде точно са се пренесли тези хора, мълчи си, за да не разбере отнякъде мистър Марсдън. Не зная какво може да им направи полицията, ако има късмет да ги открие. Сега всички хора са без пари, с изключение на богаташите, а пък не можеш всички да натикаш в затвора.

Преди година-две на татко му хрумна да направи нова веранда. Мама не смееше да излиза да простира прането на старата ни малка веранда, защото беше съвсем прогнила. Татко се споразумя със съседа Ренолдс да плати за целия дървен материал, а той и на него да вдигне една нова веранда. Мистър Ренолдс работи в дрогерия. Викаме му аптекаря, защото ни е приятно да си мислим, че сме съседи с истински аптекар, но всъщност той работи в „Медия“, където продава разни дреболии като червила и лепенки за мазоли, но все пак има работа.

Татко построи една обща веранда на двете къщи, като махна старите стъпала. Същинска палуба, съвсем като на кораб. Сложи нови подпори и ги издаде по-напред от старите, за да разшири верандата. Новата ни веранда стана десет пъти по-голяма от старата, почти колкото предната, и сутрин слънцето я огрява цялата. От нашата страна на улицата никога няма слънце на предната веранда, дори и през лятото.

* * *

Сега, с новата ни голяма веранда, мама вече не се страхува да излиза да простира прането, а ние слизаме долу през мазето, защото татко махна старите стъпала.

Мама и мисис Ренолдс накараха татко да сложи няколко реда тел под перилата, за да е сигурно, че никой няма да падне долу. Малкият Джими Ренолдс е само на три годинки и така мисис Ренолдс ще може да го оставя на слънце и да го наглежда от кухнята, докато готови или мие чинии.

Разбира се, за да преправи верандата, татко трябваше да вземе разрешение от мистър Марсдън, но тъй като старата и без това се държеше на свети крепки, мистър Марсдън веднага се съгласи.

А когато мистър Марсдън видя вече готовата веранда, попита татко колко ще струва да се построят такива веранди и на другите къщи. Аз бях там, когато го попита. Преди това не бях виждал мистър Марсдън. Той караше съвсем нов додж^[3] и носеше костюм и връзка. Май че тогава за първи път видях така облечен човек, и то през деня, като не се броят филмите, разбира се.

Татко погледна верандата, после мен. И каза на мистър Марсдън:

— Такава веранда с мой материал ще струва шестнайсет долара. Мистър Марсдън пак огледа верандата.

— Вижте какво ще ви кажа, мистър Кетълсън. Ще приспадам по двайсет долара от неизплатения ви наем за всяка веранда, която ми построите.

Материалът струва на татко по-малко от седем долара, което означава, че от всяка веранда той може да печели по тринайсет долара. Наемът ни е двайсет и осем долара на месец, така че той ще може бързо да изплати натрупалия се дълг, като строи веранди в събота. Само че трябва да спести отнякъде тези седем долара, защото те му трябват за дъски, пирони и бои.

Татко ми обясни всичко това после, като добави, че иска да му помагам. Докато строеше първата веранда, аз само гледах, не помагах.

Ето така правим. Първо купуваме дървен материал от големия склад на Маршъл Роуд. Всеки път татко купува материал колкото за три веранди. Мама все се сърди, защото харчи от „белите“ ни пари, сложени настрана специално за доктори и лекарства, но татко много иска да му се махне от главата този неизплатен наем; той въобще много мрази да дължи пари.

После слизаме в мазето. Татко си има записани всички размери, дори и на перилата. Аз разчертавам дъските според татковите мерки и после придържам краищата, докато той реже с триона. Цялата веранда „разкрояваме“ на един път — обикновено в петък вечер. Отначало ме беше страх, че ще объркам размерите и ще изхабим ценния дървен материал, но после много се отраках.

Татко научи отнякъде, че във военната корабостроителница разпродавали сива корабна боя почти на безценица. Веднага отиде и купи четири варела. Бяха големи колкото боклуцкийски кофи. Складирахме ги в мазето, далеч от пещта, в долния край на стълбата, под мишената на играта ни със стрелички. Всички наши веранди са боядисани с тази сива боя. Рано сутрин всяка събота ние двамата излизаме, освен ако вали или пък е много студено.

Първо разковаваме старата веранда. За целта си имаме лостове и татко ми показва как да започвам най-отгоре, така че да не падне нищо върху нас. Старите прогнили стъпала се разковават последни; те са шестнайсет. След това, с помощта на брадва и трион, нарязваме старите стъпала и подпори на парчета и ги слагаме отзад в колата, на мястото на материала, който сме донесли за новата веранда. Новия материал нареждаме пред къщата така, че всяко парче, което трябва да подавам на татко, да ми е подръка, най-отгоре на купчината. Той го измисли така.

Всичките му инструменти са натъкани в дървена кутия и всеки един е в отделна преградка. Татковите инструменти са много хубави, останали са му от времето, когато е бил дърводелец при *неговия* си баща. Има две бичкии, една „злодейка“, едно ренде, един ъгломер, два чука — и двата „Стенли“, свредел, пила, сглобки, дюлгерски метър, либела, длето, въобще всичко, дето трябва за дърводелска работа. Има си и друга дървена кутия, сам си я е направил, специално за пироните. В нея има осем отделенийца за различните по големина гвоздеи с главички и без главички, с цена от четири до шестнайсет цента.

Изгнилата дървесина връщаме вкъщи, когато си тръгваме, и я складираме в мазето. През зимата я използваме за подпалки, че да пестим въглищата.

После татко закрепва една греда в стената. Качва се на стълбата, която си носим от къщи. Аз я поддържам отдолу и му подавам каквото ми каже. След това нагласяваме бетонни блокове с форма на пресечена пирамида за носещите греди на новата веранда. Там, където пирамидата е пресечена, стърчат болтове. Тогава ние с татко правим гредите, после той се качва най-отгоре на стълбата, докато аз я поддържам, така че да може да набие рамката на пода.

След това трябва да се заковат дъските на верандата и да се сложи парапетът. Татко много го бива с гвоздеите; в това време аз започвам да боядисвам, така че обикновено и двамата свършваме едновременно. От началото до края вдигаме верандата за по-малко от пет часа.

Много мразех да си губя съботите, особено когато не съм във ваканция. В събота работехме толкова, колкото обикновено траеха и часовете ни в училище, и тогава неделята ми оставаше единственият свободен ден през седмицата, но неделните сутрини са напълно

опропастени, защото трябва да слагаме официалните си дрехи и да ходим на църква, след което засядаме на една дълга закуска. Чак в единайсет вече мога да се преоблека и да изляза да играя.

Но не се оплаквам. Полека-лека тази работа с татко взе да ми става приятна. Малко деца прекарват толкова време с бащите си.

Той винаги гледа да ми обясни разни дребни, но важни неща в дърводелската работа, например как да държа чука и как да замахвам само с китката. Показва ми как да работя с бичкията, като я тласкам с все сила напред, а после само я изтеглям, та зъбите на режещата лента свободно да се плъзгат. Учи ме как да топя четката в боята, как да я държа, така че да не ми излизат пришки, и как да нанасям боята по посока на дървесните влакна.

И за други неща си говорим с татко. Той все ме разпитва как върви училището, какво уча, интересно ли ми е. Него никога не го лъжа; направо си му казвам колко мразя училището, колко много се отегчавам и че въобще нямам никаква полза от него.

Татко е учил само осем класа и все ми повтаря, че без образование съм за никъде. Ако ме питате, осем класа ми се струват предостатъчни, а за мен това значи още четири години, без да се смята тази. Дотогава сигурно ще си изкарам сума ти пари само от верандите.

В мазето татко окачи една таблица, на която отбелязва още колко ни остава, докато наваксаме с наема. Когато започнахме, имаше трийсет и пет квадратчета — седем водоравно и пет отвесно. Щом се върнем от работа, той веднага отива да зачертава едно квадратче. Един път в месеца обаче не го прави — това е за нашия месечен наем.

Мистър Марсдън ни посочва къде да строим новите веранди. Верандите са все на хора, които редовно си плащат наема. Не е много честно, защото най-зле са верандите на ония, дето нямат пукната пара. Когато някая от тия сиромашки веранди вземе да се огъва или продънва, ние с татко спирате по пътя си към или от работа и татко им туря по някая скоба или пирон, колкото да не рухнат. Прави го ей така — без да иска пари. Често пъти хората дори не знаят кой им е потегнал верандата.

Като мине човек по улицата и само по новите сиво боядисани веранди без стъпала, с една дума, по нашите веранди, може да познае кой в квартала има работа и кой е безработен. Всеки пътуващ търговец,

ако има малко ум в главата си, първо ще се разходи да огледа кой има пари, а после ще звъни по вратите, вместо да кара наред.

В продължение на две години — откакто бях на осем та досега, сме построили повече от седемдесет веранди. Понякога през лятото успяваме да вдигнем и две веранди за една събота. В такива дни привързваме чак по мръкнало. Носим си обяд, защото вкъщи се прибираме чак за вечеря. Мама е против това да правим по две наведнъж, но ние с татко се чувстваме ужасно горди.

* * *

И така изплатихме *целия* си пресрочен наем. Спомням си деня, в който се върнахме с татко от работа и зачертахме и последното квадратче. Татко свали таблицата от стената и ми я подаде — хартията беше кафява опаковъчна и изцапана с боя. Едно от кабарчетата все падаше и затова в горната си част листът имаше безброй дупчици. Личеше си, че листът е употребявано парче хартия от месаря, което татко е измъкнал от кофата за боклук, защото от опаката му страна се виждаха кървави петна от месото.

— Дръж, Дики, хвърли това в пещта. Край, вече приключихме. Отсега нататък ще наливаме вода само в *собствената* си мелница.

Стоеше прав, бършеше ръцете си от боята с терпентиново масло, а аз отворих вратичката на пещта и хвърлих вътре листа. Той лумна ярко, изпраща и изгоря. И това стана точно преди да дойде лятото.

Ние продължихме да работим. Цяло лято строихме веранди, докато си изплатихме наема за цяла година напред. Свършихме точно преди да започне училището. Последната вечер, като се връщахме вкъщи, татко прибра инструментите под скамейката си в мазето, вместо да я остави отгоре, както правеше обикновено.

— Дики, цялата тази година все едно че в банката сме трупали. И то на сигурно, защото за цяла година напред тази къща ще бъде *истински* наша. Докато си на училище, вече няма да работим в събота; отсега нататък съботите са си лично твои. Може би следващото лято, ако се наложи, пак ще запретнем ръкави.

Той мърква, усмихва се и сваля презрамките на работния си комбинезон. Отдолу си е облечен както обикновено. Лято е, но денят е студен и мъглив. Не че е валило, но въздухът влажнее и боята не ще да съхне. Татко е навлякъл стария си пуловер с дупки на лактите и с разръфани маншети.

— И едно да запомниш от мен, Дики. Колкото и да работиш в този живот, ако не слагаш по нещичко на страна, все едно че не си си мръднал пръста. Ако изхарчваш каквото спечелиш, без да скътваш за черни дни и за стари години, значи си само една машина, и то машина, която работи за друг. Спестените пари — това е работата, дето си извършил лично за себе си, а единственото нещо, което си заслужава да купиш с тях, е своето свободно време. Запомни това добре.

* * *

Точно тогава татко получи писмо от „Джей Ай“, в което се казваше, че те отново отварят предприятието и му предлагат работа. Ще му плащат по трийсет и седем долара и петдесет цента на седмица. Това е два пъти повече от надницата му в УПА. По цяла нощ лъскаше подовете в банките и най-многото, което смогваше да вземе, бе двайсет и два долара. И аз бях там, когато татко отвори писмото. Беше пристигнало сутринта, но татко си беше вече легнал след нощното лъскане на подове. Обикновено ставаше по обяд, когато ние се връщахме от училище, и тогава всички сядахме на масата заедно, а после той пак тръгваше за работа след вечеря.

Обядът в нашата къща обикновено се състои само от доматена супа и яхния с чушки или пък от телешки бульон и сандвици, но с татко на масата е винаги забавно.

Той много умеет да разправя смешки. Любимата му е как докато лъска паркета в банката, все си отваря очите на четири, та дано от всичките тези пари, дето ги прехвърлят през деня, някое петаче да се е изплъзнало от пачката и да е паднало на пода. И така разказва, сякаш ще намери банкнотата, но тя винаги се оказва или обвивка на дъвка, или изгубена кърпичка, или пък... веднъж измисли, че било празна картонена кутия от моливи. Аз си знам, че и да намери пари, татко ще

ги върне на банката, но пак ми е интересно да го слушам; много харесвам как си ги измисля всичките истории.

Другата му смешна случка е как се счупва паркетольскачката. Тези машини са много стари и аз си мисля, че никой друг, освен моя баща не може да работи с тях. Той беше в една бригада с още трима души, но и тримата си нямали хабер от техника, дори и Рой Кърлин, нищо, че им беше шеф.

Та онзи ден по обяд мама подаде на татко писмото, което беше дошло със сутрешната поща. Тя цялата трепереше от възбуда. Татко седна и взе да дроби залци хляб в супата си; остави писмото на масата до чинията си и само бегло го погледна, като продължи да дроби хляба. Мама не я свърташе на едно място и току надничаше зад рамото му. Пликът беше от онези, които имат малко целофанено прозорче, през което се вижда името на татко и нашия адрес: 7066 Кловър Лейн, Северен Дарби. Но Стоунхърст Хилс липсваше.

— Дик, моля те, отвори го. Цяла сутрин стоя на тръни, чакам те да станеш. Какво толкова се помайваш? Стига си го зяпал това писмо — замоли го тя и сложи ръка на рамото му.

Татко вдигна очи към нея и взе ръката ѝ, дето беше на рамото му.

— Лора, какво мислиш, че могат да ми напишат на мен тия от „Джей Ай“, дето да ме зарадва? Дори и да пишат, че съжаляват, задето затвориха завода, че бил на загуба и изхвърлиха на улицата всички до един, та и такива като мен, дето са им работили цели девет години, пак пет пари не давам.

Но въпреки това той взе ножа и разряза плика, а ножът бе целия омазан в маргарин. И тогава го прочете на глас. Облегна се назад и заизрича думите бавно и натъртено като свещеник, когато чете Евангелието. Вече имало работа, за него специално е открито място в същия цех и заплатата била трийсет и седем долара и петдесет цента на седмица. Имаше и други неща в писмото за това кога и къде да се яви и тях подобни, но това беше главното.

Още не пуснал писмото, и мама го сграбчи през врата и го притисна към себе си. Залците му съвсем се бяха наквасили в супата и бяха потънали на дъното на чинията. Обърнах очи към Лоръл; тя се беше отнесла нанякъде. Не смеех да погледна мама и татко, а може би пък и Лоръл не смееше.

— Трийсет и седем долара на седмица! Дик, това е чудесно! Значи край на нощния ти труд, край и на верандите, дето ти изяждаха съботите. Не си ли доволен?

Татко беше забил очи в писмото. Погледна към мен, после пак към писмото.

— Лора, аз обичам да строя веранди. Хубаво си поживяхме това лято с теб, нали, Дики?

Аз кимнах, но не можах да се усмихна. Молех се да не приеме работата. Не исках да им се дава на ония от „Джей Ай“.

* * *

Беше сряда, когато татко получи онова писмо. В понеделник трябваше да се яви в завода. От сряда до понеделник мама и татко само за това приказваха. Опитвах се да подочуя нещичко, но не успях, защото те си говореха най-вече в спалнята, а на нас с Лоръл ни беше забранено да влизаме там без разрешение. Мама настояваше татко да приеме работата главно заради добрите пари и заради постоянното място. Татко пък беше обиден, дето така са го изритали. Веднъж, спомням си, че беше петък, слизаше по стълбите от спалнята и продължи да нарежда:

— Лора, но аз ненавиждам това място. Мразя всичко в него. И хората, и работата мразя, разбираш ли? Мръсен, тежък и опасен труд. Помещенията са мрачни и влажни, дори прозорците са зацепани със синя боя, за да не гледаме навън. То си е същински затвор. Освен това, обзалах се, че пак ще ни натресат Сандерсън за старши. А аз не мога да го понасям.

В събота, по време на вечерята, татко ни съобщи, че ще приеме работата. Каза, че има задължения към всички нас, че е друго, когато парите са повече и стигат за необходимите покупки и най-вече, че мама ще престане да се тревожи толкова много. Обеща ни, че през лятото, когато му дадат две седмици отпуск, ще отидем в Уайлдуд. От четири години не сме ходили на море и аз вече почти съм забравил как изглежда то.

Все още съм недоволен, дето татко ще се връща на работа в „Джей Ай“, но се чувствам и малко засрамен, затова не събрах кураж да се обадя.

— Вече казах на майка ви, а сега казвам и на вас, деца, че се връщам, но този път ще се боря за профсъюза, ако такъв още няма, а ако има, веднага се записвам в него. Профсъюзът е единственото оръдие на работника срещу работодателя.

Лоръл нищичко не проумява от думите на татко, но виждам, че мама се изплаши от тях. Не зная защо татко трябва да казва всичко това. Тогава, пък и сега, имаше големи сблъсъци между компаниите и профсъюзите. Мисля, че Депресията озлоби доста хора, ей такива, като татко. Кани се да се бори срещу „Джей Ай“, което ми харесва; той сигурно и затова го казва пред всички, но думите му май са отправени главно към мен.

Както и да е, ако остане на мен, то аз предпочитам да си строим веранди с татко. Можем да строим и за други хора, не само по поръчка на мистър Марсдън. Тогава татко ще си бъде господар сам на себе си, а аз ще бъда негов помощник. Може би така и от училище ще успея да се измъкна.

Оказа се, че в „Джей Ай“ има профсъюз. Казва се ПЕ — Профсъюз на електротехнициите. Татко веднага се записа да членува в него и не след дълго го избраха за отговорник. Това значи, че той представя всичките работници от цеха пред началниците. Нещо като началник срещу началниците.

Близо месец след като тръгна на работа, една вечер татко се прибра вкъщи доста късно. Яденето отдавна чакаше във фурната, но мама не ни даваше да припарим до него, въпреки че вече минаваше седем, а ние обикновено вечеряме преди шест. Татко влезе и едната половина на лицето му беше цялата подута, устата му — срязана, а ризата — разкъсана. От тази гледка мама едва не припадна.

Татко изтича нагоре по стълбите и влезе право в банята, а мама хукна подире му. Когато се появи след известно време, цялото му лице беше в лепенки и йод, а един от пръстите му — бинтован, защото бил изкълчен. Сгащили го на самия вход на „Джей Ай“. Били мъже, специално наети от компанията, за да се справят с членове на профсъюза и особено с отговорниците, такива като татко. Татко изяде вечерята си мълчаливо, като само от време на време изохкваше, съвсем забравил, че не бива да дъвче на едната си страна, а мама така и не спря да плаче.

След тази случка татко започна да се среща с едни и същи мъже; заедно отиваха на работа и заедно се връщаха. Взе да носи в джоба си френски ключ — и на път за работа, и обратно, все с него си ходеше. Каза, че ония, дето го млатили, били „убийците на компанията“. В комиксите за Попай една от героините се нарича Алис Убийцата. Тя е с малка плешива глава, с голямо тяло, с дебели ръце и огромни космати крака. Спомене ли татко за убийците на компанията, все тази Алис си представям. Мама сигурно е права, като казва, че още съм много малък, за да ме е страх.

Започнах редовно да посрещам татко от работа. Чаках го там, където го оставя рейсът, дето вози него и другите работници до завода и обратно. Това е точно на ъгъла на Радбърн Роуд, до бакалничката на Хершавтови.

Изчаквам татко пред бакалничката и заедно се връщаме вкъщи. Понякога той влиза вътре и ми купува бонбони или дъвка, или пък малки кексчета. И все едно и също нещо повтаря:

— Половината да дадеш на Лоръл и да не го ядеш преди вечеря. Нали знаеш какво ще каже майка ти.

Като се върне вкъщи, дори когато не са го били, татко винаги е бледен, уморен и мръсен. Разправя, че в завода си имали душове и съблекални, но той предпочитал да се приbere по-бързо у дома, пък и без това всяка сутрин слагаше чиста смяна дрехи за работа.

В мазето имаме една стара пералня с ръчна изстисквачка. Беше изхвърлена на боклука. Татко я намери и сам си я поправи. Пренави намотките на мотора и тя тръгна. Няма нищо, което татко да не може да поправи. Всяка събота мама слага татковите работни дрехи в

пералната и ги пере отделно от нашите; много са мръсни, за да се перат с останалите.

Татко винаги се прибира по задната уличка и влиза вкъщи през мазето. Още там си сваля обувките, оствъргва ги от черната грех, дето се е налепила по тях, и ги оставя до пещта да съхнат. Не знам точно с какво се занимава в завода, но каквото и да е, от него обувките му стават мазни и мокри. Знам, че прави огромни прекъсвачи, но това нищо не ми говори. Стоят ги за гигантски язовир някъде в Русия. Това татко ми го каза. Много се гордее, че работи нещо, което ще отиде чак в Русия.

След това татко се качва горе и се изкъпва. Гледал съм го как до кръв жули пръстите си с четка и прах за ръце „Скидо“. Когато слиза за вечеря, винаги е облечен с чиста бяла риза, с навити ръкави, за да не се виждат протритите му маншети, и е толкова спретнат, та по нищо не личи, че работи такава мръсна работа. Единственото нещо, по което можеш да се досетиш за това, са изпочупените му нокти и вечните бинтове на някой от пръстите му. Винаги най-малко един от пръстите на ръцете му е син и нокътят ще падне всеки момент.

И пак по същото това време аз открих мистър Хардинг. Мистър Хардинг живееше на Кловър Лейн 7048 от нашата страна на улицата. Имаше си хубава работа — продаваше уиски „Фор Роузис“. Беше търговец и това „Фор Роузис“ го пласиравше на барове и ресторани, но по време на Депресията и той остана без работа.

Мама вика, че останал без работа, защото много пиел. Във всеки бар или ресторант, щом го видели, още от вратата му слагали чашката да се почерпи и той се напивал и не можел вече нищо да продава. А ония от „Фор Роузис“ искали той да им продава уискито, а не да го пие, поне така си мисля аз.

Така или иначе, мистър Хардинг, както и половината мъже от квартала ни, остана да живее от помощта за безработни, но за разлика от другите той въобще не си търсеше работа. Жена му се хвана като келнерка в един бар на Уестчестър Пайк, който се наричаше „Опъната платна“. Татко казва, че му викали така, защото влизаш с опънати платна, а излизаш с опънати петала. После тя избяга с бармана на „Опъната платна“, поне така разправяха дечурлигата в квартала.

Една събота рано-рано тръгнах да се пошляя из задната ни уличка и да огледам боклукчийските кофи, преди да са минали да ги изпразнят. Въпреки че в квартала ни всички бяха много бедни, по кофите винаги се намираше и нещо ценно. Докато сметта стигне до градското бунище, вече нищо свистно не е останало, защото го прибират шофьорите на боклукчийските коли, така че за да попадне на нещо читаво, човек трябва да ги изпревари; което значи да излезе преди седем.

Това беше в началото на същото онова лято, през което ние с татко усилено строяхме веранди, но въпреки това в събота не излизахме много рано, защото това е денят, в който татко и мама спят до късно.

Една сутрин например намерих съвсем запазен тостер, марка „Сънбийм“, който в магазина струва дванайсет долара. Татко го поправи за по-малко от час. Той е от онези, дето цъкат като часовник, докато филийката се пече, а когато стане готова, автоматично изскуча нагоре.

Намерих и един стар портативен грамофон „Виктрола“ в черна кожена калъфка, която приличаше на куфарче. Беше от онези, дето се навиват. Татко и него поправи и аз го прибрах в мазето, за да мога да си го пускам понякога вечер, след като съм си написал домашните, или през лятото, когато навън е още жега и не става за игра. Въртя си плочите, които ми даде леля Софая. Имат страшни имена, например „Както Вашингтон прекоси Делауер, така и генерал Пършиング ще мине Рейн“, или „Аз съм Пясъчко“^[4].

Вървя си аз по задната уличка, ровя си из боклукчийските кофи и от време на време надничам в някой от гаражите. Така надникнах и в гаража на мистър Хардинг и го гледам — седнал си сам-самичък в колата и не помръдва. Видя ми се посинял и подут, но си рекох, че пак се е напил, приbral се е с колата и е заспал в нея, преди да успее да си отвори вратата и да се качи горе в къщата.

Стигам до края на уличката и се връщам по другия ѝ тротоар. Като се изравнявам с гаража на мистър Хардинг, пак решавам да надникна и гледам — той още вътре. И все така си седи, изобщо не е шаввал. Влизам в гаража, като си мисля, че той просто се е натрясал и тогава виждам, че очите му са отворени и гледат право напред през

стъклото, а езикът му — морав и надут — виси от устата. Тълстите му ръце са здраво завързани към кормилото.

Разбрах, че е мъртъв, след като мярнах с едно око, че единият край от маркуча на прахосмукачката му е прикрепен към ауспуха, а другият — пъхнат обратно в колата през прозореца на задната седалка. За първи път виждах мъртвец, като не смяtam баба — майката на мама — и леля Емили. Но те двете бяха по-различни — в бели ковчези, целите обградени с цветя.

Изхвръкнах навън толкова бързо, че дори си забравих двете книжки с комикси и „Сирачето Ани — четиво за малки и големи“, поскъсано наполовина, които бях намерил в края на уличката, при Гринуд. До вкъщи все тичах, опитвах се да не плача и да дишам равномерно. Никога не съм припадал, но този път ми се струваше, че всеки миг ще се свлека на земята.

Като се мушнах през вратата на мазето, първото нещо, което си помислих, беше: как да кажа на мама, без Лоръл да разбере. Спрях се и реших да изчакам, докато татко се върне от работа и на него да кажа, после пък реших да отида отсреща, на ъгъла на Кловър Лейн, и да кажа на мистър Фицджералд. Той е полицай.

Но после пък си мисля: ами ако е убийство и някой рече, че *аз* съм го извършил? Така че едва изкачил стълбите от мазето, вече ревях на глас и виках: „Мамо!“

Тя беше по пеньоар, миеше чиниите и веднага се спусна към мен. Помислила си, че съм се ударил или нещо подобно. Падна на колене пред мене, както винаги прави, когато иска да ме погледне право в очите и да види какво ми е, въпреки че сега, когато е на колене, моята глава вече стърчи доста над нейната.

— Мистър Хардинг седи в колата си в своя гараж и е умрял.

— Как така умрял?

Тя не ми повярва. Не се и уплаши.

— Седи в колата, но целият е син и очите му са изцъклени. Не е пиян. Пъхнал е маркуча на прахосмукачката си в ауспуха, откъдето излизат отровните газове, а другия му край е вкаран в колата през прозорчето на задната седалка. Мамо, да знаеш, умрял е.

Взех да треперя и повече думичка не можах да обеля. Мъртвците изглеждат толкова живи и в същото време толкова мъртви. Мама се изправи. Вече не ме гледаше право в очите. Хвана

тъмночервената си коса с две ръце и ме зяпна със зелено сивкавите си очи, разширени от ужас. Понякога очите й са като зеления жабуняк по рекичката лете, такъв цветът искам да кажа, а понякога са съвсем бледозелени.

— О, боже господи! Ама ти сигурен ли си?

Знаеше, че съм сигурен, ама така, да попита. Сграбчи ме с две ръце, притисна ме към себе си, а след това излетя от кухнята през столовата, през дневната и право навън, хукна с все сила към къщата на семейство Гинан, за да се обади в полицията.

Излязох прав, мистър Хардинг беше мъртъв. По уличката ни профучаха полицейски коли и една линейка. Мама ми забрани да излизам, но Дъг Зигенфус беше видял всичко и после ми разказа, че мистър Хардинг така се бил вдървил, че не успели да го изправят, за да го сложат на носилката, ами като го положили по гръб, коленете и ръцете му продължавали да стърчат напред, като че ли е още в колата си и кара по стръмен баир или по отвесна стена, или пък право към рая, защо не? Така ще да е било.

Полицайтите цъфнаха и у нас и взеха да ме разпитват. Искаха да знайт точния час, в който съм го намерил, но аз не можах да им го кажа, защото нямам часовник. Те обаче настояваха и аз им казах, че е било към седем. Попитаха ме какво съм правил в гаража и аз им разказах как съм зърнал мистър Хардинг да си седи сам-самичък в колата и как съм си помислил, че е пиян.

Държаха да знайт и какво съм дирил толкова рано навън от къщи. Не исках да им казвам, че си събирам разни неща от боклукчийските кофи, защото можеха да рекат, че това е кражба, затова им отвърнах, че съм излязъл да огледам верандите, дето сме ги строили заедно с татко. Не беше лъжа, защото аз и това правех. Обичам да ги разглеждам тези веранди и да си мисля, че и аз като големите върша нещо полезно, въпреки че почти всичко го изработва татко.

Най-сетне полицайтите ни оставиха на мира.

В „Булетин“ и в „Леджър“ се появиха съвсем кратки съобщения за случая. А „Инкуайърър“ не публикува и ред, но нашият малък местен вестник „Северен Дарби“ посвети на самоубийството цяла колона на първа страница. Имаше и снимка на мистър Хардинг — облечен в костюм и доста по-млад. Те дори споменаваха и моето име и казваха, че аз съм го намерил. В продължение на няколко седмици бях

нещо като герой. А след това някаква кола взе, че бълсна Елизабет Зейн от нашата улица точно на ъгъла на Кловър Лейн и Коупли. Едва не я уби. Цял месец, че и повече лежа в болница. След тази случка хората почти забравиха за мистър Хардинг; аз обаче не забравих.

И тогава взех да си мисля какво е да бъдеш мъртв и какво е да умреш. Мистър Хардинг не ми приличаше на човек, дето е отишъл в ада, въпреки че неговото си беше чисто самоубийство, а самоубийството се наказва с вечни мъки. Той ми изглеждаше чисто и просто подпухнал и посинял.

Същата онази година дори след като тръгнах на училище продължавах често-често да се сещам за мистър Хардинг. Не можех да си го избия от главата. Взех дори да го сънувам, а като си помисли човек, приживе почти не го познавах. Веднъж-дваж съм му косил моравата за по един дайм^[5] и това е всичко.

Сестра Анастейзия е нашата учителка — на всички пети класове. Както ви казах, аз мразя училището и за да ми минава времето побързо, често се замечтавам. Не го правя нарочно. Умът ми сам се отплесва и поема нанякъде или пък потъва в разни дреболии, ама извънучилищни. Една сутрин в час по вероизповедание се бях замислил за мистър Хардинг. Вероизповедание е първият ни час и най-отегчителният, защото нищо друго не правим, освен да учим наизуст катехизиса. Всъщност ние въобще не говорим за религия или пък за това какъв е смисълът на живота, например, или какъв е смисълът на смъртта. Ние само зубрим наизуст, което най го мразя.

Учим седемте смъртни гряха: Гордост, Щение, Блудство, Гняв, Чревоугодие, Завист и Униние. Тези „щение“ и „униние“ не са ми много ясни. За щение се споменава на два пъти и в Десетте Божи заповеди. То има нещо общо с това да пожелаеш нещо, което не можеш да имаш, но тогава то по какво се различава от завистта?

Един след друг се изправяме и отговаряме на въпроса от катехизиса, който ни е задала сестра Анастейзия. Тя постоянно задава един и същ въпрос и въпреки че ние всички знаем кой е въпросът и какъв е отговорът, тя продължава да го задава на всеки ученик поотделно. Първо трябва да се изправим и да изчакаме, докато тя си зададе този един и същ тъп въпрос. Аз седя на първата редица и вече

са ме изпитали, затова си знам, че имам време за себе си; и точно тогава умът ми потегля нанякъде.

Чиновете, на които седим, имат полегата дъска за писане, а седалките са прикрепени към него с извити метални тръби. Полегатата част се отваря и вътре има място да си наредиш учебниците. В горната част на дъската има тясна равна част с вдълбнатинка, в която се поставя моливът или писалката, а освен това и кръгла плитка дупка за шишето с мастило. То е черно бакелитно с черна бакелита капачка, дето се плъзга напред-назад и се отваря дупчицата, през която се топи писалката.

Тези мастилници са ни за часовете, в които пишем с мастило. Забранено ни е да използваме автоматични писалки и трябва да скрибуцаме само с онези ужасни перодръжки, дето ги продават по книжарниците. Те представляват дървена пръчица и едно островърхо перо, което се мушка в специално гнездо в уДЕбеления край на пръчицата. В повечето часове по писане се упражняваме по системата „плъзгаща се длан“. От време на време пишем и цели съчинения с тези ужасни перодръжки и тогава пак трябва да следваме системата „плъзгаща се длан“ и в никакъв случай да не вдигаме ръката си от тетрадката.

Аз не мога да напиша съчинение, без да го опръскам с мастилен петна. Перата на тези перодръжки са много остри и са срязани по средата на две тъпички части, които стоят плътно една до друга, а където свършва този разделящ ги прорез, има дупчица, в която се задържа мастилото и оттам то се стича надолу между двете половини на писецца. Моят писец винаги задира в хартията и опръсква цялата страница; друг път пък цялото мастило от писецца изтича изведнъж и прави голямо мокро мастилено петно.

Системата „плъзгаща се длан“ се състои в това да изписваш страница след страница с полегати чертички и кръгчета между редовете и ако го правиш както трябва, получава се нещо като тунел, през който можеш да погледнеш, но аз никога не успявам да го направя както трябва. Ръката трябва да се движи само от китката, перодръжката леко да почива между пръстите, а кутрето плавно да се

плъзга по хартията, като по този начин хем имаш опора, хем движението на писеца е гладко и отмерено.

Но аз не пиша така. Аз стискам перодръжката до посиняване и си движа пръстите, вместо да плъзгам дланта по листа, както е правилно. Измислил съм си един начин за тази „плъзгаща се длан“, но само когато никой не ме гледа. Накланям листа на една страна, изписвам чертичките и кръгчетата между редовете и тогава почти се получава, но не може да се каже, че това е системата „плъзгаща се длан“, защото аз въобще не плъзгам дланта си.

А най-лошото от всичко е, когато топиш тези остри писци в мастилницата. Те така стържат в дъното ѝ, че космите по врата ми настръхват и ушите ми запищяват. Всички момчета в класа нарочно стържат с писците по дъното на мастилницата си, но пък те владеят дланната система.

Забранено ни е да си отваряме чиновете, без да е наредила калугерката. Тя обикновено казва така: „А сега си отворете чиновете и извадете букварите“, или учебниците по гражданско право^[6], или нещо друго. И това е един от най-интересните моменти през целия учебен ден. Поне окото ти може да се спре на нещо ново — вътрешността на чина. Един от моите начини да се отпlesвам е, като се опитам да си спомня всичко, което се намира вътре в чина и при това точно къде се намира. Искам поне веднъж да успея да си представя всичко и като отворя чина след това, да видя нещата точно така, както съм си ги представил.

Тази сутрин в часа по вероучение изневиделица една гъба ме прасна право по челото. Гъбата от черната дъска, разбира се. Тя е мека и от нея не боли, но е пълна с тебеширен прах, който като облак покри лицето ми. Целият клас взе да хихика, а някои дори се изкискаха на глас. Сестра Анастейзия, която е една дебела калугерка, се изправи зад катедрата в тъмносиньото си одеяние с бял нагръдник.

Освен нагръдника има и едно друго бяло колосано нещо, което пътно опасва лицето ѝ и прибира дебелите ѝ бузи. И над тази бяла колосана скоба има тъмносин воал. Сестра Анастейзия носи най-блещуващите очила, които съм виждал: без метални рамки, само едни дебели стъкла, и толкоз. Зад тях очите ѝ почти не се виждат.

— Е, Кетълсън? Оглуша ли?

— Не, сестро.

— Тогава, отговори ми на въпроса.

И, разбира се, аз си помислих, че пак е попитала нещо за тези седем смъртни гряха и направо започнах.

— Седемте смъртни гряха са: Гордост...

Целият клас прихна да се смее. Аз мълкнах. Сестра Анастейзия слезе от подиума, а в ръката ѝ — „сигналът“. Веднъж вече ме би по ръцете с това нещо, задето не съм внимавал в час, а от началото на годината са изминали само две седмици. Този „сигнал“ е дървен, с твърда топка в единия край на дръжката и нещо като гumen камшик в другия. Когато иска да възвори ред и тишина, сестра Анастейзия шибва въздуха и той изсвистява; но най-вече го използва, за да налага с него учениците. Стоя и чакам да ме почне по кокалчетата на ръцете.

— Момче, вдигни гъбата и я остави там, където ѝ е мястото — казва ми тя и сочи с пръст дървения улей вния край на черната дъска. Аз се навеждам и гледам, че гъбата е паднала под чина на Мери Джейн Доунъхю. Изглежда, се е ударила и в нея, защото отстрани на престиilkата ѝ има бяло петно, но тя смирено е кръстосала ръцете си върху чина — единия палец върху другия, — както ни е наредено да си държим ръцете, когато не пишем. Така поставени, палците трябва да образуват истински кръст и ръцете ни да са вечно склучени в нещо като молитва към Бога.

Вдигам гъбата, отивам до черната дъска и я поставям в дървения улей, където стоят тебеширите.

— А сега, дай си ръката.

Протягам напред едната си ръка и тя здравата ме чуква със „сигнала“ си. После замахва още два пъти. Учудващо силна е за такава дебела жена. Очите ми се напълват със сълзи и така ме доядява, че за малко да побягна навън, но всъщност свивам към чина си. Всички в класа са отвърнали очи от мене, но аз ги чувам как се кикотят наум. Не им се сърдя; и без това в училище има толкова малко неща, на които да се посмееш, но отвътре съм бесен.

Сядам на чина си, а сестра Анастейзия ми заповядва отново да се изправя.

— Кетълсън, за какво по-точно си мислеше, докато не внимаваше в катехизиса?

И преди да успея да си отворя устата, за да ѝ отговоря, тя продължава:

— Ето, деца, това е един много показателен пример за греха, наречен Гордост. Кетълсън си мисли, че знае повече от това, което е в Божието слово. Какво е катехизисът, деца? Това е Божието слово, опростено, за да стане ясно и на по-малките, на такива като вас. Помните Божието слово, защото иначе много скоро ще се провините в първия смъртен грех — Гордостта. Е, Кетълсън, за какво си мислеше, докато трябваше да внимаваш в Словото Господно?

Не ми се ще да лъжа. Особено калугерка, пък била тя и сестра Анастейзия.

— Мислех си какво ли е да си умрял, сестро.

Тя ме зяпна, а в очилата ѝ засвятват концентрични кръгове.

В класа — муха да бръмне, ще се чуе.

— Момче, какво по-точно искаш да кажеш с това?

— Не зная, сестро. Затова си мислех: как ли се чувства човек, когато е умрял.

— Ако беше внимавал в уроците си по вероучение, щеше да знаеш как се чувства. Човек отива или при Господа Бога в Рая, или в Чистилището да се бъхти за спасението си, или в Ада да гори във вечни мъки.

Тя мърква и обгръща с поглед целия клас.

— А що се отнася до тебе, Кетълсън, аз мисля, че вече знам по кой път си тръгнал ти.

Аз стоя изправен. Какво да кажа? Чудя се само дали има такава разлика между това, което сестрата току-що ми рече, и това да викнеш на някого: „Проклет да си!“

— Кетълсън, смятам, че заради доброто на собствената ти душа трябва да дойдеш тук отпред, да целунеш разпятието и да поискаш прошка от Господа Бога.

И тя пак ми сочи с пръст мястото пред черната дъска. Всичките ни училищни стаи имат изжуленни до бяло дъсчени подове. А дъските са наредени по дължина. Аз излизам отпред с наведена глава, като гледам да стъпвам през дъска, и се опитвам да не плача. Когато стигам до сестрата, удря ме миризма на калугерка — комбинация като от бебешка пудра и гладени дрехи. Сестрата ме бълсва на колене и ми бутва огромното си разпятие, което виси от кръста ѝ на огромна

броеница. В нашето училище всички калугерки имат такива огромни молитвени броеници на кръста си. На по-слабите броениците стигат чак до земята, но на сестра Анастейзия ѝ стига точно под корема, там, където е и лицето ми, когато съм на колене. Целувам разпятието и си обърсвам устата. После се изплювам на пода.

Това е нещо, което правя машинално; не от погнуса или презрение. Вкусът на метал в устата ми винаги ме кара да се изплюя. Като работим с татко, той държи гвоздеите в устата си, за да са му подръка, но когато аз се опитам да направя като него, целият се олигавям и непрекъснато трябва да ги вадя, за да се изплюя. Същото е и със свирките — сложа ли нещо метално в устата си, цялата се напълва със слюнка. А освен това толкова съм притеснен, че въобще не мисли.

Сестра Анастейзия ме сграбчва за косата и ме изправя на крака. Повлича ме навън, но аз съм толкова изплашен, че въобще не я чувам какво приказва, освен дето вика, че отиваме право при отец Ланши, защото съм извършил кощунство, като съм плюл по разпятието и по една калугерка. Според нея това било чисто кощунство. Аз се опитвам да не пищя, да не плача, но тя така извива и скубе косата ми, сякаш из корените ще я изтръгва.

За да стигнем дома на енорийския пастор, трябва да прекосим училищния двор. Заставаме пред вратата и тя натиска звънеца. Докато икономът отвори, и двамата мълчим.

Най-накрая самият отец Ланши се появява на прага и казва на сестрата да пусне перчема ми. Отец Ланши е млад и нисък, с късо подстригана къдрава коса. Той е човекът, при когото ни водят, когато въпросът е толкова важен, че игуменката не може самичка да вземе решение. Сестра Анастейзия му разправя какво се е случило, но разбира се така, както е според нея.

Отец Ланши ме поглежда.

— А ти какво ще кажеш в своя защита, а? Защо си сторил такова нещо, сине, ти — един от най-младите ни и най-добре възпитани министранти.

Отец Ланши е ирландец и говори с акцент. Когато бях в четвърти клас, той ме взе да ме обучава за министрант. Много бързо се справих с латинския, така че през лятото бях единственият четвъртокласник, който бе допуснат до църковно богослужение.

— Без да искам, отче. Заради този метален вкус в устата ми.

— Да не би да искаш да кажеш, че сестра Анастейзия ме лъже или ѝ се привиждат небивалици? Тя казва, че си се изплюл върху разпятието и върху нея. Така ли беше?

По гласа му разбираам, че е повярвал на сестрата и е бесен.

— Изплюх се на пода, Отче и не го направих нарочно.

Той поглежда към сестра Анастейзия. И аз поглеждам към нея. Тя стои с ръце, кръстосани върху корема си, и белият нагръдник е щръкнал като табличка под брадичката ѝ. Отчето ми удря една пlesница с опакото на ръката си. Ухото ми пламва, но аз си знам, че това е само началото.

— Кетълсън, дяволът се е вселил в тебе, щом си сторил такова нещо. Да плюеш върху разпятието и върху една калугерка!

Навежда се и ме поглежда право в очите. Виждам как лицето му почервениява. Постепенно потъмнява чак до корените на къдревата му коса. Не мога да си изключа акъла и непрекъснато забелязвам такива подробности, независимо колко сериозно е положението ми.

Тогава той ме хваща за другото ухо и ме повлича подире си през цялото жилище към задната врата, която води право в параклиса. Научил съм се да мълча и затова си кротувам; то и какво да кажа.

Вкарва ме в параклиса, мъкне ме по средната пътека, отваря портите на олтара и ме бълсва да падна на колене точно върху стъпалата, които отвеждат към светая светих. Сестра Анастейзия не е до нас. Надниквам под мишницата си и виждам, че е коленичила пред олтара, сключила е молитвено ръцете си и ме гледа иззад онези блещукащи стъклца, право през сребристите концентрични кръгове.

Отец Ланши също е скръстил ръце и стои между мен и дарохранителницата.

— Ти стой тук и се моли на Бога за безсмъртната си душа. Сестра Анастейзия, и ти се моли за него. Сигурно е обладан от дявола.

После влиза в ризницата, след малко излиза като напълва кадилницата с тамян. Взима със себе си онова кръгло златно нещо с дръжка, с което ръсят светената вода. Страх ме е и плача, но въпреки всичко се опитвам и да се моля. Отец Ланши слага снитрахила^[7] около врата си. Това вече го прави свещеник, официално, искам да кажа. Целува го, преди да провре главата си през него. Аз съм се втренчил в олтара с Евангелието от едната страна и Требника от другата. За малко

да не ме изберат за министрант, защото не можех да вдигна Евангелието достатъчно високо и да го преместя от другата страна на Светата трапеза, без да намачкам покривката върху нея. За да го направя, трябваше да се повдигам на пръсти.

Другата трудност беше, като трябваше да го понеса надолу по стълбите и да коленича, защото нищо не виждах от това огромно Евангелие; то е и много тежко. Освен това, като си облечен в стола^[8], много лесно можеш да се спънеш. Дълго се упражнявах да нося Евангелието, преди да ми разрешат да участвам в истинско богослужение; това е по-трудно, ама много по-трудно, отколкото да учиш латински. Отец Ланши като че ли прочита мислите ми.

— Дяволът трябва да е влязъл в тебе, момчето ми. И затова така си направил, но ние ей сегичка ще го прогоним. Какво си вършил ти напоследък, че дяволът е изbral теб за убежище?

И чака да му отговоря. Премислям всичко, което съм правил и дето може да мине за дяволско дело, но нищо друго не ми идва наум, освен мистър Хардинг.

— Отче, това лято видях един умрял, един умрял, който сам се беше убил в гаража си. Аз го намерих, отче. И точно за него си мислех, когато не внимавах в час по вероучение.

Отец Ланши ме поглежда изпитателно. Запалил е кандилницата и тя пуши. В другата си ръка държи пръскалото със светена вода.

— Знам, казаха ми. И онзи човек, той не беше католик, нали?

— Не, отче. Той си беше просто мистър Хардинг; май че беше протестант.

— Сигурно край онова място са се навъртали дяволи, щом човек може да познае такова отчаяние, че да посегне на живота си. Така ще да е било.

Той се приближава до олтарното стъпало, върху което съм коленичил, и се надвесва отгоре ми. Аз свеждам глава. От миризмата на тамян винаги ми се докихва, но този път успявам да се сдържа.

— Усърдно се моли, Кетълсън. Сега ще махна аз този дявол, ще го изгоня от тебе. И като го прогоня, ще видиш как ще ти олекне.

И взе да се моли на глас и да клати кандилницата първо над едното ми рамо, после над другото. Продължава да прави това, докато осем пъти повторих „Отче наш“, три пъти „Аве Мария“ и един път се разказах. И тъкмо започвам „Слава Тебе, Господи“, когато той ме

поръсва със светена вода и продължава да реди молитви на глас. Ужасно съм уплашен и непрекъснато ми причернява пред очите. Всеки миг очаквам да видя как от устата ми, обвит в дим, изскуча самият дявол или пък как разкъсва гърдите ми, или пък гърба ми, за да излезе навън, както съм го виждал по светите картички, но нищо такова не се случва.

Отец Ланши мълква. Оставя кадилницата и светената вода върху Светата трапеза. След това слиза, пъхва ръка под брадичката ми и целият ме издърпва нагоре да се изправя на крака.

— Да се надяваме, че това е достатъчно. А сега върви да се извиниш на сестра Анастейзия.

И той обръща главата ми към нея. Тя продължава да седи на колене пред олтарната порта и да святка с фенерчето си.

— Отче, дали дяволът е вече прогонен?

— Не можем да бъдем съвсем сигурни, сестро, но той първо трябва да ти се извини.

И ме подбутва към олтарната порта, където се е проснала сестра Анастейзия. Бълсва ме и аз да падна на колене. Тя извира глава и засвятка към мен със стъклата си, а устните ѝ са така стиснати, като че ли се мъчи да не се разсмее.

— Е, Кетълсън, какво трябва да ми кажеш?

— Съжалявам, сестро. Без да искам. Не знам какво ми беше станало.

— Ако питаш мен, сам дяволът те е накарал да извършиш това кощунство, Кетълсън. На твоето място щях да остана в Параклиса цяла сутрин, за да се моля.

Отец Ланши стои съвсем наблизо зад мен.

— Това е добро хрумване, сестро. Освен това той не бива да участва в богослужение, докато не се уверим, че напълно се е пречистил. Е, момче, какво ще кажеш на това?

— Добре, отче.

Следващата неделя трябваше да участвам в литургията от девет часа. Това е литургията, на която ходят всички мои съученици — момичетата сядат отляво на централната пътека, момчетата — отдясно, най-малките хлапета са най-отпред, а осмите класове — най-отзад. Родителите ми също ще дойдат, за да ме видят. Сега как да им кажа такова нещо? Как да им призная, че от мен са прогонвали дявола?

Работата е, че аз дори не се чувствам отмаял, което значи, че дяволът си е още в мен.

Отец Ланши и сестра Анастейзия ме оставят сам в параклиса цяла сутрин. Трябва да кажа пет молитви и акатисти, а когато ги свърша, да продължа да повтарям „Исусе мой, смили се над мене, Исусе мой, смили се над мене“. Отец Ланши ми дава собствената си молитвена броеница. Тя има малки черни дървени зърна. Целува разпятието й преди да ми я заеме. Щом бие звънецът за обяд, съм свободен да си вървя вкъщи.

Сестра Анастейзия не казва на никого, поне на никого от децата, че от мен са прогонвали дявола. Аз също не казах на никого, нито дори на Лоръл. Тя е много малка, за да разбере. Надявам се, Бог знае, че не е нарочно, ако това има значение. Той сигурно знае, че не мога да понасям метален вкус в устата си; сестрите ни казват, че Бог знае всичко, дори неща, които ние самите не знаем за себе си. След училище върнах броеницата на отец Ланши. Много се надявах все пак да ми разреши да се явя в групата на министрантите в девет часа в неделя, но той не отвори и дума за това.

В неделя, когато трябваше да съм в черквата, аз пак се промъкнах в гаража на мистър Хардинг и там намерих котенцата.

По улицата в нашия квартал има какви ли не бездомни котки и цели глутници кучета. Хлапетата от нашата улица са ужасно жестоки с котетата. Виж, кучетата не ги закачат чак толкова, защото някои от тях хапят. Докато котетата най-много да избягат. Все си мислех, че бездомните котки имат по-къси крака от останалите, но краката им само изглеждат по-къси, защото стоят вечно прилепнати и готови за скок в случай че някой ги приближи. И като стоят така, отзад на врата им и при задницата им, в края на двета бута, се образуват хълтвания. Когато котето е така готово за скок, няма начин да не ти избяга.

Но Били О'Конъл ми показва как се лови котка — просто не трябва да се отказваш от гонитбата. Те са много бързи, но и бързо се изморяват. Може би защото не си дояждат, нали все с боклуци се хранят. Но едно е сигурно: хукне ли след някоя котка, Били винаги ще я сгаци. Като се измори, котката обикновено се шмугна в някой празен

гараж и тогава Били затваря вратата след себе си и я хваща натясно в някой ъгъл.

А това, което Били най-много обича да прави с котките, е следното: качва се на нечия веранда, и то от ония, старите, дето са още със стъпала, и хвърля котето отгоре. Мята го като топка и то се завърта във въздуха, но винаги се приземява на четирите си разперени лапи, а приземи ли се — мигом изчезва. Били ми разправи, че веднъж хвърлил едно коте от прозореца на спалнята си и пак същото. Много му се иска някой ден да метне коте и от покрива на къщата. О'Конъл си е втълпил, че котките всъщност летят. Вика, че някой ден ще вземе една котка и ще я хвърли от самолет, за да види какво ще стане.

Човек трябва много да внимава с тия бездомни котета, защото са бъкани с бълхи. Мама ни е забранила да си играем с тях, но то е заради бълхите, а не заради самите котета; също както и с жабите — с тях пък заради брадавиците.

Понякога хлапетата хващат две котета и ги завързват за опашките. Котетата почват да се дърпат в различни посоки, да се въртят в кръг и бясно да мяукат. Лично аз никога не съм правил такова нещо, но съм гледал. В квартала се навъртат едни зли дечурлига, ама сигурно навсякъде ги има такива.

Най-лошото е, когато залеят опашката на някое коте с газ и я запалят. Имаше едно дете от Радбърн Роуд, дето само с това се занимаваше, но веднъж така се изгори, че се стигна чак до болница — едва не умря. Сега ходи с лъскави набръчкани белези по ръката и не може да си я изпъне, ами все я държи свита в лакътя.

Като подпалиш опашката му, котето започва да пищи повече, отколкото нощем, когато се бият и правят бебета, пък и без онова любовно мъркане и хъркане, ами само кански писък и вой. Повечето котета умират; намират ги чак като почнат да вонят, сврени я в някой гараж, я под някоя веранда, но съм виждал и такива, дето оживяват. Полека-лека остатъкът от черни изгорели костички пада парченце по парченце, докато накрая остане само едно малко пънче вместо опашка. То обрасва с козинка и тези котки заприличват на кръстоска между котка и заек.

Онази неделя си излязох, уж че отивам в черквата. Цялата предишна нощ не успях да мигна и все се опитвах да събера кураж, за да кажа на нашите, че са ме изхвърлили от групата на министрантите, но не посмях. И затова отидох в гаража на мистър Хардинг. От къщата му прибраха всички мебели, а жена му пристигна и откара колата, но никой не се сети да изтършува гаража. Там е пълно с кашони стари дрехи и стари одеяла. Навсякъде се виждат чували от зебло, мухлясали платове и пак дрехи. Не знам защо се върнах там. Откакто го намерих, само веднъж бях ходил в гаража — когато Зигенфус ми каза, че мисис Хардинг откарада колата и аз исках да проверя дали не ме лъже.

Като влизам в гаража, освен на грес, удря ме миризма и на плесеняси парцали. Един от прозорците е вече счупен. Ако някой не се нанесе в къщата, и то скоро, всички прозорци до един ще се изпотрошат. Хлапетата, а дори и по-възрастните, обичат да замерят прозорци. В нашия квартал има къщи с повече счупени, отколкото със здрави прозорци. И това е една от причините, поради които мистър Марсдън ни остави да живеем в къщата дори когато вече не можехме да си плащаме наема; поне да я поддържаме чиста и боядисана, и със здрави прозорци.

Веднъж счупих един от прозорците на мистър Коглин с камък. Той обаче ме спипа и право у дома. Тогава бях шест-седемгодишен. Татко успокои мистър Коглин, че ние ще се погрижим за прозореца му. Беше много ядосан, но не се развика по мен, нищо не ми каза. Същата събота обаче ме изпрати да отида да взема размерите на прозореца на мистър Коглин с дърводелски метър. После тръгнахме заедно към железарския магазин и там той отряза едно парче според размерите. Стъклото, маджунът и малките пирончета струваха трийсет и два цента. След това отидохме в къщата на мистър Коглин и поставихме стъклото. През цялото това време татко дума не обели, само ми показва как се закрепва стъкло и след като закова малките пирончета, накара ме да сложа маджуна. Не е лесно да го направиш както трябва. Цели два часа си играх, докато стане гладък и равен, както татко го искаше. Когато свърших, вече ревях на глас с все сила. Татко прибра инструментите, хвана ме за ръка и ме поведе към къщи.

— Дики, едно нещо искам да знаеш. Всеки глупак може да счупи прозорец, но малко са онези, дето ще умеят да го поправят.

А другата миризма, която ме удари на влизане в гаража, бе миризмата на онзи газ, с която мистър Хардинг се уби. Това е миризма, която бавно се измириসва. Вратата беше отворена, така че пристъпих напред, ама само на педя. Страх ме беше да влизам навътре в той гараж. Не че вярвам в духове, но отец Ланши може да е прав за дяволите.

Стоя си там, припомням си точно как изглеждаше мистър Хардинг и се опитвам да не мисля за мама и татко, които сега се мъчат да ме открият сред министрантите, когато, не щеш ли, нещо се размърда в отсрещния край на гаража, нещо омотано в парцали от стари дрехи. Отмествам се встрани, за да видя по-добре, и протягам шия напред. И зървам една зеленоока котка — очите й блещукат в тъмнината и са също като мамините.

Прилекнала е, така както правят котките, когато се канят да хукнат. Заковала е очите си върху мене и не мигва, а аз гледам да видя дали е ударена или нещо от той род. Често, като ги бълсне кола, котките се спират в някой гараж, за да си умрат на спокойствие, но тази тук ми изглежда добре, доколкото може да бъде добре една бездомна котка.

И тъкмо да се изнижа заднешком, тя профучава край мен, издрасква нагоре по вътрешната страна на гаражната врата и изскача през счупения прозорец. Оставил съм вратата отворена, така че не разбирам защо трябваше да се хвърля през прозореца.

Изскача така шеметно, че ме стряска и аз се прилепвам до другото крило на вратата, което е затворено. Тези гаражи имат двукрили врати, като всяко крило представлява обикновена врата, а не се люлее както двукрилите портали в кината.

И тъкмо да изляза, чувам някакви звукове оттам, където се беше скрила котката. Веднага разбирам какви са тия звукове и ми се приисква да надникна. Приближавам се на пръсти и гледам пет новородени котенца, замотани сред парцалите. Толкова ситни, че още не са прогледнали и въобще не могат да стоят на крачетата си. Протягам ръка и ги вдигам едно по едно. Майката беше с тигърска окраска, с типичен цвят на бездомница — нещо средно между зелено сивкаво и черно. Две от малките приличат на нея. Третото е черно и бяло, едно друго е чисто черно и петото е кафеникаво на еднакво черни

ивици. Това, последното, ми изглежда доста странно, защото няма опашка, а на такова бебе кой ще вземе да му гори опашката. Не мога да си спомня дали майката имаше опашка, или не, но май че си имаше. Сигурно бащата е бил някой котарак с изгорена опашка и това малкото я е наследило. Самото то е такова едно тъмнокафяво, сякаш цялото е горяло. Може би това коте е дявол и иде направо от АДА. Поиграх си с котенцата, погалих ги и реших да видя какво мога да направя, за да не умрат. Повечето улични котки стават жертва на кучета, момчета и на други котки. А и храната в боклукчийските кофи съвсем не стига за всички.

Така че преди да са се прибрали нашите, аз се връщам вкъщи, отварям хладилния шкаф^[9], щипвам малко от каймата за кюфтета, така както си беше увита в амбалажната хартия. Мама се канеше да прави някакво месно руло. Заглаждам издълбаните дупки, та нищо да не си личи. В замяна днес ще ям по-малко; и без това не си падам много по това руло от кайма. Наливам малко мляко в една чаша без дръжка, която си пазя в мазето за костенурката, но тя пък взе, че изчезна. Взимам тези две неща, една счупена дръжка от метла и парче тел и поемам право към гаража на мистър Хардинг. Оставям млякото и каймата при котенцата.

Майка им още я няма. Сигурно им търси храна.

Нашите скоро ще се приберат, не разполагам с много време и затова бързо излизам пред гаража, мушвам дръжката от метла през двете халки на ключалката, прорвирам телта и я завързвам. Така няма да влизат други деца, а докато единственият вход е онзи прозорец, кучетата няма да могат да докопат моите котенца. Свършвам тази работа и се успокоявам; чувствам се като мъж със собствено семейство. Вече не ме е страх да кажа на мама и татко, че са ме изхвърлили от групата на министрантите.

То и не се оказа толкова страшно, колкото си въобразявах. Отпърво мама много се ядоса, но скоро ѝ мина. Татко ме помоли да обясня всичко отначало и аз му разказах за гъбата и за мистър Хардинг, и за вкуса на разпятието, и за изплюването, и за прогонването на дявола от мен, абе цялата история от игла до конец. На думи обаче всичко звучи много по-налудничаво, отколкото си беше в

действителност. Докато говоря, бърканите ми яйца с бекон изстиват. В неделя сутрин ние винаги ядем бъркани яйца с бекон. Това е единственият ден в седмицата, в който ядем бекон, защото е много скъп. На всеки се падат по два резена.

— И след всичко това отец Ланши те изключи от групата на министрантите, така ли?

— Точно така. Не смее да пусне в олтара момче, дето може да е обладано от дявола.

И тогава татко прихва да се смее, а аз съвсем се успокоявам, че всичко е вече наред.

— Стига, Дики, в тебе няма никакъв дявол. Хич не му мисли. Знаеш ли, твоят дядо, моят баща, и той имаше същите главоболия с гвоздеите, които държеше в устата си. Той така ги олигавяше, че докато дойде време да ги извади от устата си, бяха вече ръждясали, а като ги забиеше в дървото, около главичката на всеки негов гвоздей се образуваше локвичка от слюнка.

Аз го зяпам с надеждата да продължи да ми разказва. Много обичам да слушам за разни случки с дядо ми.

— А сега си изяж бекона и яйцата, Дики. И без това, като гледам, до причастие няма да се стигне, но все пак иди на литургията в единайсет. Тя е голяма литургия и ще откара поне два часа. Така, в очите на Господа поне, отчасти ще си наваксаш за отсъствието от първата сутрешна служба.

Той преглътна последната хапка от яйцето, взе една коричка, хубаво обра чинията и пъхна залъка в устата си.

— И още нещо, Дики. Няма да позволяваш на никого, и като казвам на никого, значи на никого, да хвърля гъби или каквото и да било друго по тебе. Ако това се повтори, няма да влизаш в пререкание с никого, а идваш право при мен. Аз ще се разправям. Дори и сега ми се ще да ида аз при тая сестра Анастейзия и тоя отец Ланши, ама хайде, от мен да мине тоя път.

През следващата седмица всеки ден ходих да наглеждам котенцата. Майка им така и не видях повече. Като отивам на третия ден, гледам само четири са там; черно-бялото го няма. От него останало само едно ухо, лапите с малки извити нокти и опашката — почти непокътната.

Реших, че е дошъл някой котарак и го е изял. Това, разбира се, може да е направила и майка му. Веднъж Джими Малони ми каза, че понякога през май котките изяждали малките си, но сега е септември. Не мога да измисля как да направя така, че котараците да не влизат, а майка им, котката, да си влиза и излиза спокойно от гаража.

Взех да наблюдавам от отсрещната страна на улицата, исках да проверя дали майката въобще се прибира и дали ги храни, ала тя сигурно ги навестяваше или през нощта, или през деня, когато аз съм на училище. Или може би ме е видяла, че се навъртам наоколо и ме е изчакала, докато се махна.

След два дни и едно от останалите котенца изчезна — цялото, с изключение само на двете му лапички. А останалите котенца започнаха да проглеждат едно по едно. И точно тогава татко се върна вкъщи, за втори път пребит от ония убийци.

Останал да работи извънредно и те го причакали отвън. За щастие френският ключ бил в джоба му и като го размахал, успял да се отскубне, затичал се, скочил в един минаващ трамвай и ония го изгубили от очите си.

Този път вече мама не издържа, захлути се върху масата и започна да хлипа. Тя иска татко да се откаже от това отговорничество и да си работи като обикновен човек.

Татко е пребледнял и докато чете вестника, се вижда, че ръцете му треперят. Адамовата му ябълка нервно подскача нагоре-надолу, както когато дъвче, но сега няма нищо в устата си.

Ще ми се да попитам защо изчезват котенцата и какво мога да направя, за да ги спася, но не смея. Татко изглежда толкова странен. Знам си, че моят баща не се плаши току-тъй и като го гледам такъв, аз се плаша.

Вече втора седмица, откакто съм намерил котенцата си. Един четвъртък влизам и какво да видя: останало е само едно-единичко — малкото кафяво коте без опашка. До края на седмицата се хванах да дежуря пред гаража, дори обядвах отвън на улицата, но нито веднъж не видях котката майка да влиза през счупения прозорец; нито пък никаква друга котка да се промушва оттам.

Като се промъквам в гаража, кафявият сирак е заврял муцууната си в парцалите и души из котилото. Всички дрипи вече са напоени с кръв и наоколо се виждат пихтиести задни от другите котенца. Щом ме

зърна, той се изправя на задните си лапи и заостъпва назад към най-близкия ъгъл на гаража — онзи дето е зад убежището му. Стои там изправен, с извадени нокти и ме гледа кръвнишки, като че ли е най-малкото лъв или мечка. Сядам на пода, избирам си едно неомазнено от грес място, и го наблюдавам. Наблюдавам го и хубаво го оглеждам.

Наистина прилича на обгорял тигър, само дето няма опашка. Между ушите му, по челото и между очите минават едни по-тъмни ивици. Други ивици излизат от очите му също като на миеща се мечка, а трети — още по-тъмни — излизат пак от очите, като че ли от самите зеници към носа. Всъщност не съм сигурен дали това са истински ивици по козината или гурели.

В края носът му е розов, но се виждат и няколко черни петънца. В долната си част има малка цепнатинка, каквато има и на устата му. Устни няма. Помръдна ли се, той мигом се озъбва и заръмжава насреща ми.

Все му викам „той“ на това коте, но всъщност не съм сигурен. Момчетата в квартала разправят, че докато е малко, не може да се каже дали котето е мъжко или женско; по-лесно ставало, като порасне. Мъжките имали едни големи орехчета под опашката, а женските — кръгла розова дупка.

А това, моето, има малки остри бели зъби, отвътре устата му е първо розова, както си му е редът, а после към небцето, става по-тъмна, почти синя или дори виолетова. Като отвори уста, за да ръмжи, свива езика си зад зъбите; за първи път виждам, че котките правят така. Но преди не съм се и заглеждал толкова много; аз дори не съм наясно дали въобще обичам котки. Знам, че те ядат плъхове и мишки, но освен това ловят гъльби и врабчета. По нашите улици почти не са останали птички, само в алеите отпред, и то най-вече скорци.

Но това коте почва да ми харесва и с всеки изминал ден аз все повече и повече се уверявам, че именно то е изяло своите братчета и сестричета. Сигурно ги е изчаквало да заспят, след това си е набелязвало жертвата, захапвало я е за врата и е изсмуквало кръвта ѝ. И нищо чудно другите котенца, докато са били още живи, да са му помогали при изяждането. Значи четири са изяли едно, след това три са изяли още едно, след това две са изяли още едно, а после това тук е изяло последното останало коте — онова черното, от което сега се виждат само опашката и една лапичка. Страховита гледка! Кой ли пък

е изяждал млякото и месото, дето им го носех; може би някоя друга котка се е вредила. Е, не мога да бъда сто процента сигурен, че тоя кафявият е изял братчетата и сестричетата си, но въпреки това реших да го кръстя Канибал.

Дълго време останах така — нищо не си мисля, само го наблюдавам — и не щеш ли, той взе, че се свлече на пода. Не искам да кажа, че застана отново на четирите си лапи, ами направо тупнаничком. Изправи се, и пак се камбична, но втория път не смогна да стане; опъна се и само увисналото му коремче продължи да пулсира. Лежи със затворени очи, а аз се примъквам към него на пръсти. Чудя се ще успея ли да го докопам, без да ме ухапе. Всъщност през последната седмица ме беше страх да го докосвам, въпреки че не е поголям от мишка. Съвсем не прилича на улично коте, а по-скоро на миниатюрен оцелот^[10]. Струва ми се, че въобще не е пораснал, откакто го видях за първи път, само дето е прогледнало, научило се е да ръмжи и да се изправя на задните си лапи. Още не съм видял да върви. Само се валя из онова кърваво мръсно котило и се зъби от ъгъла на гаража.

Така че съвсем внимателно протягам ръка, мушвам я под хилавото телце и го повдигам. Съвсем отпуснато е, не помръдва. Виждам, че е в безсъзнание и страшно се изплашвам. Гушвам го и хуквам навън, по улицата и право вкъщи.

Влизам в мазето и му пригответям легло от един от татковите бояджийски парцали, но изпран, и тръгвам нагоре по стълбите. Мама сигурно е в спалнята, а Лоръл никъде не се вижда. Отварям хладилния шкаф и взимам бутилката с мляко. Отливам малко в капачката на едни от бурканите от майонеза, които мама държи под умивалника, след това сипвам малко вода в бутилката, за да не си личи, и я връщам на мястото ѝ. Втурвам се обратно в мазето.

Слава богу, диша, но при всяко поемане на дъх потреперва. Очите му са все още затворени.

И ето го пак, изправя се, готов се за бой, въпреки че вече умира пред самите ми очи. Поднасям му капачката от майонеза и се опитвам да завра розовото му носле в млякото, но той не ще да си отвори устата, не се и опитва да лизне млякото. Само потапя ноздрите си и киха. Тръсна глава, пак кихва, но си забърсва муцунката си с лапичка, както правят другите котки.

И пак безжизнено се отпуска в шепата ми. Опитвам се да го накарам да пие, но той вече се унася. Ами да, няма никакво съмнение, той умира. Толкова напъни да оживее, а сега ще умира.

Поставям го обратно върху парцала, завивам го и за да му е по-топло, пъхвам го зад малката ни пещ, дето ѝ викаме „веднъжка“, защото се пали само веднъж на ден и само с една кофа кюмюр. Чувам стъпките на мама на горния етаж. Излизам от мазето, изтичвам по задната уличка, после нагоре по Коупли Роуд, след това по Кловър Лейн и пак по нашата улица, но отпред. Влизам, уж досега съм си играл с другите деца на улицата. Мама разтребва къщата и въобще не ме забелязва. Тихичко изтичвам нагоре по стълбите и влизам в банята. Това, което търся, е там. Трябва да е там, няма къде другаде да бъде. Имах същото и в комплекта ми от пособия по химия, но се счупи.

Вземам „Арджирола“^[11] от аптечката и отпушвам капачката с гутатора. Оставям шишенцето обратно. Стискам гумичката на гутатора и измивам кафявата течност от стъклена тръбичка.

След това се спускам надолу по стълбите през предната врата, завивам по задната уличка и влизам в мазето. Страхувах се да не намеря котето вече мъртво; но ако мина през къщата, покрай мама, тя ще вземе да ме разпитва какво правя и къде отивам, а аз не искам да лъжа. Ако наистина вътре в мен се е вселил дяволът, той ще има да потрива ръце доволно и предоволно, като ме чуе да лъжа родителите си, и то заради онова невръстно канибалче. И тогава за първи път ми хрумва, че това коте може би е самият дявол. Веднъж четох една книга за Хелоуин^[12] и там пишеше, че в котките на гадателките се криел самият дявол. Това би обяснило много неща за котето, за мистър Хардинг и за мен.

Хлътвам в мазето, просвам се на колене и издърпвам Канибал иззад веднъжката. Сигурен съм, че ще го намеря мъртъв, но той ощедиша. Държа го в едната си ръка, а с другата пълня гутатора с мляко и започвам да го храня.

Първо се опитвам да завра крайчеца на стъклена тръбичка в средата на устата му, точно под цепчицата на носа, но млякото потича надолу и наквасва цялата му брадичка.

Тогава се сещам да пъхна крайчеца на тръбичката отстрани в устата му и бавно да изцъркам млякото вътре. Правя го много внимателно и започвам да чувствам как той лапа, пък и млякото вече

не тече навън. Дълго време стоя така и капка по капка го храня. Очите му са още затворени. Завивам го отново в бояджийския парцал, а парцала пъхвам под веднъжката. Вкарах му цялото мляко.

Сега вече се качвам направо горе. Мама излиза на пазар и ми заръчва да наглеждам Лоръл, която играе на въже с още няколко момиченца на тротоара пред къщата. Казвам на Лоръл да не мърда оттам, докато се върна.

Този път стоплям млякото в едно канче и пак слизам в мазето. Не е лесно да направиш млякото хем да не е горещо, хем да е топло. Опитвам го с езика си и виждам, че е както трябва. Надявам се, че старият Канибал е все още жив.

Като придърпвам парцала към себе си, той си отваря очите, гледа ме, но не помръдва. Очите му са влажни, като че ли е плакал, но може и да е от млякото, дето го разлях по него. Опитвам се да го подсуша, но това е направо невъзможно, толкова е пухкава котешката му козина.

Взимам го пак на ръце и започвам да го храня както преди, но този път вече с топло мляко. Той сам засмуква стъклена тръбичка на гутатора и храненето се ускорява. За пет минути изгълтва цялата втора порция. Пак се втурвам нагоре по стълбите. Мама още я няма. Докато млякото се стопля, поглеждам през предната врата. Лоръл е добре, скача си на въже отсреща. Връщам се в кухнята, сега пък млякото се е претоплило и затова му доливам малко студено, докато стане както трябва. Млякото в бутилката вече доста намаля и мама сигурно ще забележи липсата. Но ако пак долея вода, то вече няма да е мляко.

Решавам да й кажа, че аз съм си пийнал малко. Ще остане доволна, защото тя все ме кара да пия повече мляко, за да имам здрави кости и зъби, но аз не съм по млякото, освен когато е студено и с шоколад.

Сипвам си на дъното на една чаша, изпивам го, колкото да не излезе, че лъжа и оставям чашата неизмита в кухненския умивалник като доказателство. Измивам канчето, в което стоплих млякото и го прибирам обратно при другите съдове.

В мазето провирям ръка зад веднъжката и придърпвам Канибал, а той ми ухапва пръста. Издърпвам си рязко ръката. Храни коте, да те хапе. Съbral е сили и се е обърнал по корем, още не може да се изправи на крака, но е заковал жълто-зеленикавите си очи право в мен. Устата му зее. Поставям млякото точно под носа му и се отдръпвам

назад, за да видя какво ще направи. И пак същото: не ще да лочи, докато аз съм там.

Изтичвам горе, за да погледна Лоръл и да проверя дали мама се е върнала от пазар. Всичко е наред. Когато отново слизам долу, виждам, че Канибал не се е докосвал до млякото.

Не зная какво да правя. С едната ръка размахвам пръстите си пред очите му, за да му отвлека вниманието, а с другата се опитвам да го взема, но той ме изпреварва и аз получавам още едно ухапване по пръста. Не протяга лата да ме одраска, както правят котките, а само забива острите си зъби със светкавична скорост. Може би името Сатана ще му отива повече от Канибал. Не, не, няма дявол в Канибал, както и татко казва, че няма никакъв дявол в мене. Само така изглежда, защото има нещо, което аз не разбирам.

Тогава ми хрумва друго.

Отивам горе и пак щипвам малко от каймата. Ние ядем главно кайма, с изключение на неделата. Тогава обикновено обядваме пиле. Правя както преди — щипвам от каймата, заглаждам следите и загъвам хартията така, както си е била.

Затичвам се към мазето. Започва да ме глажди чувство за вина, задето крада от млякото и месото; семейството ми е бедно. Грях е, да не забравя да го изповядам. Ще гледам да не попадна на отец Ланши; няма начин да не ме познае по гласа. Ще отида при отец Стивънс или при отец О'Шей. Отец О'Шей и без това никога не внимава какво му говориш; през цялото време той дреме с книга в ръка и на всички все едно и също препоръчва: пет пъти „Аве Мария“, пет пъти „Отче наш“ и „Покай се в сърцето си, чадо“. Почти винаги ти затваря прозорчето с това „Покай се в сърцето си, чадо“ още преди да си преполовил изповедта. Точно така, при него ще ида.

Виж ти, с месото няма никакви проблеми. Още не съм го сложил на парцала пред муцунката на Канибал и той вече го изгълта, задави се и заизвива шия наляво-надясно, докато прегълтне, също както правят големите котки. Същински Канибал си е това коте.

Излапа всичко и мигом се изправи на крака. Чудна работа тия котки, колко бързо се оправят. Всички в нашия квартал, искам да кажа, всички деца, вярват, че котките имат по девет живота. Показвали са ми бездомни котки, за които всички момчета се кълнат, че ги е прегазила

кола или нещо друго и изведнъж ето ги, пак се появяват съвсем, ама съвсем живи.

Сигурно е така, защото, каквото и да им се случи, котките винаги оцеляват и тогава хората започват да мислят, че еди-коя си котка живее втори живот.

И другото нещо, в което хората тук вярват, е, че ако черна котка ти мине път, ще ти се случи нещо лошо. Веднъж видях Джо Хенеси, дето се е източил един дангалак и в даскалото всички му треперят, защото ги маризи наред, та видях го той дангалак да заобикаля чак по Клинтън Роуд, когато една черна котка му пресече пътя. Мисля си, дали пък Канибал може да мине за черна котка? Той е тъмнокафяв, но някой лесно може да го вземе за черен.

Сега трябва да решава къде ще живее Канибал. Ако той продължи да заяква така бързо, скоро ще почне да кръстосва мазето и сигурно ще вземе да издава разни котешки звуци, като мяукане, ръмжене, пищене или може би мъркане. Ще започне да прави и бели, искам да кажа, котешки бели, да цапа и да умирише мазето. Още не съм го чувал да издава друг звук, освен да хърка на среща ми, и то когато е на умирачка, а какво остава, като се оправи — цялата къща ще огласи. Мама ще припадне, ако разбере, че съм прибрали в мазето улично коте. За бълхите въобще не ми мина през ум. Дали пък вече не съм бълхясал и аз?

Стъкмявам едно местенце на Канибал зад пещта. Там няма кой да го види, пък и пещта така се нажежава, че никой няма да посмее да си пъха ръката отзад, та да се изгори. Запалихме пещта миналата седмица, като застудя. Зареждаме я нощем.

Миналата година татко ми показва как се зарежда пещ, така че да гори бавно и да не харчи много въглища, но първо ме научи как да пресявам сгурта. Сега аз паля пещта — сутрин, преди да тръгна за училище. Първо я изчиствам от пепелта, а след това слагам една лопата хубави въглища. Отгоре сипвам половин лопата сгур. По този начин пещта се разпалва бързо, а после, като стигне до сгурта, започва да тлее. Понякога си мисля, че една и съща сгур може да се използва няколко пъти, но никога не съм опитвал.

Едно нещо не ми излиза от главата: трябва да кажа на нашите за Канибал. Ще ми се да си го задържа все за мен, ако, разбира се,

оживее, но не мога, без да поискам разрешение. Когато си на десет години, правиш само онова, което родителите ти наредят.

Трябва ми някакво извинение да остана за по-дълго в мазето и затова решавам да изльскам обувките, въпреки че това го върша обикновено в събота. Татко ми е направил една малка кутия, в която държим ваксата и четките за лъскане. Тя може да служи и за столче. Като ѝ отвориш капака, има специално място за обувката с подвижни скобички, които я придвижват да не се мести.

Татко направил тази кутия, като го уволнили от „Джей Ай“ и не могъл да си намери никаква работа, нито дори към УПА. Били сме в списъка на безработните, но освен царевично брашно, ориз и веднъж месни консерви, нищо друго не сме получавали. Карабали сме я главно на кифлички от царевично брашно.

Татко направил тази ваксаджийска кутия и отишъл пред гарата на Шейсет и девета улица; понякога заставал и на Шейсет и трета, за да лъска обувки. Нито един ден не успял да спечели повече от два долара, а понякога се налагало да сваля цената до пет цента на чифт, защото на това място се навъртали много кандидат-ваксаджии и непрекъснато ставали сбивания за клиенти. Понякога се стигало до там, че идвала полиция да ги разтърве и после да ги разгони. Спускали се с извадени палки откъм кметството на хълма.

Но тогава пък татко си намерил работа към УПА. Ходел някъде към Шейсет и девета улица, до Уестчестър Пайк и там поправяли паважа. Отивал пеш до там и пеш се връщал. Изрязвал си ходила от картон или дърво и ги връзвал под обувките си, за да запази кожените си подметки, пък и да не му се мокрят краката. Татко казва, че тогава се случила най-студената зима от незапомнени времена насам. Аз съм бил много малък и нищо не помня, освен одеялата, които получихме от фонда за безработни. Викахме им, че са взели-дали, защото ту ни ги взимаха, ту ни ги даваха.

* * *

Когато бях на седем години, татко ми показва как се лъскат обувки. От този момент нататък съботното лъскане на обувки се превърна в мое задължение. За службата в неделя сутрин всички

чифтове трябаше да светят. Дори когато бяхме заети със строежа на веранди, пак аз лъсках обувките, само че чак привечер. Понякога, когато се случваше да не е съвсем капнал от умора, татко оставаше с мен да ми помага.

Най-лесни са обувките на Лоръл. Те са лачени, с ниско токче, тъпи и широки отпред, с каишка около глезната. Изчетквам ги и ги намазвам с вазелин. Летните обувки на мама са бели с кафяво. Те не са лесни; белите им части трябва да се избелят, а кафявите — да се намажат и лъснат. Сега застудява и тя носи едни кафяви на висок ток. И токовете им трябва да се лъскат. А пък и татко трябва вече да им сложи нови капачки — това е долната част на токовете, защото старите са се износили.

Татко носи обувки от щавена кожа. Доколкото си спомням, има ги от четири години, още откакто работеше в „Джей Ай“, пък не беше ли и отпреди това? За работа носи едни други — стари и съвсем овехтели. Цялата им кожа се е напукала и когато погледнеш отгоре, можеш да видиш цвета на чорапите му, но подметките им са още здрави.

Татко е нашият обущар. В единия край работният му тезгях е същински обущарски кът. Има си обущарско лепило и малки обущарски гвоздейчета. И като види стари обувки, изхвърлени на боклука или на улицата, винаги ги прибира. Изрязва им подметките с истински извит обущарски нож и запазва кожата. Много обичам да го гледам как поправя обувки; пък и много хубаво ми мирише. Знам, че никога няма да стана като татко; не умея да се грижа за нещата като него.

Носовете на моите обувки са от акулска кожа, така че колкото повече ги нося, толкова повече би трябало да блестят, но това, което нося, са всъщност големи дупки от акулска кожа. Дори и така, налага се да изльсквам местата около дупките.

Отивам горе и събирам всички чифтове. Нареждам ги на пода в мазето. Подът на нашето мазе е винаги малко влажен, дори и през зимата, когато гори пещта. Татко казва, че подът се поти.

Отварям ваксаджийската кутия. Хвърлям едно око към Канибал; още спи. Изваждам кутийка „Грифин“ и вазелина. Изваждам четката-лъскачка и парцала за мазане. Опитвал съм и други бои, но „Грифин“ е най-добрата. Харесва ми и песничката, с която я рекламират по

радиото. Залавям се за обувките, от време на време поглеждам Канибал и си тананикам песничката:

*Туй слънце горе
навред огрява.
Но вакса „Грифин“
го надминава.
Някои не ги е грижат
как изглеждат във краката,
след като не носят своите
чифт обуща на главата.
Но обущата ви грейват
с вакса „Грифин“ всеки път.
Щом долита звън познат,
те започват да блестят.
Дин-дан-дан-дин,
в зори и мрак
блестят, блестят —
и още как!*

Решавам да споделя тайната си с Лоръл. Показвам ѝ заспалия зад пещта Канибал; това става, преди мама да се е върнала от пазар. И на Лоръл много ѝ се иска да задържим Канибал, но според нея мама и татко няма да разрешат в никакъв случай. Тя иска да вземе на ръце Канибал, но аз ѝ казвам, че той е още много болен. Всъщност страх ме е, че може да ѝ отхапе пръстчетата. Лоръл е много приятна личност, нищо, че е само шестгодишна. Тя е най-добрата ми приятелка.

Вечерта, докато сме още на масата, преди да сме довършили десерта, когато татко още посръбва кафето си и мама излиза от кухнята с нейната чаша чай в ръка, аз решавам, че сега е моментът. Обикновено, като стигнат до кафето и чая, мама и татко ни разрешават да станем от масата и да отидем да си играем.

— Мамо, татко, искам да ви питам нещо.

Поглеждам към Лоръл. Тя е заета с плодовата си салата — изважда черешките. Пази ги за мен. Татко вдига очи от чашата — очи сиви и уморени; подухва горещото кафе и парата обвива лицето му

така, както си представям, че обвят в дим, дяволът ще изскочи от устата ми.

— Е, Дики, сега пък какво има? Да не би и от хора да са те изхвърлили?

Усмихва се и по това познавам, че се шегува. Поглежда към мама. Тя ме наблюдава съсредоточено. Мама познава повече от татко дали се е случило нещо лошо. Тя винаги познава.

— Прибрали съм една бездомна котка в мазето. Всъщност не е бездомна котка, а бездомно коте. Толкова е малко, че не можете да си представите.

Татко отпива от кафето си. Мама запушва устата си с ръка. Опитвам се да говоря бавно. Когато съм възбуден от нещо, аз говоря толкова бързо, че никой нищо не ми разбира.

Започвам да им разправям как съм намерил котенцата в гаража на мистър Хардинг в същия ден, в който ме изключиха от литургията. Разказвам как всички котенца изчезнаха, с изключение на това. Не им казвам, че може и Канибал да е изял своите братлета и сестричета. Дори не им казвам, че се казва Канибал.

Разправям им как с последни сили се беше изправил на задните си лапи в ъгъла на гаража и как с извадени нокти и оголени зъби хъхкаше срещу мене. Разказвам им как го доведох вкъщи и колко мъка видях, докато го нахраня и как сега съм го скрил на топло зад пещта.

Спирал и се вглеждам в лицата на двамата. Опитвам се да не плача. Никой нищо не казва. Татко пак отпива от кафето. Мама долива чая си.

— Дики, сигурно целият си пълен с бълхи. Като те подстрижем нула номер и ти поръсим главата с прах против бълхи, цялата тази история няма да ти се струва толкова забавна.

Така казва мама, но си личи, че не е ядосана. Дори ми се усмихва и това още повече ме обърква. Татко оставя чашата на масата и си избърска устата с книжна салфетка.

— Хубаво де, хайде да идем да го видим тоя тигър. Може вече и да е предал богу дух. Като те слушам какви ги разправяш, не виждам как ще оживее.

Слизаме в мазето. Аз вървя отпред, татко след мен, после са Лоръл и мама. Внимателно бръквам зад пещта; Канибал спи, но е още жив. Издърпвам парцала, преди да разбере какво става.

Още не съм казал за откраднатото мляко и каймата. Мисля си, веднъж да видят Канибал, и тогава ще ми е по-лесно. Като го изваждам иззад пещта, той се обръща по корем, отваря очи, изглежда ни един по един и се изправя в мечо-львската си поза, готов да се бие срещу нашите орди. Сега ми се струва по-малък и отпреди. Пък взе да се олюлява напред-назад, както в гаража, и мене ме е страх, че отново ще тупне на земята. Татко кляка до мене.

— Боже мой, Дики, ама ти наистина си се сдобил с лъвче, или може би тигърче?

Той подава пръста си напред и Канибал се нахвърля върху му с острите си зъбчета. Татко се оставя да го захапе и по този начин полека-лека го издърпва за зъбите от бояджийския парцал и го взема в другата си ръка. Татковите ръце са станали така безчувствени от мазоли и рани, че той дори не усеща зъбите на малкото коте.

— Я виж ти, какъв свиреп приятел. Дики, през живота си не съм виждал такова завързаче. Трябва да е бил изтърсакът в котилото.

— Да, ама само той оживя, татко, нищо че е бил изтърсакът. Не познавам друг, който така безстрашно да се е борил за живота си. Нищо чудно и в него да живее някакъв дявол.

— Има ли си име?

— Канибал.

Той ме поглежда изненадан, усмихва се и после поглежда мама. Татко погалва главата на Канибал с един пръст, докато котето, отчаяно и изнемощяло, продължава да виси на другия му пръст; върти глава напред-назад и впива зъбчетата си все по-надълбоко в грубата кожа. Обръщам се да погледна мама. Тя е прегърнала Лоръл и в тъмното мазе двете стоят, осветени от единствената гола крушка на тавана.

— Мамо, моля те, нека остане. Много ще те слушам, ще видиш.

Тя се е загледала в гутатора от шишенцето с „Арджирол“ и в капачката на буркана от майонеза, които още стоят до бояджийския парцал; съвсем бях забравил за тях.

— Мамо, прости ми. Отсипах малко мляко и дори щипнах от каймата. Той умираше от глад, разбиращ ли, а теб те нямаше вкъщи, за да те питам.

Това второто е чиста лъжа. Дяволът, който е в мен, ме накара да излъжа, но то е, защото толкова много искам да ми разреши да задържа Канибал, че ме е страх да не вземе да се ядоса и да се разкреши: „не,

не, в никакъв случай“, още преди да е премислила. Тя кляка до татко. Едва-едва докосва Канибал, сякаш се бои да не я нализят бълхите му.

— Ей, Дики, ама това коте си няма опашка. И ако питаш мен, въобще не прилича на коте.

— Божичко, ама ти сигурен ли си, че това е котка? Друг път виждал ли си нещо чак толкова дребосьчесто? Пък и този цвят на козината. Аз за първи път виждам кафява котка, а ти?

Ето на, така стана всичко. И Канибал остана да живее у нас. Мама настоя да купя пудра против бълхи и да му натрия козината. Татко каза, че ми разрешава да взема няколко котешки консерви, а стойността им щял да ми удържи от „заплатата“, когато пак почнем да строим веранди. Той се обръща към мама:

— Сега, когато вече имам работа, все едно коте можем да си позволим. Но, Дики, ако питаш мен, това животинче няма да го бъде. Бъди готов да се простиш с него.

Условието е следното: Канибал трябва да стои в мазето и в никакъв случай да не припарва горе. Аз трябва да почиствам акито и другите му мръсотии. Защото мама каза, че а и е замирисало на котка в мазето, а Канибал е излетял навън, на улицата да прави компания на другите бездомни котки. Татко каза, че ще му скове сандъче за пясък, дори ми обясни откъде да намеря пясък — на някакъв строеж от другата страна на Лонг Лейн.

Толкова съм щастлив, дето котето остава, че всичко забравям — какво трябваше и какво не трябваше да правя. Татко слага Канибал в ръчичките на Лоръл и издърпва пръста си от устата му. Канибал поглежда Лоръл в очите и мен ми се обръща стомахът, защото си мисля, че ей сегичка ще скочи да захапе вратната й вена, но той не помръдва, само стои приклекнал, готов за скок, но скочи ли, ще се изтърси на пода. Изглежда, и той е направил същата сметка, защото нищо не предприема, само дето върти очи и съска при най-малкото движение от наша страна, особено ако е рязко.

Татко и мама се качват горе. Ние с Лоръл оставаме при Канибал. Как хубаво има да си играем тримата. Дано само татко не излезе прав, дано Канибал да оживее. Ще направя всичко, което зависи от мен, само да оживее.

[1] Hill (англ.) — рид, възвишение. Б.пр. ↑

[2] Инициалите на това, което в български превод би означавало Държавно управление за индустриално-строителни работи за обществено предназначение, учредено от президента Ф. Д. Рузвелт по време на Голямата криза, с цел да се създаде работа на уволнените и бедствуващите. Б.пр. ↑

[3] Марка американски автомобили. Б.пр. ↑

[4] Дух от народните предания, който приспива децата, като посипва очичките им с песъчинки. Б.пр. ↑

[5] Монета от 10 цента. Б.ред. ↑

[6] Учебен предмет, който се занимава с механизмите на националното и местното управление и цели възпитаването на съзнателни граждани. — Б.пр. ↑

[7] Вид богослужебна одежда, която има формата на тясна престилка и се слага на шията, като стига до глазените. Б.ред. ↑

[8] Наметало с широки ръкави (обикновено бяло), което се носи по време на църковна служба. Б.ред. ↑

[9] Не става дума за хладилник в съвременния смисъл на думата, а за шкаф с подходяща изолация, в който се държат ледени блокове, за да изучдават съхраняваните продукти. — Б.пр. ↑

[10] Хищно млекопитаещо от рода на котки (*Felis pardalis*). ↑

[11] Много популяррен антисептик. — Б.пр. ↑

[12] Навечерието на празника Всех Светих — 31 октомври. Тогава се правят всякакви предсказания, но най-вече се гадае за бъдещия съпруг или съпруга. — Б.пр. ↑

ВТОРА ЧАСТ

Стюре Мудиг се роди през 1896 в семейството на шведски имигранти в триста и двайсетакрова кравеферма в Уисконсин. В продължение на петнайсет години родителите му бяха работили като домашни прислужници и бяха сварили да спестят две хиляди долара, с които закупиха земята. Земята струваше двайсет хиляди. Първо взеха един ипотечен заем от десет хиляди, после още един от осем хиляди.

Бързо успяха да се сдобият с впряг коне, три свине майки и четирийсет млечни крави. Живееха в слобожема барака без вода и без клозет. Там се роди Стюре. Бащата на Стюре построи първо обора, за да подслони животните, докато той и жена му живееха в палатка. После взе, че вдигна и бараката, за да могат да си имат деца, преди да е станало късно.

Родителите на Стюре бяха към четиридесетгодишни, когато се ожениха. Жivotът им дотогава бе преминал в дълго и пестеливо слугуване. Стюре се роди, когато майка му беше точно на четирийсет години. Едва не умря при раждането и затова Стюре си остана единственото им дете.

Той бе и единственото разочителство, което родителите му си бяха позволили в този живот, и от самото начало стана съвсем ясно, че той наистина е изключителна личност.

Рядко се срещат хора, които живеят в съгласие с името, което носят, но Стюре Мудиг бе един от тях. На шведски „мудиг“ означава „смел“ и ако трябва да се опише Стюре и като дете, и като мъж с една-единствена дума, то тази дума е „смел“; той като че ли никога не се поддаваше на обикновените страхове, които се роят във всички нас. Беше смел и в немския смисъл на думата „*brav*“, което ще рече: енергичен, предприемчив.

На девет месеца Стюре пристъпваше без чужда помощ и като че ли притежаваше необикновената способност да превръща звуковете в думи. На осемнайсет месеца изговаряше цели думи, а на две години умееше отчетливо да отговаря на въпроси. Скоро взе така сполучливо

да имитира всички животни, сред които живееше, сякаш разговаряше с тях.

На четири години знаеше как да укроти разбесняло се теле или крава, и то само с помощта на звуците, които произвеждаше с устата си. Говореше си с котките и кучетата в стопанството, с прасетата. Удаваше му се да подражава на песента на повечето птици и на квакането на домашните пилета и патки.

Стюре обичаше да помага на родителите си. На пет години бършеше прах в цялата къща, метеше и подреждаше стаите; освен това носеше вода от кладенеца. Беше още толкова малък, че я носеше в еднолитрово ведро за мляко. Разстоянието от къщата до кладенеца беше петдесет ярда^[1] и той го минаваше четири пъти, докато напълни големия резервоар в кухнята — нещо, което майка му правеше с едно отиване.

Отначало тя позволяваше да ѝ помага, колкото да не скучае, но много скоро проумя ценните му качества. Той беше упорит, мълчалив работник, за когото и най-черният труд бе по-скоро песен, отколкото проклятие.

Макар и още съвсем малък, Стюре съзнателно се стремеше да бъде полезен. Някой може да си помисли, че това е така, защото родителите му са възрастни, угаждали са му повечко, разглезили са го в известно отношение, очаквайки прекалено много от него, но не такъв беше случаят и това се разбра много скоро.

Стюре беше ръдък екземпляр. Имаше обаче един недостатък и това бе неумението му да показва любовта си. Той се възхищаваше от своите родители, уважаваше ги, но любвеобилността не беше в природата му — черта, вероятно наследена от типичното скандинавско равнодушие: родителите му също бяха сдържани хора.

А може би причината се криеше в дългите години прислужване. Бяха прехвърлили робската си преданост върху животните, които притежаваха, и най-вече върху Стюре. Докато работеше, той разви у себе си чувството за вина, заради грижите, любовта и възхищението, с които родителите му го обграждаха, заради радостта, която им даряваше. Затова се стремеше да им се отплати или по-скоро да се защити, като им служеше предано и всеотдайно. Това бе една борба за

възтържествуване на доброто, на човешкото, но борба лишена от естествения плам на любовта.

Стюре още нямаше седем години, когато се научи да дои крава. Малките му ръце едва стигаха да обхванат издутото виме, но силата, волята и умението му да общува с животните заличаваха този единствен негов недостатък. Кравите сякаш сами му даваха млякото си. Стигнеше ли се до доене, нито майка му, нито баща му успяваха да напълнят ведрото колкото Стюре. Отначало бащата на Стюре го пусна да работи в обора, колкото да не лентяйства, но и тук много скоро той стана главната му отмяна.

За Стюре нямаше работа, която да е тежка, мръсна или тягостна. Чистеше свинарника с малката си лопатка и пееше. Сам развързваше балите сено и чак от хамбара мъкнеше огромни наръчи фураж за добитъка. И през цялото време не спираше да говори с животните, сякаш бе подел с тях разговор на неизчерпаема тема.

Когато стана на седем години, родителите му бяха вече сериозно обезпокоени. Стюре бе *прекалено* добро дете; по някакъв неведом начин той ги караше да се чувстват виновни. Нито за миг не преставаше да бъде щастлив, отзивчив и готов да помага. Това не беше естествено. Стюре по нищо не приличаше на седемгодишно момче, но те нямаха с кого да поговорят по този въпрос; стопанството им беше много отдалечено от всички други наоколо, а пък и най-близките им съседи бяха френски емигранти.

Мистър и мисис Мудиг говореха със Стюре само на английски. Искаха да го направят истински американец, с всичките предимства на един кореняк. Въпреки това, помежду си те разговаряха на шведски. Шведският беше техният интимен език.

Междуд временено Стюре се научи да говори и шведски, и английски; говореше шведски с родителите си, така както говореше кравешки с кравите и кучешки с кучетата.

А което е най-учудващото, английският му нямаше онзи силен акцент, който имаше английският на родителите му. Още съвсем малък сам се научи да чете английски главно с помощта на картинките от каталогите, които баща му нарязваше на листчета за клозета. Трябваше сам да се научи да чете, защото според родителите му четенето не

беше сред най-ценните практически умения, задължителни за всеки човек.

На училище Стюре тръгна едва осемгодишен. Дотогава той вече въртеше половината домакинство: събираще дърва, цепеше подпалки, носеше вода, метеше, миеше пода. Сутрин пръв ставаше от сън, запалваше кухненската печка или кюмбето във всекидневната. След това отиваше в обора да помага на баща си в доенето и другите грижи около животните.

Дойдеше ли време да се отелват кравите, той често-често се промъкваше нощем при тях да провери дали всичко е наред. На два пъти спаси живота на скъпо струващи млечни крави, като още преди баща си усети, че израждането не върви нормално. Животните му се доверяваха и той умееше да „разчита“ всяко тяхно движение така добре, както умееше да тълкува и звуците, които издават.

Когато дойде време Стюре да тръгне на училище, най-доволни от всички бяха родителите му. Те вече се притесняваха заради тази негова „пестеливост“. В същото време им беше мъчно да се лишат от него, от веселата му усмивка, от песните, които си тананикаше, от приятния глас, с който непрекъснато говореше на животните, и най-вече от безценната му помощ. В деня, в който за първи път се облече за училище и сложи единствения си чифт обувки, баща му се обърна към него и рече:

— Стюре, знам, че ще бъдеш приложен ученик.

Стюре му кимна и се усмихна. И през ум не му беше минало, че може да бъде другояче; такава възможност просто не съществуваше, но той беше свикнал да слуша.

Наред с всички други дарби Стюре умееше и да слуша. Слушаше всеки и всичко. Доловяше песента на вятъра в тревите и жуженето на насекомите. Просваше се насред полето, заслушваше се в различните звуци и жумейки, можеше да различи мусиците, бръмбарите, щурците, мравките и скакалците, които хрускаха зеленината край ушите му, и комарите, осите и пчелите, които бръмчаха над главата му.

Слушаше всички с голямо внимание и жив интерес. Той не само чуваше думите, но и разбираше смисъла и чувството вложено в тях. Освен това Стюре чуваше човешкия глас като нещо самостоятелно,

като интимна музика, недоловима дори за самия говорещ, но ясна и отчетлива за изострения слух на това дете.

Бащата на Стюре продължи:

— Зная, че вече четеш по-добре от майка ти и от мен, но в клас не се мъчи да изпъкваш над другите. На тебе всичко ти се удава така лесно, че децата с право ще вземат да ти завиждат и да ти погаждат номера. Ясно ли е, Стюре?

Разбира се, че му беше ясно; ясни му бяха и всички ония неща, за които баща му не отвори дума — бащините страхове и бащината гордост.

— Тате, бъди спокоен. Ще бъда послушен, защото искам всичко да науча. Знам, че в училище ще ми бъде интересно, ще бъда доволен и искам всички около мен да бъдат доволни.

И Стюре пое. Щом превали първия хълм и къщата се изгуби от погледа му, той свали обувките и ризата си. Внимателно ги сгъна, после хукна да бяга. До училището имаше пет мили и Стюре тичаше през целия път. Обичаше да тича; така се чувствуваш сроден с животните. В стопанството винаги го чакаше толкова много работа, че не му оставаше време да тича, но ето сега, появи се и тази прекрасна възможност: всеки ден да тича към училището и после към къщи. Свалише ризата и обувките, за да не ги нацапа или скъса.

Преди да стигне училището, Стюре отново си слагаше ризата и обувките. Влизаше вътре, сядаше на чина заедно с останалите дечурлиги и слушаше. Училището се състоеше от една-единствена класна стая и някои от учениците на предните чинове бяха на по седемнайсет-осемнайсет години.

Учителката им беше едно местно девойче, дето се бе изучило в гимназията в Манауа. Беше на деветнайсет години и не блестеше нито с ум, нито със способности, но затова пък беше мила. Преподаваше колкото да й минава времето, докато она, за когото щеше да се омъжва, смогне да купи парче земя и захване свое стопанство.

Отпърво тя въобще не забеляза новото сламеноглаво първолаче на задните редици. Все се мъчеше да усмири по-големите деца. Подхвърли на Стюре един буквар само защото в него имаше много картички. После му даде лист хартия и молив, даде и на още две негови връстничета.

— Хайде сега, теглете чертички и ченгелчета, като гледате от буквара. Да видим дали вашите ще излязат толкова хубави, колкото са тези тук, напечатаните.

И тя се усмихна, а Стюре ѝ отвърна със своята обезоръжаваща усмивка. Първо не разбра какво точно значи това да „теглиш чертички и ченгелчета“. Знаеше какво значи да „теглиш вода“ от кладенеца, или кон да „тегли каруца“, или да „теглиш кибрита“ на нещо, или да „теглиш тетивата“ на малкия лък, който сам си бе направил. Освен това беше чувал баща му да казва, че коминът не „тегли“, но никога не беше чувал да се „теглят чертички и ченгелчета“.

Но той прочете буквара за първо отделение от кора до кора няколко пъти, огледа се напред-назад да види какво правят останалите деца, пак погледна в буквара и разбра. После учителката им каза да нарисуват една картина, като гледат от учебника. Отначало и това не знаеше да направи, но пак се огледа наоколо, прегледа рисунките в буквара и разбра: рисуването беше също като това да се научиш да мучиш, като имитираш кравата, само че върху хартия и с молив.

И като проумя това, Стюре се залови да прерисува всички картички от буквара. Рисунките му излязоха почти съвършени. Тази работа му допадна. По всичко личеше, че тук ще му хареса повече, отколкото очакваше. Okаза се, че рисунките му са по-добри от тези в учебника, защото в буквара почти всички уроци разказваха за животни, затова и картичките показваха животни. И като рисуваше животните, Стюре постоянно черпеше от собствените си наблюдения върху тях. Другите хлапетии, като го видяха как рисува, веднага се скучиха около него. Това беше истинско вълшебство. Рисуваше със замах, като че ли следва невидимите очертания на вече готова картина.

Като забеляза, че вместо да рисуват, първолаците са се струпали и зяпат Стюре, учителката веднага отиде да провери какво става там.

Така започна училището на Стюре Мудиг.

Много скоро учителката разбра, че Стюре вече няма полза от нея, защото и по смятане, и по четене той с лекота отговаряше и на най-трудните й въпроси. Той я помоли да взема за вкъщи няколко книги, определени за дванайсет-тринайсет годишни ученици, и тя веднага му разреши с готовност и дори с трепет в душата. Същия следобед той се върна у дома си тичешком, с боси крака и гол гръб, с книгите, увити заедно с обувките в гроботъканата му риза, която майка му беше

ушила. Нямаше опасност ризата да се изцапа, защото подметките му рядко докосваха земята.

Стюре веднага се залови да помага на баща си при доенето на кравите. Показа на двамата книгите, които бе взел, но тъй като никой от тях не четеше английски добре, те само подметнаха, че щом ходи на училище, естествено е и книги да носи, а всъщност бяха доволни, че най-накрая Стюре е заприличал на дете като всяко друго.

Същата вечер, след като се нахраниха и след като помогна на майка си да измие чиниите, а на баща си да подостри коловете за новата ограда, която се канеха да вдигнат край нивата, Стюре изчете новите си книги. Изчете всяка по два пъти. В едната се разказваше за древна Елада и за враждата между Спарта и Атина. Стюре така и не успя да реши на чия страна да застане. Харесваше атиняните заради любовта им към науката, но дисциплината и решителността на спартанците като че ли повече му допадаха.

Другата книга беше учебник по алгебра. Загадъчната красота на уравненията го омагьоса и го наведе на мисълта, че всичко в природата си има свое място.

В училище Стюре много скоро взе да помага на младата си учителка. Всъщност учителят стана той. По природа беше търпелив и умееше да предаде знанията си така, че на децата веднага им ставаше ясно. Притежаваше някакво шесто чувство, с помощта на което към всеки подхождаше различно, същото онова чувство, което му помагаше да общува с кравите и с другите животни.

Въпреки че винаги беше усмихнат и приветлив, дори към най-тъпите ученици, някои от батковците го намразиха. Ето от това се бе опитвал да го предпази баща му. Напразно.

Но когато тази шайка от дангалаци наобиколи Стюре в училищния двор, те и не подозираха какво ги чака. Предстоеше им да научат нещо съвсем ново за Стюре Мудиг. Първо, че той бе наистина *мудиг*, сиреч смел. Никой от тях обаче не говореше шведски и следователно нямаше откъде да знае това. Тогава видяха как Стюре без никакво усилие, с усмивка на уста, можеше да се изпълзва като заек, да се къоска като козел и да бяга като сърна. Притиснеха ли го натясно, можеше да се изпълзне като змия, да драчи като котка и да мята

къчове като катър. Осемгодишното русоляво хлапе беше направо неузнаваемо. Така че не след дълго дангалациите разбраха, че ще е по-добре да го оставят на мира.

Не мина време и те, като малчуганите, взеха да го ценят и обичат. Трудно е да мразиш човек с усмивка като тази на младия Стюре Мудиг. Тя просто огряваше лицето му, щом те зърне, сякаш иска да ти каже: „твой човек съм, не се бой“.

Преди да изтече годината, Стюре вече помагаше и на най-големите ученици в класната стая. Изглежда, притежаваше някакво специално умение да открива затрудненията, които всеки от тях срещаше с материала.

Мис Хендерсън, учителката му, не напусна веднага, въпреки че нейният кандидат бе намерил подходящо парче земя, бе платил за него и вече вдигаше обора, но тя реши да остане в училището още година — най-вече за да види какво ще стане със Стюре. Пък и по-добре да изчака, докато годеникът й построи и подреди къщата.

У дома Стюре взе да се интересува все повече и повече от техника. С подръчни материали успя да измайстори помпа, която свърза с най-обикновена вятърна мелница и по този начин докара водата от кладенеца в кухнята. Измисли такива резета за вратните помежду нивите, че човек лесно да ги отваря, но никоя крава да не може да ги мръдне. Преди използваха парче тел, което увиваха около диреците, но бавна работа е, докато го отвиеш, отвориш вратната и пак го завиеш.

В обора си устрои малка ковачница и започна да прави простички съдове и инструменти за работата в полето. И там изобрети онзи плуг, който можеше да реже земята надълбоко, без да е нужна кой знае каква сила, за да го водиш.

До този момент баща му използваше теглен от кон или муле плуг с обикновен лемеж, който отрязва почвения пласт и го обръща върху отметателната дъска. Имаше и чифт дръжки. Такъв плуг искаше много сила и умение, за да стане оранта. Трябваше сила, за да го врежеш в земята, и животински напън, за да изкараш докрай браздата, като в същото време внимаваш и да не я изкривиш. Стюре неведнъж се бе опитвал да оре, за да облекчи баща си в тази най-черна работа, но това просто не бе по силите му.

В ковачницата си, в обора, той измисли нов вид лемеж и специално го закали. Имаше формата на обърнато наопаки „Т“ и приличаше на птица е разперени криле. Закрепи палешника на „Т-то“ под такъв ъгъл, че той сам влизаше в земята само от теглителната сила на коня или мулето. А врежеше ли се, обръщащ земята на две страни.

След това Стюре си направи нов вид дръжки на плуга по собствен размер. Те бяха подобни на татковите му, но за момче като него и по-дълги, за да може по-леко да маневрира.

Щом впрегна мулето в новия си плуг, той тръгна като по масло. Лемежът хълтна в почвата от най-малкия натиск, а после, опрян на дръжките му, той стабилно подкара разперения плуг, който хем по-рядко изскачаше на повърхността, хем по-малко кривеше браздата.

Бащата на Стюре не можа да повярва на очите си, когато една събота сутрин стана и видя, че горната част на южната нива е цялата изорана. Още в три сутринта Стюре бе хванал ралото, за да изненада баща си с новото изобретение. Вече беше на дванайсет години и макар да не бе едър, притежаваше необикновена за възрастта си сила.

След това Стюре се залови да разшири и усъвършенства вятърната си мелница, та да произвежда електричество. Околността на Манауа нямаше друго стопанство с електричество. Изработи крилата на мелницата в малката си работилница, после взе да чете наръчници по електротехника, докато най-накрая успя да сглоби малък електрически генератор с намотки от медна жица. В обора и кухнята замъждука плаха светлина. Това беше подаръкът, с който зарадва майка си и баща си в навечерието на тринайсетия си рожден ден.

Горе-долу по същото време мис Хендърсън, учителката на Стюре, реши, че той вече съвсем няма какво да научи от нея. И тогава му даде препоръка за гимназията в Манауа, която сама бе посещавала и до която имаше още петнайсет мили път. Към препоръката приложи за доказателство негови работи и въпреки хлапашката си възраст Стюре бе приет за гимназист.

Родителите на Стюре дълго премисляха, преди да решат дали да го пратят в Манауа. Те изцяло разчитаха на него и не само заради невероятната му сръчност, отзивчивост и трудоспособност, но и заради веселия му нрав, но все пак добре знаеха, че ще сторят голяма грешка, ако лишат Стюре от възможността да стане част от голямата

американска мечта; той трябваше да се изучи. На младини за тях самите гимназията бе повече от дързък блян.

Стюре ги увери, че той ще успее да посещава гимназията, без да занемари работата си в стопанството. Единственото нещо, за което помоли, бе велосипед. Родителите му не можеха да му откажат. Стопанството им процъфтяваше главно благодарение на неговия неуморен труд и неговите нововъведения, така че колкото за един велосипед, пари щяха да се намерят.

До Ошкош на езерото Уинебаго имаше повече от трийсет мили, които Стюре извървя пеш, защото именно оттам се надяваше да си купи велосипед.

Хиляда деветстотин и осма година. В Ошкош Стюре за първи път зърна автомобил. Хуква след него по улицата само и само по-дълго да го гледа, да го чува, да го души. Това, че той може да върви сам, без да го тегли крава, муле или кон, му се струва най-вълшебното чудо на света. Чувал е за автомобили, но никога не ги е виждал на живо.

После открива една работилница, в която продават велосипеди. Прекарва там целия следобед — зяпа как ги поправят, разглежда различните модели, видове гуми и кормила. В един момент собствениците се усъмняват в този хлапак, който така безцеремонно се мотае наоколо и следи всеки техен жест.

Единият се изстъпва пред Стюре.

— Ей, хлапе! К'во търсиш тута, бе? Казвай де, к'во искаш? Дял ден се усукваш отвън. Туй да не ти е цирк?

Стюре веднага му пуска една от своите усмивки, с които казва: „Не бой се, твой човек съм аз“. Уж гледаше да стои по-настрана, защото знае, че и човекът е като животното: плаши се като го гледаш по-дълго и настойчиво.

— Ще ми се да купя колело, затова гледам. Искам да видя какви ги имате.

— Ти, момче, случайно да знаеш, че тия колела ние не ги раздаваме. Тия колела пари струват.

— Зная, разбира се. Мисля, че за едно парите ми ще стигнат. Само че първо искам да ги изучава и после ще си купя.

— Онова там виждаш ли го?

Човекът му посочва един опрян на стената велосипед: и двете му колела с еднакъв размер, с верига на задното колело и пневматични гуми. Не е ново, но има вид на току-що ремонтирано и стегнато.

— Та викам ти, онова там струва дванайсет долара. Искаш ли го, а, малчуган?

Стюре отива при велосипеда и започва най-съсредоточено да го разглежда. Опипва веригата, хваща кормилото, друска го няколко пъти да види как са гумите, пък и колко здрава е рамката.

Мъжът смигна на другите работници от магазина. Късно лято е и те всички са по долни ризи, потни и мръсни. Кимва им с глава към Стюре.

— Виж к'во, момче, ако имаш пари, може и за по-малко да ти го дам. Да кажем единайсет долара и половина.

Мъжът е сигурен, че както на всички други хлапаци и на той меракът му е само да клечи наоколо и да зяпа.

Стюре продължава да преглежда велосипеда, като че ли е крава или болно тело. Прокарва пръсти по него, опипва всеки болт и заварка, отваря си очите да не би да има нещо изкривено или повредено.

— Може ли да покарам това колело?

— А знаеш ли как, а, момче?

— Не, ама и без това ще трябва да се науча, за да ходя с него на училище.

Наизлезлите механици са се втренчили в Стюре. По всичко личи, че ще стане забавно — кратна пауза в тягостното еднообразие на уморителното им ежедневие.

— Виж к'во, момче. Ако успееш да стигнеш оттук до ей оная улица, без да паднеш, ще ти го подаря за *десет* долара.

И той смигна на работниците през рамо. Вече никой не работи. Някои са застанали с ръце на кръста, а други още държат инструментите си. Един прекрачва велосипеда, който поправя, сяда отгоре му и повдига кепето си с палец.

Стюре избутва колелото извън работилницата, а механиците излизат по петите му, да не би да изпуснат нещо. Стюре вече е изучил машинката достатъчно внимателно, ясно му е, че за да потегли, той трябва първо здравата да я засили, защото иначе тя ще се килне на една страна. Забелязал е, че й липсват спирачки. По онова време велосипедите още нямат свестни спирачки. Значи единственият начин

да се спре, е или като скочи в движение, или като задържи гумата с ръка. Освен това трябва да се пази и от бързо въртящите се педали. Тогава велосипедите още нямат свободен венец, нито ръчни спирачки, нито контра. Стюре проверява дали, като прекрачи рамката, пръстите му докосват земята. Не, не стигат. Значи спирането може да стане само в движение: ще се опре на кормилото, ще се мести встриани с двата крака, а сетне ще спре колелото, като го изправи на задната му гума. Неведнъж е яздил крава, докато прибира стадото от полето, и неведнъж е репетирал точно този скок, така че няма страшно.

Нагласява педала, засилва колелото и се метва отгоре му. Клатушка се наляво-надясно, но след няколко ярда поема по права линия. Ето вече стига улицата. Успява! Успява да се задържи главно с помощта на силните си крака, невероятната си ловкост и удивителното си чувство за равновесие. Трябва да е бил най-младият велосипедист в цял Ошкош. По онова време велосипедите са предимно за възрастни, в никакъв случай играчки за дечурлига.

В края на улицата го чака завой и това не е никак проста работа, но Стюре знае, че трябва да наклони тялото си в посока на завоя и успява. След това натиска мъжки педалите, защото по обратния път до работилницата има леко възвишение. Всички механици от работилницата са наизлезли да го гледат. Готови са да го подхванат, като рече да спира, но Стюре здраво стиска кормилото, премята се светкавично от едната страна на колелото и цялото го изправя, също като кон, когато рязко му дръпнеш юздата назад.

Миг мълчание, след което механиците започват възторжено да му ръкопляскат. Майсторът се приближава и гальовно разрошва косата му.

— Много те бива бе, момче. Направи ме за пет пари тута пред моите хора. Бях готов да се обзаложа, че никога не си помирился велосипед, ама ти сигурно работиш я в някой цирк, я бог знае къде, а? Никога не съм виждал някой отведенъж да се оправя с такова колело; бях сигурен, че ще си счуши врата.

Стюре само се усмихва с грейнали от щастие очи и гледа майстора право в лицето. Возенето, скоростта, чувството за контрол и управление, всичко това го е въодушевило.

— Така е, сър. Ако нямате нищо против, аз бих желал да купя това колело. Ще донеса парите след пет минути.

Стюре се втурна да бяга, а мъжете пак прихват да се смеят. Никой от тях и не подозира, че Стюре наистина се кани да купи колелото, смеят се, задето хлапето успя да метне шефа им и да се повози бесплатно.

И пак се прибират в работилницата. Стюре изтичва зад ъгъла, изважда парите от подплатата на жакета си, където ги е пришил. Има си петнайсет сребърни долара.

Отброява десет и набързо пришива обратно останалите пет. От петгодишна възраст Стюре се изкърпва сам. Вечер с удоволствие помага на майка си да прави юргани и ватенки. Umee да шие с майсторска сръчност и точност. Откъсва със зъби конеца и забожда обратно иглата в яката на жакета си, където винаги я държи. Поставя на върха ѝ парченце дървесна кора като предпазител. За Стюре иглата е ценна вещ.

Здраво стиснал в ръката си десетте долара, Стюре се връща тичешком в работилницата. Отива право при шефа.

— О, ей го тоя малчуган пак довтаса. Хареса ти да се возиш без пари, а? Ще взема да ти дам още веднъж, че пак да го видя онъ номер с рипането.

— Дойдох да купя велосипеда. Ето, така добре ли е? Нали ми казахте, че ако направя едно кръгче, без да падна, ще ми го продадете за десет долара?

Майсторът се обляга назад и плъзва поглед през разперените като кормило мустаци и бирено търбухче към дребното жилаво русоляво момче.

— Така ли рекох?

Хвърля едно око към другите механици в работилницата и се подсмихва. Те пак са зарязали работата и гледат с интерес.

— Слушай сега к'во ще ти кажа аз на тебе. Ако до пет минути ми изсипеш ей тук в шепата десет долара, връщам ти петдесет цента да се почерпиш. К'во ще кажеш. Иначе да си обираш крушите, че заради твойте номера за пет пари работа не сме свършили от сутринта.

И скръства мускулестите си ръце. Стюре разтваря дланта си с десетте сребърни долара. Майсторът източва врат напред, зяпва с уста, а ръцете му недоумяващо увисват встрани.

— Сър, ако протегнете ръка, ще наброя в шепата ви десет долара. А въпросните петдесет цента задръжте, за да ни е чиста

сметката. Вие, разбира се, не сте знаели, че парите са у мен.

Стюре започва да брои парите в ръката на майстора. Всички механици са се скучили наоколо.

— Ей, шефе, ръфни парата, да не излезе после, че са тенекиени или к'во там.

Но майсторът знае, че това са истински, честно припечелени, почтено изсечени американски долари. Стюре продължава да брои на глас, за да чуват всички.

— Ето ви ги, сър, десет на брой. Бихте ли ми написали разписка, за да каже някой, че съм откраднал велосипеда.

Отпърво никой не шуква. После цялата работилница гръмва от силен мъжки смях. Зашляпаха се един друг по бедрата и по гърбовете. А майсторът стои, втрещил се е в дланта си.

— А защо пък ти да не си откраднал тези пари, а?

Стюре му мята един поглед — открит и посмутен, но съвсем красноречив.

— Защото ви казвам, че не съм, сър. Спечелил съм ги заедно с родителите, си в нашето стопанство и това е първото нещо в живота, което си купувам, и се надявам тепърва да се радвам на този велосипед.

Стюре отива до колелото и собственически хваща кормилото му. Чака.

— Сър, моля ви да побързате с разписката, защото път ме чака. Трябва да се прибера по светло. Не ми се ще да ожуля този красив велосипед в някая бабуна в тъмното, да спукам гума или да му изкривя рамката.

— Абе ти, момче, откъде си и от къде на къде някакви си кравари ще имат по десет долара да си купуват най-луксозния ми велосипед? Ей това искам да знам! Като ми отговориш, аз ще ти дам ония петдесет цента и ще си друсаме ръцете, нищо, че това ще ти е първата честна печалба в живота.

— Живея недалеч от Манауа и парите си печелим с усърден труд, пък и пестим повечко, не харчим.

— А как, по дяволите, успя да дойдеш от Манауа до Ошкош? Туй са повече от трийсет мили, и то какви!

Стюре пак разцъфна в една от вълшебните си, леко начумерени усмивки. Че как да стигне? Да не би да вземе да впряга цял кон за

такова късо разстояние, велосипеда още го нямаше, а да не говорим за някои от ония автомобили.

— Вървях, сър. Всъщност не съвсем, истината е, че тичах. Много ми се щеше да видя истински велосипед, да го изучава и затова. Тук няма къде да нощувам, трябва да се прибера у дома днес, няма начин.

— И кое време тръгна оттам?

— Около час преди изгрев.

— Но нали беше тук по обяд. Да не би да искаш да кажеш, че си взел трийсет мили за някакви си седем часа?

— Така излиза. Бързичко тичах, сър. Бихте ли ми дали разписката и да вървя? Мама ще се беспокои, ако не се върна, макар и по здраво. Вярно, с колелото ще стигна по-бързо, но все пак, време е да потеглям.

— Ти ми взе ума бе, момче!

А един от механиците се провиква измежду спиците на колелото, което поправя.

— И още как, Пат. Хайде сега дай на момчето разписката и рестото, та да има време да ги извърти тия трийсет мили до къщи. Като го гледам, ще ги вземе за четири часа и ще стигне тъкмо за вечеря.

Така приключи тази случка. Стюре грабна велосипеда и бясно го яхна по черните коларски пътища и пътечки, право към къщи. Прибра се в десет, точно когато и най-бледата светлинка на небето вече гаснеше. Стюре се чувстваше виновен, защото бе пропуснал и двете издоявания през деня, но сега не можеше да мисли за нищо друго, освен за велосипеда. Той го вика напрало в кухнята да го видят майка му и баща му. Те вече се бяха приготвили да си лягат. Стюре взе един стар парцал и кофа вода, за да измие калта и прахта от колелото, та да могат и родителите му да се порадват на истинския му вид, в който Стюре го бе зърнал за първи път.

— Татко, с него направо летя. Дори комарите не могат да ме стигнат. През целия път нито едно ухапване, погледни! — И той протяга тънките си, голи, но не и крехки ръце.

— Мамо, като си седнал отгоре, всичко виждаш. Освен това прибрах се два пъти по-бързо, отколкото като тичах на отиване. Само си помисли: два пъти по-бързо!

Същия септември Стюре тръгна в гимназията. Помагаше на баща си при сутрешното издояване на кравите, а след това се мяташе на велосипеда и потегляше за училище. Наоколо земята беше повечето равнинна, но пътят до училището се изкачваше по един дълъг, макар и не много стръмен баир. Стюре тръгваше с работните си дрехи, направо след доенето, а дрехите за училище завързваше на гърба си заедно с обяда.

Пристигнеше ли в училище, той първо заключваше велосипеда, а след това отиваше в мъжката съблекалня да се преоблече. Работните си дрехи от фермата скътваше на едно тайно местенце над клозетите. Гимназията беше голяма и имаше вътрешни тоалетни.

Стюре бързо навлезе в учебния материал. Отначало другите ученици го смятаха за някое любознателно хлапе, дошло просто да посещава часовете им. Не че Стюре беше дребен, но все пак бе тринайсетгодишен, което ще рече две години по-малък от останалите. За няколко седмици обаче съучениците му разбраха как стоят нещата. Участието му в клас, въпросите, които задаваше, резултатите от първите писмени работи и изпитванията на дъската веднага го отличиха. Учителите, първоначално скептични при вида на такъв малък гимназист, много скоро взеха да гледат на него с умиление заради изключителната бързина, с която усвояваше материала. Учителят на Стюре по алгебра просто не можеше да му се начуди, смайваше го лекотата, с която решаваше по-сложните задачи, обикновено предназначени за най-добрите ученици. Учителят му по латински твърдеше, че сигурно е учили латински и преди това; човек не може да запамети и свободно да използва един нов, чужд език, без да го е учили предварително. Стюре, разбира се, не знаеше това, но до Коледа няколко от учителските съвети се занимаваха изключително и само с него.

Часовете в училище бяха истинско удоволствие за Стюре, но тъй като след последния звънец трябваше веднага да тръгва обратно, не му оставяше време да дружи със съучениците си. През голямото междуучасие изяждаше филия черен домашен хляб и парче твърдо сирене. Училищната библиотека му се струваше като страна на чудесата и именно там ходеше да обядва. Много скоро обаче му дадоха да разбере, че библиотеката не е място за дъвчене, затова

предварително си накъсваше хляба и сиренето на залци, натъпкваше ги в джобовете си и скришом ги пъхаше в устата си.

И все пак умът на Стюре продължаваше да бъде в плен на велосипеда. Купи си верига и катинар, за да го заключва към един стълб до вратата на училищния двор. Непрекъснато мислеше какво да направи, че да го накара да върви по-бързо и по-леко по нагорнището към училището и в същото време как да задържа педалите на връщане, без да се изморява. След много опити, той си изработи два чифта курбели, с помощта на които свързваше педалите към зъбчатото колело. Единият чифт бяха много къси — около четири инча, а другият — дълги, толкова дълги, колкото позволява разстоянието, без педалите да задират в земята. На отиване към училище използваше дългия чифт курбели и педалите се въртяха с далеч по-малко усилие. Късия чифт носеше заедно с училищните си дрехи, учебниците и обяда. На връщане на мястото на дългите слагаше късите и се движеше с много по-голяма скорост, като успяваше да се приbere вкъщи навреме за доенето на кравите. Всъщност, яхнал този велосипед надолу по хълма към къщи, той трябва да е бил най-бързо движещото се човешко същество на сто мили околовръст.

Благодарение на изобретението, взе да се прибира у дома много преди времето за доене и затова реши, че ще е по-добре да поостава още половин час в библиотеката, където беше тихо и имаше стабилно и силно електрическо осветление.

Стюре изкара гимназията, като всеки ден въртеше педалите от училище до вкъщи и обратно. Зиме върху гумите на велосипеда навиваше въже, за да не поднасят при сняг или поледица. Дори в дни, когато престите стигаха до втория етаж на къщата им, той навличаше снегоходките и пак не пропускаше училището. На два пъти бе единственият явил се в училището ученик.

В стопанството стадото им се увеличи с още десет крави и това, разбира се, означаваше повече работа при доенето, така че много скоро престоят на Стюре в училището отново трябваше да се ограничи в рамките на учебните часове. Междувременно той успя да изчете почти всички книга от училищната библиотека. Тези книги той сякаш не ги четеше, а направо ги поглъщаше. Вечер четеше каквото му падне;

усамотяваше се под предлог, че си готви уроците, които си научаваше още през междучасието в библиотеката.

Стюре се интересуваше от света. Не го свърташе на едно място, щеше му се да пътува, да види повече неща. Заработи още по-мъжки в стопанството, но знаеше, че не тук иска да прекара целия си живот.

Завърши гимназията на шестнайсет години с всички възможни грамоти и награди, но нямаше никакви изгледи да продължи било в колеж, било в университет.

Помогна на баща си да направи пристройка на обора и двамата заедно построиха вътре тоалетна и баня с вана. Бащата и майката на Стюре живееха въвечно удивление от сина си, но и въвечно тревога. Той като че ли вечно не се усмихваше много-много. Престана да разговаря с животните. Само четеше книги.

Взе да увещава родителите си да си купят трактор. Писа на разни фирми и получи кутиица каталоги с най-различни видове трактори. Показва ги на майка си и баща си и се опита да им обясни колко и каква работа ще свършат с помощта на един такъв трактор и как стопанството ще процъфти, но не им стигаха пари, а простите им пестеливи шведски умове не можеха да си представят, че ще вземат на заем; стигаха им ипотечните дългове, които изплащаха.

В живота на Стюре липсваха момичета. В училище не посещаваше забавите, отчасти защото беше най-малкият, а и твърде дребен, но най-вече защото момичешката непредвидимост го плашеше. Стюре обичаше всичко да следва ясна логика и определена посока. Повечето неща той разбираше с лекота, а онези, които не разбираше, просто отбягваше. Опитваше се да отбягва болестите, изкуството, музиката и момичетата. И това беше още една слабост на Стюре. Той ценеше постоянството и предвидимостта много повече от промяната и случайността.

Техниката, независимо каква, продължаваше да го интересува все така живо. Машините са човешко изобретение, следователно те са разбираеми за човека. Също като математиката. Чувстваше, че ако разполага с време да се съсредоточи, би могъл да проумее всяка машина или да реши всяко уравнение, измислено от друг. Чувстваше още, че сам би могъл да измисли машина или уравнение.

Всъщност той избрети много машини; една от тях беше машината за пране. Задвижваше се от вятърната мелница, която

въртеше напред-назад лопати в едно огромно корито. Само дето не успя да предума майка си да я използва; тя се боеше от нея, както и от всяка машина изобщо. Затова Стюре погасняше в прането в свои ръце. Освен това взе да майстори и някаква механична система за доене на крави. Пак с помощта на вятърната мелница искаше да задвижи вакуумни помпи, но не можа да регулира нагнетателните клапани и млякото се изкачваше по вакуумните маркучи, вместо да изтича към ведрата.

Успя да си направи и малко лампово радио, с което хващащо музика от Ошкош. От тази машинка майка му не се боеше. За нея тя беше това, което бе четенето за Стюре — начин да се махнеш, без да напускаш пределите на фермата.

Когато избухна Първата световна война, Стюре взе да я следи с голям интерес. Този страховит сблъсък на мъже с мъже, в който хиляди загиваха, му се струваше абсолютно лишен от всякаква логика. Той не познаваше друго животно, което доброволно да участва в такава безумна оргия от убийства, осакатявания и разруха. Всеки ден отиваше до Манауа за вестник, купуваше го и бързаше да се приbere с велосипеда. Вестникът стана част от ежедневното му четене. Почти нямаше книга от училищната или градската библиотека, която да не е чел, така че вестникът попълни и без това съществуващата празнина от отреденото му за четене време, както и знанията му за света.

През 1917 година Стюре стана на двайсет и една и бе един от първите мобилизиирани в цялата област. Прие го със смесени чувства. Не му се щеше да оставя стопанството в ръцете на застаряващите си родители. По онова време те бяха на шейсет. Нито пък му се щеше да го убият.

Но му харесваше възможността да пътува, да види нещичко от останалия свят и сам да прецени същността на тази кланица в Европа. До момента, в който Стюре се качи на влака, дето трябваше да го откара до тренировъчния лагер във Форд Бенинг, щата Джорджия, той все още не беше ходил по-далеч от Ошкош, все още не беше целувал момиче, дори не бе държал момичешка ръка.

Потънали в сълзи, родителите му го разцеплюваха за довиждане и го увериха, че добре ще стопанисват фермата, докато го няма. Те хем се страхуваха за него, хем се гордееха. Мобилизацията беше част от представата за истински американец, който отива да се сражава за родината си.

[1] Мярка за дължина, равна на 0.91 м. Б.ред. ↑

ТРЕТА ЧАСТ

От училище излизаме също като че ли ни пускат от някакъв затвор. В редица по двама — момчетата в една колона, момичетата — в друга. Малките първолаци най-отпред, подир тях всички останали до осмокласниците, които са най-големите в нашето училище. С чантите на гръб, от нас се иска да маршируваме в крак, също като на парад. Който е ходил в католическо училище, все едно че е бил в казармата, остава само да го научат с пушка да борави.

Канибал ми е в главата по цял ден, дори и в часовете по вероучение. Посегна ли към него, той все иска да хапе, но ми се струва, че не го прави, за да ми причини болка, защото само държи пръста ми между зъбите си, без да го стиска. Освен това прави и един друг номер: улавя се здраво с лапите си за дланта ми, вдига се на мускули и извива миниатюрното си телце около ръката ми. Понякога забравя да си прибере ноктите и затова целите ми ръце са изподраскани. Гледам мама дали ще види. Още не ме е смъмрила за това.

В нашето училище имаме един такива, дето им викаме спасители — обикновено това са четиридесетте най-добри по успех от всяка паралелка от четвърти до осми клас. Носят бял колан, бяла лента през рамото и значка. Тези спасители трябва да ни помогнат да пресичаме улиците, за да не ни премажат автомобилите, които минават покрай училището. Всъщност покрай нашето училище коли почти не минават, затова и тази работа не е много трудна. Веднъж за малко и аз да стана спасител, но бележката по вероучение пак ме провали.

Щом излезем извън зоната на спасителите, хукваме като подивели животни по Луис Авеню и после надолу към Лонг Лейн. Към къщи има един много по-прям път, отколкото да заобикаляме по Луис Авеню, но нашите са ни забранили да минаваме по него.

На Лонг Лейн, там, където тя пресича Луис Авеню, вечно кисне старият Стингъл и обикновено той ни превежда от другата страна на улицата. По Лонг Лейн минават доста коли, абе има си движение, но не

е кой знае какво. Лично аз много често си я пресичам и досега нито веднъж не са ме премазвали.

Мистър Стингъл е толкова стар, че почти нищо не вижда и много често, най-вече следобед, е толкова пиян, че едва се държи на краката си. Излиза наслед платното, изпречва се пред колите, без да му мигне окото, хили се, плези се и ни маха да преминаваме. Той е огромен, тълст, с дебели пръсти на ръцете и на краката. Ако питате мен, от обяд до когато ни пускат от училището, той кисне в кръчмата, дето е нагоре по улицата.

Като пресека Лонг Лейн, аз трябва да стоя и да чакам Лоръл. Обикновено тя винаги идва след мен, въпреки че от училище излиза по-рано; ситните винаги изостават, защото ние ги откъсваме с един страшен спринт надолу по Луис Авеню. То дори да се чудиш как не изпотъпваме първокласниците и второкласниците в тази бяганица по стръмното.

Веднъж, докато тичаше с нас, Джон Уилямсън стъпи накриво на бордюра, падна и си счупи ключицата. Аз пък до тогава въобще не знаех, че имало специална „кост за яката“^[1], но това обяснява защо чистите яки на големите бизнесмени и на филмовите красавци стоят така хубаво изправени. Моята яка пък е винаги измачкана, с нотни мръсни петна, а освен това непрекъснато се върти около врата ми. Може би пък аз съм се родил без ключица. Сигурно е така.

Аз нямам нищо против това да изчаквам Лоръл. Не че си говорим нещо, докато се прибираме вкъщи, но да вървиш с нея е много приятно. Понякога ние с Лоръл се караме, но по-често живеем в мир и страшно хубаво си играем заедно. Аз сам я научих да чете. На четири годинки вече четеше целия буквар за първи клас от кора до кора. Направо недоумявам какво прави в час сега, когато е първи клас и когато всички други деца се учат да четат.

Сигурно и тя като мен умира от скуча. Към католическото училище няма детска градина, както има към общинското училище. Така че в сравнение с протестантите ние имаме една година свобода в повече.

Вървим си заедно по Лонг Лейн, когато някаква гигантска лъскава лимузина спира до нас. Стъпенката ѝ е покрита с чисто нова

черна гума, сякаш никой никога не е стъпвал върху нея. Има и резервни колела в едни лъскави метални гнезда и полегато предно стъкло. И двамата с Лоръл спирате да позяпаме колата; в нашия квартал такова нещо рядко се вижда.

В колата има четири души. И четиридесетте носят костюми и изглеждат изпотени, въпреки че хич не е горещо. На мен, разбира се, ми е горещо, но това е, защото съм тичал, и е съвсем естествено. Мъжът от предната седалка сваля прозореца и подава глава навън. Между двата му предни зъба има голямо разстояние и клепачите му са зачертвани.

— Ей, хлапе! Ти ли си Дики Кетълсън?

Аз кимвам. Лоръл се скрива зад гърба ми.

— Дики, не забравяй, че мама не ни дава да говорим с непознати и да се качваме в чужди коли.

Разбира се, че не съм забравил. Вече си мисля да хвана Лоръл за ръка и да хукнем. Мъжът е подал едната си ръка навън и държи нещо в нея. Прилича на плик.

— Дръж, хлапе. Вземи това. Дай го на дъртия и му кажи, че е от едни негови приятели.

Протягам ръка и вземам плика. Още не съм го хванал и онзи навъртрява стъклото нагоре и колата изфуча покрай магазините на Лонг Лейн и се изгуби зад хълмчето на Маршъл Хил. Друг път не съм виждал кола да се носи с такава скорост по Лонг Лейн.

Споглеждаме се с Лоръл и се затичваме към къщи. Първо покрай кантората на мистър Марсдън и после отцепваме нагоре, колкото краката ни държат. Влизаме в задната уличка, както правим обикновено, и аз се отбивам в мазето да видя как е Канибал. Отдавна вече ме глаждят подозрения, че Канибал не е „той“, а „тя“. Не че имам никакви сериозни основания за това, но ей така, с всеки изминат ден ставам все по-сигурен.

— Хайде бе, Дики, сега не е време да си играеш с котето. Трябва да предадеш писмото на мама.

Понякога Лоръл нарича „Канибал“ „коте“, но за мен, откакто се е родил, той винаги е бил най-сериозна „котка“. По нищо не прилича на „котенце“; може да е „той“, а може и да е „тя“ и наистина е миниатюрен, но не е котенце, нито коте. Заспал е и по всичко личи, че се чувства превъзходно.

Качваме се горе. Мама е в кухнята. Разказвам й за мъжа, който ни е спрял. Всъщност и двамата ѝ разказваме един през друг. Ту Лоръл ме прекъсва, ту аз нея, ту двамата се надникваме в един глас. Мама не обича да има бъркотия. Поглежда първо мен, после Лоръл и се усмихва.

— Нищичко не разбирам. За какво става дума? Какъв мъж, каква кола, какъв плик?

Аз ѝ подавам плика и тя го отваря направо там, в кухнята.

Вече съм седнал да обядвам, защото масата е сложена — пак доматената супа и сандвичите със сирене. Лоръл сяда срещу мен. Вдигам очи. Лицето на мама пребледнява и тя заравя пръсти в косата си.

После изпищява, но някак си сподавено, и заплаква. Изтичва навън от кухнята, минава през дневната и заключва външната врата. След това се качва горе.

Ние с Лоръл се споглеждаме. Обедната ни почивка е само половин час, затова бързаме да се нахраним. Радиото е пуснато и свири една песен на Хелън Трент: „Само малко любов, една целувка само...“ Тъкмо става време да тръгваме, и ето че мама влиза при нас и заключва вратата на кухнята; после слиза долу и заключва вратата на мазето. Чувам как ключалката щраква. После пак се качва при нас и сяда на масата. Навежда се, прегръща ни и силно ни притиска към себе си, толкова силно, та чак боли. Не че мама е силна, но възрастните, дори когато са дребни жени, са далеч по-силни от децата.

Тя плаче. Изглежда, иска да ни каже нещо, но ѝ е трудно. Все още стиска онзи плик в ръката си, листът с писмото се е намокрил от потта ѝ, а може и от сълзите ѝ. Това писмо е едно такова особено. Не е нито написано, нито напечатано, а някой е изрязал различни по големина букви от списания и ги е налепил по цялата страница. Получило се е нещо като по филмите. Може би нас с Лоръл ще ни откраднат, както направиха с бебето на Линдберг. О, не, това е тъпо; ние не струваме пукнат грош.

Мама ме поглежда право в очите; тъкмо загребвам последната лъжица супа и съм наклонил чинията. Според часовника на стената разполагаме с още петнайсет минути, преди да започнат следобедните часове. Ще имаме контролно по аритметика, но там няма страшно. Лесно е, ама скучно.

— Хайде, Дики, разкажи ми всичко още веднъж. Къде ви спря тази кола? Как изглеждаше мъжът? Разкажи ми всичко.

Аз им разказвам всичко, за което се сещам, а Лоръл допълва. И тогава мама казва, че няма да излизаме от къщи и няма да ходим на училище следобед. Опитвам се да й обясня за контролното по аритметика, но това не помага. Ще си играя с Канибал, така че що се отнася до мен, аз нямам нищо против, но Лоръл се разплаква. Мисля си, че плаче само защото мама плаче. Не е възможно толкова да държи на училището.

И така цял следобед аз си стоя в мазето и си играя с Канибал. Също както когато съм болен или е събота. Лоръл си играе с нейните книжни кукли. И двамата сме много кротки. Мине, не мине време, и мама дотичва в мазето да ни пита добре ли сме. Разбира се, че сме добре; нали сме в любимото си мазе. Тя дори проверява заключалката на вратата. Не си спомням друг път да сме заключвали вратата на мазето през деня.

Когато татко се прибира, и тримата сме в мазето, чакаме. Мама дори не ме остави да отида да посрещна татко от работа; всъщност щом я помолих да ме пусне, тя пак се разплака.

Татко се връща и мама се хвърля в прегръдките му. Ние с Лоръл седим на пода до Канибал. Постлали сме си стари вестници. Никой от нас двамата не разбира какво става. Мама се откъсва от обятията на татко и му подава листа хартия с изрязаните букви. Цял ден го е стискала в ръката си и затова е изпомачкан.

Татко поглежда към нас над рамото й, по-специално към мен. Той слага работния си жакет и кутията за обяд на скамейката, дето сам-самичък я скова. Държи с една ръка писмото, а с другата — мама. Работното му кепе е килнато на тила; то е синьо и с козирка като на бейзболна шапка. Докато чете, пуска мама и хваща писмото с две ръце. Ръцете му започват да треперят.

— Какво е това? От къде се взе?

Той поглежда мама, после Лоръл, после мен. Аз се опитвам да му разправя какво се случи, да му кажа за человека, за колата и всичко останало, но се уплашвам и не успявам. Никога не съм виждал татко толкова разтревожен и същевременно толкова ядосан; като че ли нещо го е прерязало отвътре; устните му потреперват и очите му току се

пълнят със сълзи. Извива лице встрани и се втренчва в мишената на играта със стрелички.

— О, господи! Не позволявай това да се случи.

След това отново хваща мама — и двамата стоят един до друг насред мазето. Лоръл става, отива при тях и сграбчува татко за крачола. И на мен ми се иска да направя така, но вече съм голям. Мама е цялата в сълзи и се тресе в ръцете на татко.

— Трябва да си подадеш оставката, Дик, и да се махаме от тук. Такъв риск не си струва; нервите ми няма да издържат. Досега теб те мислех, а сега, виж, всички сме заплашени. Не можеш ли да си гледаш работата като всички останали и да не се вреш в тези профсъюзни истории?

Татко пак прегръща мама, а бележката е още в ръката му. Виждам я разтворена, белее се зад маминия гръб. Буквите са големи и отчетливи. Лесно е да се прочетат, въпреки че някои от тях са поизмачкани. На листа пише:

МАЛКИТЕ ДЕЦА ТРЯБВА ДА СИ СТОЯТ ВКЪЩИ,
А НЕ ДА КРЪСТОСВАТ УЛИЦИТЕ. МОЖЕ ДА ИМ СЕ
СЛУЧИ НЕЩО ЛОШО.

ПРИЯТЕЛ

И през следващите два дни отърваваме училището. Мама не ни дава да си покажем главата навън, но татко продължава да си ходи на работа. Също както когато имахме варицела и бяхме под карантина, само дето няма жълта бележка отвън на вратата ни.

Като се прибира в петък вечер, татко ми изглежда по-малък, не просто изморен, а износен. Почти не се докосна до вечерята, а после ги чувам как с мама цяла нощ си шушукат в спалнята. Говорят си за полиция и как татко взел назаем пистолет от брат си, чичо Джо. Чично Джо го донесе вкъщи, като се върна от войната. Мама много се плаши от пистолета. Аз пък нямам нищо против да не ходя на училище и хубаво да се наиграя с Канибал; понякога мама дори ми разрешава да си играя и горе с Канибал, но не я пуска да спи горе; само в мазето.

Канибал вече свикна да използва пясъчника; сякаш си знае, че това е мястото за аки. Няма си майка да я научи, пък и аз въобще не се

занимавам с това. Канибал просто взе да си ходи до пясъчника и да рие земята, когато има нужда. Направо е невероятна, като я видиш, защото все още е толкова дребна. Трудно е да се опише колко е мъничка и в същото време колко истинска, а не никакво си пършиво котенце.

Направил съм ѝ къщичка от една кутия за сирене, в която татко си държеше пирони и бурми. Разреши ми да я взема и дори ми показва как да ѝ скова дръжка, за да може да се носи. Чудесни са тези кутии. Всичките им ъгли са съединени с „лястовича опашка“ и са залепени. Татко казва, че си струва да купиш сиренето само заради кутията. Татко казва още, че едно време правели същите кутии и за саждърма, но сегашните са вече картонени. Харесвам песничката, която пеят по радиото за филаделфийската саждърма. Една от ония мелодии, които не можеш да избиеш от главата си. Ето думите:

*Филаделфия прочута е с това,
че си има чудна саждърма
и си струва да потеглим още днес,
за да вкусим тоз деликатес.*

Има хора, дето разправят, че саждърмата се правела от умрели коне, котки и кучета, но и така да е, на мен ми е много вкусна. В нашето семейство всички обичаме пържена саждърма с яйца; с нищо не е по-лоша от бекона, а пък е много по-евтина. Тя е единственото нещо, което върви с кетчуп.

Капакът на къщичката на Канибал се отваря и затваря, като се плъзга в жлебове. Татко проби с бургията малки дупки от двете страни на къщичката, за да може Канибал да си гледа навън. Аз често лягам до къщичката и я наблюдавам през дупките; също като че ли гледаш тигър или лъв в зоологическата градина или в цирка. Канибал няма нищо против да си седи въкъщичката, май това ѝ харесва. Мисля си, че там се чувства в безопасност, а за една котка не е лесно да се чувства в безопасност.

* * *

Събота сутрин по време на закуската татко ни съобщава, че тръгваме за Уайлдуд. *Никой* не ходи в Уайлдуд, ако не е във ваканция. Аз поглеждам към мама, но тя не вдига очи от масата. Поглеждам към Лоръл, но и тя като мен е съвсем объркана. Само мачка овесената каша с лъжицата си.

— Ама, татко, сестра Кармелина ще побеснее, като види, че ме няма. Тя и без това сигурно вече с бясна, защото два дни отсъствам, без дori да съм болна.

— Ти за това няма да мислиш, Лори. Аз сам ще уредя този въпрос със сестрата. За теб също, Дики. Всичко ще обясня в училището. Вие двамата няма за какво да се тревожите; и уроците, и домашните, всичко ще запиша и ще ви предам. Всъщност аз тъкмо за там съм тръгнал, а като се върна — потегляме.

Не мога да повярвам. Не че ще ми липсва училището, но все пак всичко ми се струва толкова странно. Започвам да си мисля, че бягам от някого, така както става по филмите за стражари и апashi; може би се укриваме от Алис Убийцата.

Татко е много сериозен, тъжен и разгневен. Мама е чисто и просто пребледняла, луничките ѝ изпъкват още по-ясно, като тъмнокафяви петънца по цялото ѝ лице, особено на фона на тъмночервената ѝ коса. Очите ѝ са същият бледозелен цвет като на Канибал. Всичко в къщата е така неу碌едно, че аз с удоволствие бих се махнал където и да е.

Мама стегна багажа и в този момент татко се върна с всичките ни уроци за следващата седмица. Не ни каза нищо, нито дори какво са заръчали сестра Анастейзия и сестра Кармелина. Натоварихме колата и без много да му мислим, потеглихме. Помахахме малко на къщата, и толкоз. Татко я обиколи, заключи всички врати и затвори всички прозорци, а мама я почисти с прахосмукачката и избръска праха. Цялата суматоха много ми заприлича на преместване в друга къща. Като сме се нанасяли в сегашната, аз съм бил малък, така че нямам представа какво е това да се местиши, да напускаш мястото, където живееш. Лоръл взе със себе си две кукли, а на мен ми разрешиха само Канибал и тесте карти. Ако татко няма да работи, ще имаме време да играем на юка. Това е единствената игра на карти, която наистина обичам, а понякога успявам дори и татко да победя.

Татко отново е монтиран задната седалка. Когато използвахме колата за пренасяне на материали и други неща, той обикновено я маха и я оставя в гаража. Зад седалката има открито празно място и там татко е сложил двета ни куфара и ги е привързал така, че да стоят като преграда, за да не паднем ние с Лоръл. Седалката е не само сложена, но и завинтена за пода. Вятърът подухва и ние сме като в открит автомобил; ако вдигнем лицата си нагоре, слънцето грейва в очите ни. Не се случи да караме в дъжд, така че не знам дали щеше да влезе вода, ако бе заваляло.

Като прекосяваме моста на река Делауер, и двамата с Лоръл инстинктивно се дръпваме навътре, по-далеч от прозорците. Не съм и мислил, че има такива огромни мостове. По средата стърчи реклама за шоколад „Уитман“. На нея се вижда дребен мъж с шапка. Контурите му са очертани с разноцветни светлини, които мигат, и той изглежда като че ли бяга с огромна кутия шоколад под мишница. Вземам Канибал на ръце, за да може и Лоръл да види това чудо, но тя въобще не вдига глава, само в мен зяпа. Май че я е страх да гледа навън през прозореца, докато колата е в движение. Аз съм толкова щастлив с всички тези нови гледки наоколо, че се моля никога вече да не се връщаме обратно вкъщи.

Лицето на татко е все още бледо, освен зад ушите, а ушите му изглеждат розови от утринното слънце, което прозира през тях. Ръцете му здраво стискат кормилото, толкова здраво, че ще го счупят.

Като минахме моста, от другата страна ни спират да платим такса от двайсет и пет цента. Почти всички коли, които чакат ред за да платят на излизане от моста, са много по-нови от нашата, но нито една от тях не е ръчно направена, и то от един-единствен човек, както е нашата.

След това тръгваме по една магистрала, „Черният кон“ ли беше, „Белият кон“ ли, вече не помня. Лоръл не откъсва очи от стъклото. Предлагам и да си играем на „Риби“, но тя ми отвръща, че първо иска да види коня.

Мама си седи кротко, само от време на време се опитва да подхване разговор с татко, но той се е стегнал, нали шофира, втренчил се е напред, гледа през стъклото и дума не обелва. Най-накрая, след като й обясних, че кон няма да има и че това е само името на магистралата, Лоръл се съгласи да играем на „Риби“.

Лоръл никога не лъже, но много често забравя какво ѝ се е паднало или пък картата, която ѝ трябва, се е скрила зад друга, тъй като нейните ръчички са толкова малки, че едва стискат разперените като ветрило карти. И затова много се караме, когато рече да ми поиска трите валета, след като аз вече съм ѝ ги поискал и тя вика да вървя за риба.

Канибал е на седалката до мен; спи си в сандъчето. Моля се да не направи оная работа, преди да сме стигнали Уайлдуд. Като тръгнахме, татко обеща да спре на две-три места по пътя, но изглежда, е забравил. И това притеснение ме изнервя, иначе аз не ща да споря и да се карам с Лоръл заради някакви си три валета. Те нищо не значат; това е само игра, с която се заливаме, докато трае пътуването към Уайлдуд, пък и Лоръл е още малка и може би наистина е мислила, че ще улови това вале-риба, когато най-неочекано аз ѝ го изваждам! Тя така се ядосва, размесва цялото тесте с риби и ги разпилява по пода. И ето че аз побеснявам, плясвам ѝ ръката и тя писва да реве.

Тогава татко се обръща и започва да ни шамаросва с едната ръка, докато с другата продължава да стиска кормилото.

— Мък! Вие двамата няма ли да престанете да се дърлите отзад? Как да карам с тия писъци зад гърба си?

Той дори не ни поглежда, само ни шамаросва — нам наляво, нам надясно, — и то с все сила. Баща ми е много силен и затова ние двамата бързо се свличаме на пода, там да си играем.

Татко никога не ни бие. Мама все ни заплашва, че ако не слушаме, ще каже на татко и той ще ни напердаши едно хубаво, но той никога не го прави. Мама му хваща ръката.

— Престани, Дик! За бога, не си го изкарвай на децата. Остави ги да си играят. Не са те виновни. Моля те, недей!

И мама се разплаква. Татко прибира ръката си обратно върху кормилото, хвърля един убийствен поглед към мама, а после стиска волана още по-силно. Отокът на бузата му бясно пулсира — хълтва навътре и пак се издува. Една вена, която стига чак до окото му, изчезва и се появява заедно с подутината. Наблюдавам всичко това от пода, където съм седнал, в огледалото за обратно виждане, а не защото татко се е обърнал назад. Той си следи пътя и никога не се обръща.

Мама се изправя на колене върху седалката, за да провери какво правим отзад. Ние продължаваме да си играем на пода и аз съм на път

да обера всичките карти на Лоръл. Като се смърках от седалката, Канибал се катурна заедно с мен и сега лежи от едната ми страна. Лоръл подсмърча, а и на мен ми трябва съвсем малко, за да ревна, и не толкова задето татко ни удари, въпреки че здравата ме заболя, а защото ми изглежда ужасно, дето всички плачат, че дори и татко, и той всъщност плаче.

— Вижте какво, вие двамата, съберете всички тия карти от пода и седнете на местата си. Лоръл, ти от едната страна, а ти, Дики, от другата. Не му стига на баща ви, че сам ще кара толкова километри, ами и вие да му нищите на главата и да го разсейвате.

И двамата сядаме на местата си. Срам ни е да се погледнем. Аз се опитвам и към мама да не гледам. Не обичам да я слушам или гледам как плаче, а напоследък тя толкова често плаче. Всичко ми се струва страшно и ако остане на мен, аз предпочитам татко да лъска подове нощем и заедно да строим веранди. А тая мръсна гадна работа в „Джей Ай“ взе, че обърка всичко. Не смея дори на мама да проговоря, но все пак събирам смелост.

— Мамо, татко каза, че ще спрем по пътя, за да може Канибал да се изпишка. После да не се сърдите, ако направи белята.

Все още на колене мама извира очи към татко. Той ме поглежда в малкото огледало над кормилото; очите му почти се смеят.

— О'кей, Дики. Спирате на следваща отбивка. Може да купим и някакви плодове или зеленчуци. Ню Джързи е известен в целия свят с доматите и житото си. То сега сезонът им е поотминал, но все пак може да случим хубави домати на някоя от тия крайпътни сергии.

Мама се навежда, целува татко зад ухото и се отпуска на мястото си, но вече не облегната на вратата, както досега, а близо до него, където обикновено седи, когато излизаме с колата.

Ние с Лоръл се споглеждаме; толкова е хубаво, когато татко не се сърди. Вече дори ми е все едно дали ще забрави да спре заради Канибал, или не, но той не забравя. Татко зърва една сергия от другата страна на пътя. Движение почти няма и той завива, минава в другото платно и спира колата край пътя извън настилката.

Сергията е с навес от платнище и предлага всякакви плодове и зеленчуци. Мама и татко отиват да изберат нещо; държат Лоръл за ръка. Аз пък извеждам Канибал. Тя започва да души земята, преборва две есенни листа и после си свършва работата зад едно дърво, след

като дълго рие земята с малките си ноктести лапи. Аз също се изпишкам и двамата се връщаме при колата.

След като купуваме плодовете Лоръл и мама заобикалят сергията и се отдалечават, а пък татко се връща при колата. Пъхва пликовете помежду куфарите, после отваря единия и изважда две големи круши. Подава ми едната и сам захапва другата. Толкова са сочни, че сокът потича от устата по ръката и оттам надолу към лакътя му. Той го попива с червената носна кърпа, която винаги носи в задния си джоб. И дядо също носи червена носна кърпа в задния си джоб. Един ден, като порасна, и аз ще се сдобия с носна кърпа и никъде няма да мърдам без нея. Разправям на татко как Канибал си е свършила работата и колко е послушна.

— Дики, аз не си падам много по котките, но тази си я бива. Хайде сега, изяж си крушата. Съжалявам, задето ви понаплясках двамата с Лоръл, но много ми се насьбра. Ето на, от една страна, работата, после тези профсъюзни истории, пък на всичкото отгоре и това писмо, нали разбираш?

Не мога да отговоря с пълна уста, затова само кимвам. Пак захапвам крушата. Всъщност аз обичам круши, но някои от тях са едни такива зърнести отвътре. Тази е гладка и вкусна.

Татко сяда отпред. Мама и Лоръл се връщат. Лоръл тича, а мама върви с нейната си походка, като че ли е още момиче, а не вече майка, не познавам друга майка, дето да върви като нея.

В Уайлдуд бързо си намираме квартира. Къщата на която нашите се спират, е с вътрешен двор и само на две пресечки от плажа. Стаята ни е голяма, голяма колкото трапезарията и гостната у дома, взети заедно, и е на втория етаж. Има и малък балкон с изглед към вътрешния двор. В единия ъгъл на стаята, до голямото легло, на което ще спят мама и татко, има умивалник. Тоалетна има на същия етаж, в края на коридора, в онзи край, който също завършва с балкон. Креватите са месингови и боядисани в кремавожълт цвят. Подът е застлан с черги. Ние с Лоръл ще спим на отделни легла, долепени едно до друго, в противоположния край на стаята. Там където е вратата.

Като си помислиш само колко е интересно да спиш в чуждо легло, в чужда къща, в чужд град. Мисис Сайкс качва, че в стаята не

бива да се готви, защото противопожарната служба забранява, но в същото време намигна на мама и измънка под носа си, че, разбира се, няма да го прави на въпрос, ако трябва да се претопли една супа или да се кипне едно мляко за децата.

О, само това липсва! И тук да вземат да ни наливат с горещо мляко. Мразя млякото, а от горещото мляко направо ми се гади; като е горещо, още по-силно вони на крава.

Разопаковането на багажа е приятно занимание. На всеки се падат по две закачалки за дрехите. Татко и мама са се развеселили, не са вече така начумерени както преди. Аз пускам Канибал в стаята и тя решава да щурмува всичко, което виси или се полюшква, като например кувертюрите на леглото и едно спряло се в ъгъла валмо прах.

Ще ми се да останем тук завинаги. Зле ли ще ни бъде, ако ние с татко отново се хванем да строим веранди и си изкарваме добри пари. Няма да се регистрирам никъде, за да не ме запишат на училище. Стига ми да хвърля едно око наоколо, за да се уверя, че сумата ти веранди плачат за майстор. Само на нашия балкон има четири пропукани, дъски, които имат нужда от подмяна, а освен това съм сигурен, че почти всички подпори са вече прогнили в основата си, защото подът на балкона се е килнал напред, а и перилата се клатят.

По-късно пък откривам, че при душа, точно над клозета, дървенията е изгнила от влагата. Сигурно в Уайлдуд има стотици такива къщи, в които за нас с татко ще се отвори работа. За какво му е притрябал този проклет „Джей Ай“, като можем сами да си бъдем господари. Ще се върнем само колкото да си приберем инструментите и ще останем тук да живеем. Ония убийци от компанията никога няма да ни открият в Уайлдуд.

Всичко е разопаковано и ние обядваме. Ядем ябълки и круши, докато чакаме мама да ни приготви каша от царевично брашно на малкото котлонче в единствената тенджерка, която носим. Татко често-често проверява контакта и жиците. Страх го е да не се прегреят, но всичко като че ли е наред. След като се уверява, че няма опасност да стане късо, отива до електрическото табло в коридора до общата баня, развинтва един от бушоните, който носи номера на нашата стая, и пъхва монета от един цент в дъното на отпора, след което отново го завинтва.

— По принцип това не е сигурна работа, Дики, но така бушонът няма да изгори, а жиците са достатъчно дебели, за да издържат натоварването. Ще трябва тук да готвим, защото ресторантите не са по нашия джоб, нали разбираш?

Разбирам. Нали никога не съм ходил на ресторант; нито пък Лоръл е ходила. Като гледаме филми, там има ресторанти, пълни с хора, и аз се опитвам да си представя нещата. По всичко личи, че ястията ги готови някой друг, който въобще не се вижда, след това едни много официални мъже ги поднасят, а чиниите, тях май че никой никога не ги мие.

Кашата е чудесна; мама е донесла и чинии, и масло, и сол за нея. За десерт пак си вземаме от плодовете. Каквото остава, връщаме го в книжните пликове и ги мушваме дълбоко под кревата. Канибал веднага влиза отдолу да провери какво има там, може би си въобразява, че е някакво чудовище, с което да премери сили, но аз пъхвам ръката си и я издърпвам за лапата.

Хич не е лесна работа да уловиш котка без опашка. И досега, щом река да я отдръпна от обекта на вечното ѝ котешко любопитство, тя все гледа да ме ухапе по ръката.

След обядта татко излиза от стаята, преметнал банските си гащета през рамо.

— Отивам до банята да си сложа банския. Не се знае колко слънчеви дни ще случим, затова вие се преоблечете тук и като се върна, всички да са готови за дружен скок в големите вълни на стария океан.

Както си разтребва масата, мама изведнъж се спира и слага ръце на кръста.

— Къде си се разбързал, Дик? Защо не се отпуснеш за малко? Първо отдъхни и тогава.

— Точно това и ще направя, гъльбче, ще се отпусна в онзи кадифен лазурен океан. Който ще идва с мене, да заповядва след минутка.

И излезе от стаята. Аз вече измъквам ризата през главата си и грабвам банския. Обръщам се гърбом към мама и Лоръл и светкавично го нахлувам. Изглежда, съм се издължил от лятото насам, защото презрамките ми са страшно опънати и ме стягат.

Като се обръщам, виждам, че мама и Лоръл също са почти готови. Мама е облякла банския си, но казва, че няма да се мокри. Не знам защо, но тя се бои от водата, независимо дали тази вода е океан, езеро или пък басейнът „Мортън“.

— Сгъни си дрехите, Дики. Щом ще живеем в една стая, трябва да се научиш да поддържаш ред, а не да подмяташ дрехите си, където ти падне.

Лоръл вече сгъва дрехите си и сама ги слага в определеното ѝ чекмедже. Тя си бе такава дори вкъщи. Сигурно е неприятно за родителите, когато имат момче; аз никога не се и сещам да си прибирам дрехите, а и да се сетя, забравям, още преди да се захвана.

Настанявам Канибал в сандъчето ѝ. На нея като че ли ѝ харесва там; много често, като ѝ се доспи, сама си влиза. Ако питате мен, тя и капака би си затворила сама, стига да можеше, защото така се чувства по на сигурно.

— Мамо, може ли да взема и Канибал?

— Какво? С котка на плажа? Ами, знам ли, по-добре питай баща си.

И тъкмо в този миг татко влиза в стаята. Преметнал е дрехите си през едната ръка и хавлията през другата. Мокър е и от косата му капе вода, като че ли вече се е изкъпал в океана, но аз знам, че това е от душа. Сложил е банския си с голямото „К“, което мама е пришила на всичките ни бенски костюми. Ние всички имаме черни костюми с голямо бяло „К“. Мама казва, че това е, за да може да ни открива по претъпканите плажове или басейни, но аз си мисля, че това има повече общо с нейната представа за задружно семейство. То съвпада и с моята представа за задружно семейство. Знам, че ми е много приятно да се нося с това огромно пришито на бенския ми „К“. Така семейството ми прилича на университетски футболен отбор.

Татко не влиза в стаята, а само поставя дрехите си върху стола до вратата. Отвръща ми, че ако толкова държа, мога да взема Канибал с мен. Ключовете са у мама и тя заключва след нас. Ето, сега ще се спуснем по малката уличка и наистина ще видим океана. Толкова отдавна не съм го виждал, че почти не си го спомням вече. Помня само, че е голям. Лоръл пък казва, че въобще не си го спомня.

Когато прекарвахме летата на Лонг Айланд във Филаделфия, и двамата сме виждали океана, но там винаги имаше повече хора,

отколкото вода. Ходили сме и на басейна „Мортън“ — само в дни на нетърпима жега, разбира се, — но и там е същото: човек до човек, пък на всичкото отгоре е и скъпо; Лонг Айланд поне е безплатен.

Татко е прегърнал мама през раменете. Тя е хванала Лоръл за ръка, а аз вървя отзад с пешкир в едната ръка и с Канибал в другата. Как ли има да се диви това мъниче Канибал, като се изправи срещу океана. Обзалагам се, че плажът ще ѝ се стори като огромен пясъчник. А това май не е много хубаво.

Татко пуска мама и се обръща да провери дали идвам. Аз се усмихвам. И той ми се усмихва. Толкова ми е хубаво, като го видя да се усмихва. Той посочва с пръст към гърдите ми, а после и към собствените си, където е голямото „К“.

— Ей, Дики, ама ние сме също като ония откачени южняци, Кукулуксклановците. Някой негър като нищо може да ни извади нож и да ни клъцне ушите.

Мама също се обръща, изчаква ме.

— Поне има по какво да ви търся, като се загубите; знаете че полудявам, като не знам къде сте.

Татко се обръща, притиска мама към себе си и я целува по рамото.

— По това време на годината поне няма да гъмжи от хора. Ако питате мен, целият океан ще бъде само на наше разположение.

— Тогава, Дик, аз ти предоставям моята част от океана. Ако ще се давя, предпочитам поне водата да е топла.

— Лора, бас държа, че водата ще е по-топла, отколкото през август. Ти какво си мислиш, че е правил този океан цяло лято? Гълтал е слънце, което сега нас ни чака, и ние ще се топнем в него. Нищо чудно тази наша почивка да се окаже най-сполучлива.

Той нежно разрошва косата на мама и отново я притиска към себе си. Аз извръщам очи.

Добре поне, че наоколо няма други хора, да ги видят как се държат като любовници от някой от ония цуни-гуни филми с Джон Боулс и Грета Гарбо.

— От удавяне не бива да се плашиш, гъльбче. Доколкото ми е известно, засега не е регистриран нито един случай на удавяне в пясъците на плажа.

— Само не се опитвай пак да ме учиш да плувам, Дик, ясно ли е? Дай всеки да прави, каквото си иска.

— Дадено, но ти не знаеш какво изпускаш. Ще видиш, че до края на седмицата и двете хлапета ще плуват като рибоци, аз също. Единствено ти има да стърчиш като кол на брега.

И татко не се шегува. Аз и от преди си знаех малко кучешката, но сега той ме научи как да изваждам ръцете над водата и над главата, както правят истинските плувци. Показва ми как да ритам с краката, казва, че трябва да ги движа от кръста надолу, а не само от колената. И аз плувам, ама все към него, за да може да ме хване, като се уморя.

— Освен това, Дики, ако устата ти се напълни с вода, няма да се паникьосваш, просто бързо я изплюваш, ей така.

Той си пъхва главата под водата и изхвърля струя вода във въздуха — като шадраван на кит, или пък като кон, който пикае на улицата, ама отдолу нагоре.

— Сега стой тук и се упражнявай. Аз ще отида за Лори, защото тази година и е време да проплува, вече не е малка.

Той отива до брега, където Лори си играе на гоненица с вълните. Мама, с всичките наши хавлии, се е настанила на сухия пясък. Аз ѝ махам с ръка и тя ми отвръща. Знам, че нито за миг не ме изпуска от очи; просто няма начин да се удавя, като мама стои на пост, а татко плува наблизо, тази система е по-сигурна и от десет спасители на плажа. Всъщност на плажа няма никакви спасители; изглежда, по това време на годината спасителите не работят.

Упражнявам новите движения, но сам ми е скучно; по-хубаво е с татко, защото тогава виждам какво разстояние съм преплавал сам, без чужда помощ; океана е толкова голям, че какво е за него моето нещастно цапане; и все пак страшно ми е приятно и аз дори се научих да плюя водата така, както ми показа татко. Сега разбирам какво е искал да ми каже той. По всичко личи, че ще обикна океана за цял живот.

Лори е легнала по корем върху ръцете на татко и той я води, като в същото време и обяснява как да рита с крачета и как да движи ръчичките си. Той я придържа почти нацяло над водата, но от време на време я топва, колкото да се намокри лицето ѝ.

— Отпусни се, Лори, не се боричкай с водата. Слушай какво ти говоря. Ако се отпуснеш, водата самичка те носи. Опитай се да лежиш отгоре, ама съвсем спокойно.

— Първо обещай, че няма да ме пускаш. Обещай, чуваш ли?

— Не се беспокой. Добре, обещавам.

Той я придържа отдолу и лекичко я придвижва, а тя изважда клонестите си ръчички от водата и поклаща крачета. Все отмята косата от очите си, ту с едната ръка, ту с другата. Аз отново се хвърлям да плувам, искам да преброя до десет, преди да стъпя на дъното. Все ме е страх, че ще спусна крак, няма да опипам нищо и тогава ще се удавя.

— Виж, Дики, аз плувам. На шест години и вече плувам.

— Страшна си, ама защо не опиташи без татко. Да видиш, че не е чак толкова просто.

Още не довършил думите си и вече се мразя. Сигурно ревнувам, ревнувам за нищо. Татко ме стрелка с поглед и на лицето му е изписано нещо от предишната тъга.

— Хайде сега и двамата при мама на пясъка. Устните ви посиняха. Аз ще поплавам малко сам, а пък вие ще наглеждате мама.

Татко тръгна да влиза навътре, върви бавно и току се обръща назад, за да провери дали вече сме излезли на пясъка. Аз оставам на брега за да го погледам. Той се гмурва под една вълна и като че ли изчезва, после пак се появява, с отривист силен замах ръцете му порят водата, също като че ли лети. Знам, че никога няма да се науча да плувам като него. Хич не го е грижа има ли дъно, няма ли. Цепи напред.

— *По дяволите, Кетълсън, какво говориш? Какво значи това „напускам“? Не можеш да напуснеш току-тъй; ти си най-добрият ни отговорник на цех.*

— *Четирима от ония са връчили на едно от децата ми ето това, мистър Фабрицио. Ето, погледнете! И не забравяйте, че аз имам семейство. Намерете си някой младок без семейство за тази работа. Жена ми ще полудей, пък и аз такива рискове чак не поемам.*

— *Мамка им! Мръсни копелдаци! Защо им се плашиш бе, Кетълсън? Защо им се връзваш на номерата? Няма да ти пипнат децата, слушай какво ти говоря. Просто бълфират, ако мине. Знам ги аз тия лекета.*

— Не съм сигурен, мистър Фабрицио. На два пъти, като ме пребиха, хич не бълфираха; а сега и Джим Морис ще трябва да лежи цял месец в болница и още три след това да си стои вкъщи с този крак, дято му го счупиха.

— Кетълсън, ти за това няма грижата. Ние ще направим за Морис каквото е необходимо, няма да го оставим така — за болничната такса, за семейството му, за всичко ще се погрижим.

— Не ме разбирайте погрешно, мистър Фабрицио. Не напускам профсъюза или нещо такова. Аз съм се борил за този профсъюз, но при това положение на нещата отговорник на цеха не мога да остана. Ето това е всичко.

— Не, Кетълсън, няма да стане. Та нали те точно това искат. Това ще означава едно на нула за тях. А твоите хора веднага ще си помислят, че си ги предал.

— Но вие трябва да ме разберете, мистър Фабрицио. Става въпрос за моето семейство! За моите деца! На тези убийци от нищо не им пуха — деца, жена, к'во да е — само пари да лапат. На такава цена — не!

— А твойте хора, за тях не помисли ли? Какво ще правят без теб? Знаеш, че за всичко все теб слушат, все теб гледат, а сега изведенъж какво ще стане, като разберат, че си ги предал, че си ги изоставил, а, Кетълсън?

— Може би ще се наложи да напусна работа, да напусна „Джей Ай“. Не съм вързан нито за „Джей Ай“, нито за профсъюза. Ще започна другаде. Чувам, че Уестингхаус набира работници.

— Кетълсън, работа не се намира чак толкова лесно, колкото си мислиш. Пък и такова нещо не се забравя току-тъй. Помисли си. Помисли и за семейството си, разбира се. Тази смрад ще се измирише, и тогава с твойте единайсет години трудов стаж, с пенсиите и медицинското осигуряване, за които се борим, ти ще можеш да си клатиш краката до края на живота си, Кетълсън. А ако напуснеш, освен дето ще излезеш предател в очите на твойте хора, ще излезеш предател и спрямо семейството си, и спрямо самия себе си. Помни това, Кетълсън!

— Ако ставаше въпрос само за мен...

— Слушай к'во ще ти кажа, Кетълсън. Знам със сигурност, че компанията те гласи за началник. Това е, което и ние искаме — един

профсъюзен отговорник на цеха да стане завеждащ. Такова нещо ще укрепи профсъюза и ще даде пример, на по-младите. Но това между нас да си остане, въпреки че бог ми е свидетел, не лъжа. А сега ако напуснеш като профсъюзен, а после те направят началник-цех, накъде ще избие цялата работа, а? Момчетата веднага ще рекат, че си се изметнал, че си станал човек на компанията. Тогава животът ти и петак няма да струва, Кетълсън. Помисли си и за това.

— *И за това съм мислил, но не мога да рискувам, щом става дума за децата ми. Цехов, началник, каквото щеш още, цялата тази работа не струва пукната пара, ако децата ми ще пострадат.*

— *Чуй ме, Кетълсън, ти сега си изплашен и въобще не можеш да мислиш. Вземи си малко отпуск. Ще направя така, че да ти дадат една седмица, и то още сега. Не се беспокой, аз ще го уредя, при това платен отпуск; дай възможност на разгорещената ти тиква да се поохлади. Изчезни за известно време. После като се върнеш, ела тук при мен и пак ще си поговорим. Сега дай да видим първо отпуската.*

Стоя до водата и гледам. Татко плува право навътре и почти се изгубва от погледа ми. После отново го зървам — обърнал се е по гръб. Мама застава до мен и слага топлата си ръка върху рамото ми; дланта ѝ трепери. Стоим двамата и гледаме как татко изчезва, като че ли потъва надълбоко във водата и не се показва. Дъхът ми спира.

И тогава, точно когато вече ще изпища, той изскуча сред пръски, издига се нагоре като кит или друга някоя голяма риба и оставя бяла следа след себе си. Гмурва се още няколко пъти, същинска риба, след това поема към нас, към брега.

Поглеждам мама. Тя плаче. Обръща се и отива при нашето одеяло на пясъка. Аз оставам прав върху влажната ивица до водата. Татко излиза, но минава покрай мене, без дори да ме погледне. Отминава и Лоръл, която си строи пясъчни замъци там, където пясъкът е мокър, ама не съвсем. Тръшва се направо върху голия пясък до одеялото, което мама е постлала.

Аз отивам и заставам на колене до Лоръл. Започвам да дълбая крепостен ров около нейния замък, за да спре вълните на прилива, когато той дойде. На дъното на рова се образува зелен пясък, от който вземаме и го цедим между длани си във формата на оръдейни островърхи кули. Без да искам, дочувам гласа на мама:

— Дик, кому са нужни тези щуротии?

Татко не отговаря. Поглеждам с крайчеца на окото си към него и виждам, че е легнал по гръб. Пълни шепите си с пясък и ги изсипва върху лицето си, върху затворените си клепачи. Целият е само пясък. След това загребва с ръце, трупа пясъка по дълбината на тялото си и постепенно изчезва. Лоръл вдига очи и се втурва към него, преди да успея да я спра. Изтича и скача право върху покрития с пясък корем на татко, после го яха, като че ли е кон.

— Ставай, татко! Помогни ни да довършим замъка. Ние с Дики сме го започнали, ама само ти можеш да го направиш истински красив, на дворец да прилича. Ти всичко можеш, нали?

За миг си помислих, че ще скочи и ще я убие. Не зная точно как, но той сяда, изчиства пясъка от очите и косата си, отупва гърдите си. Внимателно преобръща Лоръл на пясъка до него. След това застава на четири крака и започва да се тресе като мокро куче, което иска да си изцеди козината. После бавно запълзява по плажа пред Лоръл, надолу към водата, където строим нашия замък. Минава покрай мен и — право във вълните, все още на четири крака, влиза, влиза навътре в океана.

Големите вълни се разбиват в него. Той ги загърбва и като кученце заджапва към прибоя, издрапва до пясъчната ивица и кляка на сухото. Лоръл скача и се превива от смях. Татко се отърска също като куче и навред захвърчават пръски.

— Я елате тук, вие двамата. Сега ще строим замък за Канибал. Ще го наречем Замъка на Канибал.

И татко загребва мокрия пясък с две ръце, трупа го на големи купчини в средата, всъщност продължава да дълбае моя ров, но в много по-широк кръг.

— Лори, върви да вземеш кофичката и лопатката от мама.

Лоръл мигом се затичва, цапа с крачета и цвърчи. Връща се с кофичката в едната ръка, а в другата държи лопатката и я размахва високо над главата си.

За нула време татко издига висока грамада пясък, заобиколена от дълбок ров; ровът е толкова дълбок, че дъното му не можеш да стигнеш и сам се пълни с вода, която се просмуква откъм океана. Той ни показва как да издигнем крепостните стени, като потупваме пясъка с лопатката, за да стои по-здраво, и как да изрязваме бойниците, пак с помощта на лопатката. Сам се заема с кулите — прави ги с Лорината

кофичка. Напълва кошничката с пясък, хубаво го натъпква вътре, ама толкова хубаво, че като обърне кофичката, пясъкът не пада. На кулите и на стените пробиваме бойници, през които обитателите на замъка да стрелят със стрели. Страхотно се получи! Аз изтичвам и грабвам Канибал, която е заспала върху един от пешкирите. Пъхвам я в сандъчето ѝ, но не я оставям много близо до водата. Тя изскуча навън, сяди и гледа; от време на време се спуска и посяга с лапа към нечия ръка или към отхвърчала пръска пясък. Работим бързо, но внимателно.

Татко прави отвор за вратата в крепостната стена и мост над рова. Пред вратата поставя вишка за караулите. След това, във вътрешния двор на замъка, точно в средата издига една кула, по-висока от външните кули; нарича я „цитадела“. Казва, че това е мястото, където се укриват кралят и кралицата и всичките им приятели в случай на атака. Стражите са строени по бойниците, откъде обстреляват врага със стрели или го заливат с врят катран. Всичко е толкова истинско и татко така сериозно разказва, че гледката оживява пред очите ми. На върха на цитаделата вместо знаме татко забучва клечка от захарно петле.

Аз така съм се залисал да помагам — клеча, лягам, ставам, цялата ми коса е в пясък, че съвсем забравям за Канибал. В един момент обаче се сещам, вдигам очи и какво да видя — тя е отишла съвсем до водата. Изправила се е на задните си лапки, заела е бойната си поза, готова да щурмува вълните. Вълните плисват, разбиват се, намокрят лапите ѝ, а тя се хвърля, замахва и свирепо забива нокти в пяната на отстъпващата вълна. Няма никакво съмнение, че Канибал е най-голямата котка-побойничка в света — на цял океан излиза насреща.

Замъкът е вече готов — изпипан и красив. Едва ли някой някога е построявал по-красив пясъчен замък. Татко сигурно щеше да стане най-добрият архитект в света, ако навремето е могъл да се изучи.

С удоволствие бих живял в нашия замък. Първо щях да си променя името от Дики на Ричард. Това е истинското ми име, то си е съвсем царско име. И без това хич не обичам да ми викат Дики, нито пък Дики младши, защото тогава всички започват да ти викат „Ей,

младши!“ Виж, нямам нищо против да ми викат Рич, но как да накарам хората да ме наричат, както аз искам?

Татко е клекнал, а Лори се е сгушила между краката му. Лапнала е два от пръстите си и ги смуче; не знам как го прави, като цялата е овъргаляна в пясък. Татко нежно хваща пръстчетата ѝ и ги издърпва от устата. Той ме побутва.

— Дики, сложи сега нашата кралица в замъка, да видим как ще ѝ се хареса.

Откъде пък татко знае, че Канибал е „тя“? Това ме кара да се замисля. Може би ме е чул да ѝ викам „тя“. Издърпвам Канибал от схватката ѝ с вълните и отново я пъхвам в сандъчето ѝ, но не затварям капака. След това внимателно поставям сандъчето в двора на нашия замък, зад вратата с караули. Сядаме и наблюдаваме.

Известно време Канибал не помръдва, само вдига очи и ни гледа. След малко обаче прекрачва сандъчето, прави един излет до централната кула на крепостта и се връща обратно. Пак вдига очи и ни гледа. Ние сме наклякали край замъка и ако питате мен, тя сто на сто се чуди какво толкова я зяпаме. Сигурно си мисли, че това е пясъчник, защото в един момент почва да драска по двора на крепостта и най-невъзмутимо се изпишква.

Татко се изсмива толкова гръмогласно, че едва не пада по гръб. Облекчена, Канибал поема към другата страна на кулата, изправя се на задни лапи, подпира си предните на крепостната стена и наднича навън. Срутва две от квадратните бойници, които отворихме специално за бранителите със стрели, след което пак се смъква на четири лапи и излиза в предната част на замъка. Внимателно промушва глава през портата с караула от двете ѝ страни и гледа ли гледа подвижния мост над рова. Като прилепиши глава по пясъка и я погледнеш отдолу, заприличва на същинско чудовище — огромна като лъв, не, не, като слон.

След това издърпва главата си от отвора на портата, влиза отново в сандъчето си и оттам скача върху централната кула. Пясъкът се изронва по края, но кулата не пада. Канибал събаря клечката от захарното петле и после, само защото е такъв ситнеж, успява най-удобно да се настани, сякаш е кацнала върху самия връх на кулата. Подвива малките си лапки под кълощавото си телце и започва да ни

оглежда един по един. Сигурен съм, че иска да ни се докара, да ни се представи за много послушна, но сама не знае как точно да го направи.

През цялото време татко примира от смях, а Лори скача, рипа нагоре-надолу край замъка или пък се затичва право към стените му, за да изплаши Канибал.

Татко взема Лори в скута си. Не съм седял в скута на татко, откакто двамата започнахме заедно да строим веранди. Това е една от тъжните страни на възмъжаването. А за маминия скут пък съм прекалено голям. Понякога тя ме придърпва към себе си и прокарва пръсти през косата ми, прегръща ме, притиска ме, но до сядане в скута й не се стига. Тези неща като че ли от само себе си престават, отминават някак си незабелязано. До края на живота си едва ли ще ми се случи отново да седна в нечий скут.

Най-накрая татко протяга ръка и взима Канибал. Тя дори и не замахва с лапка към него. Поставя я в сандъчето и с големия си палец я погалва между ушите. Само един-единствен ден не е работил и вече ръцете му изглеждат по-добре; не са толкова изранени или може би това е от водата в океана и от ровенето в пясъка.

Във всеки случай сега те повече приличат на ръце и по-малко на животински лапи. Сложил си е златната халка с инициали, която мама му подарила преди да се венчаят. На работа не може да я носи, защото има опасност да се закачи в някоя машина.

Поглеждам към замъка. На два пъти вълните лисват чак до основите му и наводняват преградния ров.

— Татко, океанът ще отнесе целия строеж.

— Точно така, Дики, приливът настъпва.

— Не може ли да вдигнем пясъчен зид, който да задържи водата, въобще някак си да спасим замъка?

— Океанът не можеш да задържиш, Дики. Построихме го за удоволствие и добре се позабавлявахме, това е всичко. Ако оцелее, няма да строим нов, но ако океанът го гълтне, тогава утре ще захванем нов и по-хубав при това, с тайни подземия.

Татко взема Лоръл на ръце и я занася при мама. Докато я носи, люшка я напред-назад, а на нея й се завива свят и започва „да я сърби коремът“ и тя цялата се залива от смях. И аз си припомням този странен гъдел. Татко знае, че когато Лори засмуче пръстче, значи е уморена, затова я слага на разстланата хавлия и я завива с одеяло.

Слънцето пече и не е студено, но не е онова слънце, от което да ти загорят страните. Не съм чувал никой да е хванал тен през октомври, но не съм чувал и никой да е ходил на море през октомври.

Просто не мога да повярвам, че сега всичките ми приятели са на училище, в оная ужасна воня на паркетин, тебешир, моливи, монахини и мокра ниша. В дъното на всяка класна стая има шкафчета с плъзгащи се врати. В тях смърди на влажни дрехи и гumenки, които цяла зима ги умирисват. Така си смърди дори и в началото на учебната година, преди да е застудяло и заваляло. И тази миризма си кисне там цялочеленичко лято.

Наистина редовно си пиша домашните, но го правя *най-вече* за да ме оставят да седя отпред, по-далечко от ония шкафове в дъното. Монахините нареждат момчетата в редицата откъм вратата, а момичетата — в редицата откъм прозорците. На зуничите по право се полагат предните чинове, с изключение, разбира се, на Джон Макгий и Джо Гърни, които все напред ги изтиповсват, нищо, че са кръгли двойкаджии. То е защото са големи побойници и тъпанари.

А на тях дали някой някога е казвал, че у тях живее дявол?

Във второ отделение едно от любимите наказания на сестра Бернадет беше да ни пъхне в онези шкафчета в дъното на стаята и да затвори плъзгащите се врати. Веднъж и мен ме завря там, защото съм си правил в час хартиена лястовица, която дори не хвърлих да лети; и тогава изповръщах всичко вътре. Догади ми се само от вонята.

Мисля си тези неща за училището, а клеча на пясъка и гледам как океанът подлизва нашия замък. След това си спомням, че другите деца не са на училище; събота е.

Решавам, че няма да правя нищо, за да спася замъка на Канибал, дори няма да възстановя отнесените от водата части. Наблюдавам как челната му стена с бойниците рухва в предния преграден ров, след което водата отнася основите и кулата се сгромолясва. Пясъкът от стените на оградния окоп също взе да се разронва, а после връхлетя една огромна вълна и заля целия ни строеж — плисна нашироко, дръпна се назад и от замъка ни остана пак замък, ама като истински, сякашстроен преди хиляди години — стар, порутен, разяден от пясъка и пустинните хали. Не зная защо, но обичам да съзерцавам рушенето на нещата, то е като да гледаш как подпалват котешки опашки. Като си помисля, нищо чудно в мен наистина да се е вселил дявол.

Връщам се при нашите — мама седи, заряяла поглед към океана. Татко е легнал по очи върху един пешкир.

Поставям Канибал обратно в сандъчето и тя кротва; затваря си очите. Това боричкане с вълните и експедициите из замъка май че доста са я изморили. Пускам в сандъчето и парченце дроб, което бях взел със себе си. Дори миризмата на дроба не успява да я събуди. Струва ми се, че мама започва да харесва Канибал, защото се усмихва, докато ме гледа как се опитвам да я нахраня.

— Дики, харесва ли ти тук? Красив е океанът, нали? Друг път, когато съм идвали, винаги е било горещо, душно и пълно с народ. А сега мога да си стоя колкото си искам на слънце, без да се притеснявам, че ще ми излязат лунички.

Заобикалям я и докато минавам край татко, той светкавично протяга ръка и ме сграбчва за глезена.

— Ей, Скакалец, я ела да се поборим. Ще ти покажа някои от старите ми хватки, с които ще събъркаш хлапетиите в квартала като се върнем.

Отпърво ме е страх. Не си спомням друг път да съм се борил с татко; всъщност не си спомням с никого да съм се борил. Мразя ги тия неща и повечето от децата в училище вече са ме оставили на мира. Ако си по-едър, или по-дребен от останалите, непрекъснато трябва да се биеш, но ако си точно по средата и на ръст, и на тегло, както съм аз, почти не те закачат. Разбира се, има ги и едни, дето все налитат на бой и най-вече от тях трябва да се пазиш.

Ето сега татко е застанал на колене. Продължава да стиска глезена ми.

Пуска ми крака и разперва ръце като мечка, дето ще ми налети всеки миг, но продължава да стои на колене.

— Хайде, Дики, опитай се да ме свалиш на земята. Да видим можеш ли да ме тушираш.

— Не мога бе, татко. Много си силен.

— Казвам ти, опитай. Нищо няма да ти стане, само ще се поборичкаме.

И аз като него разпервам ръце и се опитвам да му мина отзад, ама той не ме оставя, върти се и ме гледа право в очите. Добре, че не съм някой от ония наемни гангстери, че тогава тежко ми. Най-накрая, без много да му мисля, се хвърлям право срещу него и се опитвам да

му хвана главата в ключ. Той обвива ръце около гърдите ми, но само ме държи, не стиска. Мъча се да уловя врата му под мишницата си и тогава да го приклещя здраво; така правят децата в училище — прехвърлят се странично и след това се просват на земята; веднъж Джо Гърни ме преметна точно така.

Но татковият врат е толкова як, пък и главата му е една такава твърда; напъвам се здравата и той се просва на земята, но съвсем не в посоката, в която го дърпах. А аз се стоварвам върху него.

— А сега, Дики, виж дали ще можеш да ме хванеш в единичен нелсън. Подмуси ръката си над рамото ми, ей така, и я постави зад врата ми, след това здраво улови другото ми рамо.

И той ми показва как става, но моите ръце не са достатъчно дълги и освен това се хълзгат по косматото му рамо.

— Добре тогава, опитай се да ме прекатурнеш. Сложи ръка под краката ми, ето тук през чатала, и с помощта на коляното се помъчи да ме преобърнеш, така че да падна по гръб. Тогава лесно ще ме тушираш.

Опитвам се, но не достигам да обгърна врата му, пък и ми е смешно, дето трябва да пъхна ръка между краката му. Никога не съм знал, че така се прави в борбата. Татко извива гръб, премята се презглава, и аз се оказвам върху него, готов да го туширам с единичния си нелсън и хватка през чатала.

— А сега, Дики, виж, ще направя мост и по този начин гърбът ми няма да опре в земята и ти няма да можеш да ме тушираш. Виждаш ли.

Не съм и мислил, че татко умеет такива неща. Издръжа цялата си негова тежест, плюс моята само на врата си. Аз се мъча да го натискам с все сила, но той е непоклатим като бетонен мост.

— Сега, Дики, внимавай. Дръж се здраво и не се бой.

Завъртва се на главата си, извива се бавно и без да пуска ръката ми, изведнъж се озовава върху мен. Лекичко ми прилага единичен нелсън, повдига ме, извива ми гърба така, че вратът ми опира в пясъка. Не зная дали да плача, или не. Не че ме боли, но ужасно е да разбереш колко по-голям и по-силен е той от мен и как лошо и как истински може да нарани някого, стига да поиска. Знам си, че никога няма да стана като него. Той разхлабва хватката си.

— А сега, Дики, опитай се да направиш мост. Извий главата си силно назад и повдигни гърба си като дъга над земята. Ето, това е.

Знам, че не го правя както трябва. И не толкова аз, колкото той повдига гърба ми, но сега вече ми е ясно какво точно се иска. Работата е, че моят врат е колкото ръката му; вярно, горе при бицепса, но все пак колкото ръката му. Не мога да издържа тежестта на тялото само върху врата си. В сравнение с татко не съм много силен. Въщност въобще не съм силен, но не съм очаквал, че разликата помежду ни може да е толкова грамадна. Това сигурно е хубаво, но мен малко ме плаши. Знам, че татко няма да ми причини болка, но отвътре всичко ми трепери.

— Хайде сега, Дики, виж дали ще успееш да се извъртиш и да се освободиш от хватката ми. Извий се рязко, това е всичко, но трябва да издебнеш момента, така че да ме изненадаш.

Събирам всичките си сили и се отскubвам. Падам по корем, но знам, че ако не ме беше пуснал, сам нямаше да успея. Задъхвам се от усилието. Татко се е надвесил отгоре ми като немска овчарка над някое нещастно пуделче.

— А сега отново заставаме в партер. Аз ти хващам ръката, ето така.

Той е на колене до мен и с огромната си лява ръка стиска левия ми бицепс или поне мястото, където би трябало да бъде този мускул. Другата му ръка е на гърба ми. И двамата сме в партер.

— Сега опитай да се отскубнеш от мен или да ме обкрачиш. Ще ти подскажа как. Хвани китката ми, която лежи върху гърба ти, и ме дръпни, така че да се преметна през глава, като при това няма да пускаш ръката ми нито за миг; тя ще ти дойде ей тук отдолу. По този начин всички опорни точки са твои.

Говори и в същото време ми показва какво трябва да направя. Мисля си, че ако успея, той ще падне отгоре ми и ще ме размаже върху пясъка, но все пак ми се ще да изпълня всичко точно както ми го казва; харесва ми тази борба с него, сякаш сме пес и мъниче. Премятам го, татко се обръща през глава и се просва по гръб на пясъка. Лежи и ми се усмихва.

— Видя ли, че стана! Видя ли колко е лесно, като знаеш как! Също като в дърводелството, всичко е въпрос на опорна точка. Хайде сега пак да направим единичния нелсон с хватката през чаталя; трябва да ме тушираш.

Този път го сграбчвам яко и за да ми е по-лесно, забивам брадичка в гърдите му, така си помагам. Той уж се мъчи да се отскубне, опитва разни начини, даже взе да се извива, като че ще прави мост и изведнъж се отпуска. Тупва и остава по гръб.

— Браво, скакалец, ти наистина ме тушира. Предавам се.

Аз се покатервам върху него и сядам на гърдите му. Поглеждам към Канибал; тя е будна и наблюдава. Започвам да удрям гърдите си с юмруци и надавам вика на Тарзан. Татко ме хваща през кръста и ме вдига високо над главата си.

— Изпъни краката си, Дики, гърба си също, изпъни се като лък.

Опитвам се, но не мога и той ме пуска на пясъка до него. Лоръл се е събудила и тя на свой ред скача върху татко.

— Ама той не те победи, нали, тати? Ти просто му се даде.

— Така ли мислиш? Да не би и ти да искаш да се бориш с мен, а?

Лоръл се опитва да хване ръцете на татко, да го повали на земята, и той, разбира се, се преструва, че тя наистина го е преборила. Аз отивам при Канибал и я вземам на ръце; тя лекичко ухапва пръста ми и изведнъж така ми се приисква да можем вечно да си живеем тук, на плажа в Уайлдуд.

Сядам до мама. Тя гледа как Лоръл и татко се търкалят по пясъка.

— Добре ли си поиграхте, съкровище?

— Да. Знаеш ли, татко е ужасно силен.

— Знам.

— И като се бориш с него, мирише на лъв. Също както миришат лъзовете в зоологическата градина.

Мама ми хвърля един продължителен поглед; аха и в очите и да бликнат сълзи. Но тя вдига глава към напичащото слънце; очите ѝ са много чувствителни към светлината.

— Да, знам, Дики. В много отношения твоя баща е лъв. Помни това, каквото и да се случи.

После, в стаята, двамата с Лоръл сядаме на пода и си играем с Канибал, но преди това простираме банските костюми и мокрите

кърпи върху железните рамки на креватите и си вземаме по един душ, та да се измием от пясъка. Изваждам топчето, което си нося от къщи, и го търкувам към Лоръл, но Канибал рипва и го гони. И точно преди да го улови, Лоръл го грабва изпод лапите й и го търкува към мен. А после Канибал застава точно по средата между двамата, без да помръдва, и само следи топчето напред-назад; от време на време пуска по една лапа, побутва топчето — и тя иска да участвува в играта.

Мама и татко вече са си легнали. Шушукат си тихичко в леглото и току прихват да се смеят; и двамата като че ли са истински щастливи. Подрусват се нещо и аз си мисля, че татко сигурно е взел да учи и мама на борба. Надига се на лакти. Без пижама е, но нали под одеялото е топло. Мама е облечена с нещо, на което вика должна риза; розова е, с лъскава дантела на подгъва. Татко се протяга към портфейла си на масата до леглото и го отваря.

— Деца, я се разходете по морската алея да видите колко е интересно. Дики, ето ти един доллар да си купите четвърт дъвчащи бонбони. Вземи и за мен от ония с мента или с канела, и за мама с орехи и мед, а останалите купете по ваш избор.

Той mi подава банкнотата от един доллар и аз я вземам. Истински доллар е, не ще и дума. Никога преди не съм се виждал с цял доллар за харчене.

— С рестото може да се повозите на въртележка. Но внимавайте да не изгубите парите или пък да ги хвърлите на вята. Преди да се качите да се возите, хубаво избирайте там конче ли, слонче ли, та после да не хленчите.

И мама се е повдигнала на лакът. Една от презрамките на ризата ѝ се съмъква и тя бързо си я оправя.

— И си отваряйте очите! Няма да се спирате с непознати хора и няма да ходите по тъмното. Лоръл, ти да не се отделяш от Дики; само да се загубите!

— Няма бе, мамо, как ще се изгубим. Ей къде е алеята, ако объркame посоката, нали ще отидем право в океана. Нашата улица се нарича Болтик, знам и къщата как изглежда, а номерът на стаята е шестнайсет. Как ще се изгубим?

Татко се отпуска на възглавницата, заплита пръсти в косата на мама, която сега е цялата разпусната.

— Мама само казва да си отваряте очите, какво толкова има? Ние ще поспим малко, затова да не се връщате скоро. Би трябвало да има най-различни неща за разглеждане.

Мама седи в леглото и се усмихва, от време на време се размърдва, сякаш татко я гъделичка.

— И да се върнете по светло. Ще вечеряме тук, а преди да легнем, всички ще излезем на разходка. Така че бъдете послушни.

Мама се плъзва надолу и се сгушва под завивките. Татко я прегръща с едната си ръка. Ние с Лоръл си навличаме пуловерите, а аз решавам да взема и Канибал. Лоръл също иска да излезем с Канибал.

Лесно стигаме до морската алея. Трябва да пресечем една голяма улица, но там си има светофар, пък и движението не е повече, отколкото на Лонг Лейн. Излизаме на дъщчената морска алея; не се вижда кой знае какво, но сигурно интересното е по-нататък.

Първо се оглеждаме откъде да си купим дъвчащи бонбони. На много места ги продават, ама ние искаме да купим от най-големите кутии с всички видове вътре и за най-малко пари. Най-накрая се спирате пред едно магазинче. Купуваме си половин кило и то струва само петдесет и девет цента. Лоръл казва, че тя ще го носи, защото моите ръце са заети с Канибал.

Отворил съм сандъчето на Канибал отгоре, за да може и тя да гледа. Само за кучета трябва да внимавам. Види ли куче, независимо колко е голямо, Канибал веднага се наежва, иска да скочи и да го убие. Слава богу, че срещаме само две кучета, пък и аз първи ги зърнах и имах време да затворя сандъчето, преди тя да се втурне навън.

Навсякъде светят цветни крушки и въпреки че едно-две заведения са затворени, тъй като лятото е свършило, има и такива, дето още работят. Има и въртележка и тя струва десет цента. Решаваме да се повозим, затова си купуваме билети и се качваме. Освен нас има само още двама души на въртележката — едно момче и едно момиче, но те са вече големи.

На външната редица седалките представляват най-различни животни, които се въртят в кръг и се плъзгат нагоре-надолу по златни пръти; ние с Лоръл си избираме по едно животно и ги яхваме. Моето е черен кон с червени юзди, а нейното — жираф. Човекът от

въртележката помага на Лоръл да си пъхне крачетата в стремената, докато аз сам се оправям, затягам си предпазния колан и здраво стискам Канибал. После мъжът затяга колана на Лоръл. Тя седи точно зад мен.

Открехвам капака на котешкото сандъче само колкото за една муцуника. Страх ме е, че на Канибал може да ѝ се прииска да скочи навън и да започне да убива всички животни от въртележката. Тя не помръдва, май че не ѝ се нрави това въртене на света. То и моята глава се замайва, дето знам, че така е с всички, а какво остава за мъниче като Канибал — направо може да ѝ прилошее.

Човекът от въртележката не бърза да ни спре. Няма чакащи да се качат и той нехае. Пусна мотора и се забрави. Запали си една цигара, изпуши я цялата, докато ние се въртим, после я хвърли на земята и я стъпка. Другите двама на въртележката, изглежда, са му приятели, защото всеки път, като минат покрай него, и нещо му подвикват. Момичето е седнало върху слон и двата ѝ крака стърчат встрани. Носи бели обувки и полата ѝ се вдига от вятъра.

Все поглеждам назад към Лоръл; тя се усмихва и върти глава, иска всичко да огледа. Здраво стиска жирафа и само от време на време набързо ми маха с една ръка. Музиката свири високо, но аз не мога да позная песента. Първо решавам, че може да е оная дето се върти като света тра-ла-ла, но не е тя.

Когато слизаме, и двамата сме зашеметени. Мисля си освен това, че трябва да пусна Канибал да се изпишка. Откриваме една стълба, която води към плажа и слизаме по нея. Слънцето е взело да залязва и цялото небе гори червено. Канибал си играе наоколо, върти се също като че ли има опашка и я гони, после изтичва встрани от нас и наистина си свършва работата, и двете работи. Лоръл смята, че е срамота да я гледаме, но аз не се стеснявам.

Лоръл иска да се прибираме, защото вече се стъмва. Аз я предумвам да повървим още малко — до пристана, а после, по обратния път, да тичаме. Сигурно има още половин час, преди да мръкне; така мама и татко ще могат хубаво да се наспят.

Пак излизаме на дълчената алея и минаваме през центъра на увеселенията, покрай Рибарския кей и в другия край зърваме една, ама много по-голяма, въртележка. Лоръл иска да отидем да я видим и тогава аз съглеждам нещо по-интересно.

Като го показвам на Лоръл, и тя ахва като мен. Точно там, на самата морска алея, се вижда огромна клетка и в нея — истински лъв! Клечи на задните си лапи и оглежда тълпата с ококорени очи, следи всички минувачи.

Ние с Лоръл веднага се лепваме за клетката. Виждал съм лъвове във филаделфийската зоологическа, но никога толкова отблизо, пък и в този лъв има нещо особено. Изглежда ми самотен, като че ли му липсва приятел. Прилича на лъва от „Магьосникът от Оз“. Приближаваме се и той свежда очи, право в нас гледа. По едно време раззинва уста в дълга прозявка. Никога не съм знаел, че лъвът може да отваря толкова голяма уста. Цялата ми глава на един залък ще отхапе. И зъбите му са дълги, остри и много по-жълти, отколкото съм си представял. Зъбите му са почти толкова жълти, колкото и очите, а неговите очи са жълтениковкафяви, не зелени като очите на Канибал или на мама.

Отварям сандъчето на Канибал, ама едва-едва, колкото да си подаде главата, но щом зърва лъва, тя се дръпва назад, така че в процепа остават само очите й, нослето и една лапа. За първи път виждам Канибал да се страхува от нещо; искам да кажа, за първи път си кротува и не мяука, нито налита на бой както обикновено. От океана не се уплаши, но този лъв тук е съвсем друго нещо. Мен също ме е страх, както и Лоръл, защото взе да ме тегли за ръкава, за да се дръпна от решетката.

До клетката стои голяма реклама. Най-отгоре с проблясващи светлини е написано „Стената на смъртта“. Изрисувана е една жена на мотоциклет, а в коша на мотоциклета — лъв. И двамата се носят по въпросната стена, и то така, сякаш висят отвесно във въздуха. Отначало си мисля, че са закачили наопаки афиша, но после разбирам, че те наистина летят по стената, но изглежда, като че са увиснали във въздуха странично. Едва ли са си намазали гумите с лепило, сигурно колелата лягат в някакъв жлеб, за да може мотоциклетът да се движи почти отвесно там горе. Има още и пожълтели от времето вестникарски изрезки, поставени в рамка под стъкло, на които се виждат снимки на мотоцикли, на хората от афиша и на лъва. По всичко личи, че са обиколили цялата страна с този лъвски номер. Освен това има снимки и на състезателни коли.

Лоръл продължава да ме дърпа за ръкава, а аз се опитвам да прочета изрезките. С едната си ръка е притисната кесийката с дъвчащи бонбони към гърдите си, а с другата ме тегли. И в един миг mi посочва нещо с пръстче. Сочи към малка сцена. На сцената излиза жена с лъскав тъмночервен костюм и голи крака. Носи обувки на висок ток и блестяща корона на главата.

Зад нея се явяват двама мъже, които бутат мотоциклети. Избутват ги на сцената и сядат върху тях. И други минувачи се спират да погледят, но ние сме най-отпред. Извръщам глава назад и виждам, че вече е мръкнало, но сега дори Лоръл се е захласнала, и то така, че не забелязва здрача.

Жената застава пред един микрофон. Първо микрофонът изпраща, после изпища, изсвистява няколко пъти като парна свирка, а лъвът изръмжава в отговор. След това тя започва да говори. Обяснява как двамата мъже ще се надбягват по „Стената на смъртта“ и там, най-горе, ще изпълнят няколко смъртоносни номера. Казва, че и лъвът ще се вози на мотоциклет по стената. Пояснява, че е африкански лъв в най-хубавата си възраст и че номерът с него се представя за първи път в целия свят.

И в този миг единият от мъжете — младо момче с червено кожено яке и зализана назад коса — ритва стартера и запалва мотоциклета си. Бута го, като се отгласква с двата си крака — обути във високи кожени ботуши, — докато мотоциклетът стъпва на едни ролки. Тези ролки са езиците като ролките на барабана, с който мама изстисква прането.

Веднъж мама си притисна пръстите в този барабан и те ѝ се подуха, посиняха и един нокът падна. Това стана преди две години. Оттогава татко не ѝ дава да изстисква прането. Затова мама пере в неделя следобед, татко изстисква всичко и тя го простира да съхне в понеделник сутринта, както правят всички останали съседи. Работните му дрехи пере отделно в събота следобед, но и тях простира с общото пране.

Та тези ролки са съвсем същите, долепени една до друга, но са два чифта — един чифт за задното колело и един за предното; освен това са по-големи и са черни, лъскави, метални.

Момчето подкарва мотоциклета, който е вече върху ролките, и те се завъртат, но машината не помръдва — колелата бясно се въртят,

докато той форсира двигателя. Поклаща го напред-назад и гледа към насьbralата се публика, като в същото време продължава да дава газ. Поглеждам назад — пълно е с народ, но и небето съвсем е притъмняло. Този път аз дръпвам Лоръл за ръкава; виждам, че ѝ е интересно като на мен, но трябва да тръгваме. Толкова е шумно, че каквото и да кажа, тя няма да ме чуе, затова ѝ посочвам с пръст небето. Само над океана е останала тънка ивица светлина. Лоръл ме поглежда със зяпнала уста и двамата хукваме обратно.

Като се връщаме в стаята, Лоръл вече хлипа, първо, защото я е страх да не се изгубим в тъмното, и второ, защото мама ще ни се кара, но като влизаме, мама и татко са още в леглото и май че ние ги събудихме, като отворихме вратата. Татко е провесил краката си извън леглото. Поглежда будилника, който си носим от къщи.

— Боже господи, я виж ти кое време е станало. А вие, деца, добре ли се позабавлявахте?

Лоръл отива при татко и му подава бонбоните.

— Тати, видяхме истински лъв. Кажи, Дики.

— Наистина, и са го научили да се вози в мотоциклет, и то по една стена. Не знам как така става, че мотоциклетът не пада от стената, която е съвсем отвесна.

Ето и мама се надига на лакти. Тя е без долната си риза и е придърпала завивката до раменете си.

— Чак сега ли се връщате вие? Нали ви казах да се върнете по светло. Дики, не очаквах това от тебе.

— Абе мамо. То се стъмни така изведнъж, че въобще не забелязахме, защото се бяхме загледали в едни мотоциклети и в този лъв, дето ти казвам.

Отивам при татко. Той си облича панталоните.

— Дъвчащите бонбони струват петдесет и девет цента, освен това се повозихме на една въртележка за по десет цента, а това е остатъкът от двайсет и един цент.

— Задръж го, Дики. Може пак да се повозите. Значи вие добре си прекарахте, така ли?

— Човекът от въртележката ни оставил да се возим, докато свят ни се завие. Цяла цигара изпуши, преди да ни спре. И двамата бяхме на външната редица и седалките ни се мърдаха, освен това нагоре и надолу.

Мама се измъква от другата страна на леглото и ставайки, нахлузва долната си риза през главата.

— Време е да направя нещо за вечеря. Какво ще кажете за боб с пържени кюфтета?

Татко се навежда и целува мама по голото рамо.

— Ако питате мен, ще кажа, че е чудесно, любов моя; а за десерт ще се почерпим с дъвчащи бонбони. Вие, деца, купихте ли от онези, дето ви заръчах — с мента, с канела, с орехи и мед?

— Да, татко, от всички купихме. От всички, които каза.

[1] Буквален превод на английската дума за ключица. Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ

През първите няколко дни в армията Стюре Мудиг се чувстваше като зашеметен. Разкарваха го гол от едно място на друго. Остригаха косата му, надупчиха ръцете му с инжекции, и то така, че и в лактите не можеше да ги сгъва, после му дадоха нови дрехи, които въобще не му бяха по мярка.

Стюре се почувствува някак странно, сякаш бе изгубил всичко съществено в живота си — фермата, родителите, животните, — но никой като че ли не даваше пет пари за това.

Дадоха му легло от преплетени брезентови ремъци със сламен дюшек, което висеше над друго такова легло. Седеше там с игла и конец и съсредоточено прешиваше новите си дрехи, за да му станат по мярка. Лъскаше високите си обувки, докато светнат, ръцете продължаваха да го болят и той не спираше да мечтае за фермата. Като калъпи напъхваше длани си в зачислените му боти, за да ги разшири отпред, за да не му стягат пръстите. Без дори да си дава ясна сметка за това, Стюре бе вече на път да се превърне в образцов войник.

Бързо свикна с ранното ставане в шест, което за него беше късно. С удоволствие си изяждаше храната, от която другите се оплакваха. Военната униформа му стоеше добре — нещо, което съзнаваше не без гордост.

И на полигона, и по време на учения той далеч превъзхождаше своите сънаборници. С пушката и трийсеткалибровата картечница нямаше равен на себе си; отличиха го за точна стрелба. По време на походи беше неуморим и единствен повдигаше духа на останалите редници. Още в края на първия месец направи впечатление на началниците си.

Поради своята рутинност и предимно практически задължения, казарменият живот се оказа идеален за Стюре Мудиг. Той с удоволствие разглобяваше пушката си и старательно я почистваше —

ето това бе машинка, на която техническият му ум не можеше да се нарадва. Светът на балистиката определено му допадаше. Спартанският живот също.

В края на основния курс на подготовката той беше извикан в щаба на ротния командир. До този момент Стюре бе усвоил до съвършенство строгия протокол на войнишко поведение и дори го одобряваше. Изпъна се в стойка „мирно“ пред ротния. Командирът, чиято мирновременна професия бе преподавател по старогръцка литература в Принстънския университет, го бе предложил за повишение в чин и тутакси бе получил разрешението на висшестоящите. Самият той бе назначен за командир на пехотна рота, но все още не бе минал обучението си по стрелба с пистолет.

— Редник Мудиг, вашият сержант, сержант Мийк, даде предложение да бъдете произведен в чин ефрейтор и да заемете длъжността помощник-командир на неговия взвод. Следващата седмица ще бъдете официално уведомен за това, но още от сега може да получите нашивките си. Моите поздравления.

— Благодаря ви, сър.

Стюре добре знаеше, че съвсем справедливо е получил повишението си. Заслужаваше да бъде ротен командир, и то много повече, отколкото седналия пред него брадясал мъж, който прекарваше вечерите си в градския офицерски клуб, отданен на танци и пиене.

Стюре изчака задължителния поздрав, който означаваше „свободен сте“. Ротният Фицджералд разсеяно отдава чест на редник, вече почти ефрейтор Мудиг, който отвърна на поздрава, завъртя се на пета и напусна щаба на ротата.

Стюре се качи на леглото си, извади ефрейторските нашивки, които вече бе закупил, и взе да ги пришива върху ръкавите на всичките си ризи с равен и стегнат машинен бод.

Много скоро Стюре Мудиг бе прехвърлен в Европа с Трийсет и втора пехотна дивизия.

Но преди неговата част да отпътува, той бе произведен възведен сержант. Беше единственият от всички новобранци в полка, който получи този чин за толкова кратко време.

Частта му бе една от първите американски дивизии, която взе действително участие в боевете. Бяха прикрепени към френското командаване и претърпяха тежки поражения с неимоверен брой жертви. Сражаваха се храбро: започнаха на първи август по поречието на Весле, Ен и Урк, атакувайки на север. На първи и втори август превзеха Фисм, източно от Вердюон. Въпреки че първоначално генерал Пършиング бе възнамерявал да разформира тази дивизия на Уисконсинската национална гвардия, впоследствие тя стана известна като Мълниеносната бригада. На трийсети август окутираха Жовини и цялото плато около Терни.

Вечерта след първата атака се разбра, че командаващият взвода лейтенант е убит, а ротният Фицджералд е просто изчезнал. В продължение на две седмици по време на най-ожесточените боеве, когато очакваните подкрепления все не пристигаха, Стюре Мудиг пое длъжността взводен командир, а един от другите лейтенанти зае мястото на безследно изчезналия Фицджералд.

В началото на септември 1918 година Стюре Мудиг бе произведен младши лейтенант от пехотата и това бе едно от първите полеви назначения, с които американски войник е бил удостоен в тази война.

Войната бе нещо, с което Стюре се справяше отлично.

Неговите хора, все по-възрастни мъже, го уважаваха. Благата му усмивка и вродената увереност събуждаха решителността на останалите. А хладнокръвието му в моменти на опасност и безпогрешно взетите решения само потвърждаваха и засилваха това чувство на доверие. В Терни той бе удостоен с бронзова значка и с първия си Орден за храброст, заради рана от шрапнел, получена по време на тежка престрелка. Прекара три дни в лазарета, докато раната все още се нуждаеше от промивки, а след това, без лекарско разрешение, избяга и сам се довлече до собствената си част.

Когато се появи с бинтована ръка, увисната в превръзка през шията, от окопите се разнесоха ликуващи възгласи. Той се усмихна, както винаги доста загадъчно, но колкото и да му беше приятно, проницателният му поглед веднага зашари по оръжието и униформите на шпалира от тържествуващи войници, за да провери допусната ли е немарливост в негово отсъствие.

Но най-голям брой жертви полкът даде по време на офанзивата Сен Мийел в средата на септември. Дочуваха се слухове за примирие, но все едно, войната продължаваше. Всичко започна от една на пръв поглед с нищо непредизвикана престрелка, която американците изтълкуваха като възможност за *coup de grace*^[1], а за немския противник тя беше нещо като аутодафе.

В процеса на разразилата се битка командирът от ротата на Стюре бе сериозно ранен. След боя загуби крака си, а после и живота си.

Заради авторитета, който Стюре Мудиг си бе спечелил някак си съвсем естествено, той бе единодушно избран да го замести. Веднага всички взеха да го наричат Кеп^[2], въпреки че помощник-командирът, лейтенант Бърнс, беше с по-висок чин. Преди да си уреди въпросния чин с помощта на своя баща — бостънски адвокат — лейтенант Бърнс бе специализирал история в Харвардския университет. Умееше да води дневниците на ротата и списъците за дежурства, но сам признаваше, че за заповеди на бойното поле не го бива. Той с удоволствие преотстъпи полевото командване на Мудиг. В продължение само на няколко месеца вече двама командири бяха загинали и може би затова този пост загуби очарованието си в очите на лейтенант Бърнс. Стюре получи чин старши лейтенант.

Беше в последните дни на септември. Времето се бе развалило, но въпреки студа — необичаен за този сезон — комарите продължаваха да тормозят войниците. Двама от хората на Кеп Мудиг, единият от които сержант Мийк от втори отряд, бившият отряд на Стюре, ненадейно се озоваха под вражески обстрел и залегнаха в една изровена от снаряд яма, но не щеш ли, попаднаха в ръкав от боен газ, който германците наричаха *Stumpflager*. Облаци жълто-кафяв дим плъзнаха ниско по земята към тях откъм немските окопи. Хлор, примесен с фосген и иприт. Не за първи път Стюре и хората му страдаха от действието на това убийствено, вездесъщо отровно оръжие: капчици, които жилят, парят и разядват дробовете, но друг път винаги бяха успявали да се измъкнат навреме. Обещаните газови маски така и не бяха пристигнали, а и от тях нямаше голяма полза.

Стюре веднага нареди на ротата да се изтегли в задната редица окопи, а сам тръгна напред към снарядната яма. Старият сержант,

сержант Мийк, беше мъртъв; парче шрапнел се бе забило в слепоочието му, носът и устата кървяха, вероятно от силно вътрешно разкъсване, а облизалият лицето му газ вече не можеше да подлюти широко отворените му, изпразнени от поглед очи, но другият войник, макар и в безсъзнание, бе все още жив. Стюре го метна на гръб и се затича обратно, обвит в мъгла от задушлив, жълто-кафяв газ. Отровата се стелеше по земята и беше невъзможно да се избегне. Той се мъчеше да задържи дъха си, да не диша тези остри смъртоносни зловонни пари. Напразно. Дъхът му свистеше като на агонизиращ, но превит под тежкия товар, той продължаваше да напредва през хълзгавата кал. Тъп силен удар го улучи високо над коляното и той се строполи на една страна върху мократа пръст. С мъка се изправи отново, пак метна ранения на гръб и продължи да върви, залитайки, докато кръвта пълнеше ботуша му. Гърлото, очите, дробовете и носът му така пареха, че вече не успяваше и дъх да си поеме. Всичко се разлюля пред очите му и той се свлече върху бруствера. Войниците го издърпаха.

— Оттегляй се! Назад! По-живо!

Опита се да застане на крака, но падна в безсъзнание. Войниците му набърже скалъпиха една носилка, положиха ги заедно с припадналото момче и се юрнаха да отстъпват пред плъпналата пушилка на преизподнята.

Кеп Мудиг се събуди в легло. Очите му бяха бинтовани. Опита да вдиша въздух и изрева от болка. Една ръка се стрелна от неизвестността и улови неговата. Започна да се мята. Чувстваше се като удавник.

— Успокойте се, лейтенант. Отпуснете се. Скоро ще се оправите. Гласът беше женски. Усети как спринцовката се забива в ръката му и отведенък го затисна глуха тишина, огънят в гърдите му изтля и той отново потъна в сън.

Минаха две седмици и чак тогава полека-лека ротният командир Мудиг взе да изкарва по два-три часа на ден без помощта на морфин, но нещо в него му подсказваше, че е по-добре да живее в страдание, отколкото в меката гумена немощ на опиата — състояние, което нямаше нищо общо с неговите представи за живот. Хапеше устни до кръв, за да издържи на болките, които го прерязваха при всяко

вдишване и издишване, а пристъпите на кашлица потискаше с цената на същинска агония; но често не успяваше, предаваше се под напора на раздиращата го болка и започваше неистово да крещи.

Продължаваше да живее в мрак, а черно червеникавата мараня, която трептеше пред взора му, го плашише, защото добре помнеше, че не така изглеждат нещата, когато човек просто затвори очи. Сега беше различно — влажен неспокоен гъст мрак, ослепително червен мрак, осенен с пръски бяла светлина, които като светулки се рееха или пък изневиделица го пронизваха право в зениците.

Лежеше по гръб и дните бавно се точеха, едни пълни с отчаяние, други с надежда. Обръщаха му внимание само като се развика. Взе лекичко да опипва всичко с върха на пръстите си и откри, че към едната му ръка е прикрепена стъклена тръбичка, а така също и към пениса. Почувства се като крава на автоматична доилка, като доматен корен, подпрян с колчета и тел.

Не му стигна воля да развърже стегнатата превръзка над очите си. Знаеше, че на два пъти, докато е спал, са я сменяли, защото на пробуждане лошата миризма на замърсен бинт я нямаше. През цялото това време Стюре Мудиг нито веднъж и не помисли, че може да се оплаче. Знаеше, че в живота е така; понякога е тежко и човек трябва търпеливо да изчака, докато дойде време да разбере какво точно се е случило.

Мина почти месец, когато веднъж усети, че някой стои до леглото и му говори:

— Лейтенант Мудиг! — проточи първата сричка на името му като кравешко „мууу“. — Ще сваля превръзката от очите ви. А вие ще ми кажете доколко виждате. Може ли да говорите, лейтенант?

Кеп кимна утвърдително. Пестеше думите си от страх да не се разкашля, но гласа си не бе изгубил, та нали бе опищял цялото отделение.

Разбинтованото, макар и с помощта на ножица, продължи ужасно дълго. Най-накрая върху очите му останаха само два марлени тампона. Докторът внимателно отлепи единия и Кеп бавно отвори окото си, но го прониза ослепителна болка. Стисна го и после пак взе да го отваря — полека и боязливо. Видя размазана светлина и размити очертания, които сякаш не можеше да нагласи на фокус.

— Виждате ли, лейтенант?

— Размазано.

Кеп изпусна думата меко, тихо, нежно.

— Това е добре, значи все пак е останало някакво зрение в окото.

И тогава за първи път Кеп проумя колко голяма е била вероятността да ослепее. А ако това бе станало, тогава толкова много неща нямаше да може да прави: да кара велосипед, да помага във фермата, да се любува на красивия свят. Две сълзи опариха ъгълчетата на очите му. Докторът сложи чист марлен тампон на окото, което току-що бе отворил, и взе полека да отделя тампона от другото. Той бе залепнал към клепача и миглите заедно със засъхналата гнойна слуз, но докторът успя да го откъсне безболезнено.

— А сега опитайте с това око, лейтенант. Можете ли да го отворите?

Малко остана да се закашля, защото в гърлото му пак се беше събрала твърда бучица, но Кеп я преглътна. Взе да отваря окото си бавно, за да избегне болката от светлината, но този път болка нямаше. Отново видя размити очертания и движещи се светлини, но не така ярки, както с другото око. Не знаеше, че докторът бе помолил сестрата да пусне транспарантите.

Кеп реши, че трябва да е по-зле с това око. Докторът заоглежда очната му ябълка с нещо подобно на червено фенерче, като повдигаше и отлепваше клепача така, че се чуваше глухо изпукване. После го затвори и сложи нов тампон.

— Сестра, превържете го отново, но този път не толкова стегнато. След седмица ще махнем превръзките.

— Е, лейтенант, късметлия сте; ще виждате, и то не по-лошо отпреди.

Кеп кимна едва-едва. Мъчеше се да преглътне парещите сълзи и задушаващата го кашлица. Почувства се ужасно самотен. После се замисли, както неведнъж през изминалите седмици, какво ли се е случило с неговата рота, дали има още убити, дали са си възвърнали територията, която бяха отстъпили, докато бягаха от отровния газ, и кой ли е новият им ротен?

— Е, лейтенант, трябва да черпите, няма как. И поводите са два. Първо, разминахте се със слепотата, и второ, войната свърши. Преди три седмици подписаха примирietо. Като ви изпишем, ще можете да

се върнете у дома. Хуните си получиха заслуженото благодарение на смелчаци като вас.

Кеп притихна. Помъчи се да се усмихне, да извика на лицето си една от своите лъчезарни усмивки, но не успя. Почувства се като човек, изпуснал края на представлението. Радващо се, че войната най-сетне е свършила, че вече няма да има убити войници, но го беше яд, че не е бил там с добрите си приятели, с ротата си.

Кеп Стюре Мудиг беше прехвърлен в една френска болница, близо до град с името Контрксвил. Беше специализирано заведение за пострадали от отровен газ. Пиеха минерални води, хранеха се предимно с плодове и когато времето позволяваше, излизаха да се припичат на слънце.

Минаха няколко месеца, преди да започне да диша безболезнено и още толкова, преди да може да направи и най-малкото усилие без непрекъснатите пристъпи на кашлица и повръщане. Постепенно очите му напълно възстановиха зрението си, но това трая цели девет месеца. Кеп си правеше очни упражнения, които сам измисляше: фокусираше погледа си в близък предмет, после в по-далечен, въртеше очите си наляво и надясно и се концентрираше с единствената мисъл да изчисти взора си от забулващата го мъглявина. Докторите бяха слисани. Те въобще не прогнозираха пълно възстановяване на зрението при степента на увреждане, каквато имаше Стюре.

И венците на Кеп бяха засегнати от отровния газ, така че той бе изгубил почти всичките си зъби, с изключение на четири горни отпред и шест долни. Корените бяха посинели и изгнили. Трябващо му цяла изкуствена челюст, за да може да дъвче като човек.

Гъстата му руса коса беше опадала и само рядък къдрев мъх покриваше темето. Докторите смятаяха, че не е възможно косата му да израсте отново. Всяка сутрин и вечер втряваха в скалпа му гореща мазнина, за да стимулират растежа, но от тази процедура не излезе нищо.

Сега той вече беше капитан Стюре Мудиг. Този чин получи като признание за самоотвержена служба. Получи и още един Орден за храброст и Кръст за изключителни заслуги. И орденът, и кръстът изпрати на родителите си в Уисконсин заедно с едно простичко обяснение, задето още не се е приbral. Не им писа за истинския

размер на пораженията. Кеп Мудиг се бе научил да лъже чрез премълчаване.

Беше на двайсет и две изпълнени с трудност години. А сега в тази болница се изпълваше с беспокойство. Красивият рус синеок младеж с обещаващо бъдеще се бе превърнал в бледен тъжен намръщен мъж, изгубил вяра в бъдещето.

Най-сетне, в края на 1919, цяла година след раняването му, той бе изписан със седемдесет процента permanentна инвалидност. До края на живота си щеше да получава пенсия от правителството на САЩ.

Като го видяха, родителите му се разплакаха. В него не бе останало и помен от предишното вечно усмихнато, вечно услужливо, простодушно момче. Бе изгубил простодушието си. Дълбоко, неизкоренимо чувство за вина терзаеше сърцето му. Кеп страдаше от това, което навремето наричаха войнишки шок — комбинация от мъка по онова загубено другарство, което се създава единствено на бойното поле, и чувство за вина, че си останал жив.

Фермата изглеждаше съвсем запусната. Цените на млякото, маслото и зърното бяха толкова ниски, че родителите на Стюре не можеха да посрещнат ипотечните полици. През изминалите години бяха изплатили втората ипотека с непосилен труд, но още имаха заеми върху десетте хиляди долара от първата ипотека. Лихвените плащания върху ипотеката от 3.60 долара на акър, а данъците от 1.90 долара на акър бяха повече от това, което можеше да се изкара. Баща му беше на път да се превърне във фермер наемател, тъй като едно застрахователно дружество държеше заема върху неговата собственост; кредиторите го заплашваха с ликвидация на имота, който представляваше същността на целия му отруден живот. По онова време такава беше съдбата на почти всички фермери от тази част на страната: Минесота, Айдахо, Уисконсин и двете Дакоти.

Стюре реши, че ще успее да съживи фермата, ако купи трактор. Беше получил накуп просрочените изплащания на инвалидната си пенсия, войнишката си заплата за месеците, прекарани в болница, и полагаемата се за уволнението премия. Всички тези пари вложи в един трактор на фирмата „Интернешънъл Харвестър“.

Тракторът се превърна в радостта на живота му. Вече имаше основание да живее. По цял ден браздеше земята с него, разораваше пустеещи целини, изтръгваше стари коренища, почистваше полето. А щом се мръкнеше, продължаваше да се грижи за него в плевнята. Разглобяваше го, изучаваше техническите му тайни, доусъвършенстваше го. Често се случваше да будува над него по цяла нощ, като развиваше отделни части, за да изучава и анализира действието им. И така Стюре започна да си възвръща част от вродената му вяра в живота, в смисъла на съществуването.

Но въпреки усилията му фермата си остана нерентабилна. Кеп се бореше с нещо извън него — зараждащата се икономическа трагедия, която в крайна сметка се разрази в така наречената Голяма депресия. Освен това взе и да не го свърта във фермата.

Кеп, който сега не сваляше кепето от главата си, за да прикрива оплешивялото си теме, копнееше за двигатели, за мотори. Беше сигурен, че ще успее да си намери работа като механик в Детройт и тогава ще може да изпраща пари на своите, за да живеят на спокойствие във фермата. В Детройт можеха да се спечелят добри пари с технически ум и сръчни ръце, а Кеп бе напълно убеден, че го бива с машините така, както го биваше и с животните.

Родителите му не останаха много доволни от това негово решение, но съзнаваха, че така поне ще успеят да задържат фермата — мечтата на техния живот, да бъдат независими. Освен това виждаха, че Стюре не е същият. Грижите за добитъка вече не му доставяха удоволствие. Претупваше доенето и веднага отиваше да си човърка трактора. Беше станал мъж и вече трябваше да поеме по свой път.

Кеп напусна фермата и тръгна пеш за Детройт. Взе със себе си чифт чорапи, две ризи, един кат долно бельо и резервен чифт панталони. Всичко това добре стегнато в голям черен вързоп, висеше през рамото му на края на дълга тояга. Приличаше на скитник от комиксите. Носеше си и малко кожено куфарче с инструменти. Кеп не виждаше нищо необикновено в това; така можеше най-удобно да носи всичките си неща, също както бе носил пушката си и торбата с муниции.

В Детройт бързо си намери работа. Градът се бе превърнал в център на автомобилната промишленост и талантът на Кеп бе моментално оценен. Този умърлушен плешивец беше на „ти“ с машините.

За по-малко от година получи назначение като механик на един състезателен отбор, който участваше в надбягвания с коли из цяла Америка.

Точно тогава на мода излизаха автомобилните рали, и то предимно по дългии писти. Кеп работеше с отбора на непобедимите Дюзенберг — безспорните любимци на публиката.

Започна да пътува с тях. Първо отидаха на трикилометровата овална пista в Мейуд, недалеч от Чикаго. И точно там за първи път Кеп има възможност да покара една от колите по време на тренировка. Преживяването го възбуди. Можеше да развие огромна скорост, без болните дробове и хромият крак да му пречат. Още във фермата се беше опитвал да тича, като пухтеше нагоре по хълмовете, преплитащ крака по нанадолнищата, кашляше, без да спира, и все не му достигаше въздух. И еднокилометров пробег не му беше вече по силите с тази рана от шрапнел в крака.

След това имаха състезания в Омаха, където пистата беше два километра. Кеп стана известен като механика пилот. Другите състезатели, пък и механиците не можеха да се начудят на бързите му реакции, безстрашието и способността му да запазва самообладание в опасни моменти, което му помагаше безупречно да владее машината си и при най-висока скорост. Кеп започна да се опива от тази своя двойна репутация на механик и евентуален състезател.

Късметът му излезе в Демойн на една пista от километър и половина със стръмен наклон, на места до четиридесет и пет градуса. В деня на състезанието водачът на втората кола се яви много пиян и не можеше да участва. Решиха да пуснат Кеп на негово място.

Въпросната кола беше скърпена работа; форсиран модел от 1922 година. Кеп изкара квалификационната обиколка, а в самото състезание излезе втори. Участваха шестнадесет коли, които трябваше да направят двадесет и пет обиколки. Кеп не вдигна крак от газта, но моторът му не беше от най-добрите. Той обаче беше най-добрият пилот, въпреки че се класира втори.

След този случай Кеп стана голям състезател. Всяка година печелеше все повече и повече пари. За три години щеше да изплати ипотеката върху фермата, но нямаше никакво желание отново да дои крави. Живееше под магията на скоростта и изящната линия на тези прекрасни машини. Тук дори повече, отколкото във войната, той започна да осъзнава, че безстрашието му представлява изключително качество. И именно него трябваше да продава.

Кеп се състезаваше по трасетата в Канзас Сити, Такома, Пляя дел Рей, Индианаполис, Омаха, Санта Моника и дори на скоростната писта в Атлантик Сити. Зае първото място на пистата „Шийнсхед Бей“ в Бруклин и пак се върна в Детройт, за да спечели отново на малката тамошна писта.

След състезанието си взе две седмици почивка и отиде да види фермата и най-вече родителите си, но мъжът, който се изправи пред тях — с освирепял поглед и стисната челюст, — им беше по-чужд и от потиснатото ранено момче, което се върна от войната. Майката и бащата на Кеп просто не знаеха как да се държат с него. За тях той си оставаше Стюре, въпреки че повече от три години никой не го бе наричал така. Сега вече носеше кожено кепе с къса козирка. Когато се състезаваше, обръщаше го назад с козирката, за да му пази врата от летящите тресчици, особено по дъсчените писти. И от тази негова привичка дойде и новият му състезателен прякор — пак Кеп, заради кепето и заради бившия му военен чин.

Докато си беше у дома, Кеп помагаше при доенето на кравите и оранта. Разглоби любимия си трактор до последния болт и го измайстори наново. Баща му стоеше зад него, наблюдаваше го внимателно и учудено въртеше глава: що за син бе този технийт?

Стегна трактора, направи го като нов. Доусъвършенства предишните си подобрения: престърга цилиндите и им сложи по-големи бутала, оправи впърскването на сместа в карбуратора и монтира електрическо запалване, акумулатор и генератор. Оставил трактора в отлично състояние, но го оставил завинаги. Емоциите и изпитанията на автомобилния спорт сега изцяло занимаваха ума му.

Четири години по-късно, вече обръгнал на състезания, Кеп се намираше в Калифорния. Работеше с нов отбор, много по-известен, с който обикаляше големите писти из цялата страна.

Точно тогава Америка се намираше във вихъра на голямо празненство, истерично празненство, безкраен пир в чест на приключилата война и очакваното благоденствие. И този пир беше много, много далеч от убийствената безизходица на битката със земята и фермата, която майка му и баща му бяха принудени да водят. Стюре така и не успя да съвмести тези два свята в собственото си съзнание. Опиянен от скоростта на новите машини и от собствените си изключителни умения, той направо се пристрасти към състезанията и овациите, с които го посрещаха навсякъде, докато продължаваше да печели победа след победа.

След едно напрегнато състезание, в което за малко да изпусне първото място, Стюре Мудиг отседна в хотел „Коронадо“, който се издигаше на самата плажна ивица край Сан Диего. Беше вечер, той бе хапнал в хотелската си стая и сега седеше отегчен. Затова реши да се поразходи край морето.

Взе една от свободните коли на отбора, за да отиде до пiaцата, където се навъртаяха моряците.

Тогава Сан Диего се славеше като пристанищен град. Стюре бе закопнял за хора от собствената си черга, обикновени люде, дето си изкарват залъка с две голи ръце. Като знаменит състезател, той все по-често и по-често попадаше в компанията на богати безделници и отегчени от живота милионери, които търсеха евтини удоволствия и си ги набавяха с такива именно мимолетни запознанства. Сред тях имаше и жени, които се навъртаяха около него колкото да се позабавляват, но Стюре не желаеше нито да се забавлява, нито да служи за забавление. Към жените той все още се отнасяше подозрително.

Влиза в един бар. Заведението е шумно, задимено, пълно с хора, накратко казано, точно онова, което търси Стюре — място, където да седне и да съзерцава, да се чувства част от живота.

Така прекарва час, може би и повече, когато в бара се появява един нисък набит моряк. Под мишницата си носи чувал от конопено платно, който стоварва върху бара.

— Ей, има ли тук желаещи да си купят лъв? Шкиперът не ми дава да го кача на кораба, а след малко трябва да отплавам за Лима.

Кеп, който винаги се е интересувал от животни, се приближава към бара. Ако се съди по завалената гръмогласна реч на моряка, който се мъчи да привлече вниманието върху себе си, той очевидно е обиколил доста заведения, преди да се отбие тук. Кеп отива до малкото лъвче. То лежи безпомощно и бере душа — мършаво, мърляво, козината на хилавото му телце стърчи на спълстени кичурчета.

Кеп протяга ръка и придърпва вонящия чувал към себе си.

— Може ли да поразгледам това приятелче, а, моряк? Май че съвсем е взело-дало.

Морякът се обръща към Кеп и го измерва с поглед. Благодарение на лъвчето си беше изкарал доста безплатни чашки по крайбрежните кръчми. Вече почти е решил да го удави, щом приключи с тазвечерното пиене. Писнало му е да чисти лъвски лайна и смърдящи мръсотии, да го храни с биберон и да проси от готвача на кораба късчета месо, които после с мъка да тъпче в гърлото му. Беше си купил две лъвчета от Момбаса, но другото бе умряло още на втория ден от плаването. Моряците от кораба обаче много се оплакваха от това, оцелялото, и затова той бе решил да се отърве от него.

— Какво, приятел, искаш ли да купиш този дребосък? Евтино ще ти го дам.

Той изкрешява думите, за да привлече вниманието на останалите клиенти. И успява. Винаги е успявал, където и да влезе. То и затова още не е уморил бедното зверче, за да обира овациите, като слезе на брега с истински лъв на ръце.

— Не, не, какво ще го правя? Аз самият съм непрекъснато в движение.

Кеп изважда лъвчето от чувала и го поставя върху бара. Почиства муцунката му от засъхналото мляко и залепналите парченца месо и маха гурелите от очите му. На лъвчето като че ли му не остава още много, не се знае дали и нощта ще изкара.

Кеп го взима на ръце и го притиска към гърдите си. Лъвчето обвива огромните си меки предни лапи около врата му. Хората от бара

са се скучили наоколо. Лъвчето за малко да бутне кепето на Кеп и да оголи плешивата му глава. Кеп бързо се пресяга и отново го нагласява на темето си. Още се притеснява от плешивостта си.

Изненадан е от теглото на това лъвче; цялото е кожа — увиснала кожа — и кости. Отмята глава назад, за да го погледне в очите и вижда, че са полуузатворени, почти безжизнени, със синкава отсянка.

— Колко му искаш?

— А ти колко даваш?

Кеп отново се вглежда в очите на лъвчето. Вижда се, че бедното безмълвно животинче бере душа.

— За какво ми е притрябвало мъртво лъвче? Много е малко, за да просна кожата му в моята бърлога и да прельстя върху нея Теда Бара или някоя друга блъскава звезда.

Кеп също играе за пред тълпата. Опитва се да прикрие гнева си, като гледа на какъв хал е горкото животно.

— Значи според теб не съм го гледал хубаво, така ли, а, приятел?

Слязат ли на сушата, повечето от тези моряци на търговски кораби все на бой налитат. Като стане мелето, може и да не участват, ама дай им на тях сеир да гледат, но някои са истински побойници и само търсят да се сбият, особено преди отплаване. Ще им се да получат няколко кървящи рани и още толкова синини, дори и някой счупен зъб, за да се фукат пред другите моряци на кораба, пък и да има какво да лекуват по време на дългото плаване; и още да ги показват като доказателство за невероятните приключения, които ще си измислят за пред другите. Ако не можеш да се похвалиш с любовен подвиг, следващото най-добро нещо, с което върви да се изфукаш, е белег от голям тупаник.

Кеп знае това, но хич не му е до побоища. Цялата му енергия отива в колите и не му остава много за самотни моряци. Пък и не е агресивен, нито враждебен, не е човек, който непременно ще държи на своето.

— Не знам, ама то изглежда съвсем зле. Сигурно не е лесно да отглеждаш лъвче на кораб, доколкото ми е известно, лъзовете не са точно морски животни.

Морякът се изпъчва пред Кеп и го фиксира право в очите, като в същото време заплашително пристъпва от крак на крак. По униформата му има повръщано и целият смърди на умряла котка. Кеп

го гледа невъзмутимо. Надява се, че няма да се стигне до бой, пък и защо да се бие с пиян моряк заради едно умиращо лъвче.

Морякът залита назад и си разлива питието.

— Добре де. Ти си готин. Кажи сега, какво ще ми дадеш за него?

— Какво ще кажеш за една двайсетачка?

— Ще кажа, че това е пладнешки обир, ето какво ще кажа.

Морякът се пресяга и грабва лъвчето от ръцете на Кеп. Хваща го за врата и го държи високо над главата си с една ръка.

— Туй копеле тука ми предлага двайсет долара за моето лъвче. Да има някой друг желаещ?

Никой не се обажда. Барманът се приближава до моряка. Кеп се е втренчил в лъвчето; по муцунката му има тъмни следи, като че ли някой го е бил или драл с нокти. Той протяга ръка към лъвчето.

— Добре, нека бъдат двайсет и пет, но нито цент повече.

Морякът го дърпа към себе си. Кеп бърка в джоба си и изважда портфейла. Всичките му пари от състезанията са скътани в хотелската му стая, но в себе си има около четиридесет долара. Изважда две банкноти по десет и една по пет, разтваря ги като ветрило в ръката си, поглежда пияния моряк право в очите, след това поклаща парите пред муцунката на лъвчето, но това лъвче е толкова болно, толкова отпаднало, че по-скоро прилича на новородено телце, отколкото на лъв. Морякът отново оставя чувала на бара и гледа Кеп на кръв.

— По дяволите, та всяка зоологическа градина ще даде най-малко стотачка за това същество. Те са ценни животни. Дал съм петдесет долара за две такива, а и на кормчията трябваше да бутна десетачка, за да ги пусне на кораба. Още не бяхме вдигнали котва от онова мръсно африканско пристанище, и едното пукна. Това тук струва повече от някакви си въшлivi двайсет и пет долара, да, ако щеш вярвай.

Той си поръчва още едно питие. Кеп разстила банкнотите на бара и му ги оставя. Вече съжалява за покупката. Знае, че не е пиян, но като си помисли човек, какво ще прави с това бебе на ръце? Ясно, че то ще умре след ден-два, но дори и така да е, как ще успее да го вика незабелязано в хотелската си стая? И какво ще го прави през деня? Не може да пътува из страната с лъв в колата си.

Моментно колебание и морякът светкавично прибира парите от тезгая.

— Добре, приятел, не ти е честен пазарлькът, но така или иначе, на, влачи. И да му даваш по две бутилки мляко всеки ден плюс малко месо. Ето ти шишето и няколко гумени биберона.

Бърка в моряшката чанта, която е оставил в краката си.

— И нощем да спи на топло, не забравяй, че идва от горещите страни. Мога да ти кажа, че е мил като котенце, но все пак внимавай с тия негови лапи; понякога се забравя, а ноктите му са страшно остри.

Навива единия си ръкав и показва дълги издрани бразди по цялата дължина до лакътя. Моряците на бара се изсмиват, дето той мухльо с кожената шапка се хвана толкова лесно на въдицата. За какво му е дотрябало на него това лъвче? По нищо не се различава от улична котка, само дето е по-едричко.

Морякът смъква ръкава на ризата си.

— Ето, приятел, пий едно от мене.

Кеп приема и гаврътва чашата си на един дъх. Притиснал е лъвчето към гърдите си; по равномерното му дишане разбира, че е заспало. Празното му коремче се издува и прибира. Кеп се учудва, че тялото му е толкова дълго, защото то е още съвсем малко. Като си поема дъх, виждат се ребрата на гръденния му кош, а кожата на хълтналото му тумбаче виси на меки кадифени гънки. Решава моментално да се маха, да купи мляко, малко месо, една четка за коса и бързо да прибере лъвчето в хотела.

Тръгва си изпроводен от аплодисменти и дюдюкания. Купува каквото трябва от едно магазинче на крайбрежната улица, за което знае, че работи до полунощ. Обикновено от там си купува солети и лимонада, за да има нещо за хапване, когато не може да спи. Възрастният собственик на магазинчето не може да повярва, че Кеп държи в ръцете си истински жив лъв. Уж му е интересно, но повече го е страх. За първи път в живота си Кеп се натъква на масовата страховата невроза от големи котки, която се шири между хората.

Кеп се вмъква незабелязано в хотела, като минава през задния вход. Бързо налива малко мляко в шишето с биберона, което морякът му даде гратис. Лъвчето е унесено или може би вече умира, затова Кеп едва успява да го накара да суче; ала след първите няколко гълтки то на бърза ръка изпразва бутилката и не само първата, а и втората. След това Кеп изважда пакетчето от половинка мляно месо, развива го и го оставя на земята. Навежда се и слага лъвчето на килима, но то тутакси

тупва на една страна. Толкова е изнемощяло, че не може да стои на краката си.

Тогава Кеп взима хапки от месото и започва да ги пъха в устата му. Поставя ги върху езика, но навътре, след млечните зъби, за да влизат сами в гърлото му, щом лъвчето рече да прегълтне. Така, преди да заспи, успява да му набута в устата цяла шепа кайма.

Вече е два след полунощ и Кеп е уморен; сложил е лъвчето в леглото си и с четката, която купи от магазинчето на кея, разресва лъвската козина, като разплита възлите и сплъстените косъмчета. Найнакрая лъвчето добива доста представителен вид. Представителен за гроба, мисли си Кеп. Загасва лампата и си ляга.

На сутринта го събужда грапав език, който облизва едната му страна. Лъвчето. Изправило се е на задните си лапи в леглото до Кеп. Очите му, макар и още помътнени от синкав оттенък, са широко отворени, разсънени и разбиращи. Стои на лапите си, доста несигурно наистина, но все пак се крепи.

Кеп протяга ръка и го дръпва за ушите.

— Хей, приятел, нали щеше да умираш? Какво си се изправил в леглото и сигурно се каниш да ме ядеш, а?

Кеп се изтърколва от леглото и веднага намира шишето с мляко. Лъвчето така лакомо засмуква бiberона, че още малко и ще го разкъса, а с едната си лапа бута ръката на Кеп настрани. Вижда се, че здравата е изгладняло.

— Я го виж ти, ама ти си било много жилаво животинче. Ако оживееш, ще ти викам Тъфи^[3].

Кеп се замисля за това, че много скоро може да се окаже собственик на живо, горе-долу здраво лъвче, което тепърва има да расте. Нещо, което не му беше влизало в сметките до този момент. Изважда останалата от снощи кайма и я слага на пода. Тъфи я подушва, вдига очи към Кеп и заобикаля леглото.

Кеп вижда, че е свършил работата си в единия ъгъл на стаята.

— О, господи, само това ми липсваше!

Почиства изплескания от Тъфи под, след това се къпе, облича, а лъвчето ходи по петите му навсякъде из стаята. Мисли си, че трябва да купи още храна, освен това нашийник и верижка за зверчето. На

следващия ден го чака състезание на дъсчената писта в Бевърли Хилс. Трябва да се яви при отбора си и да помогне при експедирането на колите и екипировката.

Кеп пак излиза от задния вход, мушва Тъфи в колата, която е взел за през нощта, и влиза през официалния вход, за да си плати сметката. По пътя купува кило и половина месо и две бутилки мляко. Сега ще трябва повече да побеждава, защото го чака още едно гърло.

И на пистата в Бевърли Хилс Кеп наистина побеждава. Това е първият му голям успех в последните пет състезания и затова решава, че Тъфи му носи късмет. Представя го на сътборниците си. Те не изглеждат очаровани от факта, че ще трябва да преживяват в компанията на един лъв, макар и малък, но с победителя в такова голямо състезание обикновено не се спори. Въпреки всичко на Кеп никак не му е лесно с този лъв. С жените не му върви много, но затова пък по всичко личи, че с лъзовете ще му потръгне.

През следващите няколко седмици Кеп е на път. С откритата си кола пътува за Мейуд, недалеч от Чикаго, където го чака състезание. Тъфи е до него на предната седалка. На всеки два часа, дори и помалко, той спира, за да нахрани лъвчето, да среще козината му и да му даде възможност да си свърши работата. Тъфи вече е започнал да се държи като истински лъв, което ще рече, че прекарва почти цялото си време в сън, но когато не спи, седи изправен на предната седалка и гледа право напред или следи бягащия встрани пейзаж. По пътищата няма голямо движение, но случи ли се да мине кола, Тъфи вторачено изглежда пътниците в нея, както и те него.

Повечето от пътищата са павирани, но въпреки това Кеп спуква гума на три пъти, което е съвсем нормално за тогавашните условия.

Понякога, докато шофира, лъвчето поставя тежката си лапа върху ръката му, като че ли иска и то да помага. Към края на пътуването Тъфи вече е позагладил косъма.

Кеп не изпитва никакъв страх от Тъфи и това също е един от неговите проблеми — той никога не знае кога от какво да се бои. Тъфи също като че ли не изпитва страх от Кеп.

В Мейуд отново е първи. В известен смисъл, но това си го знае само той, Кеп се състезава заради Тъфи; с победата сякаш иска да

изкупи вината си за това, че го е заключил в едно бунгало извън града.

Не е толкова глупав, че да се настани в хотела заедно със сътборниците си. Те направо ще откачат, като го видят да влиза във фоайето с лъв на верижка. Кеп обаче е убеден, че да има лъв вместо обикновено домашно животно, е работа точно и само за него. Това напълно отговаря на начина, по който сам гледа на живота си. Тъфи в най-голяма степен отразява любовта му към животните, нуждата му от риск и влечението му към опасностите.

Кеп все по-често се замисля за това какво ще стане с Тъфи, ако той пострада или загине в някоя катастрофа. Другарите му ще гледат веднага да се отърват от него, като го предадат на Дружеството за защита на животните или на някоя зоологическа градина. Винаги си е знаел, че нехайната лекота, с която побеждава, и липсата на всякакъв страх го отчуждават от останалите. Сътборниците му, пък и другите пилоти не разбират що за човек е, а и Кеп не може да им обясни.

Три месеца по-късно, в Атлантик Сити, той става жертва на предчувстваната катастрофа; за първи път пада в клопката на страха, примесен с излишно безразсъдство. Събужда се в болницата с няколко счупени ребра, счупена ключица и разцепена глава.

Кеп разбира, че това е краят на състезателната му кариера. Изгубил е смелостта си. Изгубил е онова нещо, с помощта на което така самоотвержено се вгълбяваше във всичките си досегашни занимания, били те земеделски, военни или състезателни. Вече е познал страхът, познал е ужаса от смъртта и недъгавостта, така близки на всички останали хора. По някакъв странен начин въображението му се е откъснало на свобода.

Докато лежи в болницата замаян от морфина, в състояние на психически шок и със силни болки, Кеп непрекъснато разпитва и моли някой да отиде да се погрижи за Тъфи, който стои заключен в евтино бунгало на четири километра и половина от крайбрежната ивица по посока към вътрешността. Преди да го остави, реши, че единствено там лъвчето ще бъде на сигурно място. Тъфи е вече на шест месеца — на ръст е по-едър от голямо куче и всички се плашат от него.

Сестрите и лекарите в болницата са напълно убедени, че тези бълнувания за лъв, който някой трябало да на храни, са част от общото

състояние на делириум, в който е изпаднал пациентът им. Кеп обаче е отчаян, не знае какво да прави.

Но една млада жена е гледала състезанието. Работи като телефонистка и е била на пистата само защото колежките ѝ са я завели почти насила. Казва се Сали.

Сали е кротко простодушно момиче. Обича да си фантазира. Подстригва се късо и боядисва косата си светлоруса. Носи червило и очите ѝ са силно гримирани. Нейните идоли са Джийн Харлоу^[4] и Каръл Ломбад^[5]. Купува си филмови списания, вестничета с текстове на естрадни песни, женския журнал „Сърдечни изповеди“ и доста дръзко за онези времена, пуши цигари. Тя е наивна хлапачка и непоправима романтичка.

Ужасена от злополуката с Кеп, на която е станала свидетелка, дълго време след това не може да я забрави и продължава да се чуди какво е станало с него. Обажда се в болницата от телефонната централа, където работи, и научава, че той е сериозно пострадал, но животът му е вече извън опасност. Разговаря със сестрата, която ѝ съобщава, че с изключение на един-двама от сътборниците му, никой друг не е идвал да го види.

Тя решава да си облече най-новите дрехи и да отиде в болницата. Слага си шапка с широка периферия, дълъг гердан и рокля с коланче отпред. Нищо не могат да ѝ направят, най-много да я изхвърлят. Има навика наивно да се прехласва по всякакви знаменитости, а Кеп Мудиг е знаменитост в бранша си.

* * *

Когато Сали влиза в стаята при Кеп, той е направо ужасен. Като се изключат детските му години, никога преди това не се е случвало жена да го свари в леглото. Той все още е необяснимо мнителен към всичко неясно и непредвидимо: изкуство, музика, болести и най-вече жени. А ето сега последните две са го хванали натясно, и то едновременно.

Главата на Стюре е цялата бинтована заради изгарянията, леките наранявания и осемте шева на темето, там, където би трябвало да има коса. Сали не знае, че той е плешив. Смята, че той е невероятно красив за възрастта си. Кеп е на трийсет и две, тя — на двайсет.

На него само едно му е в главата — как да навие някой да отиде да нахрани Тъфи. След като търпеливо изслушва трогателната й загриженост по отношение на здравето му, а после и прекалените хвалебствия, с които обсипва състезателната му кариера и които ужасно го смущават, защото чувства, че въобще не ги заслужава, най-малкото пък сега, когато дълбоко в душата си знае, че с него е свършено като пилот, той най-накрая се решава да изглюе камъчето.

— Мис, бихте ли ми направили една голяма услуга? Ужасно ми е неудобно да ви моля, но нямам към кого да се обърна, а е нещо важно. Откакто съм тук, то не ми дава мира.

Тя се взира в него, толкова блед изглежда в това легло: главата, гърдите и едната му ръка са целите бинтовани, а другата му ръка виси в превръзка през шията.

— С удоволствие ще помогна, стига да мога, мистър Мудиг.

Кеп я поглежда. Още преди да отвори уста, вече знае, че думите му ще прозвучат идиотски и че не може да очаква от една млада и красива жена да направи за него такова нещо.

— Не знам как да започна. Виждате ли, аз си имам едно лъвче, което се намира в бунгало извън града. Не е много далеч оттук, не повече от четири-пет километра, пък и точно оттам минава рейс. Къмпингът се нарича „Крайбрежен“. Лъвчето е там, в едно бунгало, и сигурно вече умира от глад. Цели три дни не е яло.

Кеп мърква, защото вижда, че Сали е прикрила устата си с длан, а очите ѝ ще изхвръкнат. Погледът ѝ се е размътил от сълзи.

— Съжалявам, мис. Просто реших да опитам, но разбира се, ще трябва да измисля нещо друго. Може би някой от сътборниците ще се сети да намине и тогава ще помоля него.

— Защо, мистър Мудиг, аз ще отида. Вярно ли имате истински лъв тук, в Атлантик Сити? Той колко време може да издържи гладен, без да умре? Може би вече е умрял?

— О, надявам се, че не е. Поотрасналите лъвове изкарват дълго време без храна, а той вече е на шест месеца, но със сигурност е изгладнял. Иначе е много кротък. Въобще не е научен да ловува или

нещо подобно. Честно казано, засега той е най-близкият ми приятел в целия свят, като изключим родителите ми.

Сали го гледа втренчено. Никога не си е представяла автомобилния състезател като човек с родители, а само като човек със страшно много приятели и почитатели. Винаги си е мислила, че състезателят е нещо като филмова звезда, въобще изкуствен човек, малко или много недействителен, сътворен от илюстрованите списания; човек, който живее различен живот, съвсем не като другите хора.

— С какво се храни? Кажете ми точно какво тряба да направя.

И тя за първи път поглежда Кеп право в очите. И го вижда, вижда свенливото селянче, което току-що се е научило да обича и първата му любов е едно лъвче.

Кеп също я вижда. През късо подстриганата, изрусена с перхицрол коса и тежкия грим на очите. Вижда хлапачката, която си играе на дама.

— Дрехите ми са там, в гардероба. В сакото ми има портфейл. Отиди и извади парите — казва ѝ той, като неволно минава на ти.

Тя отива до гардероба. Има чувството, че прониква в нещо много негово, много интимно; никога преди това не е бъркала в мъжки джобове. Няма брат, а когато бе на четиринаесет години, и баща ѝ умря. Изважда портфейла, целия в петна от пот, който съвсем точно е взел формата на задния джоб на един от панталоните, с които Кеп рядко се разделя.

— Сега отвори го. В задното отделение има пари. Вземи пет долара.

Тя отваря портфейла и изважда банкнотите. Затваря го. Връща се при гардероба и мушва портфейла в същия джоб. Стиска петте долара и гледа Кеп в очите.

— Нямам нужда от пари, мистър Мудиг. Аз имам пари. Имам и добра работа в телефонната централа.

— Това още не значи, че трябва да плаща за храната на Тъфи. Той е мой. Мисля, че и ти ще го харесаш. Много е обичлив, много е мил.

Кеп се умълчава.

— Все още не съм сигурен, дали не бъркам, като те изпращам там.

— Опасно ли е? Може ли да ме изяде?

Въпросите ѝ са така непресторено наивни, че Кеп се усмихва, а после се разсмива. От това го заболяват главата, раменете и гръденят кош. Започва да кашля.

— Не, не, той е съвсем безопасен, но може да се уплаши, да се хвърли през вратата и да избяга. Малък е, но въпреки това е много силен.

— Обещавам, че ще направя всичко, което мога, мистър Мудиг. Едно време имахме грамадно куче и само аз го извеждах на разходка. Никой друг не можеше да го удържи, освен мене. По-силна съм, отколкото изглеждам.

— О, сигурно! Между другото, моля те, наричай ме просто Кеп или, ако предпочиташ, Стюре. Караж ме да се чувствам ужасно стар, като ми викаш мистър Мудиг.

Сали поглежда към петте долара, които стиска в ръка. Вдига очи и започва неспокойно да пристъпва от крак на крак.

— А и вие, мистър Мудиг, искам да кажа, Кеп, недей да ме наричаш мис. Защото така имам усещането, че ти говоря от централата, а не те чувствувам чак толкова далеч. Наричай ме Сали, както се казвам.

Лицето ѝ се обагря от руменина и тя се извръща от Кеп. Той на свой ред усеща как целият се изпотява под превръзките.

— Добре, Сали, но първо отиди да купиш две кила и половина мляно говеждо. Нямаш кола, нали?

Сали се усмихва и поклаща глава.

— Не, нямам. Не е по джоба на една телефонистка.

— А знаеш ли да караш?

— Откъде да знам, като нямам кола?

И двамата се усмихват. Кратък миг на отпускане. На Кеп никак не му е лесно отново да се върне на темата: умиращият от глад Тъфи.

— Добре тогава. Може би ще трябва да вземеш рейса, този, който тръгва от Блакхорс Пайл.

— Знам го, номер Дванайсет. Вземам го, когато отиваме да танцуваме в едно заведение с оркестър. Едно огромно, като хамбар е, ти ходил ли си там?

— Не, и сега страшно съжалявам, но така или иначе, аз не умея да танцувам.

— Може би един ден ще те науча. Много е приятно, но първо трябва да се оправиш и във всеки случай да се изправиш на крака.

Кеп я гледа. Струва му се ту ужасно стеснителна, ту доста отракана. Прилича му на великолепно животно.

— Да, но най-напред трябва да нахраним Тъфи, тоест ти трябва да го нахраниш. О, забравих, че ще ти трябва ключът.

И Кеп пак посочва с пръст към гардероба.

— В десния джоб на панталона ми има ключ, закачен на дървено кръгче. На него е написан номерът на бунгалото, мисля, че беше тринайсет.

— Ето откъде идва лошият ти късмет и злополуката. Преди тази ужасна катастрофа ти все печелеше. Толкова се вълнувах и толкова се гордеех с тебе. Такъв един безстрашен.

Кеп се изчервява от смущение. Сали отива до гардероба. Да бръкне в предния джоб на панталоните му е още по-вълнуващо, още по-интимно. Напипва твърдото дървено кръгче на ключодържателя и го измъква. Вдига го във въздуха, за да го види Кеп.

— Това ли е? Номерът е тринайсет.

— Това е. Като стигнеш до бунгалото, отвори пакета с месото *преди* да отключиш. След това, без да пускаш дръжката на вратата нито за миг, пъхваш месото и моментално затваряш вратата.

Постой отвън да чуеш дали Тъфи ще се приближи да яде; това е всичко, което искам от теб — да видиш дали е още жив и дали е още там. Защото нищо чудно да е взел да реве от глад и тогава собственикът може да е извикал ония от Дружеството за защита на животни, а те само това и чакат, за да го завлекат нанякъде.

Ако е все още там, ти ще го чуеш, защото той много ръмжи и сумти, докато яде, така че няма начин да не разбереш, но ако не чуеш нищо, отвори полека вратата, този път по-широко, ослушай се и хубаво огледай стаята. Ако е вътре, но не помръдва, тогава не влизай, върни се веднага тук, при мен, и аз сам ще се обадя в Дружеството за защита на животни.

С лъзовете човек никога не може да е сигурен; възможно е да спи, но като отвори очи, като те види, какво ли ще направи? Не смятам, че би наранил някого, но от друга страна пък, той от бебе не е гладувал толкова дълго.

Сали слуша с ококорени очи.

— А какво да направя, ако го няма?

— Тогава иди при собственика на бунгалото и се обади в Дружеството. Вече можеш и сама да обясниш какво се е случило.

— Ще ме арестуват ли?

— Не, ти ще кажеш, че аз съм те изпратил, но съм сигурен, че Тъфи ще е там. Гладен и неспокоен. Освен това, сто на сто се чувства и самотен. Никога през живота си не е оставал сам за толкова дълго.

— Май че наистина той е най-добрият ти приятел, а?

— Да. Аз трудно се сприятелявам. Познавам много хора, които харесвам, мисля, че и те ме харесват, но приятели не ставаме или може би ставаме, без да разбера.

— Аз съм ти приятелка, Стюре.

Кеп я поглежда и дъхът му спира. От години никой не го е наричал Стюре. Сваля очи от нея. Да можеше да избяга от това легло; страх го е, а в същото време нещо в него стърже, стърже като гуми на остьр завой, когато си джанта до джанта със съперника.

— Дано е така, Сали. А ако успееш да спасиш Тъфи, аз никога няма да забравя това.

При тези думи Сали се обръща и излиза от стаята. Кеп се отпуска на леглото и се опитва да събере мислите си. Последният половин час го е объркал повече, отколкото ужасът, когато излетя от пистата и колата му избухна в пламъци. Чувства, че нещо ново става в живота му, започна с Тъфи, а сега и това момиче.

Сали много лесно открива бунгалото с номер тридесет. По всичко личи, че никой от регистрацията не я е забелязал. Бунгалото е едно от най-задните, съвсем до пустеещите, обрасли с пинии земи, които са така типични за тази част на Ню Джързи.

Застава пред вратата и внимателно се ослушва, но не чува нищо. Развива месото, както ѝ е казал Стюре, после пъхва ключа и бавно го завърта. Отваря вратата и муцуната на лъва Тъфи цъфва пред очите ѝ. Тя се уплашва, стресва, изненадва, и то до такава степен, че за малко да пусне вратата и да избяга, но се овладява, поставя месото на земята, до самия праг и го побутва с крак навътре. Тъфи мигновено се нахвърля на каймата, лапа и гълта, ръмжи и сумти от удоволствие. Докато яде, на два пъти вдига очи към нея. И двата пъти Сали е готова да тръщне вратата и да хукне, но Тъфи продължава най-вгълбено да се занимава с каймата.

Най-накрая с големия си грапав език излизва и последните парченца месо от хартията. Жълтите му кръгли очи поглеждат Сали. След това мушва муцуната си в процепа на леко открехнатата врата и така здраво напира, че известно време тя, макар и с мъка, удържа вратата, но натискът е силен, процепът се разтваря и като пропъхва глава, Тъфи вече спокойно използва цялата мощ на тялото си, при което дръжката се изпълзва от ръката на Сали.

Тъфи излиза навън, а Сали се вкаменява, запушва устата си с длан. Той започва да я обикаля в кръг и така силно отърква муцуната си в краката ѝ, че едва не я събarya на земята. Държи се досущ като домашна котка, само дето тежи около шейсет килограма.

Сали бързо се окопитва и смело влиза обратно в стаята. Тъфи — подир нея. Тя затваря вратата след него. Той не се опитва да избяга, а просто си търси компания, точно както ѝ бе казал Кеп: той е повече самотен, отколкото гладен.

В стаята вони. Сали вижда къде си е свършил работата, взима един вестник от масата до леглото, събира всичко, хвърля го в тоалетната и пуска водата. Открехва един от горните прозорци, за да се проветри.

Тъфи не се отделя от нея и продължава да я подбутва с муцуната си, щом се наведе или застане на едно място. Когато свършва да разтребва, тя присядда на ръба на леглото. Ето я в бунгалото на мъж, когото почти не познава, храни неговия лъв и почиства мръсотията. Не знае да плаче ли, или да се смее. Да можеха сега да я видят отнякъде нейните монахини от училището! Това е приключение, и то какво! Поголямо и от филм на Глория Суонсън.

Тъфи се приближава и полага огромната си глава в скута ѝ. Това е нещо обикновено за куче, но някак си не отива на голям котарак. Тя му бълсва главата и той започва да кръстосва из стаята.

В кухненския бокс Сали вижда, че в хладилния шкаф е останало малко мляко. Ледът отдавна се е стопил, но млякото, слава богу, още не се е вкиснало. Тя придърпва съда с водата от разтопения лед в средата на стаята, в друг един съд излива млякото и го поставя до водата. Докато Тъфи пие, тя се примъква на пръсти до вратата, бързо я отваря и излиза навън. Заключва след себе си и незабелязано се прокрадва край регистрацията. Регистрацията е от ония, дето си затваря очите за съмнителни посетители, дори ги предпочита.

Сали се връща в болницата и разказва на Кеп всичко от игла до конец. Казва му още, че на следващия ден е в централата, но след работа, привечер, пак ще отиде да нахрани Тъфи. И пак ще дойде да посети Стюре.

— Сали, не знам как да ти се отблагодаря. По всичко личи, че няма да изляза от болницата, преди отборът да тръгне за Лангхорн. После ще трябва да ги настигна. Нямаш представа колко много съм ти признателен за всичко, което правиш за мен; малко са хората на този свят, дето ще се престрашат да останат насаме с Тъфи в една стая.

— Но той е толкова мил. Иска да го обичат. Прилича на голямо пухкаво коте.

— Сигурно си мисли; че и ти си част от нашето семейство. Радвам се, че се е държал добре с теб.

— Защо „семейство“?

— Ами защото лъвовете живеят на семейства. Откакто взех Тъфи, непрекъснато чета книги за лъвове. Те повечето са за лъвове, живеещи в зоологически градини, и болестите, от които страдат; мъчно се намира нещичко за живота на дивите лъвове. Ще ми се да върна Тъфи обратно в Африка и да го оставя да си живее на свобода с други лъвове.

Сали се усмихва.

— И аз бих искала да бъда част от семейството на Тъфи.

Стюре остава в болницата още една седмица и през това време те двамата със Сали надълго разговарят за миналото си. Сали храни Тъфи всеки ден, а после отива в болницата при Стюре, след като времето за посещения отдавна е минало. Стюре ѝ разправя за детството си, за фермата, за велосипеда, за войната и получените рани. Разказва ѝ как е загубил косата си и зъбите, как са пострадали дробовете му и кракът.

Сали пък му разказва за бедното си семейство, за сестра си, която умряла от скоротечна туберкулоза на тринадесет години, за баща си, който умрял от същата тази коварна болест, след като се заразил, докато се грижел за сестричката. Разказва му още как е напусната училище в шести клас и с голям късмет си намерила работа в една

телефонна централа. Как винаги е искала да стане артистка, но сега вече знае, че мечтата ѝ никога няма да се сбъдне, а просто ще си работи в телефонната компания, докато срещне някой на танците в оня хамбар и той поиска да се ожени за нея.

— Мисля, че всеки, който те срещне, ще поиска да се ожени за теб, Сали — казва ѝ Кеп и думите му неволно излизат от устата, още преди да ги е помислил; така му подсказва сърцето. Той някак си не може да повярва, че тази прекрасна жена, в много отношения още момиче, е неомъжена, все още невзета. Жените, които бе срещал до този момент в живота си, с изключение на майка му, до една са били така студени и ненаситни, все жени, които лесно можеш да прочетеш, но трудно да опознаеш.

За него Сали е като сестрата, която винаги е искал да има. Приятно му е, когато си говорят заедно, когато се смеят и дори когато самовгълбени се умълчават, после се поглеждат право в очите и бързо свеждат поглед.

— Стюре, ти би ли се оженил за мен? Държиш се така, сякаш се боиш от мен, сякаш се боиш да ми бъдеш приятел. Ще излезеш ли с мен на танци, преди да заминеш за Пенсилвания? Ще ми бъде приятно. Така ще можеш да ми се отплатиш, задето храних Тъфи.

Тя го гледа изпитателно, право в очите и този път не свежда поглед. Кеп също се опитва да погледне в нейните, но не издържа; толкова е смутен, че извива глава встрани. Вдига здравата си ръка и покрива лицето си. Отваря уста, гласът му трепери, ръката му закрива очите. Спомня си дните, когато беше почти сляп и как с всички сили се бореше за зрението си.

— Сали, аз съм прекалено стар за тебе. Аз съм прекалено стар дори за себе си. Не съм сигурен дали отново ще мога да се състезавам. Нещо в мене се счупи, някаква вяра, която преди ми даваше увереност, че всичко ще се уреди, че нищо никога не може сериозно да ме уязви. Започвам да се страхувам, Сали. А страх ли те е на пистата, с тебе е свършено.

Така стана и тази катастрофа. Беше ме страх, но през цялото време се опитвах да си внуша, че не ме е страх. Рискувах по най-глупав начин, и то в най-неподходящия момент, защото бях в конфликт със себе си.

Най-добре забрави, че някога си ме познавала. Аз съм самотник и скитник и, изглежда, такъв ще си остана. А от теб ще излезе прекрасна съпруга на някой истински мъж и прекрасна майка на хубави деца. От това имаш нужда ти, а не от бездомник като мен. Господи, та аз бих могъл да ти бъда баща. На колко години си всъщност?

— На двайсет, Стюре. Достатъчно съм голяма, за да не вярвам на това, което ми казваш. Говориш така само защото тук, в болницата, си се обезверил. Като те изпишат, сърцето ти пак ще се отпусне и пак ще започнеш да се състезаваш.

Кеп я гледа. Ще му се наистина да е така, но знае, че не е. И все пак му е приятно да го чуе от нейните уста.

Когато най-накрая Кеп излиза от болницата, Сали продължава редовно да се вижда с него. Двамата се разхождат сред пиниите заедно с Тъфи и си говорят за неща, които никога преди не са споделяли с друг. Кеп ѝ разказва колко е обичал животните във фермата на своите родители, как си е приказвал с тях, с какво удоволствие е ходел на училище.

Сали му разказва как е мразела училището, колко ѝ е било трудно и как винаги е искала да избяга в Холивуд. Казва му още колко много я отегчава тази нейна работа в телефонната централа, как по цял ден не става от стола си и дори до тоалетната не може да отиде, а колежките ѝ са подли и груби.

Когато разбира, че Сали пушки, ужасно притеснен, Кеп ѝ казва, че дробовете му са обгорели и той въобще не може да понася цигарен дим. Сали веднага смачква запалената цигара и съмнква, че тъкмо си е търсела повод да ги откаже, че това е смрадлив и скъп навик и че е започнала само за да не остане по-назад от колежките си.

Ето пред нас са двама души и един млад лъв, които се разхождат в гората. Тя е най-обикновено момиче, но се прави на екстравагантна и разпусната, като жените, на които подражава; всъщност е наивна, неопитна и нерешителна. Той, нашият Кеп, е безумно смел, необикновено способен мъж, истински мъж, но и той е нерешителен и неподгответен за трудното бъдеще, което му предстои. Двамата се влюбват, всеки с чувството, че е открил най-прекрасния букет от

човешки качества у другия и най-идеалния екземпляр от противоположния пол, който винаги го е привличал и плашел едновременно.

След работа Сали започва да се отбива направо у Стюре. Кеп изпраща телеграма до отбора, че ще ги пресрещне в Детройт, защото все още не е в състезателна форма.

Когато за първи път спят заедно в бунгалото на Стюре, и двамата са девствени. Притиснати от неизбежността на физическото влечеие, те слагат край на представлението, край на преструвките. Взаимното им неумение и безуспешните им опити, след които и двамата избухват в неистов смях, засилват още повече дълбоката им сърдечна връзка.

Заключили са Тъфи в малката баня и след смеха избухват в плач, в страст, после заспиват в завивките на собствените си обятия, с преплетени крака, познали края на самотата. Целият живот на Стюре и неговият смисъл се променят.

Когато Кеп тръгва за Детройт, Сали напуска работата и заминава с него. Кеп настоява да се оженят, но Сали не бърза. Най-накрая отстъпва, съгласява се на граждански брак пред мировия съдия на Елктън, щата Мериленд. Единствената ѝ грижа е да не забременее. Няма нищо против да бъде съпруга, но за майка още не е готова. За нея Стюре означава любов, нежност, страст, начин да избяга от скуката на собствения си живот, но тя все още не се е отказала от амбицията си да стане нещо повече.

Сексът вече не ги притеснява и захласнати, задъхани, те откриват един нов за тях свят на блаженство, където без свян могат да дадат воля на отдавна потисканата си чувственост.

Тъфи се е свил на задната седалка в колата. Той лесно приема Сали в лъвското семейство, но може би се чувства малко измествен от нея в сърцето на Кеп.

Сали е във възторг от пътуването до Детройт. Никога не е ходила по-далеч от Филаделфия и само няколко пъти се е возила в кола.

Цялото това преживяване я кара да се чувства ужасно доволна, че е напусната работата си. Малко е гузна, задето не може да изпрати пет долара от заплатата на майка си, но Кеп казва, че ще й даде пари. Откакто са се оженили, Сали няма нищо против това.

Близо километровата писта в Детройт представлява разкаляна земя. Състезанието е трудно и много опасно. Всички се движат в пакет и Кеп открива, че не само не може да се откъсне напред, но и едва успява да не изостане. Сътборниците му смятат, че все още не е преживял стреса от последната си катастрофа и му трябват няколко състезания за кураж, преди да си върне самочувствието, но Кеп не е на същото мнение. Вече не желае да рискува така безразсъдно, както е правил винаги преди това. Сега всичко обмисля, дори *прекалено* много. Мисли за Тъфи, за Сали, за себе си. Вече не е онова спокойно инстинктивно животно.

След Детройт участва в още две състезания — първо в Омаха и после в Алтуна, щата Пенсилвания. Трябва да се състезава и в Лоръл, щата Мериленд. И в Омаха, и в Алтуна обаче пред него изниква един проблем. Чувства се, сякаш е забравил как се извършва нещо толкова просто, каквото е ходенето, да кажем, или доенето на крава. Знае какво трябва да направи, но не може да се застави да го направи.

А най-лошото е, че повече *не желае* и да се насиљва. И не само че *не може* да се съревновава, но и *не желае*. В Алтуна Кеп, Сали и Тъфи са отседнали извън града.

Сали се е сгущила до него, пъхва ръка под ризата му и ласково му нашепва:

— Стюре, не говори така. Много добре знаеш, че тук няма по-добър пилот от тебе. Ти си като Де Пало, като Шоу и Бил Къмингс, въобще от тяхната класа.

— Или може би като Франк Локхарт, нали видя какво се случи с него. Аз бях там. Пък и съвсем не мисля, че мога да се меря с тях. Като монтьор далеч ги превъзхождам, но вече не съм достатъчно луд, за да бъда голям пилот. Специално те карат понякога така, сякаш единствената им цел е смъртта.

— Стюре, моля те, не говори такива неща. Плашиш ме.

— И аз се плаша, Сали. Нали това се опитвам да ти кажа, страх ме е.

Виж какво, Сали, знам, че избяга с мен, защото смяташе, че съм голям автомобилен ас, а сега изведнъж откриваш, че ме е страх. Така е, ако остане на мен, не бих съbral кураж и на детскo автомобилче да се кача. Ако все още предпочиташ да се върнеш вкъщи, ще ти дам пари и можеш спокойно да забравиш, че въобще някога си ме познавала. Така ще бъде най-добрe. Знаеш, че разводът не е проблем, и тъй като ти и без това смяташ, че щом бракът ни не е църковен, значи не е истински, можеш просто да се изповядаш и да започнеш живота си наново.

Продължително умълчаване. Сали опира лакти в гърдите на Стюре и леко се повдига.

— Кеп, наистина ли така мислиш? Наистина ли мислиш, че съм избягала с теб само защото си голям автомобилен състезател? Наистина ли така мислиш?

— Това, което мисля, Сали, е, че искам да се чувстваш мята жена и да останеш при мен, но освен това държа да знаеш какво мога и какво не мога. Не искам после да съжаляваш.

След това двамата се любят и това е *най-истинската* и никак си *най-малко истинската* от всичките им нощи. На следващия ден Стюре предлага на Сали следния план.

— Слушай, Сали, в момента в банката имам десет хиляди долара и малко отгоре. Знам, че ако продължа да се състезавам, състоянието ми само ще се влоши, а това автоматично води до катастрофа, от която или ще оживея като инвалид, или ще умра. Аз вече представлявам заплаха не само за себе си, но и за другите състезатели на пистата.

Отначало си мислех да купя един гараж и да започна ремонт и поддръжка на коли, но все още не съм готов да заседна на едно място, мисля, че това важи и за теб. Затова какво ще кажеш на едно такова предложение.

Кеп я поглежда. Пият си кафето. Тъфи е нахранен и сега спи под масата с верига, вързана за крака на Кеп.

— Чух за една кола, която се продава. Форд, модел „Т“, Милър 91 от 1930 година с висящи клапани. С източена линия и доста лека. Знам, че мога да я префасонирам в състезателна машинка. За чудо и приказ ще стане. И тогава, вместо да се натягам в тази безумна надпревара с чужди и наши супер пилоти, ще мога да препускам по черните писти на провинциалните панаири. Лесно ще побеждавам всички местни каубои с техните форсирани строшенияци. Ще купя и

едно камионче, пак форд, в сравнително добро състояние, с ремарке, за да пренасяме колата и ще си живеем като царе. Какво ще кажеш за това, а, Сал?

— Това ли е всичко, за което си мечтаеш, Стюре? Аз, разбира се, искам само да бъдеш щастлив, но преди всичко жив и здрав.

— Значи се споразумяхме, а като имаме форда, ще можем да вземем и Тъфи с нас. Камиончето е достатъчно голямо, за да си живее вътре; аз ще му го приспособя. И без това моите сътборници не гледат с добро око на Тъфи и аз никак не обичам да го оставям сам, докато съм на пистата. Един ден ще му писне от тези бунгала и ще избяга, а случи ли се това, някой идиот шериф неминуемо ще го застреля.

— Както кажеш, Стюре. Наистина можем да обикаляме от панаир на панаир и няма да е толкова опасно, нали?

— Във всеки случай по-безопасно, отколкото по състезателните писти. Мисля, че няма да ни е зле. По тези провинциални панаири хората обичат да залагат, така че и повече пари можем да спечелим; ти ще събираш облозите, аз ще събирам овациите. Всеки с удоволствие ще си даде парите на такова хубаво момиче като теб. Ще станем известни.

Стюре купи колата и камиона с ремаркето. За двете плати пет хиляди долара, половината от целия си капитал. По онова време двайсет и пет долара на седмица се смяташе за добре платена работа, значи тези пет хиляди представляваха упорит четиригодишен труд.

Стюре си игра с колата цял един месец, монтираше, преправяше, подобряваше, все неща, с които смяташе да я направи непобедим „спринтьор“ — бърза и маневрена. Знаеше много добро, че с такава скърпена бракма не би имал никакъв шанс на големите писти, защото в състезанията няма ни що по-вехто от миналогодишна машина, но за надбягване по черните писти ставаше.

И излезе прав. Кеп Мудиг се превърна в страшилището на провинциалните панаири. Колата му стартираше като заек и понеже пистите бяха къси, никой не успяваше да го настигне.

Тези типични провинциални състезания започваха с четири квалификационни обиколки, за да отпаднат най-големите строшенияци. После следваше спринт за определяне на четирите най-бързи коли и тогава тези четири коли се надпреварваха в голямото състезание. Голямото състезание по правило се състоеше от двайсет и пет или петдесет обиколки на осемстотинметрова писта.

Кеп печелеше с лекота. Сали събираще облозите и дори при равни шансове с някой друг от участниците, пак сумата често надвишаваше наградите на Кеп от времето на състезателната кариера.

Най-опасната част за Стюре в тези панаирни препускания беше, когато в края на състезанието изпреварваше най-бавните коли с цяла обиколка. И тогава някои от тези нахакани каубои нарочно му се изпречваша на пътя, за да не може да мине. Не се страхуваше толкова за себе си, колкото за форда: половината му пари бяха отишли за него.

След всяко състезание лягаше под колата и започваше да я човърка и доизкусурява. Този живот допадна и на двамата. Купиха си палатка и обикновено я опъваха близо до панаира, но не съвсем близо заради Тъфи.

Три години откакто Кеп и Сали водеха този скитнически живот, местеха се от място на място според сезоните. Тъфи беше на път да израсте едър лъв. Вече можеше да реве доста страховито, а гривата му се бе сгъстила и потъмняла. Все още беше доста игрив и вечер обичаше да се боричка с Кеп. Когато двамата се бореха, пред палатката им често се събираха местни хора да ги гледат. И ако искаше, от тази борба с Тъфи Кеп можеше да изкарва толкова пари, колкото и от автомобилните надбягвания.

Сметките за месото на Тъфи представляваха огромно перо в бюджета им. Тези пари се свидеха на Сали и тя непрестанно мърмореше на Кеп да продаде Тъфи или да го подари на някая зоологическа градина; в това нейно роптане имаше по малко и ревност, и страх.

Кеп знаеше, че рано или късно ще трябва да се раздели с Тъфи, и то преди да се е случило някое нещастие; но сърце не му даваше да го захвърли сам-самичък в някаква клетка, защото за него той беше нещо, което му вдъхваше увереност и му носете радост. За мъж като Кеп

беше хубаво да си има такъв един истински гравест лъв, особено след като Сали продължаваше да не иска деца. Твърдеше, че било невъзможно при това непрестанно местене, но тя беше млада; можеха да почакат, докато се установят завинаги на едно място.

Кеп купуваше месо за Тъфи от местните касапи, а понякога и от самите кланици. Трябваха му по пет кила на ден. Тъфи изглозгваше кокалите до последното късче месо и челюстите му бяха толкова яки, че без усилие можеше да схруска бедрена кост от кон или крава, за да стигне до костния мозък, но любимата му храна бяха най-евтините меса: бъбреци, дробове и черва.

Кеп обичаше да наблюдава Тъфи, докато се храни. Лъвските нокти буквально се вкопчваха в кокала, докато ръфаши месото от него. Сега Кеп добре разбираше защо хората се страхуват от лъвовете. Междувременно Сали започна все повече и повече да се дразни от Тъфи. Оплакваше се, че понякога се вторачва в нея с такива очи, сякаш само с поглед иска да я изгони и от този поглед тръпки я побиват.

Кеп най обичаше да склони глава върху гърдите на Тъфи и да се сгуси между предните му лапи. Понякога, като рече да стане, Тъфи разхлабваше прегръдката си и го тупваше през лицето с лата, без да вади ноктите си. Ноктите му бяха дълги повече от инч^[6] и много остри. Един ветеринарен лекар в Калмазу, щата Мичиган, при когото бяха отишли, защото Тъфи бе настинал, каза, че трябва да му отрежат ноктите, но Кеп не разреши.

А що се отнася до миризмата на Тъфи, може да се каже, че Кеп дори я харесваше, особено след като го изтимари. Това бе миризмата на първата пот, която избива по човека, още преди допира с въздуха да я вкисели, не нервна пот, а честна, трудова пот. Е, разбира се, Тъфи не се изпотяваше от работа; лъвовете са едни от най-мързеливите същества на този свят. Ако има кой да ги храни, ще прекарват цялото си време в спане и въргаляне.

В Ню Джързи на една малка панаирна писта, недалеч от парка „Асбъри“, Сали и Кеп вървят, понесени от тълпата, наобиколила отседналия наблизо цирк. Често пъти автомобилните състезания, в които участва Кеп, продължават четири, дори пет дни и тогава винаги се намира някой пътуващ цирк да се възползва от насьбралия се народ.

Веднага опъват шатрите си и монтират уредите: малки виенски колела, въртележки, влакчета, разни други атракции и изпълнения.

Вечерта преди последния ден на състезанието. Кеп вече има две победи зад гърба си. Двамата със Сали се разхождат сред панаирната тълпа; късно е и повечето от зяпачите са се разотишли.

Има най-различни павилиони — с кегли, които представляват метални бутилки за мляко, с балони, по които се мяят стрелички, с боксьорски круши, които се бълскат в кръгла скала, една стрелка показва силата на удара в килограми и същевременно звъни звънче — и всички останали подмамки за лапнишарани, които правят панаирите толкова привлекателни.

Встрани от големите павилиони, в края на състезателната писта, се издигат две интересни платформи. Едната представлява боксов ринг и в единия му ъгъл върху малко столче седи смазан на вид, но истински боксьор. Въжетата на ринга са обвити с червено кадифе. Уредникът на това зрелище — плешив шкембелия на средна възраст — е седнал на ръба на ринга, в краката на своя боксьор. Клепачите на боксьора са подпухнали от тежките удари и ушите му са се накъдрили като карфиол. По веждите, челото и страните се виждат удебелени изпъкнали белези. Седнал е гърбом към ринга, с провесени през въжетата ръце и разхлабени върви на боксьорските ръкавици. Кеп вижда, че това е човек, който наистина е минал през мелницата на живота, човек като него с много, много белези. Менажерът му се провиква към Кеп.

— Ей, приятел, изглеждаш ми якичък. Що не земеш да позагрееш моето момче, а? Виждаш, никой не се натиска за облози, значи цялото удоволствие ще ти струва десетачка; издържиш ли три рунда, получаваш стотачка. А, кво ще кажеш? Освен това ще вземеш акъла и на тая хубавица.

Предложението, разбира се, не е сериозно и шкембелията дори не помръдва от мястото си. Кеп се приближава и подава ръка на двамата. Боксьорът си сваля ръкавицата и се ръкува с бинтованата си ръка. Кеп забелязва, че той е доста бавен, краката му треперят, поклаща се на пети, гледа надолу съвършено безизразно, само една плаха усмивка открива дупката от липсващите му предни зъби; сигурно и той като Стюре е останал с един-два зъба в устата си. Кеп има чувството, че познава този човек; макар и без сили, с единия си

боксьорски инстинкт ще те просне на земята. Минал е най-мъжките си години, но пак се вижда, че е от класа; и той като Кеп някога е бил ас.

— О, не. Нямам шанс аз с твоя шампион. Аз съм по колите, с големите си юмруци и от картонена кутия не мога да се измъкна.

Менажерът килва глава на една страна като птица и се вглежда в Кеп.

— Ей, ти ли си онзи, дето днес спечели състезанието, а? Онзи, за когото хората разправят, че държал някъде голям лъв, а? Ти ли си?

— Аз съм.

— Знаеш ли, откакто ми казаха за този лъв, от главата си не мога да го избия. Ако му се изрежат ноктите, може тук да се бори на ринга с моето момче, както правят с кенгурута. За такова зрелище всеки ще се изръси: боксьор се бие с лъв — това е голяма работа. Той не хапе, нали?

Кеп се усмихва и поглежда към Сали. Очите ѝ са ококорени, слуша, наблюдава. Няма много опит с циркаджии, не познава налудничавите им хрумвания, фантазии и невероятни предложения. Кеп се усмихва на менажера.

— Да де, ама той не се продава. И освен това, дори с прибрани нокти, един замах му стига на твоя човек, за да излети от ринга, а може и врата да си счупи. С един удар на лапата си възрастен лъв може да счупи гръбнака на едър тежкотоварен кон или бивол; ти въобще и не подозираш каква сила на удара притежават. Джим Торп^[7] е като мимоза пред него.

— Аз само така, питам. А на теб за к'во ти е притрябал лъв? Ще го учиш да шофира ли, що ли? Само храната му сигурно ти струва цяло състояние.

— Той ми е приятел, нещо като домашно животно. Купих го в един бар в Сан Диего още като съвсем малко лъвче. Всъщност и аз не знам какво ще правя с него в крайна сметка. Може би един ден ще го дам в някоя зоологическа градина. Въобще не ми се мисли за това.

Разменят си още една-две приказки и после Кеп тръгва към съседното съоръжение, което отдавна привлича вниманието му. Номерът се нарича „Стената на смъртта“. Издигнали са огромна дървена бъчва или кладенец с височина от около осем метра, с почти отвесни стени. Тези дървени стени са скрепени една за друга с широки метални скоби, здраво затегнати от външната страна. Има стъпала,

които извеждат на върха, откъдето хората могат да наблюдават представлението долу на дъното на кладенеца.

Освен това отвън, пред самата „Стена на смъртта“, се издига платформа, откъдето изпълнителите привличат публиката с разни номера.

На тази платформа има вградени ролки. Изпълнителите яхат мотоциклетите си върху тези ролки.

Кеп вече е идвал и знае всичките им номера. Ужасно шумно е. За всеобщо удивление и двамата карят изправени върху седалките. А веднъж единият дори се вдига на ръце върху кормилото на мотоциклета. Кеп се зачуди какво ли толкова правят вътре, щом отвън, на платформата, изпълненията им са толкова опасни. Вътре сигурно е цялото като онези бързи завои по стръмен наклон, дето ги има на пистата в Демони. Там, ако не си в колата, въобще не можеш да стоиш прав на пистата, толкова е стръмна.

На предната платформа има двама души. Изкарали са по един мотоциклет „Индиец“, разглобили са го и нещо човъркат. Механикът у Кеп, пък и шофьорът, притихват омагьосани. Момчетата като че ли се опитват да регулират момента на запалването. Той се спира и наблюдава; единият от двамата вдига очи към него, усмихва се и още не свел поглед, го вдига отново. Обръща се към другия, който също майстори нещо по своята машина.

— Хей, Джими, виж това е онъ с форда, дето спечели днес.

И двамата се извръщат към Кеп.

— Видя ли, приятел, тия селяндури въобще не знаят кого имат насреща си. И нищо не разбираят от мотори, иначе нямаше да си трошат бракмите срещу форсираното ти двигателче. Ти си Кеп Мудиг, нали? Страхотен си! Днес на пистата не те познах. Винаги си бил мой голям герой, истински пилот! Личи си, момче от гаражите, техничарче, а не някой разглезн плейбой.

— Брей, да му се не надяваш, а аз си мислех, че си отиде на пистата в Атлантик Сити или въобще, че нещо стана там в оная катастрофа.

— Е, не съм си отишъл, но здравата се халосах и това ме довърши като състезател. Няма ме вече по големите писти; сигурно

затова си решил, че съм умрял. Всъщност след това се състезавах още един-два пъти, но загубих.

Двамата младежи са се изправили. Стоят и го гледат, като че ли е духът на Валентино или Карузо, или дори на Франк Локхарт. И двамата са млади, силни, енергични, с омазнени ризи и ръце, с черни нокти, както са всички, дето цял ден се ровят из двигатели и машини.

И като ги гледа, Кеп се чувствува остарял. И двамата са под трийсет, но единият е много, много под трийсет, а може би и под двайсет. И този, по-младият, яхва мотоциклета, който е поправял допреди малко, пак „Индиец“, ритва стойката, на която е подпрян, и го избутва върху ролките.

— Качвал ли си се на такова нещо, а, мистър Мудиг? На света няма по-голям кеф от мотора: имаш чувството, че летиш.

Мята белтъци на Сали, която е хванала Кеп под ръка, сгущила се е в него, и явно запленен от нея, я измерва с продължителен поглед.

— Наистина, мистър Мудиг, вземи да опиташ. Тези машинки са специално пригодени за оная стена там. Трябва да даваш газ до дупка, иначе падаш мъртъв; тая работа ще хареса на човек като теб.

Играе, гледа да се докара за пред Сали, но тя се притиска още по-силно към Стюре и той я прегръща.

— Качвал съм се на „Индиец“, но никога не съм се състезавал. Веднъж взех на заем, колкото да покарам. Трябва да призная, че тая дяволска машинка доста ме поуплаши; не е лесно да препускаш с толкова много конски сили между краката си, но че е кеф, кеф е.

Младият ритва стартера, запалва мотора и го изфорсирва няколко пъти на място. Боксьорът и неговият менажер извиват глави да видят какво става. Тогава младият мотоциклетист смъква ризата си и вечерният бриз обветря голите му гърди. Върху лявото рамо има татуировка на орел, яхнал мотоциклет. Тялото му е стегнато, мускулесто, атлетично. Нисък е, не повече от метър и седемдесет, на ръст кажи-речи колкото Сали; носи боти с доста висок ток.

Започва енергично да тласка тялото си напред-назад, така че собствената му скорост го държи отгоре на принципа на жirosкопа. Стъпва на седалката, като отпърво стиска кормилото, но после го пуска, изправя се. Блокирал е жилото на газта, така че моторът продължава да поддържа скоростта си. Разперва ръце и премества тежестта си от единия крак върху другия, така че мотоциклетът се

поклаща ту наляво, ту надясно в такт с ханша му. Усмихнат, сияещ, ококорен, самонадеян. Знае си, че го бива, и дръзко фиксира Сали.

Кеп мислено си пожелава да свърши този театър, преди хлапето да се е пребило. Той, разбира се, знае, че това са изтъркани номера и ако щеш, те двамата със Сали, както си стоят и гледат, са в по-голяма опасност, защото мотоциклетът може да засече, да се преобърне и да излети от платформата към тях, но въпреки това не помръдва. Само леко се премества и застава пред нея, за да я защити в случай че недопустимото стане. Най-накрая младокът се снишава, сяда, освобождава жилото за газта, скача и оставя мотоциклета да мърмори на място върху ролките.

— Хайде, Мудиг, опитай и ти. Тук е истината.

Кеп добре разбира, че младокът нарочно го предизвиква, но от друга страна, това е изкушение, на което не може да устои. Всякаква машина, всякакъв риск го привличат неудържимо. Ако не беше този недостатък на характера му, сега нямаше да се влачи по провинциални панаири и да мъкне подире си един вече израснал африкански лъв. За Кеп Мудиг щом нещо не е трудно, то не е и интересно.

Кеп подпира едната си ръка на платформата, небрежно подръпва куция си крак и пъргаво се изхвърля нагоре; прави се на младеж. Поема кормилото от младока и прекрачва машината със здравия си крак. Седалката е широка и удобна. Кеп проверява всички системи, газта, спирачките, скоростите, после форсира двигателя няколко пъти.

Внимателно включва на първа и отпуска амбреажа. Колелата се завъртят и принципът на жirosкопа влиза в действие; Кеп бавно повдига ходилата си и ги пъхва в стремената на педалите. Странно е това усещане, когато задните колела се въртят, а машината стои на едно място. Чувства се, че мотоциклетът живее, но липсва онова подръпване на двигателя. Той превключва на по-висока скорост, дава газ и регулира аванса. След това полека-лека започва да навежда и изправя тялото си, сякаш непрекъснато влиза и излиза от остри завои. Усещането е наистина приятно и носи същата възбуда, както шофирането, но без целия онзи страх. Няма опасност да се бълснеш в нещо, нито пък нещо да се бълсне в теб.

Но Стюре открива, че старият дявол все още живее в него, подтиква го да се изправи върху седалката, да му покаже на онова младо копеле, дето все мята погледи към Сали, но в същото време

знае, че може да си счупи врата, с което никому нищо няма да докаже, затова вдига крак от газта, спира, изключва мотора, избутва машината от ролките и ритва надолу металната стойка.

Този път повдига куция си крак високо над седалката, като се опитва да не примижава от болка. Високо в бедрената му кост, близо до тазобедрената става, все още има неизвадено парче шрапнел. Лекарите в Мец казаха, че не си струва да се реже целия мускул, за да се стигне до забитото в костта парче, защото можело да стане по-голяма беля.

След два дни, докато пристяга колата си с ремъци върху камиона, към Кеп се приближава по-старият от двамата мотоциклисти. Кеп и Сали се готвят да потеглят към една писта на около петнайсет мили път в съседния окръг Уол. Пак е черна писта, част от тамошния панаир.

Младокът се навърта наблизо, но само наблюдава. Кеп вижда, че нещо си е наумил. Тъфи стои вързан под камиона — не помръдва, само гледа. Кеп го е научил да лежи там, за да не изкарва акъла на хората. Кеп вдига очи и се усмихва на мъжа, онзи също му се усмихва, пали цигара, предлага и на Кеп. Кеп отказва. Той не може да пуши. С малкото парче, което му е останало от дроба след онова отравяне с боен газ, той се задушава дори ако само някой наоколо му дъхне дим. Сал удържа на думата си и след женитбата им престава да пуши.

Младокът стои настрани и се полюлява върху токовете на ботите си.

— Абе ти искаш ли да направим с тебе една сделка, а?

Кеп се изправя. Не разбира за какво става дума. Поглежда под камиона към Тъфи. С Тъфи ли ще иска да прави размяна? Или може би ще поиска Сали; сигурно онзи младият му е пуснал мухата.

— Слушай к'во, готов съм да ти дам цялото си съоръжение, дето го виждаш — стената, мотоциклетите, камиона, каквото кажеш, само срещу твоята кола и камиона. Лъва може да си го задържиш.

Той пак надниква към Тъфи, който спи. Смачква с крак току-що запалената цигара.

Първото нещо, което минава през ума на Кеп, е, че този човек трябва да е луд. Все едно да попиташи някого дали иска да си продаде

живота.

Кеп затяга кашите, които придържат колата, и го поглежда, сякаш иска да се увери дали говори сериозно. Идеята е налудничава, но въпреки това той се замисля. Ясно му е, че рано или късно все някой некадърник ще се нахака в него, или пък той самият ще сгани. Изправя се, слага ръце на кръста и се заслушва.

— Слушай к'во ти викам, има хляб в тая стена. Вярно, цяла година трябва да се местиш от място на място, но това ти, така или иначе, го вършиш. Казвам ти, да яхнеш мотора по стената и да извъртиш един-два акробатически номера е нищо работа за пилот от твоята класа.

Пък ако искаш, Джими ще ти прави номерата вместо теб, той и без това остава. Дай му на него да цъфне горе на стената и да се перчи. Аз му плащам петнайсет долара на седмица, храна и легло и не смятам, че му е много. Заслужава си ги момчето. Освен туй не го мързи, сам сглобява и разглобява стената. Това е най-неприятната част от цялата работа — всеки път да я издигаш и после да я разтуряш. Говорих с Джими и той вика, че ако вземеш стената, той е готов да остане с теб, но уговорка нямаме, така че ако не го щеш, той ще си върви.

Кеп се замисля. Нима е нужно да живеят този циркаджийски живот? Добре знае, че ако нещо се случи с колата му, ще трябва да се прехранва като монтьор в някой гараж; като вмирисана на машинно масло маймуна ще трябва да се бъхти за другого. Това не му харесва. Нито пък е сигурен, че ще може вечно да даяни на пистата и да остане жив.

Да кръжиш по отвесна стена с мотоциклет е жалка работа в сравнение с това да бъдеш герой от войната или пък автомобилен ас, но той си знае, че вече не е нито автомобилен ас, нито герой. Полека-лека се е превърнал в пътуващ циркаджия. Още малко, и ще почне да яде живи пилета по панайрите или да подскача гол на куц крак с плешивата си глава, за да разсмива хората като палячо.

— Кажи, ти колко изкарваш от тая стена на ден, или, ако щеш, на седмица.

Младият мотоциклист стои на страна, изважда кирит от джоба си, драсва една клечка в крачола на работния си комбинезон и запалва цигара.

— Зависи. Зависи от мястото и от времето. Ако пипнеш хубаво местенце, като Атлантик Сити или пък както е тук, в Асбъри, и то през сезона, тогава — пари бол. Или пък успееш да измислиш някой много хитър номер, тогава цяла годинка ще си живееш само от летните парици.

Това тук е бошлaf работа. Панаири като тоя не траят дълго, пък и навалицата не е голяма; то не си струва само вдигането и свалянето на тая пущина. Вчера, вярно, събрахме само трийсет и два долара, но оня ден бяха почти петдесет.

Той мълкva и цигареният дим забулва лицето му, и без това притулено от вечерния здрач. Зарейва поглед над главата на Кеп и остава така втренчен.

— И още нещо ще ти кажа. Това, дето ме наведе на мисълта за размяната. Та ти и не подозираш какво съкровище е този твой лъв. Дресирай големия котарак да мирува в коша на мотоциклета, а ти само да го возиш по стената, и ще видиш, каква златна мина ще излезе от тая работа. Като тръгне тоя ми ти лъв да реве по пистата — истински лъв без клетка, — хората ще полудеят от страх. Бас държа, на плажа в Асбъри да застанеш, стотачка на ден не ти мърда. Пък има и други места, ей ти на Уайлдуд, Атлантик Сити, дори Кейп Мей. То хората затуй се тълпят — да ги плашат, да ги плашат, ама на ужким. Затова ходят по състезания и панаири, така ли е?

Кеп знае, че е така, но не обича да мисли за това. Замислил се е какво всъщност прави с живота си. Може би трябва да се върне и отново да поеме фермата. Баща му е престарял, а майка му едва ли я бива вече.

— Добре де, ами *ти* за какво го правиш? Къде ти е на тебе файдата? Като си имаш такова доходно съоръжение, защо го разменяш?

— Абе сърбят ме ръцете истинско кормило да стисна. Цял живот все за състезания си мечтая, но все не смогвам да събера пара за една такава машинка, ама скоростна. Сега или никога, ти казвам. Това е последният ми шанс.

И Кеп си казва на ум, че в известен смисъл това е последният шанс и за двамата. Тръгват заедно към „Стената на смъртта“, която е наполовина разглобена. Чък, собственикът, който хвърли толкова сили да го убеждава досега, показва на Кеп как е направена стената, как се

монтира и как се демонтира горе-долу за четири часа. Кеп поглежда към мотоциклетите и се заслушва в шума на моторите им; буталото на единия чука, но това може лесно да се оправи. Джими се навърта наоколо, оглежда се, прилича на роб, когото ще продават. В известен смисъл и той се продава заедно с останалия движим имот, само дето не е сигурен дали новият господар ще го поиска.

Кеп сваля колата си от камиона и я дава на Чък да обиколи няколко пъти с нея черната писта. Обяснява му, че тегли малко наляво и как това теглене може да се използва при остри завои на писти, където движението е обратно на часовниковата стрелка. Сали стои до Кеп и двамата наблюдават обиколките на Чък. Кеп вижда, че с повече тренировки от този млад мъж може да излезе добър състезател, но не и голям победител, дори и при по-солидна машина.

Сали го е хванала под ръка.

— Кеп, наистина ли ще направиш това?

— А *ти* какво ще кажеш, Сал? Не е късно да се откажем, още не сме дали дума. Продължаваме ли със състезанията, или се залавяме с циркаджийството?

И със свободната си ръка Кеп посочва към разпънатите шатри. Повечето каравани вече са си тръгнали. Боксовият ринг е разтурен и го качват на един камион.

— Както ти кажеш, Кеп. Навсякъде ще бъда щастлива, само да съм с тебе; за мен няма значение с какво ще се занимаваш, но не искам да караш мотоциклет по тази отвесна стена. Страх ме е за тебе, Кеп, може да пострадаш. Между другото, как така се крепи мотоциклетът толкова високо, без да падне? Това някакъв номер ли е?

— Не, не е номер. От скоростта на мотоциклета е, тя го придържа към стената. По същия начин както можеш да завъртиш ведро с вода, без да се разлее. От скоростта водата сякаш полепва по стените на ведрото.

Сали се усмихва, протяга ръка, прегръща Кеп, придръпва главата му към себе си и го целува.

— Аз пък да не знам! Никога не съм се въртяла в кръг с ведро вода. Както и никога не съм живяла във ферма.

— Жалко, защото ако питаш мен, от теб щеше да излезе превъзходна фермерка.

Кеп я хваща, обръща я с лице към себе си, държи я на една ръка разстояние и я оглежда от главата до петите.

— Да, лейди, изглеждаш ми силничка, я да пипна тези мускули.

Сали запретва късите си ръкави, свива ръка в лакътя и стяга мускула си с все сила; Кеп уж е смяян от издущия й бицепс.

— Е, какво, не е зле за жена, нали? Сигурно съм заякнала от телефонните кабели: мушни, извади, мушни, извади.

— Сал, има и още нещо, което може да направим с теб — да се върнем във фермата. Знаеш ли, предпочитам го пред възможността да се цаня в някой гараж, ако, разбира се, изпаднем дотам. Искам да се върна във фермата и да имам цял отбор деца.

— Все още не съм готова за такова нещо, Стюре. Дай ми време да порасна.

Сали се притиска към Кеп. Той зарейва поглед над главата ѝ. Чък е слязъл от колата, но не откъсва очи от нея, не може да ѝ се нарадва. Приближава се.

— Слушай, мой човек, няма к'во толкова да му мислим, дай да друсаме ръце и толкоз.

Кеп поглежда Сали, тя също го поглежда. Усмихва му се и сделката е решена. Мъжете си разменят своите два живота.

[1] Последен удар (фр.). Б.пр. ↑

[2] Съкратено от Captain — в американската армия обръщение към командир на рота, ескадра или батарея. — Б.пр. ↑

[3] Як, жилав, здрав (англ.). Б.пр. ↑

[4] Актъорски псевдоним на Харлийн Карпентиер (1911–1937), първиятексесимвол на Холивуд. Б.пр. ↑

[5] Американска филмова звезда от 30-те години. Б.пр. ↑

[6] Един инч е равен на 2.54 см. Б.ред. ↑

[7] Джеймс (Джим) Торп (1888–1953) — американски атлет. На олимпиадата през 1912 година е трябвало да се откаже от златните си медали в пентатлона и декатлона заради по-раншната си кариера на професионален бейзболист. Б.пр. ↑

ПЕТА ЧАСТ

Изяддаме си вечерята, която мама приготви в стаята и разсира в чиниите, които си носехме от къщи. Дъвчащите бонбони са много вкусни. Моите любими видове са с пълнеж от печени фъстъци и ония, дето имат вкус на ягоди. Тези, които татко обича, лютят като хрян. Но, слава богу, тях и Лоръл ги предпочита, така че на всички ни се падат по равно. Аз пък никога през живота си не съм си купувал от лютивите.

Мама измива чиниите в малката ни кухненска мивка, а ние с Лоръл трябва да ги избършем. Също като че ли си играем на майки и деца. След това се свивам под моя креват заедно с Канибал. Боричкаме се с нея, това е любимото й забавление. Закачам я и успявам да я чукна по нослето, преди да свари да ми плесне ръката с лапата си. Тя вече не ме драска; е, случва се понякога, но то е без да иска. Запазил съм парченце кренвирш от вечерята си, подавам й го и ако питате мен, именно тогава, под онзи креват, за първи път я чувам да мърка. Звучи ми, като че ли някаква част вътре в нея се е счупила и моторът й не може да запали. Мърка, ама досущ както говори Мики Сондърс, а той пелтечи и на пукнат въпрос в клас не може да отговори. Краката ми стърчат извън кревата и изведнъж усещам ръката на татко около глазена си. Изтегля ме лекичко навън.

— Дики, ти какво ще кажеш? Искаш ли да се поразходим по морската алея, да видим кипи ли нощен живот навън?

Бързо протягам ръка, улавям Канибал и я пъхвам в сандъчето й. Измъквам се заднешком на зигзаг изпод кревата, докато очите ми срещнат татковите. Той е легнал по корем на кревата и главата му виси надолу, гледа ме отгоре.

— И още как! Да тръгваме!

Оглеждам се и виждам, че мама и Лоръл са си сложили пуловерите и вече стоят до вратата. Изправям се на крака с Канибал под мишница, татко се изтърколва от другата страна на леглото, грабва си сакото и го премята през рамо. Сега ще ви кажа как моят баща носи

сакото си: пъхва пръст през малката платнена гайка, пришита от вътрешната страна на яката, която се използва за закачване, и го мята на гърба си — така го носи. Ако питате мен, може и без него, но го взима за всеки случай, ако му стане студено, ама на него май никога не му става студено. Краката и ръцете на татко са винаги топли. Мама казва, че затова е толкова хубаво да се спи с него.

Приглаждам си косата, навличам пуловера, вдигам му ръкавите и го оправям на кръста.

— Може ли да взема и Канибал? Искам пак да ѝ покажа онзи лъв.

Татко слага ръка на рамото ми — не тази, с която държи сакото си, а другата.

И още нещо за моя баща: той никога не носи шапка. Има къдрава тъмна коса, всъщност не къдрава, а вълниста, такава, дето въобще няма нужда от гребен. Ако имах такава коса, и аз никога нямаше да слагам шапка.

— Разбира се, Дики, но може би лъвът ще спи по това време или пък ще играе нещо в онзи номер „Стената на смъртта“.

— Няма значение. И светлините на въртележката ще ѝ е приятно да зяпа.

Излизаме. Навън въобще не е студено. Много по-студено беше на тръгване от Стоунхърст Хилс; тогава вече наистина се усещаше, че наближава Хелоуин, но тук е приятно. Въздухът е мек, като че ли пълен с вода, ама топла.

И щом излизаме, татко веднага ни купува още дъвчащи бонбони. Вече сме наясно кой какви харесва и той взима на всекиго от любимите му. Мама е хванала татко под ръка и с цялата си тежест се е облегнала на него. Също както се държат някои от нашите гимназисти, като слизат от училищния автобус. Приятно ми е да ги гледам в такова настроение; може би те често се притискат така, но преди никога не ми е правило впечатление. Татко е все на работа или пък е уморен, а мама е все разтревожена, все заета с къщата, така че не им остава много време да бъдат заедно като човек с човек.

Минаваме край въртележката и ние с Лоръл им показваме животните, на които сме се возили. Сега вече са се насьбрали хора и всички животни от външната редица са заети. Спирате се да погледдаме и изброяваме само петнайсет завъртания, преди да ги свалят, а ние с Лоръл се возихме най-малко трийсет обиколки, а може би и повече.

— Деца, искате ли да се повозите?

Поглеждам към Лоръл, тя тръсва отрицателно глава и сочи към дъщчената алея край морето. И двамата се подсмихваме.

— Татко, там, по-надолу има и друга въртележка, на която не сме се возили. Нека там да отидем.

— Добре, деца, както кажете.

Продължаваме нататък. Във въздуха се носят миризми, все хубави. Това са миризмите от будките, в които продават бонбони, пуканки, хотдог и карамел лакта, но и още нещо — миризма на океан, на пясък и на дъските от морската алея. Всичките са се слели в едно.

Вече приближаваме „Стената на смъртта“ и аз чувам пърпоренето на загряващите мотоциклети и, не щеш ли, истински лъвски рев. Поглеждам към татко. Той ме погалва по главата.

— Дики, признавам, че това звучи величаво. Трябва да видим такова ли е наистина.

Завързваме крачка. Около малката платформа са се насьбрали хора. Тъкмо пристигаме и ето, по-възрастният от двамата мъже се е качил върху мотоциклета си, стои изправен на седалката с разперени ръце, за да пази равновесие. По-младият е седнал на своя мотоциклет и си чисти зъбите с нокътя на кутрето. Момичето, което ги представя, казва, че това е „най-сензационният акробатически номер“. Мама ни дръпва да не отиваме много близо, страх я е, че мъжът може да падне, или пък мотоциклетът му да излети в публиката; по въпреки това ние се приближаваме. Виждам, че и на татко му харесва, не само на нас с Лоръл.

Но на мен по ми се иска да отида пак ври лъва. Щом гръмнат мотоциклетите, и той веднага отвръща с рев. Реве, след това ръмжи и кашля. В дъното на клетката има лампа, така че лъвът се вижда — крачи напред-назад, като че ли е нервен, но и мен да ме сложат в мотоциклетен кош и да ме въртят по оная отвесна стена, както е показано на рекламните снимки, и аз ще бъда нервен.

Оказва се, че голямото кръгло нещо, дето стърчи зад лъвската клетка и малката платформа, е въпросната „Стена на смъртта“. Прилича на газовия резервоар на ъгъла на Лонг Лейн и Маршъл Роуд, само дето не е чак толкова голяма и е от дъски. Отстрани има стълба, като онези, които се поставят по калканите на къщите, за да бягат хората по тях в случай на пожар, и тези, дето вече са си купили билети от момичето с микрофона, се качват по нея. Най-горе, на тясната пътека върху стената, стоят влезлите посетители и оттам сигурно се вижда най-хубаво.

Хващам ръката на татко и го дръпвам към клетката на лъва; искам да го разгледаме, докато е още там. Вече избутват мотоциклетите от малката платформа пред „Стената“ и ги вкарват в пистата на смъртта. Момичето е още навън, продава билети. Както се вижда, още малко, и лъвът ще го подкарат навътре за представлението.

И четирмата заставаме пред клетката на лъва. С едната си ръка мама държи татко, а с другата стиска Лоръл. Отварям сандъчето на Канибал, ама лекичко, както първия път, и точно както преди, тя едвада промушва главата си, колкото да вижда с половин око. Лъвът ходи напред-назад и изглежда още по-страшен, отколкото когато стои на едно място. Никога не съм знаел, че тялото на лъва е толкова дълго и че опашката му е толкова дебела. Татко се навежда напред, хубаво да го огледа.

— Дики, ако питаш мен, това бедно създание направо изнемогва от глад. Виж, ребрата му се броят, пък и кожата на корема му е провиснала. Обзала гам се, че на ден му трябват поне пет кила месо, а тези хора едва ли изкарват достатъчно, за да го хранят както трябва.

Ами да, татко е прав, лъвът е доста мършав. Дали знае, че и ние ставаме за ядене?

Татко отстъпва назад, поглежда таблото с реклами, после и момичето, което е останало само, защото вече няма желаещи за билети.

— Е, кой ще дойде с мен да види тази сензация? Знам, че двайсет и пет цента са много нари, но както изглежда, зрелището си го бива. После има да го помним цял живот.

— О, не Дик! Няма смисъл да гледаме такива страшни номера. Ами ако някой вземе да се пребие?

— Не ставай смешна, Лора. Нали цяло лято само това правят и никой не се е пребил. Те си знаят работата. Бас държа, че си струва да се види. Пък и нека подпомогнем с нещо бедния лъв, та дано позаглади косъм.

Само аз отивам с него. Отначало Лоръл се двоуми, но после решава да остане с мама, за да ѝ прави компания. Хубаво затварям сандъчето на Канибал и я поверявам на Лоръл. Момичето с билетите вече си тръгва, но татко я догонва. Подава ѝ петдесет цента.

— Побързайте, господине, представлението започва.

Отвътре се чува ръмженето на мотоциклетите. Грабваме билетите и хукваме по стълбата. Горе има достатъчно места, но ние заобикаляме чак от другата страна на трибините. Не зная точно какво съм очаквал, но като поглеждам надолу в „Кладенеца на смъртта“, дъхът ми спира.

В горната част, където сме ние, има много лампички, които осветяват дъното на кладенеца писта. Долу под нас се виждат два мотоцикли. Двама мъже са ги яхнали, но само единият от моторите работи. Дъските на така наречената „Стена на смъртта“ са целите почернели от дупки, от буксували по тях гуми и, поне така си мисля, от изгорелите газове. По странен начин нещо в тази „Стена на смъртта“ ми напомня за нашата задна уличка, може би заради гаражите с широко разлети черни петна от автомобилно масло. То и мирише като в гараж — на изгорели газове и разглобени мотори. Същите изгорели газове, с които се самоуби мистър Хардинг, същата миризма на старо дърво от верандите, същата не много силна миризма на гниещ боклук, а пък миризмата на лъва, и тя е същата като тази на нашите улични котки.

Тъкмо се настаняваме и протягаме напред шии, когато един от мотоциклетите се засилва и прави няколко кръга по дъното на пистата, след което започва да се изкачва по стената на дъсчения кладенец; лети с бясна скорост, докато застане перпендикулярно и продължава стремително да кръжи по вътрешната стена на тази бъчва така, че всичко се тресе и трепери. Понякога се изкачва толкова близо до горния край, че аз неволно свивам глава между раменете си, сякаш да

се предпазя от удара. Поглеждам към татко и той също се дръпва несъзнателно назад.

Навежда се към ухoto ми и прави фуния с дланите си.

— Е, това вече се казва атракция.

Той се усмихва и двамата отново опъваме вратове напред, но този път по-предпазливо. Сега вече мотоциклистът е стъпил отгоре върху седалката, също както когато правеше демонстрации отпред на платформата, но продължава да държи кормилото. Пусне ли го, ще полети надолу към дъното на кладенеца и ще се пребие. Този акробат е по-младият от двамата, онзи със зализаната назад коса. Нито косьмче не помръдва от главата му, въпреки че кара с невероятна скорост, затова си мисля, че трябва да се е намазал с брилянтин, или вазелин, или някакъв друг лепкав крем. Когато тръгваме за черква, и мама все така се опитва да приглади лизнатия ми нагоре перчем с някаква лепка течност, която ужасно щипе и смъди, като капне от гребена в очите ми. Винаги се престарава, особено като трябва да участвам в богослужението, но сега това вече не ме заплашва. Та като ти намокрят косата и това нещо засъхне, тя щръква като метла и въобще не прилича на коса. Имаш чувството, че ако речеш да я огънеш, ще се скупи.

Ето го, вече се е изправил на ръцете си върху кормилото и краката му стърчат във въздуха. Представяте ли си, вдига стойка върху кормилото на мотоциклет, който се движи перпендикулярно на отвесна стена! Недоумявам какво го държи горе и защо не пада. Вглеждам се, но не виждам никакви *релси* или улеи, пък и той непрекъснато се мести нагоре-надолу по стената, което означава, че *не би могло да има издълбани жлебове*.

А сега по-старият от двамата мотоциклисти — по-набит и по-бавен — сваля шапката си и виждам, че темето му е покрито само с рядък пух от руса коса. Слага си каската и възсяда мотора, след това рязко ритва стартера и го запалва. Младият вече не е в стойка, седнал е и се спуска стремглаво надолу, после вертикално нагоре по отсрещната стена; човек може да се закълне, че ей сегичка ще излети от кладенеца-писта. Лети като вятъра надолу-нагоре, а по едно време се обръща към по-възрастния. Надниква рева и на двата мотоцикла.

— Хайде, старче, да видим колко те бива! Давам ти двайсет и пет обиколки да ме задминеш.

Тогава другият мотоциклет се изкачва бързо по стената, почти до самия ѝ връх, след което и двамата започват да карат на зигзаг, като взаимно си пресичат пътя. Сега вече цялата писта се тресе юнашката и мен ме е страх, че дъските няма да издържат, ще поддадат, ще се счупят и цялата стена ще се разхвърчи на трески. Тясната пътека, на която сме ние, се клати, сякаш всеки момент ще рухне.

Двамата тръгват да се надбягват и всички започват да броят обиколките на глас: девет, десет, единайсет, дванайсет. И ние с татко броим. Броенето се усилва, става все по-гръмогласно и по-гръмогласно. Отпърво по-старият взима голяма преднина — върви почти половин обиколка пред младия, но постепенно, като наблизаваме двайсет, младият набира скорост. И точно когато преброяваме двайсет и петата обиколка, младият го настига, задминава го, вдига се на ръце върху кормилото и си кръстосва краката във въздуха. След това си сваля краката, стъпва върху седалката на мотоциклета, разперва ръце и изминава така още няколко обиколки, без да се държи, докато по-старият слиза долу в равната част на пистата и паркира машината си. Младият също слиза и избутва мотора си през изхода. Всички ръкоплясякат. Момичето от платформата се появява с мегафон в ръка, а двамата мъже изтихват един мотоциклетен кош в центъра на кладенеца и започват да го монтират към машината на стария.

Момичето крещи с все сила в мегафона. Говори и се върти на всички страни, за да могат всички да чуят:

— А сега, дами и господа, вие ще имате удоволствието да видите единствения чистокръвен лъв в света, който може да покори „Стената на смъртта“. В мотоциклетен кош! Разрешете ми да представя неустрашимия Лъв-Сатана!

И в този миг тя простира ръка към една врата, която не бях забелязал до този момент. Вратата се отваря, зад нея се вижда решетка, която по-старият издърпва. В ръката си държи камшик,шибва земята няколко пъти и въздухът гръмко изплюща. Момичето взима якето и каската на по-младия мотоциклист и ги облича. По всичко личи, че не друг, а самата тя ще кара с лъва по „Стената на смъртта“. Ето, вече възсяда мотора.

Виждат се голите ѝ крака, или може би с копринени чорапи, това вече не мога да кажа, но голи или с чорапи, какво значение има

това за лъва?

И в този миг се чува рев и самият лъв се появява в отвора на изхода. Спира се на прага и започва да оглежда трибуните в горния край на кладенеца. Страшничко е да видиш лъв, когато между теб и него няма решетка. Вдига очи още по-нагоре, към лампите над нас, а после поглежда по-възрастния мъж с камшика и тръгва към него.

Мъжът продължава да плющи с камшика, но го прави във въздуха, далеч от лъва. Лъвът отива до коша и се спира. Другият мъж, по-младият, който спечели надбягването, се е облегнал на стената, встрани от изхода и държи дълъг прът с остър метален накрайник. Струва ми се, че той се страхува от лъва не по-малко от мене. Със сигурност мога да кажа, че не бих искал да се намирам в дъното на тази дървена бъчва заедно с лъв и срещу ония ми ти зъби да имам само една дълга пръчка.

Старият върти камшика във въздуха и полека-лека принуждава лъва да се качи в коша и да седне вътре. Щом се настанява, целият кош хлътва под него, толкова е тежък. Тогава старият гальовно прокарва ръка по гривата му, а лъвът потрива огромната си космата музуна в рамото му. Старият заключва предните му лапи в метална скоба и го пристяга с каиши. Момичето е седнало на мотоциклета и гледа право напред, въобще не обръща глава към лъва. След това старият, този с камшика, минава от другата страна и ритва стартера, моторът гръмка, изръмжава и вече е готов да потегли.

Тогава мъжът минава отзад и още веднъжшибва камшика във въздуха, но това е само жест за пред публиката. Момичето в лъскав кървавочервен костюм махва с ръка към всички нас, горе на трибуните, усмихва се малко кисело и тръгва в кръг. Мъжът с камшика отива в центъра на кладенеца и започва да се върти, като следи ускоряващото се темпо на мотоциклета, който в един момент се отлепя и тръгва по отвесната стена. Отстрани изглежда така, сякаш тя никога няма да набере достатъчно скорост с този лъв, който тежи най-малко колкото двама шишковци, което ще рече, към двеста кила.

Най-накрая успява, засилва се. Дървената бъчва пак започва да се тресе, докато тя се изкачва все по-високо и по-високо по стената. И когато в една от обиколките мотоциклетът префучава точно под нас, аз успявам да задържа главата си изправена, без да се свия от страх, и лъвът минава на пет педи от лицето ми — без решетка, без нищо.

Поглеждам татко. И той като мен е поизплашен. Просто не е за вярване. На всичко отгоре едва успявам да потискам страха си и да не жумя; в края на краишата нали затова сме платили по двайсет и пет цента, за да гледаме. Но всъщност мислено се моля това момиче да слезе от стената и да спре да се върти. Това не е като на въртележката, когато след всяка обиколка се молех да има още една. Страх ме е, че ще се случи нещо лошо и искам да го предотвратя.

Най-накрая тя намалява скоростта и постепенно се спуска в дъното на кладенеца. Спира, но остава да си седи на мотоциклета, а в това време възрастният мъж отива при лъва и го развързва. Младият чака до вратата, която води към клетката на лъва; вдигнал е дървената решетка. Стои там, стиска заострения си прът като харпун, все още е уплашен, но гледа да не му личи.

Възрастният помага на лъва да излезе от мотоциклета, хваща го за гривата и го държи близо до себе си. Той като че ли въобще не се страхува от лъва, но след като слиза от мотоциклета, момичето застава на разстояние от лъва, сваля си каската, вдига ръце във въздуха, усмихва се пресилено и крадешком поглежда към мъжа и лъва. Известно време остава така, съвсем неподвижна, с вдигнати ръце; изчаква мъжът да изведе лъва от пистата. Всички ръкопляскат. Лъвът изръмжава към младока със заострения прът, но го отминава мирно и си влиза през вратата, но когато тялото му е само наполовина скрито, младокът скача и здравата го мушва с острия край на пръта. Този път лъвът изревава силно и бързо се затичва напред през тунела, право към клетката си.

Поглеждам татко. Изведнъж ми се доплаква, без да има защо. Може би е от цялата тази възбуда. Татко гледа сърдито.

— Да дразни животното без причина! Няма извинение за такова нещо, така да знаеш, Дики. Защо му трябваше да мушка лъва, само за да го озвери. Ако питаш мен, този лъв и на мишката път ще стори; кротък е като котенце. Канибал е далеч по-проклета от него.

Той ме прегръща през рамо и понесени от тълпата, двамата тръгваме към изхода. Мама и Лоръл ни чакат отвъд. Лоръл си е купила кукличка, казва се Щастливко, като едно от седемте джуджета. Струва двайсет цента. Това е, за да не остане по-назад от мен, нали билетът ми за „Стената на смъртта“ струваше двайсет и пет цента.

Запътваме се към клетката на лъва. Той вече се е успокоил, седи си съвсем спокойно и зяпа хората, сякаш всички ония номера, които видяхме вътре, съвсем не са се случили.

Лоръл стои между татко и мама. Хванала ги е за ръка.

— Виж го, колко е красив, ама сигурно е много самотен в тази клетка. Има ли си семейство?

Татко се навежда, целува я по косата между двете плитки.

— Семейството на лъва е неговата гордост, Лори, но този лъв сигурно е роден от някоя пленена лъвица и никога не е имал семейство, нито гордост.

Извръщам глава, жал ми е за лъва. Знам, че той зяпа Канибал и не защото иска да я изяде или нещо от този род, а защото иска да се сприятели с нея.

— Тази гордост не е ли един от седемте смъртни гряха, а, татко? А лъвовете, могат ли и те като хората да извършват грехове?

— Виж какво, Дики, има най-различни видове гордост. Има истинска гордост, например, когато се гордееш с добре свършена работа, както ние с теб се гордеем, като измайсторим хубава веранда. Има и лъжлива гордост, например когато безпричинно се мислиш за по-добър от някой друг, и тази гордост е вече грях. А има и лъвска гордост и тя е неговото семейство.

— Така ли? Това ми харесва! Значи семейството е гордост. Хайде да наречем нашето семейство гордост. Винаги ще се гордея с нашата гордост и само някой да посмее да ми каже, че това е грях!

— То е точно обратното на грях, Дики. Вярвам, че ние винаги ще се гордеем с нашето семейство.

Сега пък Лоръл задърпва ръката на татко.

— А какво е обратното на грях, татко? Още от първо отделение сестра Кармелина все за грях ми говори, но никой нищо не ни е казвал за обратното на грях. Обратното значи опаката страна, нали?

Татко поглежда мама. Лицето му е грейнало в широка усмивка и аха ще прихне да се смее, но не иска да обиди Лоръл, защото знае, че тя го пита съвсем сериозно. Лоръл е много по-сериозна от мене.

Мама изважда яичката на Лоръл над пуловера ѝ.

— Лоръл, не си бълъскай главата с грехове. Аз мисля, че обратното на грях е добрина или може би милосърдие, но като се

върнем вкъщи, ще можеш да отидеш при сестра Кармелина и да я помолиш да ти обясни.

Тя отново поглежда татко, но вече двамата не се подсмихват. Това за връщането вкъщи не ми изглежда нещо, за което да копнеят.

Трябва наистина да се преместим и да дойдем тук, в Уайлдуд. Какво ли е да живееш до океана? Тогава сигурно и животът ти е някак си по-значителен. У дома няма нищо друго, освен улици, тротоари, къщи и дворове; само задните улички дето са по-интересни. Няма нищо голямо, няма истинска природа. Никога не съм виждал голяма планина, само, разбира се, на картишка в книгите. Ужасно е да не си виждал езера, планини или океани. Единственото голямо нещо, което съм виждал, е небето, и то наистина е голямо, но само то не стига, защото не можеш да го докоснеш. Хващам свободната ръка на татко и здраво я стискам. В едната ми ръка е Канибал, а в другата — десницата на татко. Той ме стисва няколко пъти, сякаш ми намига, ама с ръката.

— Значи, татко, ти искаш да кажеш, че този лъв тук никога не е живял в джунгла с други лъвове, че винаги е бил сам-самичък в клетка, като Канибал в нейното сандъче, така ли?

— Не съм сигурен, но по всяка вероятност е така. Между другото, Дики, лъвовете не живеят в джунглата, а в тревисти равнини, наречени савани.

— В „Тарзан“ живеят в джунглата.

— Това е само на кино. Виж, тигрите, те вече живеят в джунгла, но не и лъвовете. Може и да греша.

ШЕСТА ЧАСТ

Кеп решава да задържи Джими при себе си поне за известно време, докато се научи сам да сглобява и разглобява стената, но най-вече докато усвои номера с мотоциклета.

На следната утрин двамата отново вдигат стената на същото място. Чък и Джими са решили да потеглят към Пойнт Плезънт, но не могат да оставят Кеп, преди да е наясно със стената. Кеп и Чък се качват на колата и отиват във Фрихолд, за да уредят прехвърлянето на собствеността. Когато се връщат, Чък се сбогува с Джими, Кеп и Сали и изчезва с камиона и колата.

За много кратко време Кеп овладява необходимите умения, за да подкара мотоциклета по стената. Цялата работа се свежда до това да набираш бързо скорост и да усещаш съотношението между ускорението и центробежната сила. Въпреки голямата си опитност и добро чувство за равновесие, през този първи ден Кеп доста се клатушка върху мотоциклета. Трудно му е да свикне със стръмната писта и току поглежда през лявото си рамо надолу към дъното на кладенеца.

Скоро обаче открива, че ускорението трябва да се поддържа на всяка цена, защото изгубиш ли скорост, политаш надолу. Изтърсва се на няколко пъти, но не защото рискува прекалено много, а защото това си е в реда на нещата, част от тренировката. На пистата си сам: само ти и стената, на никого не можеш да разчиташ.

Джими му показва, че около двайсет от съединените на федер дъски, които образуват стената, са изпочупени и имат нужда от подмяна. Кеп достатъчно си е патил от разцепени дъски по пистите и затова, без да го прави на въпрос, подновява дъските, но дори и тогава цялата стена се тресе и хлопа под тежестта на мотоциклетите, особено когато и Джими, и Кеп карат едновременно.

Преди да се качи на стената, Кеп репетира върху ролките на платформата. И върху ролките се научава да стои изправен на седалката и да се вдига на ръце върху кормилото, но като излезе на стената същите тези номера не му идат отръки. Това ужасно забавлява Джими и той непрекъснато го подкача.

Като наблюдава Джими, Кеп се сеща за собствената си младост, когато е бил на същите години, още преди да отиде войник, но Кеп усеща, че у Джими има и нещо съвършено различно. Дълбоко у това момче като че ли вирее никаква поквара; обича да наранява хората и да им заповядва; все се домогва до нещо, все на голямо се хвърля. На всичко гледа с очите на състезател, сякаш животът е една безконечна надпревара за оцеляване. За него само едно нещо има значение — да побеждава — и затова така болезнено преживява всичките си загуби.

Най-лошото е, че се страхува от Тъфи и го ненавижда от дън душа. Все си търси повод да го дразни. И, разбира се, именно към него Тъфи за първи път показва враждебност към човешко същество и често-често посяга с извадени нокти към своя мъчител. Кеп се страхува, че може да се случи нещо лошо.

Освен това Джими непрекъснато флиртува със Сали, и то най-безогледно. Въобще не си поплюва. Свикнал е да си взима каквото му се прииска, пък и поддържа мъжкото схващане, че като опипаш жената, като се отъркаш едно хубаво в нея, като я сграбчиш за задника един-два пъти и щипнеш тук-таме, няма начин да не клекне. Сали се страхува от Джими и все разправя на Кеп да го уволни.

Но Кеп, разбира се, се нуждае от Джими — поне още за известно време. Двамата подготвят номер, при който уж се състезават по стената. В началото Кеп взима голяма преднина, а после Джими постепенно го догона, изравнява се с него и на метри пред финала го изпреварва. Тогава Джими прави няколко самостоятелни обиколки, за да демонстрира акробатическата си ловкост и смелост, като кара изправен върху седалката на мотора, след това се вдига на ръце върху кормилото и после застава на един крак, без, разбира се, да се държи. Кеп знае, че ако се наложи да изгони Джими, тогава по някакъв начин ще трябва да включи Тъфи в представлението си.

Джими все се опитва да притисне Сали натясно в някой ъгъл и затова тя не се отделя от Кеп, непрекъснато върви по петите му. По време на тренировките им, когато Сали стои и ги гледа, Джими се впуска в невероятни изпълнения: увисва от едната страна на мотора и намалява скоростта дотолкова, че а-ха и ще падне, след което стремглаво се спуска към дъното на кладенеца. Ако го слушаш какви ги приказва, излиза, че Джими е търсач на силни усещания, но всъщност, дълбоко в себе си той е ужасно страхлив. Суеверен е и на врата си носи разпятие и амулет, в който твърди, че имало пепел от рога на носорог. До смърт се бои от тъмно. Страх го е дори очите си за сън да затвори. Бива го за пазач повече и от куче: при най-малкия шум рипва на крака.

Казва, че от всичко най-много го дразни Тъфи, когато зине да реве посред нощ или дори само когато тръгне да се разхожда напред-назад в клетката си, както обичат да правят лъзовете. Тогава Джими моментално се разбужда и край на съня му.

Единственото нещо, което Кеп успява да научи за миналото на Джими, е, че е израсъл в Тексас и че на четиринайсет години е избягал от дома си, защото баща му имал навика да го пребива от бой. Така и не пожела да си каже фамилното име и затова Кеп реши, че работата му не ще да е чиста. Джими никога не чете и Кеп си мисли, че вероятно не може, както не може и собственото си име да напише. Като изключим затворите и лудниците, такова нещо като него трудно ще се срещне в цивилизования свят.

В Юниънтаун Кеп купува кош за мотоциклета и се заема да обучи Тъфи да мирува в него, докато го возят. Допълнително затяга амортизорите и ресорите, за да издържат двестата килограма на Тъфи.

Да се изкачи Тъфи нагоре по стената не е лесна работа. Отначало той безропотно сяда в коша и се оставя да го завържат. Оставя се и Кеп да го повози по равното, без да недоволства, но когато започва да изкачва стената, все по-нависоко и по-нависоко, Тъфи напира да се отвърже. Реве, дере си гърлото на възбог и ръмжи. Кеп се опитва да го успокои, но минават много месеци, преди Тъфи да се примери с това унижение.

Работата е там, че наруши ли ѝ се равновесието, всяка котка инстинктивно се сгърчва, за да си го възстанови. Прави това с помощта на вътрешен жироскоп, който се намира в средното ѝ ухо и при случай мигновено изпраща сигнали до мозъка. В същото време използва и зрението си, за да се ориентира в пространството. Така че бедният Тъфи получава едновременно два различни потока от сигнали. Първият, който идва от очите, му казва: „Извий се, защото висиш на едва страна, а трябва да се приземиш на лапите си“. Вторият, от жироскопа, който е подведен от центробежния ефект, създаден от кръженето на мотоциклета по отвесната стена, му казва: „Всичко е наред, силите на земното притегляне са правилно ориентирани и ти не трябва да предприемаш нищо.“ И затова Тъфи се чувства объркан.

Нито за миг не затваря очи докато се вози в коша. Нервен е и през цялото време ръмжи, не смее да погледне надолу към дъното на кладенеца, а само нагоре и встрани. За един обикновен лъв всичко това е толкова неестествено, че той въобще не може да го проумее.

Но най-накрая Тъфи отстъпва. Отстъпва от любов към Кеп, който иска това от него, и вероятно от някакво чувство на гордост. И ето докъде го довежда тази негова гордост: да кръжи в мотоциклетен кош по отвесна писта.

Късметът на Кеп преработва и той получава постоянно място в Уайлдуд, на самата морска алея, и то главно защото лицето, което отговаря за тези работи, се оказа един от онези хора, които продължават да преживяват войната отново и отново дълго след като тя е свършила. Член е на „Американския легион“ и на „Ветерани, участвали в чуждестранни войни“ и спомените от онези кратки месеци на сражения са се превърнали в център и смисъл на живота му. От вестниците знае за Трийсет и втора дивизия, така наречената „Мълниеносна бригада“, както и за Кеп Мудиг, един от малцината новобранци, издигнали се до временното звание ротен командир, носител на бронзова звезда, на кръст и два ордена за храброст.

Това е един от онези щастливи шансове, които правят живота. Кеп, разбира се, веднага се възползва от случая, въпреки че отказва да стане член на „Легиона“, както и на „Чуждестранните ветерани“. Ако

всичко върви нормално, ще могат да преживяват само от припеченото в Уайлдуд.

През последните три години спектакълът на Кеп постепенно се променя. Кеп вече не може да се състезава с Джими, нито пък да кара коша с лъва по отвесната стена. Сали, която винаги се появява в кървавочервен костюм на пайети, за да показва красивите си крака и като цяло хубава фигура, досега е имала едно-единствено задължение — да обявява номерата и освен това сладкодумие да примамва зрителите от платформата. Сега обаче и тя трябва да се включи в представлението и да кара мотоциклета с коша на Тъфи. Специално за този номер преименуват Тъфи на Лъва-Сатана.

И тя, както и Тъфи, се съгласява, но с неудоволствие. Много време минава, преди да се научи да качва мотоциклета по стената с празен кош. Най-сетне, след безкрайни тренировки, тя успява да набере нужната скорост, за да изкачи стената заедно с Тъфи. Сега вече Тъфи тежи над двеста килограма.

Част от проблема се състои в това, че Сали се бои от Тъфи. Затова пък вече не се бои от Джими. За кой ли път схващането на Джими относно жените се оказва вярно. Винаги когато си пожелае, може да я катурне по гръб и да й вдигне краката.

Първия път си беше същинско изнасилване. Един ден, когато Кеп бе отишъл да купува месо за Тъфи, Джими приkleещи Сали в кладенеца. Затвори вратата на стената след себе си и й тури ключа. Така отникъде не може да се избяга. След това взе да се натиска в Сали и едновременно с това да сваля дрехите си. Оголи стегнатото си, великолепно тяло, в което се криеше доказателството за голямата му страсть по нея. След това я бутна с гръб към почернялата стена, настървено разкъса дрехите й, запуши й устата с ръка, събори я върху полегатия ръб на стената, а после я подбутна върху гладкото дъно на кладенеца, където тя най-накрая отстъпи пред невъздръжаната му, със сила натрапена страст.

След тази случка, щом се опитаše да му откаже, той винаги я заплашваше, че ще каже на Кеп, и тогава тя отново се предаваше. И с всеки изминал ден това предаване ставаше все по-лесно и по-лесно, докато в един момент тя проумя за себе си, че колкото и да е

невероятно, грубото необуздано сластолюбие на Джими ѝ доставя удоволствие. Нещо в нея като че ли копнееше да бъде обсебено без любов, насила, да бъде отнесено от мътните пороища на животинската страст. И така, тя взе да очаква, да жадува за оскърбителните ласки на Джими.

Сали се чувства гузна пред Кеп заради неговата нежност и заради благоговейното му отношение към нея като жена и човек. Тя знае, че Кеп я обича, че има нужда от нея, че се чувства дълбоко обвързан с нея, знае още, че и тя продължава да го обича по някакъв си неин, мъчно обясним начин. И ето че сега Сали е изправена пред нова стена, на нов кръстопът, пред противоречието между вродената ѝ доброта, чувствителност и разсъдливост и вечният ѝ копнеж по силните усещания, но всичко, което би придало смисъл на ефимерното ѝ съществуване от ден за ден, а това е нещо, останало у човека още от хилядите години, когато е живял без земеделие, без градове, без закон и морал.

И тя все повече и повече се отчуждава от Кеп не само физически и сексуално, но и в мислите си. Започва да гледа на него така, както гледа на него и останалият външен свят: като на пропаднал бивш герой от бойното поле, жертва на войнишкия шок, бивш автомобилен състезател, изгубил куражка си, човек победен, който служи за бавачка на един лъв, четирийсетгодишен несretник, който препуска по някаква си дървена стена с мотоциклет. Плешив, куц, вече не може и да дъвче, защото липсващите зъби в устата му са повече от наличните, пък и изкуственото му чене непрекъснато се клати.

И все пак тя продължава да го обича, защото знае, че никога вече друг мъж няма да я обожава така всеотдайно, така безрезервно, както Кеп. Освен това Сали се чувства като хваната в клопка. Ето я вече почти на трийсет, без деца и без изгледи да роди. Кеп има грижата за това, както има грижата ежеседмично да изпраща пари на майка си и го прави, независимо колко зле може да вървят работите им. Сега я глажди чувството за вина. Знае си, че майка ѝ я смята за курва, защото не се венча в църква, и затова вече никога не ще може да се върне при нея. Почти десет години не е и виждала телефонно табло, а и работа не се намира.

Кеп е станал чувствителен. Той е съвсем наясно какво става, знае го почти от първия ден. Това, че Сали отново пропушва, отначало скришом, после най-открито, е първият сигнал. Джими пуши непрекъснато. Добре знае, че Кеп не може да понася цигари, и изпуска дима право в лицето му, за да го разкашля, след което прихва да се смее и се дави пресилено.

Но Кеп е толкова влюбен в Сали и толкова разчита на нея да придаде смисъл на собствения му живот, който му изглежда все по-безсмислен и по-безсмислен, че просто няма сили да погледне истината в очите. И както много други преди него и той възприема познатата формула: аз я обичам; тя е щастлива с Джими; щом я обичам, значи искам тя да бъде щастлива. Затова, щом ѝ е приятно, нека да си има и Джими.

Но лошото е, че нещо в Сали, по всяка вероятност нещо останало от религиозното ѝ образование и свързано с вродената ѝ честност и доброта, не ѝ дава мира и връзката ѝ с Кеп, непринудените им интимни, духовни и сърдечни отношения охладняват. Все повече и повече започва да страни от него, вече не споделя нищо с него. Чувства се гузна.

Кеп болезнено преживява липсата на тази най-съществена част от неговия живот — близостта му със Сали, неговата единствена любов. И сега разчита главно на Тъфи да запълни тази огромна пустота, зейнала в самата сърцевина на неговото съществуване. Сали пък подсъзнателно ревнува Кеп заради времето, което отделя на Тъфи, и заради топлотата, с която го обгражда.

Тъфи е голям, вече възрастен лъв; на десет години е. Има тъмна гъста грива, която се спуска встрани по плешките му и отпред над челото му. Дълга бръчка прорязва разстоянието между очите му и стига до носа. Носът му е черен и влажен. Като отвори уста, вътрешната му вишка е внушителна редица от здрави, леко покълтели зъби. Кучешките са дълги повече от два инча. Под брадичката висят косми, които се сливат с гривата.

Като се изправи и тръгне да върви, мускулите му се разтърсват и като леко вълнение разкършват цялото му тяло. И при най-слабия замах на опашката, под козината му прибягват неспокойни тръпки.

Кеп често влиза в клетката на Тъфи, за да си поиграе с него, или го пуска в кладенеца на „Стената“, когато Сали и Джими ги няма. Чеше гърдите му и разтрива раменните мускули зад гривата му. Тъфи се катурува по гръб и оставя Кеп да гали стомаха му. Понякога се боричкат както преди, Тъфи внимава да е нежен, да не показва ноктите си, да не оголва зъбите си, да не падне върху Кеп с огромната си тежест.

Кеп е ужасно объркан, не знае какво да прави. Понякога му се ще да извика Сали да си поговорят, да ѝ каже как се чувства, но тя като че ли усеща това негово желание, страхува се и интуитивно се съпротивлява. Друг път му се ще да извика Джими и да си поговорят. Нищо не може да му направи, Кеп е все още силен, но му липсва издръжливост, заради дробовете. А Джими е млад и си знае предимствата. Кеп е сигурен, че ако уволни Джими, Сали също ще напусне, пък се бои, че Джими няма да се грижи за нея както трябва, че няма да я закриля.

Към края на лятото Кеп най-неочаквано открива, че трансмисията на камиона му е блокирала. Годината е 1938 и те са все още в Уайлдуд. Камионът е стара марка и трудно ще се намерят части за него. Общо взето, хората нямат много пари, за да ги пръскат по зрелища като „Стената на смъртта“. Повечето хора едва свързват двата края.

И така, оказва се, че Кеп е останал съвсем без пари и сезонът е свършил. Могат отново да тръгнат по пътищата, да се отправят на път, както са правили и преди, и така да оцелеят; ще изкарват колкото да не умрат от глад, но въпреки че успява да поправи камиона си, Кеп трябва да има скътани пари за бензин и храна, поне докато стигнат Флорида. Цял месец вече не плаща на Джими, но той, разбира се, никога няма да напусне, защото няма къде да отиде, ала въпреки това непрекъснато го заплашва, че ще се махне.

И Кеп все по-често се замисля и пита: господар ли е той на живота си, или не? Има усещането, че е в плен на някаква налудничава

случайност, под неумолимия ваяк на която всичко се пльосва премазано.

СЕДМА ЧАСТ

По всяка вероятност всичко, което Дик Кетълсън знае за лъвовете, е невярно. По онова време, през 1938 година, не се е знаело много за живота на лъвовете в естествена среда или ако някой е знаел, то това са били африканците. Ние как да наблюдаваме лъвовете в саваната?

И защото Тъфи е главен герой на нашия разказ, може би няма да е зле да се опитаме да си представим какъв би бил животът му, ако още съвсем невръстен не го бяха отделили от средата му. Тъй като лъвът е животно, което разчита изключително много на инстинктите си, някои от събитията, които ще последват, ще бъдат по-добре разбрани, ако сега противопоставим живота, който води, с онзи, който *би трябвало да води*.

Предварително се поднасят извинения към читателите от двадесет и първия век, за които тук представените сведения вероятно ще се окажат и неточни, и неверни. Това, разбира се, в случай че дотогава оцеляят лъвовете, всъщност ако дотогава въобще оцелее нещо.

Тъфи е едно от двете малки на лъвица от неголямо стадо, не точно семейство, което при лъвовете е нещо далеч по-многочленно. Родила ги е в една разпукана скала в равнината Серенгети на двайсетина километра от територията, обитавана от лъвското стадо, и на стотина километра от морето. Тя, лъвицата, била убита от местни ловци, а лъвчетата ѝ — закарани в пристанището и там продадени на моряка, с когото вече се срещнахме в един от баровете на Сан Диего.

В естествената си среда лъвовете не са по-опасни за хората от автомобилите. Както и при автомобилите, могат да станат опасни само ако им се изпречите на пътя в неудачен момент; но природата на лъвовете е такава, че те предпочитат да избягват човешки същества и

не ги считат за своя естествена плячка, каквите са газелата или жирафът например.

Доколкото се знае, съществували са десет подвидове лъвове, два от които са вече окончателно изчезнали, въпреки че са срещани сравнително доскоро. В по-голямата си част сега съществуващото лъвско население обитава Африка, въпреки че ограничен брой екземпляри се намират и в определени райони на Индия. В миналото лъвовете са населявали целия Средиземноморски басейн. А е имало време, когато на тази планета са живеели толкова лъвове, колкото и хора, по-точно около шест милиона от едните и от другите, но постепенно човекът унищожил лъвското население, докато самият той силно се размножил. Може би това обяснява факта, че лъвът се страхува от човека и го избягва. Докато за безразсъдния човешки страх от лъвовете не може да се намери толкова просто обяснение.

По правило лъвовете търсят съжителство с човека в рамките на предварително очертан район. Невъоръжен, човекът представлява лесна плячка за лъва, но въпреки това той почти никога не убива хора за прехрана по причини, които вероятно са генетични, но засега това не може да бъде доказано. Независимо от всичко случва се стари, самотни, несемейни лъвове и лъвици, вече неспособни сами да улавят и убиват обичайната си плячка, да се превръщат в людоеди.

Трудно е да се установи с точност, но навярно по-малко от петдесет процента от лъвовете и лъвиците живеят на семейства. Останалите се скитат поединично. Въпреки че тези скитащи се лъвове и лъвици също биха могли да образуват стада, обединени от такива общи интереси като лов, възпроизвъдство и отбрана срещу други лъвове и хиени, те нямат определена територия, която да пазят, и следователно не образуват семейство. Този на пръв поглед голям процент от лъвове единаци би могъл да бъде резултат от опустошителните действия на човека срещу охраняваните лъвски зони.

Едно лъвско семейство може да се състои от четири до четиридесет лъва, малки и лъвици. И това семейство непременно обитава площ, охранявана от самите лъвове.

За да може дадена територия да бъде избрана за убежище на група лъвове, в нея трябва да има вода и достатъчно постоянно

живееща или мигрираща плячка. Жivotът на лъвското семейство е доста заседнал и сравнително безопасен. Това важи с особена сила за семейните лъвици, които, заедно със самата територия, са сърцето на стадото.

Когато са единаци, лъвовете и лъвиците се преселват заедно с животните, които преследват за прехрана. Семейните лъвове и лъвици обикновено *устрояват засада* на животните, които в миграционния си път прекосяват тяхната територия. В това се състои разликата и тя е огромна. Средната продължителност на живота на семеен лъв или лъвица е много по-голяма от тази на единациите. И което е по-важно, смъртността на лъвчетата, родени в семейство, е много по-малка от тази на малките, родени от самотни лъвици, какъвто е случаят с Тъфи.

Лъвовете са единствените социални животни от семейство Котки. Леопардите, тигрите и почти всички останали големи котки живеят поотделно или, в най-добрия случай, се събират само по време на кратките любовни периоди. Докато лъвовете рядко живеят поединично и тогава са или болни, или престарели.

Лъвът и лъвицата стават пълнолетни в четвъртата си година. Възрастен мъжкар тежи от двеста до двеста и петдесет килограма, а женската е малко по-лека. По време на нашия разказ възрастният Тъфи тежи над двеста килограма.

Знае се, че в резерват или зоологическа градина лъвовете могат да доживеят двадесет години, но при естествени условия и десетгодишен лъв, какъвто е Тъфи, е рядкост. Семейните лъвици обаче живеят по-дълго.

Когато ловува, лъвът или лъвицата може да повали триста килограмова зебра с един-единствен замах на лапата си, да прескочи десетметрова пропаст или плет, висок три метра. На къси разстояния и лъвът, и лъвицата са много бързи, но им липсва издръжливост. Ако жертвата им устои на надбягването в продължение на четвърт миля, без лъвът да я хване или рани, тогава е спасена. Колкото и странно да ви се струва, но когато тръгват на лов, независимо дали поотделно или заедно, лъвовете по-често претърпяват неуспех, отколкото сполука и затова често измират от глад, особено най-малките и най-старите. При лъвовете е така: те или гладуват, или прееждат. Когато месото е в изобилие, един изгладнял възрастен лъв или лъвица могат да погълнат наведнъж до трийсет килограма храна.

Понякога лъвовете излизат на лов нощем, а понякога, макар и по-рядко, през деня. И въпреки че най-често ловуват призори или привечер, очите им, подобно на човешките, имат кръгли зеници, а не тънки и вертикални, каквито са на другите котки, които ловуват нощем, като домашната например.

При типичното лъвско „убийство“ царят на животните поваля жертвата си със силен замах на лапата, но самото умъртвяване става чрез задушаване: или като стиска със зъби муцуната ѝ, за да не може да дишат, или като захапва трахеята ѝ и по този начин спира притока на въздух. Много редки са случаите, когато лъв или лъвица ще прегризе югуларната вена на жертвата, за да причини смърт от кръвоизлив.

Преди да започне да яде улова си, лъвът най-напред разкъсва корема на животното. Вътрешностите — това е неговият деликатес: черен дроб, сърце, бъбреци, бял дроб. Дори червата изяжда. Първо изстисква пъlnежа им и след това с охота ги налапва.

В зависимост от условията лъвът може да се храни с какво ли не — от мишка до хипопотам. Храни се с прясно месо или мърша. Освен това много често задига плячката на други животни. Когато са гладни, лъвовете непрекъснато се взират в небето за ястrebи и лешояди, тъй като добре знаят, че тези птици кръжат над плячка, която могат да задигнат и така да поминат, без да ловуват.

Пословичен е мързелът на лъва. Рядко ще се случи лъвско семейство да пропътува повече от четири мили на ден. Когато са добре нахранени, лъвовете спят или се излежават на групи до двайсет часа без прекъсване. Лъвиците напускат пределите на семейната територия и „детския кът“ само в краен случай, тоест когато трябва да ловуват, да раждат или да се оплождат. Мъжът или мъжете в семейството понякога обикалят границите на имението си, като ги очертават със смес от урина и semenна течност. По този начин не само определят, но и оповествяват охраняваната територия. И движението им се изчерпва горе-долу с тази екскурзия. Мъжкарят в семейството не ловува често; това е задължение на лъвицата.

Когато плячката пристигне, лъвът прогонва лъвиците и излапва или отделя настрана най-хубавите парчета, за да си ги изяде на спокойствие. Лъвиците трябва да се задоволяват с това, което е останало. По същия начин пък лъвиците прогонват малките, докато те самите се налапат до пресита. И това между другото е една от

причините, поради която дори вътре в семейството много от членовете му гладуват. От новородените лъвчета едва петдесет процента оживяват.

В лъвското семейство обикновено има от един до четири мъжкаря. Те са *единствените* възрастни лъвове, които могат да останат в семейството; по-младите мъжкари се прогонват от територията на семейството, щом стигнат зрялост. Прогонват ги лъвовете и лъвиците, които освен това следят да не се върнат обратно и въобще да не припарват наблизо.

Лъвовете в едно семейство почти винаги са от едно и също котило, с други думи — кръвни братя, или пък са от една и съща майка, но с различен баща. Царуването на лъва или лъвовете в семейството е несигурна работа, да не кажем рискована. Може да трае само няколко месеца, но има и забележителни изключения от по шест години.

И най-малкият признак на слабост у семейния лидер или лидери моментално се използва от лъвовете единаци, които се скитат по границите на семейната територия, или пък от бившите членове на семейството, които само изчакват да им дойде времето, за да вземат властта. Не съществува регистриран случай, при който лъвица да е застанала начело на семейството. Макар и не често, но за главатарството в семейството може да се стигне и до двубой, докато единият от претендентите падне мъртъв.

Но превъзходството най-често се решава по силата на лъвския рев. Оголването на зъбите се счита за отбранителна поза. Двубоят минава повече в перчене и блещене. Лъв рядко ще погледне друг лъв право в очите, освен ако не цели да го сплаши.

Несигурният или уплашен лъв извръща глава на една страна, понякога чак до плешката, а после извива и цялото си тяло. Това е знак, че се признава за победен, нещо като вдигане на ръце, но ако съперникът му не уважи неговото мълчаливо примирение, той трябва да се подчини и да се бие.

По време на двубоя лъвовете стенат, пъшкат, ръмжат, мяукат или реват. Лъвът не може да мърка; котките, които реват, не могат да мъркат.

Лъвовете издържат до седемнадесет дни без храна. Вода пият бавно, обикновено лочат от пет до петнадесет минути. Нямат никаква

специална система за всмукване на вода и затова с езика си образуват чашка и погълщат водата на малки порции. Обикновено отиват на водопой веднъж на един-два дни.

Членовете на семейството рядко могат да се видят скучени на едно място. Най-често се пръсват на десет и повече мили от центъра на владението си. Ревът, освен че е част от „семейната гордост“ на лъва, му служи и за да сигнализира своето местонахождение.

Лъвското общество е сложно нещо, особено сложно е то по отношение на лъвиците. Едно типично семейство включва от три до петнадесет лъвици, заедно с техните малки. Всички лъвици са в родствени отношения, но от различни поколения — майки, сестри, дъщери, внучки. Те прекарват целия си живот в семейството, независимо от смяната на мъжкаря главатар. Семайните лъвове и лъвици не понасят самотните си събрата. В това отношение изключения почти няма и стадото се изправя на бойна нога, когато трябва да се прогонят единациите, скитащи поединично или на групи.

Лъвиците се разгонват за период от пет дни веднъж на всеки три седмици, освен в случаите, когато са бременни. В любовната игра лъвицата е тази, която взима инициативата. Най-често тя съблазнява мъжкаря от стадото или ако са повече, един от тях и го отвлича встрани от централната част на семейната територия. Така двамата се отделят от останалите за пет дни, в които се отдават на почти непрекъснати полови сношения.

Копулацията при лъвовете е бърза и начесто. По време на сношението мъжкарят захапва врата и плешките на женската. Понякога, в настървението на необузданата си полова възбуда, той може дори да я убие. През тези пет дни двойката се сношува денонощно, почти без почивка, на интервали от двайсет минути до половин час. На практика време за ядене и спане не остава.

Когато някая от лъвиците се разгони, разгонват се и всички останали, без бременните, разбира се. И това поставя невероятни изпитания пред стадния лъв или лъвове. И именно в такива моменти някой лъв единак може безпрепятствено да се вмъкне в охраняваната територия, за да изпълни задълженията на капналите от умора или пък и без това заети семейни мъжкари.

Бременността при лъвиците продължава три месеца и половина. Когато ѝ дойде време да ражда, лъвицата отново се отделя от стадото и

без да напуска границите на територията, си издирва скришно място, за да добие рожбите си в уединение и безопасност. Знае се, че понякога лъвовете и лъвиците изядват малките, а освен това те са застрашени и от скитащите се единаци и, разбира се, от ненаситните хиени.

Когато лъвицата роди малките си — обикновено от едно до четири на брой, — тя ги държи настрани от стадото и ги храни предимно със собственото си мляко. Макар че мнозина смятат обратното, тя не носи храна на малките си.

Периодът на кърмене продължава от два до три месеца, но тъй като лъвицата е общително животно, винаги съществува опасността да реши да се върне при стадото, за да си поживее светски или да половува, и съвсем да забрави и изостави малките си. Лъвиците *не са* най-добрите майки на света. Така зарязаните лъвчета или умират от глад, или биват изядени от други животни.

Когато лъвчетата стигнат определена възраст — някъде между два и три месеца — лъвицата ги отвежда сред стадото. И там първото нещо, с което се заема, е да поднови познанството си с другите лъвове и лъвици, като за целта отърква муциуната си в техните. После се връща при лъвчетата и едно по едно ги представя на членовете на семейството, които започват да ги душат, лижат, галят и по този начин ги въвеждат в собственото си общество.

От този момент нататък животът им коренно се променя. Майчинските задължения на съответната лъвица мигновено се разпределят между всички останали женски в семейството.

Всяка лъвица има четири цицки и е длъжна да приеме всяко лъвче, което иска да бозае, стига то да не превишава възрастта от шест месеца. Лъвиците нямат никакви предпочитания към собствените си деца; а по всяка вероятност и въобще не ги разпознават, след като веднъж са се измесили със стадото. Поради това, че лъвиците се разгонват по принципа на верижната реакция, като се заразяват една от друга, обикновено се случва така, че малките на няколко лъвици растат едновременно. А докато поотраснат, майките им вече са отново бременни. И тези лъвици организират нещо като детски ясли, в които малките им могат да сучат от няколко майки по избор.

Лъвиците винаги ловуват задружно, като набавят необходимото месо за мъжкаря, пък и за себе си, за да имат мляко.

Поотраснат ли малките, те също се включват в лова. Бързо развиват вкус към месото и винаги искат да се включат в пира с плячката. Но, както неизменно се случва, лъвиците, включително собствените им майки, веднага ги пропъждат.

Лъвът обаче не постъпва така, той често изкъшква лъвиците, за да могат да се наядат малките, или пък отмъква избрано парче месо и оставя лъвчетата да се нахранят до него. И ако не е това доста необично поведение на мъжкаря, броят на умрелите от глад лъвчета сигурно щеше да бъде много по-голям.

Една от загадките в семейния живот на лъзовете е как става така, че когато стигнат пълнолетие, някои от лъвиците остават в стадото, за да заместят престарелите женски, и по този начин автоматично се включват в кръговрата на живота, а други, на същата възраст, биват изгонвани от територията заедно с младите мъжки.

Някои по-упорити изследователи, които с години са наблюдавали живота на лъзовете в семейството, смятат, че всичко е въпрос на това как младата лъвица се представя пред другите членове на групата. Ако тя се държи много свойски и непринудено — без притеснение общува с всички, галъвно потърква муциуната си о всеки срещнат, свободно се търкаля сред отделните тайфи вътре в семейството и ловува добре — тогава шансовете ѝ да бъде одобрена и да остане са много големи. И обратното, ако е стеснителна, прекалено предпазлива, ако хитрува или се държи подозрително, ако е свадлива и я няма в лова, тогава, изпълни ли пълнолетие, прогонването ѝ заедно с младите мъжкари е почти сигурно.

И тъй като разликата между живота на една лъвица в семейството и извън него е повече от огромна, то тези на пръв поглед незначителни особености в поведението могат да се окажат въпрос на живот и смърт.

Съществува голяма разлика между рева на лъва и лъвицата. По правило ревът на лъва е много по-агресивен, по-предизвикателен. Лъвицата не е така гръмовита, тя по-скоро се обажда, колкото да привика малките си.

Лъвът започва с едно-две стенания, последвани от серия земетръсни ревове, които затихват в няколко сърдити изсумтявания. А въпросната серия може да продължи цяла минута. Лъвът, както и лъвицата, могат да реват от всякакво положение — прави, клекнали или легнали. Нито мъжкият, нито женската могат да реват, преди да са навършили поне две години и половина, а един възрастен мъжкар обикновено реве по двайсет и повече пъти на нощ.

Когато са сърдити, по-агресивните мъжки екземпляри имат навика да покашлят, както и да ръмжат. Когато ръмжи, лъвът раззинва уста и оголва зъби. Когато са гладни или ловуват, и лъвът, и лъвицата взимат всички мерки да се скрият добре, затова пък разхождат ли се на открито, не представляват никаква заплаха.

Жivotът на неуседналите лъвове и лъвици е пълен с опасности. По-несигурен е за лъвиците, които трябва да раждат и отглеждат малките си. Когато непрекъснато трябва да преследват миграция дивеч, те не смогват да се връщат обратно към бърлогата или убежището, където са приютили лъвчетата си, и затова най-често ги изоставят на произвола на съдбата.

Тъй като единаците лъвове и лъвици обитават неохранявани територии, малките им много често се превръщат в плячка на други животни. Освен това липсва мъжкар, който да се погрижи за месото на малките и гладната смърт е нещо обикновено за тях. Ето защо малките на самотните майки оцеляват така трудно и толкова рядко. Затова и Тъфи едва ли би оживял, ако беше останал в естествената си среда.

Лъвовете и лъвиците имат отлично зрение и слух, както и много остро обоняние. Те са чувствени животни и обичат физическите наслади. Скупчват се на групи, въргаят се и се излежават един върху друг; малките си играят с опашките на големите и се боричкат помежду си, а възрастните полагат глави върху гърба на други възрастни или пък се просват по гръб с вдигнати във въздуха лапи. Отдалечават се от стадото, само когато трябва да се облекчават, да се чифтосват, да раждат или ловуват.

Малките им непрекъснато си играят и се боричкат. Играт заради самата игра представлява важна част от живота на лъва. Лъвчетата непрекъснато организират нападения срещу опашките на своите

родители, постоянно се катерят по краката, лапите и гърбовете им. Боричкането на малките лъвчета няма нищо общо с борбата им за оцеляване; един лъв никога не се бори със своята плячка; това не е неговият начин на убиване. Когато лъвът убива, той почти никога не скача; задните му крака са винаги на земята и по този начин осигуряват опора за широкия му замах и смъртоносно боксьорско кроше.

На ден лъвът се нуждае от пет до седем килограма месо, за да е здрав и сит.

Това е животът, който Тъфи никога не е познавал. По всяка вероятност той счита Кеп за член на собственото си стадо; смята, че двамата са главните мъжкари в семейството. За него Сали е жената на Кеп и тъй като тя го храни от малък, сигурно също има отредено място в неговото разбиране за семейство и семейна чест.

Трудно е да се определи отношението на Тъфи към Джими. Той несъмнено гледа на него като на съперник, може би като на вироглав младок в семейството или единак, който обикаля периферията на тяхната територия. Във всеки случай не ги свързват топли чувства.

Почти невъзможно е да се каже със сигурност дали по този начин един лъв, поставен в неестествена за него среда, може да намери заместители на вродения си житетски модел. Някои животни като че ли успяват да направят това, като например патиците и гъските според изследванията на Конрад Лоренц.

Ако такива заместители са възможни, тогава с тях могат да се обяснят някои от последвалите събития.

ОСМА ЧАСТ

Красива октомврийска утрин в Уайлдуд; слънцето току-що е разсипало зарите си в океана; сияйно синкава дрезгавина забулва въздуха. Встрани от дъчената морска алея за пешеходци, на стотина ярда от морето, зад хотел на име „Броф“, един мъж рови из боклукчийските кофи. В нозете му лежи полуупразен конопен чувал. Чувалът е мокър и издут. Мъжът носи кепе. Това е Кеп Мудиг.

Патрулиращата полицейска кола се движи бавно зад него. Двама полицаи изскачат от нея в движение. Единият е набит, четирийсет и няколко годишен човек, другият е млад.

Кеп поглежда през рамо, изправя се и вдига ръце на тила, уж се предава.

— Добре, Мърф, този път ме хвана. Слагай белезниците.

Сержант Мърфи, по-едрият и по-стар полицай, издебва Кеп отзад; на единия му хълбок виси патлак, на другия — палка и белезници. Скръства ръце на гърдите си.

— Престани бе, Кеп. Знаеш, че нямам друг избор.

— Мърф, правичката да ти кажа, и аз съм останал съвсем без избор. Да ровичкам вонящото бунище на „Броф“ съвсем не е любимият ми начин за разсънване.

Кеп бавно сваля ръце и избръсва влажните си лепкави длани в горната част на конопения чувал. Наднича в него.

— Едно ще ти кажа, каквото и да разправят, на Депресията още не ѝ се вижда краят. Ето и тия тук тузари, дето хем в „Броф“ се хранят, ама и те са изглозгали котлетите си до последната мръвчица. Дори и бедният Тъфи не би могъл да ги изльска по-хубаво с грамадния си грапав език, дето точно за това му служи.

Младият полицай се е приближил и сега стои зад стария. В едната си ръка държи палка. Вижда се, че Мърф е притеснен; забил е поглед в краката си, обути в черни, лъснати до блясък тъпаноси боти — типични полицейски обуща.

— Слушай Кеп, Броф пак се оплаква. Не иска да му тършуваши из сметта всяка сутрин. За четвърти път те хващам вече; да си знаеш, следващия път ще те тикна в пандиза.

Кеп килва кепето си назад и слага ръце на хълбоците. Усмихва се, но не със сияйната усмивка от детството си, нито с мъжествената самонадеяна усмивка от времето, когато беше млад ротен командир, или по-късно, когато се перчеше като автомобилен състезател; усмихва се смилено, безропотно, сякаш вече е смазан, убит.

— Броф се оплаквал. А ти да можеше да чуеш бедния Тъфи как се оплаква!

— О, Кеп, всички чуваме бедния ти Тъфи. Това е друга работа. До гуша сме затънали във възражения и протести. Половин Уайлдуд будува по цели нощи от неговия рев; всички са се изнервили. Крайно време е да направиш нещо.

Младият се приближава още повече. Поглежда в чувала на Кеп, а после към отворените боклукчийски кофи; извръща глава погнусен и прищипва ноздрите си с пръсти. Мърф слага ръка върху рамото на Кеп.

— Кеп, нали знаеш как стоят вещата. Тук Броф е голям човек, плаща си данъците редовно и всичките му приятели са важни клечки. Щом каже, че не иска да му ровиш в боклука, мое задължение е да ти попречи. За това ми плащат. С това си изхранвам жената и децата. И аз съм човек, искам да си запазя работата, пък и до пенсия ми остават още само шест годинки.

Кеп пак свежда очи към чувала, кривва глава на една страна, поглежда към превзетото младо ченге, после пак към сержанта.

— Нали знаеш, Мърф, отидох при Броф и го помолих да ми отделя кокалите и това, което е за изхвърляне, да ми ги пъха там в някаква кофа или плик. Казах му, че ще си плащам. А той ме изгони, вика, ще се обади в полицията, не иска около ресторантa му да се навъртят бездомници. И аз бързо се ометох, поне за това можеш да ми благодариш, иначе щяха да те викат да шурмуваши хотела.

Кажи ми бе, Мърф, с какво да го храня? Възрастен десетгодишен лъв като Тъфи трябва да яде най-малко по пет килограма месо на ден. Изкупувам всичките кокали и вътрешности от Саймън касапина, но това не му стига.

И освен това какво толкова ще му стане на Броф, ако си взема малко от миризливите му отпадъци? Никому не преча, мръсотия не

правя. Винаги поставям обратно капаците върху кофите за смет. Дори върша услуга на данъкоплатците.

Младият полицай крачи наоколо важно-важно, като при всяка стъпка се полюлява напред-назад, както правят полицайите, и палката му се поклаща между краката. Пристъпва напред.

— На твоето място, Кеп, първото нещо, което щях да направя, е да нахраня лъва с онова нафукано копеле, дето си го взел да ти работи. Ето той вече е истински боклук. И тогава от благодарност този град може и едно медалче да ти бодне. А и *на себе си* ще направиш голяма услуга.

Кеп поглежда младия полицай в очите, изкривява си устните в нещо като усмивка, доста заканителна усмивка, а младокът свежда очи и с поглед му сочи палката.

— Какво се е случило? Да не би Джими пак да е забърсал някоя надарена ученичка?

Мърф подбутва младия си колега настрани, завира лицето си в Кеп и пошепва:

— Кеп, този път момичето е съвсем малко. Прогимназистка. Да пази господ! При това от добро семейство, бащата е лекар. Твойт Джими я завлякъл в Атлантик Сити, държал я там цяла нощ, изнасилил я, иска ли питане, а тя, разбира се, мълчи. Баща й я викарал в болницата си за няколко дни и успял да потули нещата, но аз държа да го пипна. Извратена гад! Нищо, което носи пола, не може да живее спокойно, докато това похотливо животно се навърта наоколо. И ако питаш мене, още много поразии има да направи, преди да му мине меракът. Казвам ти, по-опасен е и от Тъфи.

Кеп нищо не отвръща. Мисли си за Сали. Дали знае? Какви ли ѝ ги разправя пък на нея? Дали ѝ се фука с тия неща? Замислено пъхва ръка в една от кофите за боклук и изважда два свински кокала, по които е останало малко мръвка.

— Да, лоша работа. Знам, че рано или късно трябва да се отърва от Джими, но какво да правя, като дяволски добре върти машината по онай стена и окото му не мига. Мърф, без него тоя спектакъл е кръгла нула. Пък и хората ужасно обичат да гледат как един надут младок ще надвие дядка като мен. Ти гледал ли си нашето състезание?

— Да, няколко пъти, с големия син, Майк. В неговите очи онай мръсен хулиган е истински герой. Е, това е, че като даде газ по онай

стена, и всички хлапетии лудуват по него, смятат го за голяма работа.

Мърф мърква и отстъпва назад. Трудно му е да се справи с всичко това. Изважда носна кърпа от задния си джоб, повдига фуражката си и избърсва челото си. Рано е и още много студено, за да се поти така.

— Чуй ме сега, Мудиг. Не искам неприятности. Знам какъв герой си бил във войната и така нататък; уважавам те за всичко това и съм свидетел, че навремето беше един от най-кадърните автомобилни състезатели в бранша, но шефът лично ще ми иска сметка за случая. Той си седи зад бюрото и нищо друго не го интересува, освен действащите наредби за пребиваването на диви животни в градски зони. Пък и самият той е подложен на натиск отгоре. Ето аз те предупреждавам, че лошо ти се пише. Светковично се измитай от този град, обирай си лъва и оня нехранимайко, за да могат да се утложат нещата до следващото лято. Ясно ли е?

Кеп усуква горната част на чуvala си, поставя капаците на кофите за боклук и се вглежда в очите на полицейския сержант.

— Благодаря ти, Мърф, но ти знаеш, че Тъфи никога няма да поsegne на човек. За Джими не мога да гарантирам, но Тъфи е безобиден като котенце. Като го взех, беше колкото мръвка месо и аз съм му единственото живо същество на този свят. Понякога ми се струва, че и той се мисли за човек, или пък мен взема за маломерен куц двуног лъв.

Мъжкар като него е съвсем безпомощен, когато няма семейство. Ти знаеш ли, че той никога не е *виждал* друг лъв, никога не се е грижил сам за прехраната си. В неговия случай тези лъвски зъби и нокти са само украшения.

Младият полицай тръгва да се връща към колата. Разочарован е, че арестуването се е разминало. Мърф намества фуражката си.

— Кеп, аз не ги разбирам тези работи. На мен лично твоето котенце ми се струва доста опасно. Никога не съм знаел, че лъвовете стават толкова големи. Едно мога да ти кажа: не бих искал да го срещна в някоя тъмна задънена уличка. И още нещо — наредено ми е да те следя и ако те сваря при боклука на Броф, да те арестувам. Ще затворят тази твоя стена или ще ти я конфискуват заедно с лъва и мотоциклетите, ако не се изметеш от града, и то веднага.

— Добре, Мърф, обещавам. След седмица тръгвам за Орландо. И без това тук останахме прекалено дълго, сезонът отдавна свърши. Знаеш, че предавката на камиона ми блокира, а после дълго търсих части. Не е лесна работа с тоя камион, докато го разглобиш, докато го поправиш, но това е вече свършено. Сега е в ред. Щом събера пари за бензин, изчезваме. Благодаря ти, че ме предупреди. Няма да го забравя. Ще се видим догодина. Да се надяваме, че догодина проклетата Депресия ще е отминала и че няма да се набъркame в още някоя война.

Кеп обърсва длани в панталоните си, след това изважда голяма тъмносиня кърпа и специално изчиства дясната си ръка. Протяга я и се сбогува с Мърф. Лицето на Мърф грива и той потупва Кеп по рамото.

— А ти внимавай, Кеп, защото следващия път Броф ще извика Националната гвардия и ти ще трябва сам да се сражаваш с тях. Обзалагам се, че още си достатъчно силен, за да им видиш сметката. Едно ще ти кажа, Кеп, Броф е нещо по-лошо и от напаст божия.

Той се обръща и си тръгва. Тръшва се на предната седалка на патрулната полицейска кола, до шофьора, и тримата потеглят.

Кеп изчаква да се скрият от погледа му, въздъхва, отново отварячувала, вдига капака на още една кофа и продължава да тършува сред листа от марули, гнили зеленчуци, хартии, изважда късчета месо и кокали и ги пуска вчувала си.

Изминал е половин час и щом слънцето надниква изморето, Кеп засуква отново горния край на торбата си, поповдига я да види колкотежи и я мята през рамо. Закуцува край товарната площадка в задния двор на хотела и излиза на дъчената пешеходна алея.

Върви по отсрещната ѝ страна, тази откъм морето. Обляга се на металните перила и пуска чувала на земята. Слънцето е вече цяла педя над хоризонта. Рибарските лодки са наизлезли. По тихата, почти гладка морска повърхност слънцето е проправило трептяща сребърна пътека от хоризонта чак до пенливия бряг на прибоя.

Подухва обичайният сутрешен бриз. Водата е бистра и студена, но не чак толкова студена, че да не става за къпане, някъде към осемнайсет градуса. По плажа вече се мяркат подранили летовници, едни са се проснали на пясъка, друга се разхождат край водата. Денят обещава да е хубав; тази година късният сезон се оказа необикновено слънчев; по всичко личи, че и днес времето ще бъде августовски топло. Кеп се моли само за едно: времето да се задържи така до края

на седмицата. Ако изкара така още седмица, със сигурност ще успеят да свалят стената и да потеглят за Флорида и тогава може би всичко ще се оправи. Вероятно ще трябва да поговори със Сали, да си изяснят отношенията още веднъж и да види какво тя ще иска да прави оттук нататък.

Кеп отново мята торбата на рамо и тръгна на север покрай пристана Хънт към увеселителния парк. В главата си прехвърля все същите стари проблеми. Колкото и да ги премисля, никакво решение не му идва наум и той просто не знае какво да предприеме.

Кеп върви по дъсчената пешеходна алея край морето, а когато стига до „Стената на смъртта“, слънцето вече се е вдигнало високо в небето и въздухът се е затоплил. Счувала на гръб той куца още по-силно и едва си поема дъх. Премества го от едното на другото рамо. Тук-таме се виждат хора, излезли да се поразходят в прекрасната утрин, но Кеп не ги и поглежда; потънал е в собствените си проблеми и си приказва на глас — навик, който има от дете, още когато работеше във фермата на родителите си и сам си разговаряше с животните.

Като че ли кравите най обичаха да слушат гласа му.

„Преди да вляза в кладенеца, ще нахраня Тъфи и така ще дам възможност на Сали и Джими да се разсънят и пооправят. Ужасно срамно е, че и тримата трябва да се тъпчим в тая черна миризлива дупка, но как иначе да поспестим пари сега, когато печелим толкова малко. Ако се настаним на квартира или, въобще в нещо по-прилично, никога няма да свържем двата края.“

Кеп се появява и Тъфи веднага се изправя на крака. Крачи напред-назад, търка си мускуната в железните пръчки на клетката и го поздравява с тихо ръмжене. Изревава на няколко пъти, когато Кеп поставя тежката торба в краката си пред клетката. Кеп протяга ръка през железните прегради и погалва носа на Тъфи, пъха си ръката понавътре и го почесва зад ушите.

— Гладен ли си, а, приятел? Е, не ти нося много, но не е без хич. Съжалявам, че е сгответа и предъвкана храна, но тази сутрин не можах да намеря нищо друго. Може би утре ще ми паднат я воденички, я тълсти кокали.

Той бръква в чуvalа и започва да вади парчета месо. Първите мръвки слага направо в устата на Тъфи, който нетърпеливо ги поема през пръчките на клетка.

— Тъф, опитай се да ядеш по-бавно, така ще си удължиш удоволствието.

Кеп храни лъва парче по парче, като всеки път изчаква Тъфи хубаво да сдъвче и преглътне. От време на време Тъфи изпуска по някоя мръвчица върху пода на клетката, но къде с нокти, къде с език успява да си я прилапа обратно. Докато го храни, Кеп си тананика: „Сигурно от малка все си тъй красива.“ Но ето че чувалът е вече празен. Щом вижда, че Кеп си отива, Тъфи отново започва да крачи напред-назад. Ръмжи, реве. Точно в този миг Сали излиза от вратата, изрязана в самата „Стена на смъртта.“

Протяга се, на лицето ѝ са изписани премала и блаженство. Кеп се опитва да не мисли за това. В края на краищата това е само физическо влечеníe, само плътска страст; трудно му е да си представи, че такова прекрасно същество като Сали може да храни дълбоки истински чувства към негодник като Джими.

— Кеп, успя ли да намериш нещо за Тъфи?

— Да, отново атакувах боклука на Броф. Взех и малко карантини и кокали от касапина на „Атлантик“ само срещу пет цента фунта^[1]. Даде ми дробчета, нали знаеш, че Тъфи умира за тях, пък и по кокалите е останало доста месо, така че той ще има дълго да ги облизва. Къде е Джими?

— Вътре е. Човърка си нещо. Кеп, да ти кажа право, и тази нощ не спах. Тъфи непрекъснато се разхожда, кашля, ръмжи и току ревне с все сила. Ревът му е ужасно тъжен и не стига това, ами и цялата морска алея се тресе от него.

— Зная, Сал, но той умира от глад и при това недоумява защо.

— Кажи, Кеп, какво възнамеряваш да правиш с него? Снощи цяла нощ не съм мигнала, стоя, слушам го и се чудя как ще се измъкнем от това положение; парите ни едва стигат да преживяваме.

— Не се беспокой. Ще се измъкнем. Вече почти сме събрали колкото ни трябват. В събота или най-късно в неделя тръгваме за Орландо. Там е по-топло и може би хората ще имат повече нари.

Тъфи следи Кеп с очи и с цялото си тяло. Кеп се връща при него, оставя му чуvalа в клетката, току-виж намерил някоя забравена

хапчица в него.

— Това е всичко, Тъфи. Съжалявам. Утре ще взема повече чревца и кокали от касапина, тогава ще пируваш.

Сали стои настрана със скръстени ръце, наблюдава ги, изчаква Кеп да влязат заедно вътре.

— Кеп, ама и ти си един. Говориш му като че ли е човек. Хората сигурно те мислят за луд.

Фръцва се и влиза в кладенеца през малката врата; Кеп тръгва след нея.

Вътре Джими събира одеялата. Кеп взима две касетки от портокали и подпира отгоре им дъска, за да им служи като маса. След това придърпва една щайга от ябълки вместо стол. Сали също придърпва една за себе си, после отива до черно боядисан олющен и разпукан дървен шкаф с резе и изважда оттам цял хляб, бутилка мляко, бутилка бира, пакетче тънко нарязана пушена наденица и половин шише кетчуп.

Кеп навива ръкавите на ризата си и отива в ъгъла, където стои кофа с вода. Топва ръцете си в кофата, измива ги, наплисква си лицето, търка го усърдно, пъха пръсти в ушите си, разтърква очи и най-накрая сваля кепето си и енергично масажира плешивата си глава с мокри ръце.

После пак си слага кепето и взима хавлиения парцал, закачен до кофата. Избръсва си само ръцете, а лицето оставя мокро. Хавлиеният парцал е тъмен на цвят, но още по-тъмен е от мръсотията. Връща се до масата; Сали вече е седнала, Джими стои прав зад нея.

— Кажи сега, Кеп, какво ще правим? Джими казва, че ако не му платиш, напуска.

Кеп драсва клечка кибрит. Захапал я е между два от малкото неизкуствени предни зъба, които са му останали в устата, и запалва с нея свещта върху импровизираната маса.

— Нали ти казах, Сал. За утре ще намеря храна за Тъфи и ако времето се задържи до края на седмицата, което означава и повече публика, събираме парите и се омитаме оттук. Ще изплатя на Джими каквото му дължа, и всичко е наред.

— Колко мислиш, че ще съберем за една неделя, а, Кеп? Напоследък и по петдесет долара не правим. Според мен здравата сме закъсали; никога няма да се оправим.

— Така е, Сал, но в края на миналата седмица валя почти непрекъснато. А сега времето се оправя и, изглежда, още дълго ще се задържи хубаво. Вярно е, че позакъсахме, но сега предавката е вече в ред и тръгваме. Спахме на земята, гладувахме, но затова пък посъбрахме пари за път.

Джими отива да си вземе една щайга за стол, минава зад гърба на Кеп и започва да се кълчоти в пантомима, която изобразява автомобилен състезател, върти въображаемо кормило, навежда рязко глава и накланя тялото си уж по посока на завоите.

Сали свежда очи.

— Не знам, Кеп. Страх ме е.

Джими сяда. Ръкавите на долната му риза са навити до раменете, за да се вижда татуировката върху бицепсите му. Протяга се и взима две филии хляб и ги слага една до друга на масата! Върху едната нареджа две парченца наденица, а другата дебело намазва с кетчуп от единия до другия край с помощта на джобно ножче. Облизва ножчето от двете страни, обръща филията с кетчуп върху тази с пущената наденица и поднася сандвича към устата си. Изблизва коричките там, където червеният кетчуп е потекъл.

Захапва сандвича и сосът покапва върху масата и опръска ръката му. Облизва пръстите си. Не поглежда нито към Кеп, нито към Сали; яде съсредоточено. Попремества задника си върху щайгата и пръдва. Всичко това се извършва автоматично, като че ли е част от ежедневен ритуал. Кеп поглежда към Сали; с изискани маниери, тя бавно и вглъбено маже своя сандвич; тогава се обръща към Джими.

— Слушай какво, Джими, дори да ни се налага да живеем като скотове, моля те да не преиграваш тази роля.

Джими надига общата бира, изгълтва една трета от нея, примляска с уста и обърска устни.

— Я стига, Кеп! Всеки на мое място, който яде само боб и боклук, ще почне да пърди. Ти бъди благодарен, че още не съм взел и да повръщам, тогава ще видиш на к'во ще ти замяза бърлогата.

От дъното Тъфи зинва в мощн рев, който постепенно загълхва в хрипове и покашляния. Джими обръща глава към клетката и се изхрачва.

— А онова говедо там може да си прави каквото иска, нали? Пикае, сере, пърди, реве, каквото му кефне. Мразя я тая угоена улична

котка!

Сали отхапва миниатюрен залък от своя сандвич, дъвче го замислено и прегъльща. Заковала е очите си върху Кеп.

— Така е, Кеп. Когато Тъфи пусне някоя от смрадливите си бомби, докато караме по стената, както направи снощи например, аз едва не припадам, но един ден ще пусна кормилото и двамата ще излетим от пистата. Не се търпи, казвам ти. И само това ли? Устата му мирише на клоака. Когато се обърне към мене и зине да реве, кълна ти се, една клечка кибрит, и дъхът му ще пламне, такава смрад е.

Кеп мълчи, нищо не казва. Поглежда ръцете си и ги поставя върху дъската, която им служи за маса.

— Ако храната ти беше чак такава помия, нямаше да имаш сили да се пенявиш и да плямпаши.

В този миг Сали рязко се изправя, като бутва щайгата под себе си и изтръска трохите от ската си. Облечена е в мръсен бял мъжки работен комбинезон, под който се вижда опърпан пуловер. Все още има стройно и стегнато тяло, но чертите на лицето ѝ са се изострили, вече са се образували първите бръчки на недоволство и разочарование. Изрусяването и тежкият грим са оставили своя отпечатък върху свежата ѝ гладка кожа.

— А ти как го наричаш това тута, а, Кеп?

Тя оставя сандвича на масата и прибира ръцете си до тялото. Поглежда надолу дрехите си — мъжки комбинезон, опърпан пуловер, подпетени чехли. Запретва окъсаните ръкави на пуловера си над лактите.

— Виж ме на какво съм заприличала! Напуснах хубавата си работа, за да се помъкна с този автомобилен ас и за какво? За да служа като шофьор на гадния му, вонлив лъв. Отказах се от всичко, за да получа ей това тук; ако си бях стояла телефонистка, досега да са ме направили шеф, а те, повярвай ми, добри пари вземат!

Джими поглежда Сали с хладен, недоверчив, изпитателен поглед. Отхапва залък от сандвича, бутва го с език в бузата си и завира нокът между зъбите си, за да извади парче от заклецила се коричка.

— Знаеш ли, аз все едно за Флорида няма да тръгна. До гуша ми е дошло от пръдливия ти лъв и от разхлопаната ти дъщена стена. Един от бензиностанцията, оная, дето е извън града, ми каза, че ако съм навит, винаги ще ме вземе да му помпам гуми и да наливам бензин. За

през зимата смятам да се окопая в Уайлдуд; като се върнете додина, може пак да дойда при вас. Докато си имате тоя Тъфи, ще се оправите и без мене. То и без това ще трябва да играете само из пушинаците, щото онния селяндури нищо не разбират от мотори. Колко им е да ги избудалкаш, един Лъв-Сатана им стига.

Сали мята поглед към Джими, после към Кеп. Чувства се объркана и изплашена.

— Джими, не го прави! Не можеш да ни изоставиш точно сега; много добре знаеш, че *ти* си атракцията на това представление. Без теб то е едно нищо, возене на лъв; със същия успех можем да разкарваме тюлени или пудели. Освен това няма дълго да издържиш тука. През зимата Уайлдуд е същинско мъртвило, питай който щеш.

Тази настойчивост у Сали не се харесва на Кеп. Вижда, че само мисълта да живеят без Джими, я плаши и отчайва. Кеп се уверява за сетен път, че ако Джими офейка, тя ще хукне по петите му. Разперва длани върху масата, повдига ги и ги подпира на десетте си пръста.

— Джими, едно ще ти кажа: Мърф не си пада много по тебе. Прави каквото си знаеш, а ние със Сали все никак ще се оправим, но на твоето място щях добре да си помисля дали да оставам в Уайлдуд.

Джими напъхва и последното парче от сандвича в устата си. Изправя се, протяга се, прозява се, напъва се и успява да пръдне още веднъж.

— Мърф да си гледа работата! Само щото съм прекарал една-две местни пикли, и вече ме е нарочил за обществен враг номер едно. Хората тук трябва да ми плащат, задето разюзданите им дъщерички още не са избягали от домовете си. Това се дължи само на мен. Защото аз им давам онова, дето си го търсят, и то бесплатно; най-доброто лекарство в света за пощръклели пикли.

Изважда ножа си, обира с него покапалия по масата кетчуп и го облизва. От дъното Тъфи пак изревава. Джими се обръща по посока на лъвската клетка, разкрачва крака за опора и мята ножа, който с трясък се забива в „Стената на смъртта“. Вдига юмрук и заканително го размахва.

— Млъквай, африканско говедо!

С юмрук все още вдигнат във въздуха, той се обръща към Кеп и Сали.

— Да знаете, ако остана още малко тука, ще му светя масълцето на тоя жълтоок котарак. Или аз, или той!

Вие двамата случайно някога да сте го поглеждали в тия жълти очи, а? Той само изчаква момента. Как му се ще всички ни да разкъса, мен на първо място, и да ни направи на котешки лайна, но това щастие няма да го огрее, поне за себе си мога да кажа, че мен няма да ме докопа.

Джими отива до стената, за да си вземе ножа. Кеп започва да раздига импровизираната маса. Прибира ножовете, хляба, наденицата, завита във восъчна хартия, и млякото; слага ги в черния шкаф. Вдига дъската и отмества щайгите, за да освободи люка на пода, след което пуска щайгите, черния шкаф, дъската и всичко останало през люка и го затваря.

Сали се е облегнала на стената, още не може да се съвземе. Поглежда ту към Джими, ту към Кеп.

— Кеп, Тъфи наистина ме плаши. Снощи през цялото време, докато бяхме на стената и аз се мъчех да поддържам скоростта и да стискам кормилото, той непрекъснато ме гледаше. Виждах го с крайчеца на окото си. Погледне ме и избълва вонящия си рев. Подушвам го, и не само смърдящите му дупки отпред и отзад, подушвам лъва в него — тежка, душна, животинска миризма. Не смея да го погледна в очите. Кеп, той е гладен и освен това знае, че аз се плаша от него. Мисля, че вече ме вижда като разкъсано парче месо.

Кеп сваля боклукчийските си дрехи и облича костюма, с който участва в спектакъла — черни кожени панталони и леко омазнена копринена риза с широки ръкави и стегнати маншети. Така прави и Джими в другия край на бърлогата. Канят се да започнат представлението.

Кеп се спира за миг и поглежда Сали.

— Да не би да си в мензис?

Сали го зяпва смутена, а после дръзко мятва глава встрани.

— Не, не съм. Не е от това.

Кеп затяга връзките на левия си ботуш, ботуша на здравия му крак, и си промърморва наум: „И от това да беше, аз съм последният, който ще научи.“

Кеп е облечен, готов. Тръгва да излиза. Джими вече е избутал своя мотоциклет на платформата пред „Стената на смъртта“. Избутва го и Кеп и го оставя точно в онази извивка, където дъното на кладенеца преминава в стена и където вероятността да се подхълъзнесе най-голяма. Цялата стена е почерняла от буксувачи гуми и изгорели газове.

— Горе главата, Сали, днеска може и да посьбрем нещичко. И тогава ще натъпча Тъфи с месо, камиона с бензин и тръгваме.

Сали е загърбила Кеп. Разперила е ръцете си върху стената, подпряла е челото си на тях и плаче.

— Стига, Кеп! Стига си се правил на палячо! Не виждаш ли, че в Уайлдуд не е останала жива душа, защото вече е октомври. Още преди месец трябваше да сме се махнали оттук. Истинско чудо ще бъде, ако тази седмица успеем да съберем и петдесетачка.

Кеп не казва нищо. Той дори не обръща глава към Сали. Сграбчва кормилото на мотоциклета си и започва да го бута през малката врата на платформата, където е Джими. Сали тръшва вратата след него.

Тя продължава да плаче, докато разсеяно съблича мъжкия си работен комбинезон и пуловера. Под тях носи костюма си на орхидей. Смачква комбинезона и пуловера на топка и ги мушва през люка на пода. Отива в ъгъла и отваря една дървена кутия. Изважда четка и огледало. Огледалото е шест на осем инча, със сгъваема метална подпорка. Поставя го върху пода на кладенеца. Разчесва косата си, после взима малко ръчно огледалце, за да види дали достатъчно с бухнала отзад и встрани.

Самичка в призрачния сумрак на кладенеца, тя бавно се завърта, за да огледа тялото си от всички страни. Пльзга ръка отпред по бедрата си, потупва ги отстрани, после с пръсти опипва задната им част. Прибира двете огледала и четката в кутията, пъха ги в люка на пода и здраво го затваря.

Изправя се в центъра на кладенеца, отвсякъде заобиколена от „Стената на смъртта“, поема дълбоко въздух, взима кочан билети и откача малката престилка с големи джобове от една кука на стената.

Без да иска, издърпва и куката и я прибира в един от провисналите джобове, после изчезва през вратата, от която излязоха Джими и Кеп преди нея.

[1] Един фунт е равен на 0,45 кг. Б.ред. ↑

ДЕВЕТА ЧАСТ

На следващата сутрин още спя, когато усещам, че нещо грапаво се отърква в носа и бузата ми. Отварям очи и това, разбира се, е Канибал. Измъкнала се е по някакъв начин от сандъчето си през нощта, скочила е в леглото ми и се е настанила върху мен. Плъзвам ръка по гърба ѝ, но този път тя не се опитва да хапе. Почесвам я зад ушите с две ръце. Кога ли е излязла от сандъчето си и дали не си е свършила работата на пода, питам се аз. Държа я с двете си ръце, бавно спускам крака от едната страна на леглото и внимателно стъпвам на линолеума. Оглеждам всичко, особено под креватите, но не откривам нищо подозрително. Нито пък подушвам нещо подозрително. Когато се доближава до лицето ми, усещам, че Канибал си има своя специфична миризма, но тя е съвсем друга. Козината ѝ мирише на чекмедже в непроветрена стая, което никой не е отварял от дълго време.

Сигурен съм, че ме е събудила, за да я изведа навън. Тук не сме ѝ донесли сандъче с пяськ — нямаше място в колата. Бързо си обух банковите гащета, една риза и пуловер, навлякох панталона и се приготвих да изляза бос. Взех си и моята кърпа, която беше простирана да се суши върху таблата вния край на кревата. Навън слънцето вече изгрява, лъчите му пронизват стъклата и падат точно върху моята възглавница.

Мисля си да събудя мама и да ѝ кажа, че излизам да поразходя Канибал, за да си свърши работата, но те с татко така сладко са се сгущили един в друг, че ми е жал да им развалям съня. Поглеждам към Лоръл да видя дали поне тя е будна, но и тя спи и смуче палеца си на сън.

Какво пък толкова, нали снощи се разхождах сам по дъчената алея, или почти сам — с Лоръл. Едва ли ще се сърдят много, ако изляза, без да им се обадя.

Отварям вратата и поглеждам назад да видя все пак някой няма ли да се събуди от изскърцването. Не, не помръдват. Канибал е в

сандъчето и аз го държа с една ръка, а с другата бавно затварям вратата и пак поглеждам дали някой няма да се размърда, но всички спят дълбоко. Минавам на пръсти по балкона и надолу по стълбите. Прекосявам двора и излизам на улицата.

Красиво е. И тихо. Сигурно е ден за изхвърляне на боклука, защото пред всички къщи са наизвадени боклукчийски кофи и торби, освен ако тук събират боклука всеки ден. Досега не съм забелязал задни улички в Уайлдуд; може и да ги има, но по-встрани от крайбрежните квартали.

Тръгвам към морето и пътном надничам в кофите за боклук. Няма кой знае какво, само вестници и мръсотии. Няма сгур, няма пепел. Решавам да заведа Канибал на плажа, защото там има толкова много пясък.

Пресичам големия булевард; никъде не се вижда пукната кола. По него има и релси за трамвай, но и трамваи не се виждат. Като наближавам морската алея, съзирам един прегърben мъж с кепе на главата, рови из боклукчийските кофи, а в краката му лежи платнен чувал. Май че Депресията и тук е ударила здраво. Татко казва: „Хубавите дни се връщат и на Депресията ѝ се вижда краят“, но на мен не ми изглежда да е съвсем така. В училище има още много деца, които получават помощ, и такива, на които бащите работят за УПА. Синът на мистър Локлин, който е едва на осемнайсет години, постъпи в трудови войски, което е все едно да влезеш в затвора.

Стигаме до плажа, но там няма никой. Празно и студено е. Отсреща слънцето току-що е надникнало над океана; изглежда като че ли е само две стъпки над водата, но всъщност това трябва да са стотици мили; толкова е далече. Канибал е все още в сандъчето. Няма да я пусна, преди да стигнем прибоя. Искам да видя дали пак ще вземе да се бори с вълните, искам да почувствам водата върху краката си.

Пускам Канибал на пясъка и я наблюдавам. Сега няма големи вълни и тя тръгва да се разхожда край водата, след това се качва на сухия пясък, после се завърта около пет пъти след опашката си, кляка на задните си лапи и си свършва работата. Браво, умница! Изкопавам дупка, подривам акито вътре и го заривам с пясък.

Тръгвам заднешком по плажа и гледам отпечатъците, които оставям. Сянката ми е дълга като на гигант, поне пет пъти по-голяма от мен. В този миг Канибал зърва собствения си силует, изправя се на

задни лапи и заема бойна поза. Това е една от онези сутрини, когато сенките изглеждат много важни; на фона на жълтия пясък цветът им синкавее. Всяка пясъчна могилка, израсла над хълтналите ми стъпки, също хвърля дълга сянка и плажната ивица заприличва на планинска верига.

Птици са разперили криле над водата — чайки, които летят една над друга, после рязко се спускат надолу, за да грабнат някоя риба, но все не успяват. Има и едни други дългокраки птици, които подтичват до самата вода.

Ситнят забързано по плажа, а като плисне вълната, мушват човки под водата и кълват ли, кълват, докато вълната се отдръпне и им вземе храната. Щом ги зърва, Канибал погва една от тях. Хуква да я преследва чак под водата, но когато птицата се потопява и вълната тръгва към брега, се оказва, че Канибал не е достатъчно бърза и колкото и да тича, вълната я догонва, разбива се право върху главата ѝ, поваля я на земята и после я повлича навътре, към дълбокото. Аз се втурвам и я спасявам в последния момент. Козината ѝ е съвсем прогизнала.

Избръсвам я с пешкира доколкото мога. Цялата е вир-вода. Непрекъснато тръска глава, сигурно ѝ е влязло и в ушите. Седя на сухия пясък и я трия, а козината ѝ е една такава мекичка и като се намокри, стои като залепена по телцето ѝ. Чак сега виждам колко е слабичка; козината ѝ я прави да изглежда поне два пъти по-голяма, отколкото е в действителност, и пак е мъничка.

Поизсушавам я, слагам я обратно в сандъчето и тръгваме да се връщаме. Много ми се ще пак да видя онзи лъв, но повече искам Канибал да го види, и то на спокойствие, може би втория път няма толкова да се уплаши.

Изкачваме стъпалата и излизаме на дъчената алея, на същото онова място, където снощи заедно с Лоръл накарахме Канибал да отиде да се изпишка.

Алеята е съвсем пуста. Само някакъв мъж с пръчка, на чийто край има забит пирон, върви и събира хартийките по земята, а след това ги пъха в една торба, която носи преметната през рамо. Сигурно му плащат за това, въпреки че работата не ми изглежда кой знае колко трудна.

Вървя по алеята и внимавам да не клатя много сандъчето на Канибал, а в същото време гледам да прекрача колкото е възможно повече дъски на един път. Прекрачвам по единадесет без никаква засилка, при най-спокоен ход. Забелязвам, че цялата алея е сглобена от дъски четири на два инча. Абе, друго си е, като си на „ти“ с дърводелството. И пак си мисля, че да дойде тук един майстор само счупените и пропуканите им дъски да подменя, пак гладен няма да остане. Работа колкото щеш, за цяла година ще стигне и ще остане.

Ето и клетката. Гледам, лъвът е буден, настанил се е удобно до самата решетка и слънцето блести право в очите му. Ако не бяха тия железа, можеше да си представи, че е в Африка на някое тревисто плато, както казва татко, и се грее на припек. Приближавам се, но по-отстрани, за да не му засенчвам слънцето. Той извива глава към нас с Канибал, после пак я извръща и продължава втренчено да гледа небето. Слънчевите лъчи пронизват жълтокафеникавите му очи и те изглеждат бистри и ясни като стъклени топчета. Гривата му е хубаво сресана и подредена, така че отпред стърчи малко нагоре и пада над лицето. На носа му има розово петно, което не бях забелязал първия път. Също като на Канибал.

Лекичко отварям сандъчето. Канибал е извила глава и се опитва да излиже цялата океанска сол от гърба си. Козината й е още като залепена с легило. Май че ще трябва да я изкъпя едно хубаво, за да й махна и солта, и пясъка. Промушвам се на пръсти под перилото пред клетката на лъва и поднасям сандъчето с Канибал до решетката. Лъвът поглежда надолу към мен и сандъчето. Канибал вдига очи и вижда лъвя.

Този път тя не се дърпа назад, нито се крие, а най-неочаквано се хвърля напред и скача право в клетката на лъва! Изправя се на задни лапи в любимата й бойна поза и замахва с лапичка към него. А ръката ми не стига да я хване; страх ме е от този лъв! Уплашен съм до смърт, отчасти заради мен самия, но най-вече заради Канибал. Тя наистина прилича на мишка в сравнение с него. Лапата на лъва е два пъти по-голяма от главата й!

Отпърво се опитвам тихичко да я привикам, подбутвам й сандъчето така, че да го види, но тя не му обръща никакво внимание. Очите ми плуват в сълзи; как може да съм толкова тъп! Лъвът навежда

глава да разгледа тази котешка мишка, дето само се мотае из краката му.

Припомням си, че слоновете се боят от мишки, поне така съм чувал. Майк Конуей вика, че било точно така; страхували се мишката да не прилази нагоре по хобота им, също както женорята се плашат от мишките, защото ги е страх да не им скочат в гащите.

И тогава лъвът раззинва уста и премества огромните си лапи още по-близо до Канибал. Канибал обаче пет пари не дава и продължава да си замахва към него все по-настървено и по-настървено. Лъвът изважда езика си и лизва Канибал така силно, че тя се катурува по гръб. После я лизва още веднъж, този път по корема, преди да успее да се изправи.

Но изведнъж лъвът се спира и поглежда Канибал. Тя вдига глава и се взира право в големите му жълти очи. Ето, мисля си аз, ей сегичка ще я гълтне на един-единствен зальк. Вече я близна, значи вкуси я, и сега му остава само да я налапа. Канибал е вдигнала едната си лапа, готова е да се бие, но не помръдва. Лъвът пак я близва, но много нежно и този път по муцунката. Но и тази нежност едва не я събаря на земята, пък и мустаците ѝ за малко да отидат зян.

Канибал стои само на трийсет сантиметра от решетката, но мен ме е страх да промуша ръка. По всяка вероятност този лъв се държи дружелюбно с нея просто защото в известен смисъл те и двамата са котки, но аз не съм от тяхното семейство; в неговите очи сигурно изглеждам като мръвка месо и нищо друго. Като количество едва ли представлявам повече от една прилична лъвска закуска.

Не ми стиска да си провра ръката, но се мъча да напъхам сандъчето на Канибал между пръчките на клетката с надежда, че като го види, тя сама ще скочи в него, без много да му мисли, и аз ще си я прибера; но Канибал очевидно няма нищо против това, лъвът да продължава да я лиже.

Той май че ще я вземе за мезе, той и мен може да ме вземе за мезе, ама като се стигне до мен, няма да проточи език, а ще оголи острите си зъби и нокти.

Чудя се как да привлеча вниманието на Канибал, така че да се приближи и аз светкавично да я грабна. Оглеждам се за парче хартия или връвчица — нещо, каквото и да е, но онзи чичко с пръчката всичко е забучил на пирона си, ама всичко.

В единия край на лъвската клетка зървам нещо златно. Това непременно ще подмами Канибал; тя умира за всичко лъскаво. Изтичвам до блестящото нещо, но то се оказва катинарът на клетката. От онези е, дето имат една горна извита катинарка чакът и тя се промушва през халката на ключалката. И този катинар е добре промушен през халката, но закопчалката му не е щракната докрай.

Като виждам това, ужасно се уплашвам, но повече ме е страх за Канибал. Внимателно изваждам катинара и опипвам вратата, за да видя дали ще се отвори самичка. Правя го съвсем тихичко, за да не ме чуе лъва, но ухoto, което минава през ключалката, изглежда, заяжда, защото вратата си стои залостена и без катинара. На земята зървам къса пръчка и бързо я напъхвам в ключалката, за да държи вратата затворена, докато си услужа с катинара. След това изтичвам пред клетката. Канибал вече се катери по единия крак на лъва и хич не ми изглежда да е войнствено настроена.

Аз я извиквам по име и поклащам катинара пред муцунката ѝ. Канибал извива глава и тръгва да слиза от лъвския крак. Стига до края на лапата му и подпира собствените си крачета върху ръба на сандъчето, така че още малко и ще я хвана. Приближавам катинара още по-близо, за да може да го улучи, ако рече да замахне. И не щеш ли, тя точно това и прави — прасна катинара, аз веднага го пускам и бързо я сграбчвам за лапата, изтеглям я от клетката и здраво затварям сандъчето.

Тогава виждам, че катинарът е паднал на същото място, на което стоеше Канибал, докато безуспешно се мъчех да я достигна. Оставям я на дъчената алея в сандъчето и се връщам да извадя пръчката от ключалката, за да мога с нея да придърпам катинара към себе си.

Пръчката не е достатъчно дълга и пак се налага да промушвам ръката си през решетката. Пъхвам я припряно, но лъвът е по-бърз от мен, замахва и избива пръчката от ръката ми. И като прави това, неволно подбутва катинара още по-навътре, до самите си гърди.

Вече съвсем не зная какво да правя. Страх ме е отново да промушвам ръка, пък и по всяка вероятност няма да го достигна, само дето лъвът ще успее да ми отхапе ръката.

Стоя и се оглеждам дали няма да mine някой да го помоля за помощ, но алеята е съвсем пуста. Чичкото, който събираще хартийки, като че ли потъна вдън земя. Сега неговата пръчка щеше да ми свърши

добра работа. За нула време щях да извадя този проклет катинар. На всичкото отгоре по земята не се вижда пукната клечица, просто няма с какво да залостя ключалката. Минутите минават, страхът ми расте все повече и повече, а на всичкото отгоре и лъвът взе да пропъхва муцуната си между пръчките на клетката с оная настоятелност, с която Канибал се бута в ръцете ми, когато иска да я чеша зад ушите. Не помня как точно стана, но в един момент протягам длан и погалвам влажния му нос, точно над мустасите и зъбите. Той притваря очи и още по-силно се отърква в ръката ми. Иска да станем приятели; толкова е самотен. Милвам влажния му нос и си повтарям наум, че той е само един стар дружелюбен лъв, който търси нежност, но миризмата му, размерът му, силата, с която се бълска в ръката ми, ме плашат.

Решавам бързо да изтичам вкъщи и да кажа на татко какво се е случило. Нека той да каже какво да правим.

Тичам по алеята, без да спра, и по пътя се разминавам с постария от двамата мъже, които участват в „Стената на смъртта“, онзи, дето въртеше камшика. Метнал е през рамо издут платнен чувал, целия изпоцапан. Може да е бил същият, дето ровичкаше из кофите за боклук. Отива право към клетката на лъва.

Дано успее да стигне, преди лъвът да е бутнал незалостената врата. Той ще знае как да извади катинара; най-вероятно просто ще влезе и ще си го вземе. Убеден съм, че този лъв и муха няма да убие. Щом не направи нищо на Канибал, дето толкова дълго се зъби насреща му, не виждам защо ще напада човек. Решавам да не казвам на никого за случилото се, нито на татко, нито на мама, нито дори на Лоръл. Сигурен съм, че ще вдигнат страхотна олелия; пък и татко ще се разсърди, задето съм се провирал под перилата, които са поставени там точно, за да не се провира човек; няма да ме разбере, ако му кажа, че съм искал да запозная Канибал с истински лъв.

Така стана, защото е имало да става, но мен още ме е страх; спирам да тичам, за да си поема дъх. Може би все пак трябва да кажа на онзи човек, че клетката на неговия лъв стои отключена. Тръгвам обратно, хуквам след него. После решавам все пак да отида първо при татко и мама. Като се върна при тях, всичко ще се оправи.

ДЕСЕТА ЧАСТ

След като момчето си отива, Тъфи се изправя на крака. Не обръща никакво внимание на катинара между лапите си. Става късно, гладен е.

Кеп е излязъл да търси храна. Касапинът, дето му е обещал месо, му казва да намине към седем, затова Кеп тършува из кофите за боклук с надеждата да открие нещичко, колкото Тъфи да позалъже глада си, докато месарницата отвори.

Както обикновено — и това му е навик вече от години — Тъфи обикаля клетката в кръг и от време на време отърква хълбоците си в железните й пръчки; като се изключат милувките на Кеп, това е единственият непосредствен допир от друг вид, който познава. И когато се отърква в решетката на вратата, тя се отваря.

По правило отварянето на вратата означава или че Кеп идва да почисти клетката, или че е време Тъфи да скача в коша на мотоциклета, а Джими да го мушка с пръта в хълбоците. Прави още една обиколка на клетката, а после си подава главата навън. Подвижният тунел, който извежда към отвесната писта, е дръпнат встрани. За първи път от много години насам Тъфи гледа пространството пред себе си, без решетка да препречва погледа му.

Вдясно, съвсем до „Стената на смъртта“, се намира друга улична атракция. Нарича се „Сами, човекът риба“. По време на войната един артилерийски снаряд отнесъл и двата крака на Сами. Сами и Кеп, разбира се, са приятели; били са в различни дивизии, но и двамата са се срещали лице в лице със смъртта. Номерът на Сами се състои в това, че може да издържа под вода от пет до седем минути, като междувременно изпълнява различни пантомими, например, прави се, че спи или че пуши пура; изправя се на ръце или стои на главата си. На възраст Сами е горе-долу колкото Кеп и цяла година живее в павилиона си край морската алея. Има си миниатюрен апартамент и вратата му извежда точно на една платформа. Тази платформа

представлява нещо като сцена и е на едно ниво с горния край на басейна, в който той изпълнява своя номер.

Един магазин наблизо му доставя храна, а когато реши да се разходи по морската алея, Сами използва детска количка на ролки, върху която сяда и се отблъсква с ръце от земята. Всъщност той не излиза никъде, освен по дългата алея, и то само в края на сезона, когато вече почти няма летовници, а времето не е съвсем застудяло.

През сезона Сами е много зает, защото почти непрекъснато дава представления. Представленията му са през половин час и всяко трае около петнайсет минути, така че като изключим времето, когато спи, ама наистина, не наужким, той прекарва под водата толкова часове, колкото и извън нея.

В действителност Сами се чувства по-удобно и по-добре във водата. Гръденят кош и стомахът му са огромни, едно, защото е обездвижен и второ, защото белите дробове и диафрагмата му са прекомерно развити — това му е нужно, за да издържа по-дълго време под водата. Ръцете му са по-силни от краката на повечето хора и това е така, защото с тях се отблъсква, докато се вози в количката си. А и когато не е с нея, той се придвижва като свива юмруци, премества тежестта на тялото си върху тях, поклаща се наляво-надясно и приплъзва тялото си напред. Плешив е и прилича повече на яйце, отколкото на риба. Ако някой някога реши да прави филм за Хъмпти Дъмпти, Сами би бил идеалният изпълнител.

Сами си седи на платформата, която му служи за сцена, и закусва. Загърнал се е в отрязана до кръста хавлия за баня. Зад него е басейнът, в който изпълнява своя номер. Той е като огромен аквариум — шест метра на широчина, със стъклена витрина, обърната към морската алея. Аквариумът е дълбок три метра и винаги е пълен додоре. На дъното на този прозрачен басейн са наредени специално направени за целта мебели: маса, стол, чинии, легло и всичко необходимо за представлението, а специалното им се състои в това, че са закрепени за дъното така, че да не мърдат.

В момента Сами си сипва корнфлейкс^[1] в купичка, а на примуса ври кафето му. Вдига очи и какво да види: насреща му бавно и беззвучно Тъфи изкачва стъпалата, нарочно разширени, за да може Сами да легне върху едното, да постави юмруците си върху другото и да изтърколи тялото си надолу.

Сами се стъпква и не знае какво да прави. Той обича Тъфи. Често са си говорили с Кеп за него и Кеп все го увещаваше да влязат някой ден заедно в клетката, сам да се убеди колко е кротък Тъфи, но Сами не смеет, не толкова от страх, колкото че дрехите и ръцете му щели да се умиришат на лъв. Поне така назва на Стюре.

Сами бързо излива млякото в купичката с корнфлейкс и я подбутна напред, доколкото позволява дължината на ръката му.

— Ей, Тъфи, ето ти малко млекце. Бъди послушен лъв и цялото да го изключиш.

Тъфи се приближава. Любопитен е. Вероятно иска да го погалят, или да го нахранят. Сами започва да отстъпва с помощта на ръцете си, но нито за миг не сваля очи от Тъфи. Тъфи подушва млякото в купичката, но го отминава и бавно, стъпка по стъпка напредва към Сами, който стига ръба на басейна и заднешком се хвърля във водата.

Мъчи се да запази самообладание, пести дъха си, взира се през предното стъкло на басейна към морската алея, оглежда се за някой да му помогне, обръща се по гръб, вдига очи нагоре и вижда лъва, потопил лапата си във водата. Задушава се, превъзбуден е и страхът бързо изчерпва запасите му от кислород. Показва се над водата, колкото е възможно по-далеч от Тъфи, поема глътка въздух, извиква, поема втора глътка, този път по-дълбоко, и се скрива под водата в мига, в който Тъфи замахва с лапа към него. Какво се опитва — да го улови или просто му се играе?

Сами показва главата си още два пъти и всеки път извиква за помощ, преди да си поеме дъх, да се потопи и да притисне лице към предното стъкло с надеждата, че някой ще мине по алеята и ще го види.

* * *

Джими се измъква от отпуснатите обятия на Сали и отмята завивките. Става, нахлуза си долните гащета и работния комбинезон. Излиза навън. Не е чул Сами. Може би именно неговите викове са го разбудили, но засега не го интересува нищо друго, освен да се изпикае.

Излиза от кладенеца. Обръща се, пикае срещу стената, напъхва ризата си в гащите, разкършва рамене, навежда тялото си и го извива в

кръста от ляво на дясно, после прави няколко маха с ръцете назад. Излиза на морската алея, ляга по корем върху дъските, изкарва десет лицеви опори на бърза ръка, пак разкършва рамене и се връща обратно.

Съглежда Сами в басейна, устата му прилепена до стъклото, удря юмруци с все сила, за да привлече вниманието на Джими. Джими тръгва към него.

— К'во правиш, бе Сами? Рано е още за публика. Какво, какво?

Сами отчаяно му сочи с пръст нагоре. Не му достига въздух. Джими вдига очи, но не вижда нищо. Тъфи е на платформата и не се вижда от алеята, освен ако човек погледне през стъклото на аквариума. Джими се приближава още малко. Сами се плъзга нагоре, припряно поема глътчица въздух и отново се спуска надолу. Играе някаква пантомима, която би трябвало да изобразява лъв — оголва зъбите си и извира пръстите на ръцете си като грабливи нокти, след което пак му сочи нагоре.

Джими поглежда през водата и зърва Тъфи.

— А, така! Това копеле се е измъкнало. Къде, по дяволите е оння Кеп?

Спуска се обратно, бълсва вратата на кладенеца, където спят. Знае, че Кеп го няма там. Завърта се два пъти на пета, после пак изтича до стъпалата на Сами и започва предпазливо да ги изкачва. Тъфи е обърнал жълтокафеникавия си гръб към него, нервно потрепва с опашка и току топва муцууната си във водата на басейна. Джими отстъпва заднешком, втурна се обратно в кладенеца и раздрушва Сал и.

— Оня проклет лъв се е измъкнал от клетката. Къде, по дяволите, е Кеп? Онова копеле се опитва да изяде Сами! Бързо се обличай и върви да викаш ченгетата или намери Кеп, или въобще направи нещо.

Сали се изправя съвсем гола и започва да навлича каквото ѝ падне.

— О, боже господи! Знаех си аз, че рано или късно това ще се случи. Джими, страх ме е да изляза навън. Страх ме е от Тъфи.

Джими грабва дългия прът с металния наконечник. Пребледнял е от страх.

— Аз ще го държа на разстояние, но ти побързай, чуваш ли? Това смрадливо животно ме мрази и докопа ли ме веднъж, с мене е

свършено. Като нищо ще ме изкльопа за закуска.

Джими излиза. Стои пред вратата и изчаква Сали. Тъфи никакъв не се вижда. Сали се приплъзва с долепен гръб до „Стената на смъртта“, после излиза на алеята и хуква.

Джими пак изкачва стъпалата, ще му се да зърне Тъфи. Държи пръта пред себе си. Тъфи се обръща и го вижда. Джими започва да отстъпва назад.

Но Тъфи вече го дебне. Познава го, вижда пръта, подушва страха му. За първи път в своя живот Тъфи си има работа с плячка. Снишава се така, че коремът му ляга на земята, мускулите на краката му се изпъват като пружини, които всеки миг ще отскочат, очите му се забиват право в Джими. Изправя се рязко, тръгва към него, светкавично замахва с лапа към пръта, ръмжи, кашля, дави се от гняв.

В първия миг Джими остава като вцепенен, после започва да отстъпва, като държи пръта пред себе си.

— Къш, копеле такова! Боже господи, тоя ми се точи! Ще ме убие!

Тъфи е напрегнат, ръмжи с оголени зъби.

Джими се спуска по стъпалата, лъвът е по петите му. Иска да се добере до кладенеца, но разстоянието е голямо. Заобикаля клетката и вижда, че вратата е отворена. Тъфи се готови за атака. Джими бързо скча в клетката и затваря вратата след себе си, като изпуска пръта отвън.

Тъфи дебне край клетката, спира се отпред. Поглежда Джими. Хвърля се върху пръта, захапва го, ръфа го. След това започва да крачи напред-назад, а Джими се е свил в задната част на клетката. Тъфи не откъсва очи от него. Приближава се, изправя се на задните си крака, пъхва и двете си предни лапи през преградите на решетката. Опитва се да достигне Джими, но не може.

Джими изкрещява:

— Помощ! Помощ! Ще ме убият. Избягал лъв иска да ме убие. Помощ!

* * *

Сали тича по алеята. Вижда Кеп. Тръгва към него и пищи. Кеп вече е минал през касапина и торбата му е натежала от месо. Той също се затичва към Сали. По алеята не се вижда друг човек.

— Сали, какво има? Какво се е случило?

— Тъфи е избягал. Сами се е скрил в басейна си, а Тъфи се опитва да го хване.

Кеп хуква, накуцвайки под тежкия си товар. Сали тича след него. Той обръща глава назад.

— Къде е Джими?

— Там е. Каза ми да те намеря, теб или ченгетата. Взел е пръта и се мъчи да държи Тъфи на разстояние от Сами.

— Божичко!

Кеп тича с все сили, но не напредва бързо. Завива край „Стената на смъртта“ и вижда, че Тъфи е клекнал пред клетката си. Спира се.

— Тъфи! За бога, какво правиш!

Щом чува гласа му, Тъфи се сепва. Свива се страхливо, обръща очи, а после и цялата си глава към Кеп. Става и тръгва към „Стената на смъртта“. Кеп оставя торбата с месото на земята и се спуска подир Тъфи; очаква, че той ще бъде послужен както всякога.

Но нещо се е случило във вътрешния свят на Тъфи. Вместо да се зарадва на Кеп, него като че ли го е страх. Издебнал е един от семейството им, опитва се да го убие. Объркан е, стрелва се край Кеп и излиза на морската алея, минава край Сали, която ужасена се хвърля на земята и закрива главата си с ръце, защото си мисли, че преди да я убие, лъвът дълго ще я ръфа, но в този миг страхът на Тъфи е по-голям от глада му и от инстинкта за ловуване, който току-що е открил у себе си. Освен това той харесва Сали; нали тя го хранеше като малък, пък и е член на тяхното първоначално семейство.

Кеп тича след Тъфи, после спира, връща се. Джими е все още в клетката. След малко надниква, излиза навън.

— Това гнусно животно искаше да ме убие. Напъха си муциуната през решетките, само и само да ме докопа. Къде е сега?

— Стига, Джими, не е искал да те убие. Този лъв не знае да убива. И заек да му излезе насреща, пак няма да го убие, но сега е чак на алеята. Някой ще го види и тогава с нас е свършено.

Сали припълзява откъм „Стената“. Коленете й са ожулени. Цялата трепери. Изтича към Кеп.

— Лъвът избяга. Кеп, какво ще правиш сега? Трябва ни помощ. Отивам да викам полицията. Някой може да пострада. Този лъв е гладен, освен това е и луд.

Кеп изважда мотоциклета си.

— Хайде, Джими, ще го настигнем и ще го върнем обратно в клетката. Хайде, давай!

Джими не казва нищо, поглежда към Сали. Не му се тръгва, но не иска Кеп да му се присмее.

— Добре, но да знаеш, — че след това напускам. Писна ми! Чуваш ли, писна ми вече!

Той се втурва и изважда мотоциклета си. И двамата почти едновременно ритват стартерите и моторите им изръмжават като същински лъвове. Кеп се навежда към Сали.

— Сал, не е зле да отидеш в полицията. Говори с Мърф, разкажи му какво се е случило. Той знае какво да прави.

Казва го и изфучава, а Джими подире му. Дават газ по морската алея и след малко зърват Тъфи, който се разхожда безгрижно, радва се на свободата си — първата свобода в неговия живот. Щом чува рева на мотоциклетите, той обръща глава назад и като ги вижда, хуква да бяга.

Когато мотоциклетите го настигнат, той прескача бордюра на алеята и продължава по пясъка, за щастие на място, където почти не се виждат хора — все още е много рано. Без да слизат от моторите си, Кеп и Джими се спускат по стъпалата, които водят към плажа. Следват неотклонно Тъфи и гледат да му застанат от двете страни и отзад, за да го насочат обратно към „Стената“. Сухият пясък е дълбок и мотоциклетите непрекъснато поднасят. Тъфи тича прано към океана. Нагазва във вълните, обръща се и изревава.

Тук, на мократа ивица, моторите вървят по-леко. Кеп е отпред, Джими зад него, и двамата се мъчат да подбутнат Тъфи нагоре по плажа. Вълните се разливат зад него и при всеки плясък той се обръща, изревава, изръмжава, дави се. За него това е цял един нов свят. Мокър е, ревът му се губи сред рева на океана. Малцината посетители на плажа се разбягват.

И изведнъж Тъфи се спуска към дъсчената алея. Кеп и Джими са след него, не го изпускат нито за секунда. С един-единствен скок Тъфи се озовава на алеята. Кеп и Джими дават газ, за да вземат стъпалата нагоре, с мъка се задържат върху моторите си, като се изправят на

педалите, за да намалят сътресението. Излизат на алеята и пак са по петите на Тъфи.

Кеп извръща глава и извиква през рамо.

— Ще мина отпред, за да го спра при „Стената“, а ти го пази отзад, не му давай възможност да се върне. Няма да издържи дълго на това темпо. Лъзовете бързо се изморяват. Не отивай много близо до него; просто го дръж пред себе си.

Джими кимва. Кеп дава газ и задминава Тъфи, като му оставя голямо разстояние отпред, за да продължи да бяга. После рязко извива кормилото, спира и препречва алеята точно пред павилиона на Сами. Сами е застанал на стълбичката си над басейна, от която се качва, за да приветства публиката. В ръката си държи мегафон и веднага започва да дава инструкции на Кеп и Джими.

— Окей, Джими, не карай толкова бързо, просто стой зад него и бъди готов в случай че побегне назад. Ясно, нали? А ти, Кеп, ти стой, където си. Ето го, задава се. Внимание, ето сега тръгнете и двамата едновременно към него. Мисля, че се отправя към „Стената“. Не, спря се. Души онай торба с месо, дето ти я донесе, Кеп. Кеп, сега е моментът да отидеш при него, ама пеш, и да го убедиш да влезе в клетката или в кладенеца. Ако пак тръгне насам, аз се хвърлям в басейна.

Кеп се приближава, а Тъфи стои спокойно и го чака до торбата с месо. Джими е седнал върху мотора си и му е препречил пътя назад. Кеп почесва Тъфи зад ухoto, а Тъфи гальовно се отърква в него. И пак всичко е постарому. Кеп изважда от торбата недоядена свинска пържола и я подава на Тъфи. Тъфи я захапва. Кеп поглежда към клетката, после към Сами.

— Виждал ли си някъде катинара. Никакъв го няма. Много добре си спомням, че сутринта, след като изчистих клетката, го сложих обратно на вратата. А сега не го виждам наоколо.

Засега ще трябва да го приберем в кладенеца, поне докато намеря проклетия катинар. Сигурно е тук някъде, къде ще иде? Как въобще е излязъл от клетката?

Кеп хваща Тъфи за гривата и го завежда в кладенеца. Затваря вратата след него и хубаво я залоства.

— Ще отида да настигна Сали, преди да е съобщила в полицията. Няма смисъл да си създаваме излишни неприятности.

Джими закарва мотоциклета си до „Стената на смъртта“.

— Край. Аз съм до тук, така да знаеш. Не мога да го трая това космато чудовище. Омитам се на секундата, повече няма да ме видиш, Кеп, да ти е ясно!

— Както искаш, Джими. Не ти се сърдя. Ако това, дето разправяш, че Тъфи искал да те убие, е вярно, тогава на твоето място и аз бих напуснал, но преди да си тръгнеш, би ли хвърлил на Тъфи тези мръвки тук, дето съм му ги купил? Просто се качи по стълбата и му ги пусни отгоре. Той сигурно умира от глад; особено след това сутрешно надбягване. Отдавна не се е разкършвал така. Има парчета месо от касапина, черен и бял дроб и говежди сърца; това ще го залъже. Аз се връщам след минутка. Искам да догоня Сали, преди да е казала на Мърф. Няма смисъл и той да се трови за нищо. Щом се върна, ще се разберем с теб.

— О'кей. Но ако питаш мен, аз бих оставил това гадно говедо да пукне от глад, ей така, да се самоизяде, да почне от опашката и да изръфа цялата си карантия.

Джими вдига торбата с неописуема погнуса и я държи на цяла ръка разстояние от работния си комбинезон. Кеп ритва стартера и отпраща по „Стената на смъртта“, после навън.

Джими поема нагоре по тясната стълба, но след миг се връща. Взема си пръта с металното острие, който е изпуснал, докато се спасяваше от Тъфи. Вратата на клетката е отворена, но той въобще не забелязва катинара в дъното.

Джими се усмихва наум и хуква нагоре, изкачва по две стъпала наведнъж. Торбата е в едната му ръка, а в другата държи пръта — вдигнал го е като копие над главата си.

* * *

Отваря торбата и изважда парче говежди дроб. Нанизва го на края на пръта, високо над металната кука, защото този прът всъщност представлява рибарска канджа, и го спуска надолу, поклаща го, раздрушва месото, което виси като на въдица за дълбоководен риболов.

— Хайде, космата муцуно, хапва ти се мръвчица, нали? Този път истинска мръвчица, не вмирисан боклук.

Поклаща го точно в средата на кладенеца. Тъфи поглежда нагоре. Хвърля се да докачи месото с нокти, но Джими го прасва с пръта по главата и той се катура на една страна.

— Така харесва ли ти, а, vonливо псе? Хайде, ела, ела насам, пухкаво котенце, хайде хоп!

Съвсем объркан, Тъфи започва да обикаля кладенеца в кръг, а Джими полюлява месото в центъра, дразни го.

Тъфи прави втори опит. Скача и още докато е във въздуха, Джими го ръга с кинджата, улучва го точно под едното око, при което Тъфи загубва равновесие и пада на земята по гръб.

— Ето това искам от тебе, глупако, да си счупиш врата, нищо повече. Нито зъбите, нито ноктите могат да ти помогнат сега. Хайде, ставай и започвай отново. Месцето си го бива, забий си зъбите в тази вкуснотия, нали искаш да се пооблажиш.

Тъфи продължава да скача към месото и всеки път Джими го събаря на земята, кикоти се, мушка го, притичва напред-назад помежду лъвските скокове. По муциуната на Тъфи са избили кървави петна, едното му око вече е подпухнало. Сега вече Тъфи не е гладен, той е разярен, предизвикан. Това е нещо, с което животът никога преди не го е срещал — целенасочена отявлена ненавист. Обикаля в кръг все по-бързо и по-бързо, при скоковете става по-предпазлив. Джими ликува на върха на кладенеца, празнува своето отмъщение и той също забързва крачка, за да държи раздърпаното месо по-далеч от лъвската муциуна.

Тогава кой знае какво съчетание от памет, познания, инстинкти, опит и отчаяние подсказва на Тъфи да се затича още по-бързо, да се завърти в галоп, да набере скорост и използвайки тази скорост и центробежната сила, която тя създава, да започне да се изкачва все по-високо и по-високо по „Стената“, толкова високо, че в един момент успява да се хване за ръба и издрапва нагоре, изтегля тежкото си тяло и се прехвърля върху трибините.

Джими онемява. Опитва се да вдигне провесения над трапа прът, за да се защити, но Тъфи го изпреварва.

Няколко метра го делят от вцепенения беззащитен Джими и той ги прескача с лекота. Замахва с мощната си лапа и удря Джими

странично, залепва го о „Стената на смъртта“. И вероятно още с този първи удар му счува гръбнака.

Сега вече Тъфи е върху Джими. Лъвът наляпва главата на жертвата си и стиска зъби, всъщност го обезглавява, но едновременно го задушава, гледа да смаже докрай и малкото живот, останал във вече отпуснатото тяло на Джими.

После вгълбено и методично, без да бърза, черпейки от скрития опит на дремещи в него инстинкти, Тъфи разкъсва дрехите на Джими и му разпаря корема. Изважда вътрешностите и отначало ги опитва бавно и внимателно, а после започва яростно да ръфа всичко наред. Наведен над жертвата си, припряно дъвче необикновената си плячка.

Оглозгва почти целия гръден кош; настървено подбутва тялото, подмята го, хапе го, дави го, души го и накрая откъсва големи парчета месо от бутовете.

След първите десет минути се поуспокоява и дори с известна нежност обелва широките триглави мускули, под които лъсва големият трохантер на бедрената кост. След това, като използва страничните си зъби, като с ножица отрязва едната ръка на Джими високо над рамото. Държи я в устата си, а от нея капе кръв. Когато най-накрая се изправя, коремът му е така надут от храна, че той почти не може да се мръдне. И както е с всеки лъв, след като се пресити, интересува се от едно-единствено нещо — да поспи.

Бавно и тромаво минава по покривните греди, които свързват „Стената на смъртта“ с едно китайско магазинче, което се намира точно срещу басейна на Сами. Влиза в тавана на магазинчето и тежко, тежко се отпуска на пода в сумрака, скрива се между кашоните, пълни със сувенири и евтини бижута, които се продават долу.

След малко Сали и Кеп се връщат. Кеп е успял да я настигне, преди да отиде в полицията. Сали е седнала зад него на мотора. Кеп се тревожи за Тъфи, за това, че след бягството връзката им може да се промени. Спира, за да слезе Сали, след това отива да паркира мотоциклета си до този на Джими. Сами надзърта от платформата си.

Сали вдига очи към него.

— Какси, Сами? Тъфи успя ли да те нарани?

— Ако не се смятат чувствата, не, но мисля, че си съкратих живота поне с две годинки. Все пак не му се сърдя. Вероятно е искал само да си поиграем, но мога ли да бъда сигурен в това? В края на краишата добре известно е, че котките обичат да ловят риба.

Той се изсмива и приплъзва тялото си по-близо до ръба на басейна.

— Къде е Тъфи сега? Като потеглихте го чух да ръмжи и сумти, въобще беше неспокоен, но от известно време насам не се е обаждал.

Кеп приближи до Сали.

— Долу в кладенеца е. Джими трябваше да го нахрани, затова е ръмжал. А ти Джими виждал ли си го?

— Едва ли прави компания на Тъфи в кладенеца. Сигурно е излязъл да се поразходи, да се посъзвземе след случилото се. Аз го разбирам.

Кеп поглежда Сали. Как ли ще приеме вестта, че Джими си отива, а нищо чудно вече и да си е отишъл, мисли си Кеп. Какво ли ще бъде, след като тя го напусне. Последните няколко години Сали като че ли стои тук единствено заради Джими. На Кеп не му се мисли как ще живее без нея. Не може лесно да се откаже от своята закъсняла любов.

— Ще надникна да видя как е Тъфи.

Кеп полекичка отваря вратата на кладенеца. Не че се страхува, просто се бои Тъфи да не избяга пак. Освен това иска да провери дали Джими го е нахранил. Вътре е доста тъмно и Кеп включва осветлението.

Като се уверява, че Тъфи го няма, кръвта му изстива. Проверява дали багажа на Джими е там; там е. Изтича до клетката и залепя лице в решетката: нелогичен ход, но това е последната му надежда. И тогава зърва катинара на пода в клетката. Протяга ръка и го прибира.

Сали още разговаря със Сами. Обръща се и поглежда Кеп.

— Какво се е случило?

— Тъфи го няма!

— Как така го няма! А Джими къде е?

— Тъфи не е там, където го оставих. По земята не се вижда месо, а торбата с мръвките я няма. Разбираш ли, Тъфи е изчезнал.

— Пресвета Богородице!

Кеп поглежда нагоре към трибуните. Няма логика, но това е последното възможно място. Нали Джими трябваше да се качи точно

там. Хуква нагоре по стъпалата; Сали се впуска по петите му — беспокойството ѝ за Джими надвива страха ѝ от Тъфи.

Кеп се затичва по трибуните в посока на часовниковата стрелка. На четвъртината път се сепва и заковава на място пред остатъците от тялото на Джими, до които стои изправен непокътнатият чувал от зебло.

Джими е така обезобразен, кръвта е толкова много, Кеп е толкова стъписан и уплашен, че в първия миг не разбира какво се е случило. Ако не вярващ, че нещо може да стане, трудно е да го видиш, дори когато е пред очите ти.

Сали изтичва до Кеп. Просва се на колене пред него, до самия Джими. Вижда, че една от ръцете му, откъсната от трупа, лежи в неестествено положение върху гърба му, а татуировката на яхналия мотоциклет орел едва се различава под кръвта.

— Богородице! Иисусе! Йосифе! Моля ви, нека това да не е истина. О, Джими, Джими, Джими!

Знае, че той няма да ѝ отвърне, но все пак го вика, вика го, защото е неин.

И Кеп се свлича на колене до нея. Гледа втренчено, в лицето му не е останала и капчица кръв, и изведенъж повръща. Повръща върху краката на Сали. Изправя се и продължава да повръща през парапета долу в кладенец. Повръща и плаче, докато вътрешностите му се разкъсват, очите му пресъхват.

Сали се изправя и го загърбва. Върви приведена, скимти и хлипа така неудържимо, че дума не може да каже. Обръща се, поглежда обувките си, после Кеп, който стои пред нея със следи от повръщеното върху брадичката и ризата. Сали замахва и му удря плесница с все сила. Той не помръдва. Тя се засилва още веднъж и му удря втора плесница. Дланта я заболява и тя я притиска към гърдите си с другата ръка. Кеп пристъпя към нея с протегнати ръце, иска да я прегърне, да я утеши; олюява се за миг. Когато е съвсем до нея, тя свива юмруци и започва да го удря по гърдите и лицето. Кеп се опитва да я притисне в обятията си, но тя го ритва по глезените.

— Ти толкова искаше да се случи това, нали! И Джими го знаеше, сам ми каза. Знаеше, че това ще го убие и че за това ще бъдеш виновен ти. О, господи! Ненавиждам страхливците!

— Сали, ти не се чуваш какво говориш! Хайде, ела на себе си, работа ни чака.

Кеп се затичва, дърпа Сали след себе си. Тя се влачи отмаяла и гледа назад към Джими. Кеп я дърпа надолу по стълбите. Като завиват край „Стената на смъртта“, той се провиква.

— Сами! Сами! Тъфи пак е избягал и там горе е разкъсал Джими. Ще отида да кажа в полицията, а ти се оглеждай за Тъфи. Взимам Сали със себе си.

Лицето на Сами плашливо се подава от края на платформата.

— Разкъсал е Джими! Сериозно ли говориш?

Кеп се опитва да запали мотора. С отчаяни отпуснати движения Сали прекрачва седалката зад гърба му. Кеп запалва чак на четвъртия опит, а междувременно извиква към Сами:

— Сериозно. Джими е мъртъв. Тъфи може да е някъде наоколо, така че не се отдалечавай от басейна. Вземи си мегафона и предупреждавай хората да стоят далеч оттук. В случай че го видиш, просто скочи в аквариума.

Кеп потегля. Завива край „Стената на смъртта“ и отпращва към полицията. Сами ги проследява с поглед, после внимателно оглежда всичко наоколо. Настанява се на място, откъдето може да държи морската алея под око, и от време на време поглежда назад през рамо, като че ли в очакване да види този, който го дебне — за да му стане приятел, или за да го убие.

[1] Тънки препечени тестени люспици, които се заливат с топло или студено мляко. Б.пр. ↑

ЕДИНАДЕСЕТА ЧАСТ

— Хайде, Дики! Тук никакъв лъв не може да те хване; лъвовете се боят от водата.

Татко е взел две въдици под наем и върви пред мен по един разнебитен стар пристан с липсващи дъски, през които се вижда водата отдолу.

Два дни са минали, откакто лъвът избяга и уби онзи човек от представлението с мотоциклетите. Всички вестници писаха за това, дори филаделфийските „Инкуайърър“, „Булетин“ и „Леджър“. Хазяйката, при която живеем, казва, че по радиото съобщили хората да си стоят по къщите и да излизат само при крайна необходимост, докато лъвът бъде заловен или убит.

Но след като прекарахме цели два дни затворени в нашата стая, през което време аз едва се сдържах да не избухна в плач или да не се втурна към мама и татко и да им кажа как аз съм този, който е оставил лъвът да избяга, татко решава, че вече няма да пропилява ценната си ваканция, и тръгва на риболов.

На мен пък ми се иска да се поразсия и затова излизам с него. Мама и Лоръл остават вкъщи, но казват, че следобед ще дойдат с нас до плажа, особено ако лъвът е вече хванат. Оставям Канибал в ръцете на Лоръл.

Така че вървим двамата по този стар пристан, подпрян на колове, по-дебели от телефонни стълбове. Дъските са се изкорубили, а коловете са покрити с черни миди и зелени водорасли. Цялата конструкция се е огънала и се клатушка напред-назад. Много от дъските липсват и при всеки тласък на вълните всичко се разлюлява. Минаваме покрай табелка, на която пише, че за да ловиш риба, трябва да имаш удостоверение. Вината съм мислел, че това удостоверение е някакъв вид пъзволение, но татко вика, че по-скоро било някакъв вид забрана.

Татко отминава табелката, като че ли не съществува. Казва, че е сложена там само да ни предупреди, че ако ни се случи неприятност,

тя ще си бъде за наша сметка и нямаме право да се оплакваме, нито да съдим някого; но той на няколко пъти бил идвал и винаги се връщал с добър улов.

Вървя след него. Опитвам се да не гледам помежду дъските, особено където липсват по две-три наведнъж; а други едни пък изглеждат, като че ли а си стъпил, а са се счупили.

Знам, че татко ме е довел тук, защото и той чувства, че нещо с мен не е в ред. По някакъв необясним начин, без въобще да им казвам, и мама, и татко винаги разбират, когато направя беля, и аз вече не знам как мога да скрия нещо от тях.

Но никога няма да си призная, че аз съм причината да избяга онзи лъв от клетката си, защото в такъв случай те ще трябва да ме предадат на полицията и тогава вече всички ще узнаят, и то със сигурност, че в мене живее някакъв дявол. Че кой друг би пуснал на свобода един лъв, за да може да убие човек, ако не дяволът? То всичко се случи така набързо, че аз дори не разбрах какво става, но сега, като се връщам мислено назад, готов съм да повярвам, че съм го направил нарочно с помощта на Канибал и лъва. Онзи лъв и без това се *казваше* Сатана, безстрашният лъв Сатана. Това име няма да е случайно измислено.

Как ми се иска сега и Канибал да е тук с мен, вместо по цял ден да стои в онова сандъче. Лоръл вече си играе много хубаво с нея, а и Канибал като че ли й свикна. С всеки изминал ден Канибал се държи все повече като малко котенце и все по-малко като сериозна котка, но право да си кажа, това съвсем не ми харесва.

Татко се спира на едно място и изважда въдиците; оглежда водата между два огромни кола, щръкнали високо над самия пристан. Застава на колене и разгръща восьчната хартия, в която е завита накълцаната сепия, дето я купихме за стръв, като идвахме насам.

Беше още тъмно, когато купихме стръвта и взехме въдиците под наем. През прозореца на колата внимателно се вглеждах в солените блата и под малките дървени мостчета, оглеждах се за лъва. Да можех да помогна някак си в издирването му, сигурно нямаше да се чувствам толкова зле.

Сега татко завързва кукичките и оловцето на повода. Той и преди ме е взимал със себе си на риболов, но тогава бях наистина мальк, колкото Лоръл, и никога нищо не хващах. Слага по малко стръв на

всяка кукичка. Завързал е три кукички на влакното, на по метър една от друга.

— Дики, да знаеш, днес ще има да кълве. Просто го чувствам ей тук, в ръцете си. Веднъж точно на това място хванах единайсет царски риби и две камбани, всичките най-малко по килограм. И какви при това. То направо е удоволствие да чистиш такава риба. Каквото уловим днес, на място ще го изкормим, защото мама най обича рибата така — приготвена направо за тигана.

Той непрестанно ме наблюдава. Развива влакното, замахва с въдицата си над рамото и току ме поглежда. И точно когато мята, ми намигна.

Баща ми никога не намига, но той *не знае* това. Ако знаеше, нямаше да ми намига, нали така? Като ми намигна, заприлича ми на Брайън Дънлsvi в някоя от зализаните му любовни роли.

Като замята влакното, татко няма грешка — хвърля го нависоко, навътре и точно там, където си е набелязал. Наистина го бива. Спуска палеца на макарата и започва бавно да навива, докато влакното се опъне. Аз взимам другата въдица и залюявам влакното със стръвта напред-назад. Отпускам лостчето, но с палеца си продължавам леко да притискам влакното, за да не се изниже. Когато аз замятам, това се случва много често.

Но този път успях да хвърля доста навътре, навътре за моите възможности, разбира се. Поне влакното не се заплете.

Ако и стръвта не е паднала, всичко е наред. Татко сяда на ръба на пристана, спуска си краката и започва да ги клати. Малко ме е страх, но и аз сядам до него. Той няма да ме остави да падна във водата, ако на въдицата ми се закачи някоя наистина едра риба, пък и мога да прегърна кола до мен и да тегля, без рибата да ме събори в морето.

Вълните се бълскат в коловете под нас. Разбиват се и оставят след себе си пенеста дантела, а друг път притихнали се търкуват, припльзват се нагоре до пристана и се прекатурват обратно към брега, а мидичките и водораслите по подпорите се изцеждат и подсъскват подире им.

Харесва ми да ходя за риба, но повече заради морето, отколкото заради рибата. На няколко пъти хвърлям по едно око към татко, но той се е втренчил напред, следи въдицата. Натиска с пръст влакното, точно над макарата, за да усети, ако кълвне, а макарата му е залепена така, че

от време на време прищраква. Аз също застопорявам макарата и слагам пръст върху влакното като него; все забравям тези подробности.

Забил съм поглед надолу във водата и си мисля за лъва. И водата е нещо като лъв — толкова силна, че нищо не може да я спре, но океанът не е в клетка, а на свобода; сега лъвът е на свобода. Дали така е по-щастлив? Струва ми се, че океанът е най-свободното нещо на света, както и небето. Пак поглеждам към татко; той обръща глава към мен и ми се усмихва.

— Дики, какво толкова си се умислил? Като че ли цялото бреме на света върху твоите плещи е легнало. Да не би да си се размислил за моята работа?

Просто не знам какво да му отговоря. Никой досега не ме е питал за какво мисля, като изключим сестра Анастейзия в часовете по вероучение. Пък и кой ще се интересува какво мисля аз? Странно нещо е да чувстваш, че някой иска да узнае какво става в главата ти. Не знам какво да му отговоря. Не ми се ще да лъжа, но за нищо на света не мога да кажа на татко истината за лъва, поне засега не мога; вероятно по-нататък, след като хванат лъва... Дали ще трябва да си призная, че аз съм пуснал лъва от клетката, като отида на изповед? Кой от смъртните грехове се нарича неволна грешка?

Ако си призная, главата си залагам, че отец Ланши веднага ще ме изпорти. Дори и отец О'Шей ще го направи, но аз все едно нищо няма да кажа в изповедалнята. Готов съм да живея с тази лъжа, дори и да се причестя с нея. Да пуснеш лъв от клетката и той да убие човек, е нещо много по-голямо от едно изповядане или причестване. Ще излезе, че и аз съм като древните римляни, дето са хвърляли християни на лъвовете. Дали изяденият мотоциклетист е бил католик?

— И за нея си мислех, разбира се, но повече за океана; колко е силен и как все едно и също прави, но не е монотонен като будилника.

— Дики, знаеш ли, разправят, че всяка седма вълна е по-голяма от предишните. И всеки път като дойда на брега, гледам и броя, но според мен това не е вярно. Какво ли не измислят хората?

Умълчаваме се. Опитвам се да мисля за училище или за Канибал, или дори за татко, за работата му и профсъюза, всичко друго, но не и за лъва; така че ако той пак ме попита какво толкова умувам, да не трябва

да го лъжа. Аз пък се питам *той* какво толкова умува и какво ли ще ми отговори, ако го попитам.

И точно в този миг нещо така силно удря влакното, че едва не ми прерязва пръста. Смуче навътре и дърпа, дърпа така, че въдицата се извива като дъга. Хващам я с две ръце; влакното започва да се изнизва с бясна скорост, така че не смогвам да уловя въртящата се ръкохватка на макарата.

— Дики, какво става? Виж ти, виж ти, това се казва парче и половина! Опитай се да го укротиш, преди да се е развило влакното.

Мъча се да уловя лостчето на ръкохватката, но то се върти страшно бързо. Татко скача, заклещва въдицата между две дъски и бързо се пресяга към мене. Вече се е задъхал.

— Чакай, дай да ти помота. Абе, какво е това чудо, да не си хванал кит, а, Дики? Боже господи, как дърпа! Ще ни завлече и въдицата, и такъмите.

Татко поема въдицата от ръцете ми, здраво притиска края ѝ между коленете си и се опитва да успокои развиващото се влакно. Не може изцяло да го спре, но започва да клати въдицата нагоре-надолу, точно както се прави при много голяма риба, но и това не помага; пръчката направо се е извила одве, сякаш ей сегичка ще се скупи и след това ще трябва да я плащаме. Татко така се е напрегнал, че по челото му избива пот.

Страх ме е. Всичко това ми напомня за катинара и лъвската клетка. Нещо, което е много страшно и ти си неволно въвлечен, и просто няма как да избягаш.

Влакното започва да се мести встрани, към края на пристана, където няма останала и една здрава дъска. Виждаме го как цепи водата, а после се пооппуска и татко започва трескаво да навива, като същевременно бавно пристъпва към края на пристана. Боя се да тръгна след него; на места липсват по четири-пет дъски и трябва да се прескачат зеещи дупки. Татко е добър плувец и той ще се оправи, но ако аз падна, ще трябва да се хвана за някой от подпорните колове и водата има да ме бълска там, докато ме направи на пихтия.

И точно когато по всичко личи, че рибата се кани да заобиколи пристана и цялата работа окончателно ще се оплеска, тя най-

неочаквано се връща на първоначалното си място. Татко ту ѝ отпуска влакното по малко, ту я придърпва към себе си. Въдицата продължава да изглежда, като че ли ще се счупи всеки миг.

— Внимавай сега, Дики. Най-важното е никога да не държиш пръта ниско долу, защото тогава рибата ще ти скъса влакното.

През цялото време тя трябва да чувства, че я държиш: ще извиваш пръта и ще играеш нагоре-надолу, но лекичко, без резки движения, като едновременно с това гледаш да я придърпаши колкото е възможно по-близо до себе си. Това трябва да е някакво морско чудовище и според мен скоро ще се втурне пак да бяга. Ако много се отдалечи, ще ни се свърши влакното и тогава край, губим я. Единственото, на което можем да се надяваме, е, че тя ще се измори преди нас. Никога не съм ловил такава голяма риба на въдица. Вълнуващо е, нали?

За мен обаче е *прекалено* вълнуващо. А какво ще правим, ако се окаже, че е акула, ако вземе да изскочи от водата и ни изяде, защото и без това е бясна. Не знам дали трябва да споменавам това хрумване за акулата пред татко; той хич не обича да слуша разни шашави приумици. В това отношение той е доста сдържан и никога не си прави шага за моя сметка, но понякога, когато е превъзбуден като сега, просто забравя.

— Ей, татко! Ти как мислиш, каква е тая риба?

— Най-вероятно пясьчна акула, но каквато и да е, едно е ясно — бързо плува. Оо, ето я, пак потегля.

Влакното започва светкавично да се развива. Макарата направо трещи! Татко се опитва да я задържи с палец, защото повече не удържа лостчето. Пръстът му се разкървавява и цялото влакно се обагря в червено, но татко като че ли не усеща. Толкова се е улисал, че нищо друго не забелязва.

И тогава, точно когато на макарата е останало още съвсем малко влакно, толкова малко, че отдолу вече прозира металната част, рибата пак тръгва да плува към нас. Татко навива с все сили; влакното все още лежи отпуснато във водата. И ако в този момент рибата реши внезапно да смени посоката, няма начин да не скъса влакното. Татко целият се е надвесил над водата и е изправил пръта почти отвесно, за да поеме опъна, в случай че рибата отново се втурне да бяга. И в същото време съсредоточено и напрегнато навива макарата.

— Татко, видях нещо. Голямо като кит, но на цвят розово кафениково. Ето го, пак изплува.

Легнал съм по корем върху дъските на пристана, за да мога да се надвесвам, без да падна. От челото на татко капе пот. И ето изведнъж влакното отново се опъва. Татко стиска зъби, но прътът всеки миг ще се счупи и той пуска ръкохватката и слага палеца си върху макарата, за да намали скоростта на развиващото се влакно.

Този път рибата изминава само двайсетина метра и спира. Татко пак започва да обира влакното, накланя пръта, после отново го вдига, после пак го навежда, навива влакното и дърпа назад. Рибата като че ли се е изморила или пък вече се е отказала от борбата, или просто иска по този начин да ни изиграе. Хваща ме страх: какво ли ще се появи от това тъмнозелено море под пристана? Все пак ми е интересно.

— Дики, сега вече всеки миг трябва да се покаже. Жалко, че не взехме ченгел. Как ще извадим този приятел, без да скъсаме влакното, и аз не знам. То и сега се държи на свети крепки, а какво остава, като го вдигнем над водата, когато ще тежи поне три пъти повече. Ако наистина се окаже хубав екземпляр, нещо, с което да спечелим въдичарско състезание например, тогава ще се опитам да го задържа, а в това време ти ще изтичаш до онай къща на брега и ще помолиш да ти у служат с един рибарски ченгел, или пък другият вариант е да тръгна по пристана към брега и да го издърпам след себе си. Правил съм го веднъж, но то беше с гигантска морска костенурка. Това тук обаче няма да излезе костенурка.

И в този миг я зърваме. Има остра муцуна като на акула и бяло на коремчето, което преминава в розово и после в кафяво на гърба. Виждам очите и устата й със зъби като остри шишове. Влакното излиза точно помежду тези зъби! И после виждам, че има крила. Огромна океанска птица с разтворени криле, по-широки от разперените ръце на татко. Не знаех, че имало птици-риби, които плуват по дъното на океана.

— Господи, Дики!! Та това е гигантски скат. Отначало го взех за морска котка, но това тук е далеч по-голямо нещо. Това е най-големият скат, който съм виждал. Едва ли има по-големи. Сигурно тежи над сто кила.

Той придърпва ската по-близо и муцунаата му поляга върху кръглото первазче от миди в основата на единия от подпорните колове. Очите му гледат право в нас; свирепи безумни очи. Този скат е грохнал, но още не се е предал.

— Скатовете ядат ли хора като акулите?

— Не, но имат дълга опашка и на края на тази опашка — смъртоносен шип, който действа по-бързо и от зъбите на акулата.

Поглеждам във водата. На цвят скатът е почти като лъва, само дето не е толкова жълт, но лъвът имаше добри очи; тези очи са различни — студени, влажни, океански очи.

— И сега какво ще правим, а, татко? Да тичам ли за ченгел? Въобще ще го вадим ли от водата?

— Не, сър! Няма място и за трима ни на този пристан. Той не става за ядене, пък и от друга страна, е твърде красив, за да го убиваме. Представи си само как плува в този океан с огромните си силни мускулести криле.

Татко вклинява въдицата ми на едно място, където се кръстосват две прегради. Придърпва ме към себе си и поставя ръката ми върху пръта. Завързал е влакното през една дупчица в подпорите, така че скатът, ако пак реши да се спасява, да не може да прекатури въдицата, пък и мен с нея във водата.

— Дръж здраво пръта, Дики. А аз ще видя дали не мога да освободя оловцето и другата ни кукичка. Лапнал е най-долната кука и хич не ми се ще да изгубя целия набор. Освен това той ще се възстанови по-бързо, ако не трябва да влачи след себе си тежест й кука.

Татко отива до края на пристана, пуска си краката надолу, като се държи за ръба на дъските. Стъпва върху чатала на два кръстосани кола, които се намират точно над притихналия скат. Спуска се по единия от тях и вече е съвсем близо до ската. Ножа държи между зъбите си. И точно в този миг, когато изважда ножа от устата си и се навежда над втората кука, за да пререже влакното, чудовището започва бясно да се мята. Опашката му плющи като камшик и разсича водата, а в един миг дори се изпива като дъга над гърба му.

Но въпреки всичко татко успява бързо да пререже влакното и скатът полека се отпуска във водата. Остава така още няколко минути и гледа татко. Като че ли се двоуми дали пак да напада, или да се маха;

после бавно се обръща и отплува, като се гмурна по-дълбоко, а най-тънките части на крилата му затрептяват като завеси във водата.

Татко се изправя, покатерва се обратно по кола и се хваща за края на пристана, после се вдига на мускули, опира стомах в дъските и замята единия крак странично, за да стъпи отгоре. Никога не съм знал, че е такъв атлет. Докато строяхме заедно верандите, често съм го виждал да се покатерва на опасна височина, но никога не се е вдигал на мускули, и то когато отдолу е океанът и един обезумял скат. Въздъхвам с облекчение, когато се изправя.

— Е това се казва приключение — казва той. — Това е нещо, за което можеш да разправяш на внуките си. Бас държа, че това беше най-големият скат в целия Атлантически океан. И аз успях да надзърна право в очите му. Сигурен съм, че и самият дявол няма такива очи. Това същество не обича никого, нито дори себе си. Ако можеше да се пресегне и да ме събори във водата, непременно щеше да го направи. Кръвта ми се смиръзна, като взе да се мята, преди да прережа влакното. Видя ли му шипа?

Кимнах. Все още съм превъзбуден и не мога да говоря.

Татко взима собствения си прът и започва да навива влакното. Стръвта на една от кукичките липсва. Оставя въдицата на земята и отваря рибарското сандъче, същото, в което държи инструментите си, когато сме си у дома, и изважда една кукичка. Ръцете му треперят, но той се усмихва.

Аз започвам да навивам влакното си или поне това, което е останало от него. Татко улавя края му.

— Номер шест трябва да стане. Може би този път ще хванеш нещо с по-прилични размери.

Гледам го как завързва кукичката. Откъде ли се е научил да върши всички тези неща, питам се аз.

— Татко, наистина ли е опасен скатът?

— Разбира се.

— По-опасен ли е от лъв, например?

— Престани да мислиш за този лъв. Нали ти казах, той сигурно е вече на километри оттук. Иначе не би издържал гладен толкова дълго. Ако е наблизо, отдавна да е излязъл да търси храна и тогава щяха да го заловят. Забрави за лъва!

— Да де, ама нали всички са толкова уплашени и не знаят как е избягал, а пък ние с теб току-що пуснахме на свобода един скат. Нали и той е толкова опасен, колкото и лъвът. Нали може да изяде някой, който е влязъл да плува.

Докато скатът беше още на въдицата ми и татко се опитваше да среже влакното, си обещах наум никога повече да не влизам да плувам в океана. Там сигурно гъмжи от акули, скатове и разни октоподи. Сега разбирам защо мама не обича да плува.

— Хайде, Дики, не го взимай толкова навътре. Трябва да ти кажа, че ако можеше, този приятел, с когото току-що се запознахме, би избягал от човека, както и почти всеки друг звяр; страхуват се от нас. И затова са опасни само когато са в плен, както е бил лъвът, или пък с кука в устата, както беше този гигантски скат. Същото е и с хората.

В това време вече ми е заредил въдицата с нова стръв. Знам си, че отсега до края на деня ще стоя тук и само ще се моля нищо да не се хване на въдицата ми. Замятам, но макарата засича и стръвта ми цопва едва на половината разстояние в сравнение с преди, но аз и на това съм доволен. Изпускам влакното от макарата и татко ми помага да го навия обратно.

След това той издърпва собственото си влакно. Стръвта липсва и от двете кукички.

— Аз само раците ли ще храня?

Кляка и отрязва нова стръв за кукичките си.

— Знаеш ли, Дики, понякога *хората* могат да бъдат по-опасни от всяко друго животно. В сърцата на някои хора живеят акули, лъвове и скатове. И ти трябва да се научиш да ги разпознаваш и да се пазиш от тях, за да не ти сторят зло.

— Искаш да кажеш, като хората от „Джей Ай“ и профсъюзите, така ли?

— Да, примерът ти не е лош. „Джей Ай“, скъпи Дик Кетълсън, не искаха да ме уязват лично, в мое лице те просто се помъчиха да сплашат отговорника на цеха и така да изкъшкат профсъюзите и в това начинание аз се оказах спънка по пътя им. Те си гледат бизнеса. Треперят си за печалбата така, както лъвът и скатът си треперят за плячката. Такава е тяхната природа. Изпречи ли се човек на пътя им, ще го пометат и окото им няма да мигне. Същите са и профсъюзите. Все едно лъвове срещу тигри или акули срещу скатове. И едните, и

другите само парата гледат и тежко на онзи, който реши да се изправи насреща им.

Присядаме на края на пристана. Татко изважда сандвичите, които мама ни зави, преди да излезем. Моят е с фъстъчено масло и пелте, а татковият — с пушена наденица. Всичко е подредено в кофичката за обяд, с която татко ходи на работа. Има и термос с горещо какао. Татко ми сипва в чашката от термоса, а той пие направо от бутилката. Горещото какао вдига пара.

— Но не всички хора са такива, нали, татко? Не всеки гледа да надвие другия, нали?

— Според мен, Дики, има три вида хора. Първите викат: „Карай да върви!“ Това са онези, дето, ако не ги накараши насила, пръста си за нищичко няма да помръднат. Не ги интересува нищо, ни човек, само над собствените си душички треперят. За мене те са най-висшата класа. После идват онези, дето викат: „Бачкай и не мрънкай.“ Те се трудят, нямат си хър-мър с никого и държат на работата, държат работата да се върши, при това добре. Те са средната класа, Дики. Това сме ние. И последната група викат: „С лактите, и напред!“ Те са полоши и от първите. Интересуват се само от себе си и никога от работата. Едно гледат — да излязат напред и да печелят повече. Те представляват всички останали класи.

Но ти няма какво да му мислиш, само гледай, ако можеш, да стоиш на страна от лакътджийите и от онези „карай-да-върви“ типове.

— Но ти, татко, не правиш така. Ето, хем работиш в „Джей Ай“, хем си човек на профсъюзите. Защо се бъркаш с тези хора, щом са толкова лоши?

И докато го питам, татко замята въдицата. Този път не ми намигва. Запраща и оловцето, и кукичките високо във въздуха. Когато цопват, виждам, че ги е метнал два пъти по-навътре, отколкото първия път. Посочва ми макарата, на която почти не е останало влакно. И на лицето му цъфва огромна усмивка.

— Виж ти, та аз надминах себе си. Това е най-страшното замятане в живота ми. Обира мякото влакно, сяда и захапва сандвича си.

— Прав си, Дики, но човек има да мисли и за други неща. Вие сте моето семейство и аз трябва да се грижа за вас. Случи се тази Депресия и ето, закъсахме я; не можахме да изплуваме, задлъжняхме и

с наема, и с какво ли не. И тогава „Джей Ай“ ми предложи всички тези пари, които съвсем не ни бяха излишни, и аз приех. Освен това ми признаха и пълния трудов стаж — цели девет години. А знаеш ли какво означава това? Означава, че като започнат уволнения, ще има много народ да изгори, преди да дойде моят ред, а и парите са повече, отколкото на начинаещ. Човек и за това трябва да мисли.

Чувствам, че татко ме гледа, докато говорим, но аз не мога да го погледна. Отчасти защото все още смятам, че събрка, като се върна на работа в „Джей Ай“, и отчасти, защото все се отплесвам и не мога да си избия онзи проклет лъв от главата.

Една част от мен изпитва угризения, затова че има убит човек, но друга част се радва, че лъвът е на свобода, и аз се моля никога да не го заловят, дори ако трябва да умре от глад или студ; това би било по-добре, отколкото отново да го натикат в клетката.

— Разбираш ли, Дики? *Трябваше* да се върна. Присъединих се към профсъюза, защото смятах, че по този начин ще мога да се боря против „Джей Ай“ и няма да бъда дотолкова зависим от тях, но не излезе така. Okаза се, че и хората от профсъюза не са нищо друго, освен пак шефове, пак „лакътджии“. Ето, виждаш ли, че баща ти също прави грешки.

— Ами, татко, защо да не останем тук, в Уайлдуд? Все едно че сме във вечна ваканция. Знаеш ли колко изпочупени веранди видях наоколо. Ще тръгнем двамата да ги поправяме, ще си изкарваме пари и ще си живеем живота.

Татко дръпва рязко пръта, като че ли е кълвнало, и почва полекичка да навива влакното. Дали наистина е хванал нещо?

— Нищо! Пак някакъв рак ти яде стръвта. Големи са ненаситници.

— Дики, нещата не са толкова прости, колкото ти изглеждат. По време на последния ми престой в „Джей Ай“, поради това, че наемът бе вече изплатен, можахме да спестим парите от верандите и да си възстановим фонда „за черни дни“, пък и нещичко да сложим настрана. Скоро ще можем да си купим и по-хубава кола.

Татко се е вторачил във водата. Сигурно се мъчи да усети дали е риба, или пак раците му подяждат стръвта. При мен също като че ли кълвна, но аз нарочно не дръпвам нагоре. Ако някоя риба толкова

държи да се наниже на кукичката ми, да заповяда, но специално да си правя труда да я изнизвам — не!

— Когато си семеен, тряба да мислиш и за сигурността на семейството си. А сигурност не можеш да получиш, ако не жертваш част от свободата си. Естествено, ние всички искаме да имаме повече свобода. Аз например бих искал да работя само за себе си, да си бъда сам господар, но тогава не бих имал никаква сигурност. Това не можем да си го позволим, защото мама ще се стопи от притеснение, пък и аз също.

— Така е, татко, но все пак някои хора го правят, нали така? Вземи например мистър Грийн, дето слага тапети. Той не работи за никого и пак си плаща наема редовно; нали му поправяхме верандата. Той не работи нито за „Джей Ай“, нито за друг и бас държа, че и към никакъв профсъюз не се числи. Защо и ние да не бъдем като него?

— Прав си, Дики. Може би просто ми липсва кураж или каквото там е нужно, за да тръгна сам в живота. Когато бях малък, видях как баща ми изгуби фермата, а после и магазина си. Тогава се хвърли да строи къщи по договор, ние момчетата му помагахме, но пак изгуби всичко в тази Депресия. Трудно е да устоиш, да не се уплашиш.

Повечето от тези неща за дядо ги знаех, но никога не съм се замислял какво му е било. Въобще, изглежда, аз не мисля достатъчно.

И аз като татко се втренчвам във водата. Става все по-топло и по-топло. Ще бъде хубав ден за плаж. Дано мама и Лоръл се съгласят да дойдат с нас. Татко започва бясно да навива макарата. Отпърво решавам, че е хванал нещо, но прътът му не се е залюлял, значи навива, за да провери дали стръвта още стои.

— Хайде, Дики, стига за днес. След онзи скат едва ли ще хванем нещо друго. Като улов той стига за цял сезон, дори за цял живот.

Започвам и аз да навивам влакното и не щеш ли, усещам, че нещо се е закачило. Не съм много сигурен, но това подръпване, това кръжено напред-назад... Нищо, ще си мълча, докато се уверя. Татко прибира въдицата си, стръвта си стои по кукичките, значи раците не са чак такива големи ненаситници.

— И още нещо. Тези профсъюзни шефове по събрания все говорят за класова борба, за работническа класа и такива неща, но повечето от онези, с които работя, не са никакви работници. Те просто извършват никаква работа, каквато и да е, за пари и въобще не ги

интересува нито какво правят, нито дали го правят както трябва. Те изобщо не могат да вкусят удоволствието от това да изпипаш една работа докрай. И пръста си не биха мръднали, ако не ги надзирavат. Ужасно е да работиш с такива хора, затворен по цял ден в огромна, миризлива, тухлена клетка.

Обичам да се трудя, дори във вонящия прогнил „Джей Ай“, и ми е приятно, когато виждам, че от ръцете ми излиза качествена стока.

Донавивам влакното и на кукичката наистина се е закачила риба. Татко ликува. Откачва я — близо килограмова мерлуга.

— Ей, Дики, ти си бил страшен въдичар. От това приятелче ще стане чуден обяд.

Татко изважда ножа си, изстъргва люспите, отрязва главата, маха вътрешностите и ги хвърля във водата. Така подкастрена, рибата не изглежда чак толкова голяма, но татко я претегля на ръка и ми я подава.

— Виж сам, Дики. Това ще изплати наема за въдиците и стръвта. Значи какво: цяла сутрин се забавяваме, и то без пари ще ни излезе. На пазара такова парче ще струва най-малко петдесет цента.

Премервам я и аз на ръка. Тя е мокра и студена. Татко я взима, завива я в хартията от сандвичите и я пъхва в кутията с такъми.

— И още нещо, Дики. Повечето от онези, дето стават началници, независимо дали в компанията или в профсъюзите, са хора, които *не* обичат да работят. Сега в „Джей Ай“ ми предлагат да стана старши. И затова ония от профсъюза са се наежили. Ако ги напусна, ще излезе, че съм минал на страната на компанията. Честно казано, хич не ми се става старши, не обичам да казвам на хората какво да правят.

— Като поправяхме верандите, ти ми казваше какво да правя. Сигурно това означава да бъдеш старши.

— Не съвсем. И ти като мен *обичаш* да работиш. За нас двамата беше истинско удоволствие да ги строим тези веранди бързо и хубаво, да ѝ надвием на работата, дето се вика. А онези, на които трябва да съм началник, те не са като теб. Те само гледат да клинчат и аз трябва да се превърна в надзирател и копой, за да ги накарам да свършат онова, което им е задължение. Докато ние с теб, Дики, работехме като един, нали?

Той слага ръка на рамото ми, ама не отзад през врата, както се прегръща малко момче, а като стои право пред мен. Така както кралят

посвещава обикновения войн в рицарство.

— Татко, аз все пак мисля, че ще живеем по-добре, ако работим сами за себе си. Умеем да вършим много неща. Теб за всичко те бива. Ще пуснем листовки под вратите на хората, за да знаят те какви услуги им предлагаме, а може да поместим и реклама в местния вестник. Ще наречем предприятието си „Кетълсън поправя всичко“.

— Тогава ще ни трябва телефон, а телефонът е пари.

— Ами да, и мама ще записва поръчките и ще води сметките. Аз ще ти помагам, освен това ще донасям счупените неща и ще разнасям обратно готовите, особено ако са в квартала. Във всяка къща има толкова прибори, които се нуждаят от поправка, и тогава хората няма да хвърлят suma неща на боклука. Аз дори бих могъл да излизам рано, да претърсвам боклукчийските кофи и да събирам уреди, които ти ще поправяш и после ще ги продаваме. Това е хитро, нали?

Татко вече е събрал всички такъми. Вървим по пристана към плажа. Той отпред, аз след него. Толкова съм се запалил по този „Кетълсън поправя всичко“ че вече не ме е страх от дупките под краката ми. Водата не ми се вижда толкова дълбока. Дори татко се заслушва в думите ми, така поне ми се струва.

— Хитро е, Дики, ама по-добре да си ремонтирам колата и с нея да ходя по къщите и да поправям развалените уреди. Тогава от двете ѝ страни ще изпишем с големи букви: „Кетълсън — работилница за всякакви поправки“. Как ти се струва това, а?

— Страшно! Ще обикаляме с колата навсякъде, където има работа. Аз ще ти нося инструментите. Дори ще понаучач туй-онуй, за да мога да ти помогам.

— Да, ами училището? Ако не завършиш училище, от теб никога нищо няма да излезе.

— Глупости, татко. Аз мразя училището. И какво толкова уча там? Много повече научавам, когато изляза с теб да ловим риба или да поправяме веранди, отколкото като кисна по цял ден в клас. Ти мислиш ли, че на сестра Анастейзия ѝ разбира главата от скатове, профсъюзи или клинчари? Тя на нищо не ни учи, освен на вероучение, гражданско право и разбор на изречения. Тия неща хич не ме интересуват, ама хич.

— Може и да не те интересуват, но на училище трябва да ходиш. Ако искаш, можеш да ми помогаш в неделя или през седмицата, но

след часовете.

Пфу! Знаех си, че това училище няма да ми се размине. Мама и татко са си втълпили, че завърши ли човек училище, животът му мигом се преобразява. И то какво излиза, че трябва да стана някой „лакътджия“, та да мирятат. Ама те за това и не помислят.

ДВАНАДЕСЕТА ЧАСТ

Тъфи се събужда и се търкува по гръб. На тавана е тъмно и топло. Лениво предъвква няколко късчета от нетатуираната ръка, която е отмъкнала със себе си. Жаден е, но не дотам, че да тръгне да търси вода. Два фактора влияят за общата му обездвиженост. Първият е, че почти целия си живот е прекарал в клетка; това да обикаля, да търси храна или вода, не е част от неговото ежедневие. Той е научен да чака Кеп, който най-добре знае какво му трябва и, разбира се, ще му го донесе. По всяка вероятност Тъфи все още не осъзнава факта, че вече не е в клетка. И вторият е, че обичайното състояние на лъва, когато е нахранен, е леност. За тези два дни, откакто е убил и изял Джими, Тъфи се е преместил само два пъти и двата пъти, за да се облекчи в противоположния ъгъл на тавана. И двата пъти е било посред нощ, така че никой не е чул, нито усетил тежките му приглушени стъпки.

Тъфи заспива по гръб, с разперени крака, с отпуснати, вдигнати нагоре лапи. Не се чувства заплашен, напротив, много му е хубаво в тишината на сумрака.

Кеп Мудиг е арестуван и после пуснат на свобода, за да помага в издирането и залавянето на лъва. По настояване на Кеп, Сали не е подведена под отговорност, но й е наредено да бъде налице, в случай че се наложи да свидетелства. Кеп е обвинен в престъпна небрежност при приютяване на опасно животно в градска зона.

Когато се връщат при „Стената на смъртта“, Кеп завинтва регистрационния си номер от Ню Джързи на мотоциклета, за да може да го кара по пътищата, монтира и фара; Сали започва да си стяга багажа, хвърля каквото й падне в един очукан кафяв куфар. В тъмния кладенец е тихо. Като се изключват неизбежните разговори в полицейския участък, тя не е проронила нито дума на Кеп, нито той на нея.

— О, Сал, моля те, няма да ме изоставиш точно сега. Освен това нали Мърф каза, че трябва да останеш до моето явяване в съда. Аз ще се призная за виновен и тогава ти ще можеш да си вървиш.

— Махам се оттук. Отдавна трябваше да се махна. И без това от нашия номер нищо не остана — Джими го няма, Тъфи избяга. Какво възнамеряваш да правиш, може би ще накараш Сами да ти седи в коша?

— Сал, моля те, не си отивай. Ще направя всичко, което поискаш.

Кеп издърпва една от щайгите и се отпуска върху нея. Усеща тишината, Тъфи го няма да ръмжи, да крачи напред-назад, да кашля, да реве. Обръща глава. Миризмата му още не е съвсем изчезнала, но това е нормално; миризмата на затворения лъв е много силна, пък и него го няма само два дни. Откъде да знае Кеп, че Тъфи е само на петдесетина метра от него.

Кеп се пресяга към черната кутия, изважда заключеното си метално ковчеже, където държат парите. Грабва пачка банкноти, отделя няколко, спира, слага ластичето обратно и се обръща към Сали.

— Ето, Сал, вземи ги. Където и да отидеш, пари ще ти трябват. Така по-лесно ще започнеш отново.

Сали не се обръща. Натиска с коляно капака на издутия си куфар и се мъчи да щракне едната му закопчалка, но тогава той зейва още повече от другата страна. Кеп става да ѝ помогне. Тя го бълсва с ръката си, после с бедрото си.

— Махай се! Не са ми притрябвали пито твоята помощ, нито твоите пари. Ще се оправя и без тях. Добри телефонистки не се намират току-тъй. Кризата е към края си и лесно ще си намеря работа. Ти за мен не се грижи; както впрочем никога не си го и правил.

— Защо говориш така, Сал? Аз те обичам. Обичам те от деня, в който дойде при мен в болницата.

— Така ли било? А колко време мина, откакто оня смешен мирови съдия ни ожени в Елктън и каква полза от това? Ще ти кажа колко — кажи-речи десет години. Хубаво ми викаше Джими, че аз съм ти нужна само в леглото; ти никога не си обичал истински друг, освен онзи проклет лъв. И сега виж какво стана и Джими е мъртъв.

Тя се разплаква. Сяда върху изкорубения куфар, опира лакти на бедрата си и скрива лицето си в шепи. Кеп пада на колене до нея.

— Аз нямах нищо против Джими. През цялото време знаех за вас двамата, но аз те *обичам*, и исках да си щастлива. Това е любовта, нали, Сал, да искаш другият да е щастлив. Знам, че съм доста стар за тебе, дори се опитах да ти го кажа. Струва ми се, че някъде по нашия път отношенията ни неусетно заприличаха на отношения между баща и дъщеря. Не зная как точно стана, но стана. Това обаче не означава, че не те обичам, обичам те. Ти си единствената жена, която съм обичал.

Настъпва дълго мълчание, насечено от хлипове. Кракът на Кеп ужасно го боли когато застане на колене, затова се опитва да се изправи поне на едно коляно. Сали все още е заровила лице в шепите си и не го поглежда.

— Слушай, Сал. Знам, че тук е скучно и така нататък, знам, че наистина трябва да си събереш багажа и да тръгнеш, да се махнеш оттук. Ти си млада, животът е пред теб, но преди да тръгнеш, искам да ти кажа нещо. Искам, да го кажа и то може би ще ти помогне да разбереш, че Джими не е бил прав. Обичам те истински и винаги ще те обичам.

Отново потъват в мълчание. Кеп навежда глава, плешивото му теме лъсва в сивосинкавата светлина, която се процежда в черния кладенец.

— Сали, аз ще бъда най-щастливият човек на света, ако ти се омъжиш за мен според обредите на твоята религия, пред истински свещеник, и то час по-скоро. Още не знам какво ще иска полицията от мене и дали ще ме вкарат в затвора. Не знаем и какво още може да направи Тъфи, преди да го хванат, но въпреки всичко моля те, помисли за моето предложение. Ще се омъжиш ли за мен, Сал?

Сали бавно повдига глава. Поглежда Кеп, силуетът му плува, размит в здрачината на стаята.

— Не, Кеп. Мисля, че вече не те обичам. Ти наистина си прекрасен човек и с мене винаги си бил добър, но аз не желая да живея по този начин. Край, вече приключи с този живот.

— Аз също съм приключил с него, Сал. Готов съм да се установя някъде завинаги. Ще продам „Стената“ и мотоциклетите, все нещичко ще взема от тях. Мога всичко да продам, да се качим на колата и да се махнем оттук.

Сали отново заравя лице в ръцете си, но продължава тъжно да клати глава напред-назад. Вече не хлипа така неудържимо, но сълзите

струят по страните й, бликат през пръстите ѝ.

— Виж какво, Сал, мотоциклетът ми е с номер и фар и мога да се движа по пътищата. Ще му сложа коша и дай да го закарам в някой хотел. Ще си вземеш един душ, ще се пооправиш и ще легнеш да си починеш като хората. Сега ти трябва спокойствие. Или пък, ако предпочиташ, ще те закарам с камиона, само че ще се позабавя, докато го докарам от гаража. Какво ще кажеш, а? Знам, че не ти се стои тук, дай да ти помогна с каквото мога. Господи, поне това ти дължа. И не че ти го дължа, искам да ти помогна.

Кеп мърда. Мъчи се да стане, стиска зъби от болка, прехвърля тежестта на здравия си крак. Държи кепето си в лявата ръка. Слага го на главата си и стои съвсем изтощен, с отпуснати ръце.

— Сал, не знам какво друго да ти кажа. Искам само едно — да ти помогна. Обичам те и ще направя всичко, за да си щастлива.

Сали се обажда през шепи, през пръсти, през сълзи.

— О, Кеп, така дълбоко съм затънала в тази кал. И толкова съм объркала. Не знам какво да правя, къде да ида, нито какво искам.

Кеп плахо протяга ръце и взима нейните от лицето ѝ, полекичка я придърпва към себе си.

— Като начало дай поне куфара да ти затворя.

Сали стои права, прегърбена, с наведена глава, с разрошена коса, а Кеп се отпуска с цялата си тежест върху куфара и успява да затвори и двете закопчалки едновременно. Слага го на земята.

— Ето, Сал, седни тута на това сандъче, или на онова, докато закача коша към мотора; смятам, че така ще бъде най-добре. После, като те оставя на сигурно място в хотела, ще тръгна да търся Тъфи. Ако го намеря, ще го кача в коша и ще го върна в клетката. Убеден съм, че чуе ли шума на мотора, веднага ще изскочи, стига да е някъде наблизо.

Сали продължава да стои права и стиска ръце пред гърдите си. Облечена е в рокля, същата, с която е била в полицейския участък, единствената ѝ рокля. Кеп я гледа втренчено цяла минута, после рязко се втурва навън, като избутва и коша пред себе си.

— Ей сега ще се върна, ти стой тута.

Сали кимва едва забележимо с глава; Кеп излиза. Тя пак се настанява върху куфара си. Вдига ръчната си чанта, която е паднала на земята. Отваря я, изважда пудриерата си, изтрива сълзите. Прокарва

пръсти под очите си да изтрие следите от размазания грим. Измъква малка кърпичка и издухва носа си, после взема пухчето и напудря носа и страните си. Оставя пудриерата настррана, взима една четка и старателно приглежда късо подстриганата си руса коса. Сетне пак бръква в козметичната си торбичка, изважда червилото, навива капсулата и внимателно нанася тъмночервен слой върху горната си устна, после я притиска към долната с отсечен, добре отиграно движение, прибира червилото навътре, слага му капачката и го пъха в торбичката. Отваря пудриерата, оглежда косата си, пак изтрива наслъзения грим под очите си. Продължава да плаче.

Появява се Кеп, тя се изправя на крака, той се приближава и вдига куфара ѝ.

— Е, Сал? Ще те закарам до „Брайтън“. Там ще си на сигурно място.

Той тръгва, без да е уверен, че тя ще го последва. Като че ли не забелязва, че се е понагласила. Кеп е неспокоен, толкова се беспокои и за Сали, и за Тъфи, че почти нищо друго не забелязва. Ръцете му са намаслени от това, че е прикачвал коша към мотора. Сали крачи след него.

Кеп ѝ подава ръка да се качи в коша и поставя куфара в скута ѝ.

— Не е далеч, пък и куфарът ще ти спира вятъра. Сигурен съм, че по това време на годината ще има свободни стаи. Според мен това е единственият хотел, който работи извън сезона.

Сали поглежда Кеп, а той се е вгърбил, дава контакт, превключва на нулева предавка и ритва манивелата. Преди да включи на скорост, хвърля един поглед към Сали и тя му отвръща с бегла въздушна усмивка.

— Кеп, трябва да знаеш, че аз наистина те обичам, но съм ужасно объркана. Моля те, дай ми малко време да се съвзема.

Кеп я поглежда, после извира кормилото и сваля машината от тротоара бавно, полекичка, сякаш превозва инвалид или яйца, а не жена, която сама кара мотоциклет, и то по отвесна стена, при това с двестакилограмов лъв до себе си.

Кеп оставя Сали в хотела, като ѝ обещава, че всеки ден ще идва да ѝ казва как вървят нещата, и после потегля към полицейския

участък. Едно от условията за освобождаването му под гаранция е да се обажда в участъка на всеки два часа, но на Кеп това не му тежи, дори му е по-удобно, защото така по-бързо ще научи дали някой е мяндал Тъфи и въобще как върви работата на претърсващите отряди. Хич не му се иска да пострада и друг човек, както не му се иска и на Тъфи да му се случи нещо лошо. Той паркира отвън и влиза в участъка. Мърф седи зад бюрото си. Говори по телефона. Прави знак на Кеп да седне на една от дървените пейки срещу него.

— Точно така, сър. Всички са мобилизиирани в издирането — местната полиция, щатската гвардия и петдесет души от гражданските отряди^[1], които засаждат дръвчета в увеселителния парк. Да, сър, прави се всичко, което е по силите ни. Надяваме се по мръкнало лъвът да е вече зад решетките. Да, да, сър.

Мърф затваря с пръст телефона и мрачно гледа апарата, после бавно закачва слушалката. Обръща очи към Кеп. Кеп се изправя на крака и се приближава до бюрото му. Мърф си запалва цигара.

— Това беше комисарят. И на него му се пече яйце под задника. Настоява да застреляме Тъфи на място и никакви такива. Кеп, ако искаш да си спасиш лъва, най-добре ти да си го намериш. Тук се е напълнило с наплашени каубои, въоръжени до зъби, дето пръста си не вдигат от спусъка, и всеки един от тях очаква да се превърне в герой, задето е убил истински лъв людоед.

Кеп свежда поглед към земята, след това го вдига към Мърф.

— Ако питаш мен, той няма да поsegне на никого. Познавам го той лъв, Мърф, така добре, както познавам и теб, но след това, което се случи, ясно, че никой няма да ми повярва. Боже господи, чувствам се ужасно заради тази история. Просто никога не съм го очаквал. Джими трябва наистина да е направил нещо чудовищно, за да предизвика Тъфи до такава степен.

Мърф поглежда Кеп през дима от цигарата си.

— Слушай какво, Кеп, ако убитият беше някой друг, ти сега нямаше да се шляеш из улиците, а щеше да киснеш в пандиза за непредумишлено убийство. Късмет имаш, че от този тип всички бяха вдигнали ръце, та с малко ти се размина.

— Джими не беше чак толкова лош. Имаше нещо в него, ама беше страшно объркан и бъзлив. Пък и хлапе — имаше-нямаше двайсет и шест години. Може би щеше да влезе в правия път.

— За влизане щеше да влезе, ама зад решетките. А там от него щяха да направят истински закоравял престъпник.

Мърф изважда няколко вестника и започва да ги преглежда.

— Сигурен си, че не знаеш фамилното му име, нали? Как е възможно да живееш с някого десет години и да не научиш поне фамилното му име, а?

— Нали ти обясних. Той не обичаше да говори. Знам, че е родом някъде от Тексас, и това е всичко. Дори не съм сигурен дали Джими е истинското му име.

— Зор ще видим, докато го идентифицираме. От оная купчина мръвки успяхме да снемем два отпечатъка от пръсти и това е кажи-речи всичко. Остави друго, ами от лицето му не беше останало почти нищо, та не можахме да изкараме поне една що-годе прилична снимка, за да я разлепим пред пощата и по стените. Ако зависеше от мен и ако успеем да заврем Тъфи пак в клетката, аз бих забравил цялата тая гнусотия на минутата. Мен ако питат, оня копелдак най-добре въобще да не се беше раждал. И предполагам, че най-доброто нещо, дето е извършил на тоя свят, е, дето напълни шкембето на Тъфи.

Кеп обаче се чувствува зле. Знае, че Мърф само се опитва да го успокои, за да не го мъчат угризения, но заговори ли се за Джими, той си знае, че отговорността е негова.

— Мърф, има ли нещо ново? Някой да е видял или дочул нещичко?

— Обичайните глупости. Има си едни и същи хора, на които все крадци им се привиждат, дето в техните прозорци все някой надничава. Те при нас са заведени на архив. Та от тях половината вече се обадиха да съобщят, че нощем чували ръмжене и лъвски рев в далечината и виждали странни сенки в двора на съседа. А една изкуфяла старица дори била убедена, че кучето й е ухапано от лъв. Опитах се да ѝ обясня, че ако въпросният лъв наистина е решил да си похапне от нейното кученце, то тогава от него нищо нямаше да остане. Ухапано е, ама не от лъв, а от бълха.

— И все пак, Мърф, ако Тъфи се нахвърли върху нещо, то няма да е човек, а куче. По правило лъвовете отбягват хора. Никога няма да проумея защо е нападнал Джими. Джими обичаше да го смушква без нужда и въобще да го дразни, с каквото може, понеже се страхуваше от него, мразеше го, и то пак само защото го беше страх; и все пак не

мога да си представя Тъфи да го убие и след това, ей така, да си го изяде.

— Кеп, стига вече си говорил за това. По-добре виж да го откриеш този лъв, да го сложим под ключ, пък за останалото после ще му мислим.

— Дойдох тук с мотора и коша, в който се возеше. Ако дочуе отнякъде шума на мотоциклета, сигурен съм, че ще излезе, където и да се е скрил. Така че веднага го бутвам в коша и си отиваме вкъщи без проблеми.

— Тогава пръждосвай се на секундата и тръгвай да обикаляш. Дано само ти да си първият, дето ще го намери, а не някой от ония опатлачени тъпанари, които ще започнат да се стрелят един друг, както става по време на ловния сезон в планините на Пенсилвания. Аз оставам тук, за да съм до телефона, в случай че някой се обади с важна вест, но най-вече за да не ги гледам ония доброволни ловни хайки, дето са плъзнали като на сафари. Ако питаш мен, повече ме е страх от тях, отколкото от Тъфи.

— Така е, Мърф. Благодаря ти за всичко. Пак ще се обаждам на два часа, в случай че се получи някакво сведение. Не мога да си представя къде се е сврял този Тъфи, но няма да е надалеч. Лъвът, особено когато се е наял, хич не го бива да бяга. Преял е и сега сигурно спи някъде като препил гимназист.

Кеп тръгва към вратата.

— Не знам как мога да ти се отблагодаря, Мърф. Ако не беше ти, за Тъфи нямаше да има никакъв шанс.

— Хайде, Кеп, потегляй. Дано хванеш великанското си котенце и дано успееш да го натикаш в клетката, където му е мястото.

Кеп излиза, яхва мотоциклета, ритва стартера и промърморва наум: „Там е работата, че точно в клетката и зад решетките *не му е мястото*.“

Най-напред Кеп отива чак до Южен Уайлдуд, като през цялото време гледа да не се отдалечава много от дъщерната морска алея. Като стига там, където дъските свършват, затрупани от наветия на преспи пясък и където блатните папури са избуяли над човешки бой, той слиза, оставя мотора да работи и отива да погледне отдолу, под

дъските на алеята. Върви и ту подсвирква сигнала, с който е свикнал Тъфи, ту го вика по име. Наоколо не се вижда никой; това е пустинната част на града, но Тъфи го няма.

Кеп отново се мята на мотоциклета и потегля към вътрешността, там, където са солените блата. Спира и наднича под всяко едно от мостчетата над мочурищата, образувани от оттичащата се морска вода. Тези мочурища се пълнят и празнят от приливите и отливите. На два пъти зърва групи от въоръжени с пушки хора да обикалят и оглеждат. Успява да ги задмине, без да го забележат. Ако се случи да мяннат някъде лъва, те трябва да се обадят в полицейския участък, но може и веднага да се хванат за оръжието и тогава сбогом, Тъфи.

На всеки два часа през деня и почти през цялата нощ, Кеп се отбива в участъка, но и от там нищо ново. Заместникът на Мърф не е така благоразположен към Кеп, хич не му цепи басма и направо му казва, че вината си е изцяло негова. Обажданията не спирали, но след всяка проверка се оказвало, че тревогата е фалшива.

Най-накрая, към три сутринта, Кеп се връща в кладенеца. Има нужда да подремне, макар и за малко. Ще стане на разсъмване и ще продължи да търси. От всичко, което е чел, знае, че лъзовете излизат да ловуват рано сутрин или привечер, но не е съвсем сигурен. Случва се да излизат и нощем, но той вече е останал съвсем без сили. Умира за сън. Просва се на пода и заспива с разперени ръце и крака.

Щом Кеп заспива, Тъфи се разбужда. Оглозгва и последните останали мръвки от ръката на Джими. Все още не е съвсем огладнял. Безшумно преминава по покривния гредоред и излиза на стълбата.

Бавно се спуска по стъпалата и с лек скок влиза право в клетката си. Вратата все още зее отворена. Сяда вътре и стои така известно време, но след това пак се изправя на крака и тръгва да крачи напред-назад.

После излиза от клетката с лек елегантен скок и се изкачва по широките стъпала, които водят към платформата с басейна на Сами. Сами спи в стаята си, вратата е заключена и залостена. Затова и нищо не чува, когато Тъфи се навежда ниско и лочи от водата в аквариума му цели пет или десет минути, както е типично за всички големи котки. След като утолява жаждата си, Тъфи, който подушва миризмата на Кеп вътре в кладенеца, започва да търка нос о вратата, но нито сумти, нито ръмжи, нито реве.

Тихичко се изкачва обратно по стълбата, минава по гредореда и се прибира в леговището си. Обикаля го два пъти и пак ляга да спи.

[1] Отряди, организирани от вече несъществуващо федерално бюро, създадено през 1933 г. и разтурено през 1942 г., за осигуряване на работни места и усвояване на професии, специално от безработни младежи. Б.пр. ↑

ТРИНАДЕСЕТА ЧАСТ

На обяд изядохме рибата, дето аз я улових. Месото ѝ се оказа повече, отколкото изглеждаше на пръв поглед, а освен това беше много вкусно. Мама го сготви в малка тавичка с мляко и масло. Топяхме си залците в соса, а той беше пръстите да си оближеш.

Чувствам се ужасно горд, задето аз съм осигурил нашия обяд. Татко разказва с най-големи подробности как точно съм хванал рибата и ме изкарва такъв герой, че мама и Лоръл остават с впечатлението, че дори и ската аз съм го извадил. И през цялото време, докато им разправя, все ми намига. *Никога* няма да свикна с това негово намигане; всеки път ужасно се учудвам.

Скътвам няколко късчета месо без кости от порцията си и ги давам на Канибал. Тя много ги харесва и за първи път мяука за още. Това е единственият звук, който сме я чували да издава, с изключение, разбира се, на ръмженето и на онова немощно мъркане, дето го преде под леглото. О, щях да забравя, освен това знае и да съска като змия, и то едновременно с ръмженето.

На мама не ѝ се ходи много-много на плаж. Страх я е от лъва. Татко я прегръща през раменете, целува я отстрани по врата, а тя сепнато отмята глава, сякаш я гъделничкат. Татко не се е бръснал, откакто напуснахме Стоунхърст Хилс, и от една страна, е заприличал на онези скитници, дето се мотаят из бунищата, а от друга, изглежда много по-мъжествен. Сигурно мама затова се сепна; наболата му брада е като шкурка.

Едно от любимите неща на дядо е да отърка твърдата си брада в бузата ми, когато отивам да го целуна. Той се бръсне само веднъж в седмицата — в неделя, когато ходим на църква. За щастие и ние му гостуваме главно в неделя, но ако се случи друг ден от седмицата, „потъркването“ му ужасно боли. Той никога не прави така на Лоръл, само на момчетата. Имам пет първи братовчеди, които са горе-долу на моята възраст: двама Били, един Джордж, един Джони и един Албърт. И петимата мразим това потъркване. След него лицето ти пари и стои

зачервено по няколко минути, но в същото време има и нещо приятно в него, пък и дядо толкова обича да го прави, смее се от сърце и ни целува.

— Виж какво, Лора, казвам ти, този лъв е вече на километри оттук. А и стигнем ли плажа, винаги можем да се бухнем във водата. Няма лъв, дето ще те гони в морето; котките мразят водата.

— Дик, много добре знаеш, че не умея да плувам. И във всеки случай предпочитам да ме изяде лъв, отколкото да се удавя.

— Няма да се удавиш, аз ще те взема на ръце. Не се тревожи, любов моя. Виж какъв късмет имаме с времето, и то в края на сезона; нека му се порадваме още малко. Един бог знае кога ще се случи пак да дойдем на почивка.

Мама се усмихва на татко, прокарва пръсти по наболата му брада и нежно го целува по устните.

— Добре тогава, струва си да опитам, пък дори и само за да ме поносиш във водата. Не си ме носил, откакто се оженихме, когато ме вдигна на ръце, за да прекрачиш с мене прага на къщата. Спомняш ли си, като се настанихме в оная кутийка на Дюи Стрийт, дето я бяхме наели заедно с брат ти Ед и Ема?

— Значи ти се иска да те понося, така ли? Добре тогава, започваме!

И насред сбутаната стаичка, пред очи ни, преди още да разберем какво става, той взима мама на ръце, вдига я високо и започва да се върти с нея из стаята, после плавно преминава във валсова стълка, също както правят по филмите — с черни фракове и бели нагръдници танцува, притиснали към себе си дамите, с тази разлика, че не ги носят на ръце.

В първия миг мама се изплашва, но после се разсмива и здраво стиска ръце около врата на татко.

— Пусни ме, глупчо. Какво ще си кажат децата? Пусни ме, преди да си се сендал в кръста.

Но татко продължава да си танцува помежду креватите. За първи път го виждам така развеселен. Иначе те с мама винаги се държат много сериозно и само задълженията си гледат: работата, прането, чистенето, къщата, но откакто сме в Уайлдуд, толкова целуване и прегръщане падна, колкото никога не е имало през всичките ни години в Стоунхърст Хилс. Поглеждам към Лоръл — тя се смее. То си е

смешно и на мен така повече ми харесва — като лудеят. Така животът е по-приятен. До този момент все ме беше малко страх да порасна, да бъда възрастен.

— Искаш да те пусна, така ли? Добре, ето, пускам те.

И татко отива до леглото и хвърля мама върху него; полата ѝ се вдига нагоре и тя бързо я хваща и покрива краката си.

— Дик, ти си полуудял. Какво, за бога, ти е станало?

— А може би аз съм просто един избягал лъв.

Татко се надвесва над мама и изпръхтява във врата ѝ. Изправя лапите си също както прави Канибал, когато иска да се бие. Мама се изсмива и го бълсва настррана. Татко ѝ подава двете си ръце и ѝ помага да стане от леглото.

— Добре тогава, всички, които не се страхуват от някакъв си престарял лъв, да се обличат, защото отиваме на плаж. Това слънце само нас чака.

Обличаме се за нула време и след петнайсет минути сме вече на брега. Небето е синьо и слънцето напича. Ние с Лоръл взимаме по един урок по плуване и татко ми показва как да задържам дъха си и как да гледам под вода. Отначало си мисля, че очите ще ме заболят, ако в тях ми влезе вода, както става понякога, като си плискаш лицето, но в океана няма сапун и аз, разбира се, не чувствам никаква болка. Същото е, както като гледаш през увеличително стъкло. Ръцете ми изглеждат поне два пъти по-големи, отколкото са в действителност; освен това виждам всички мидички и камъчета по дъното на океана. Първоначално издържам съвсем малко, защото ме е страх, но после започвам да плувам по цяла минута под водата и да разглеждам дъното. Забелязвам и едни малки ракета, които се разхождат нагоренадолу. А после си мисля, какво ли ще стане, ако сега ми се изпреди някоя гигантска риба, акула или скат например. И веднага решавам да изляза навън. Татко е хванал Лоръл през кръста, тя пляска с ръце и си въобразява, че самичка се държи на повърхността.

— Дики, измори ли се вече?

— Не, но ми стана студено, затова ще изляза малко.

Това не е лъжа. Наистина ми е студено, пък и се изморих.

— Я виж, Лоръл плува съвсем самичка.

Заставам на брега, прегръщам гърдите си с ръце, целият треперя и гледам как Лоръл прави пет-шест маха и после стъпва. Главата ѝ едва

се подава над водата. Мама ѝ е сплела косата на плитки и ги е вързала високо, за да не се намокрят.

— Ей, Лоръл, страшна си. Скоро ще влизаме заедно навътре.

Изтичвам по пясъка до мама. Пуснala е Канибал да излезе от сандъчето и сега тя се е излегнala по гръб в скута ѝ. По всичко личи, че мама вече е преодоляла страхът си от бълхи. Взела е една от панделките на Лоръл и я полюлява пред муцунката на Канибал, а тя се опитва да я улови с лапките си, но го прави само научким, защото ноктите ѝ са прибрани; никога не съм я виждал така катурната по гръб, освен когато онзи лъв я лизна с огромния си грапав език. Мъча се да не мисля за лъва, но непрекъснато оглеждам плажа. Взимам една кърпа от мама и започвам да се бърша.

— Целият си настръхнал, Дики. Хубаво се изтрий и легни до мене да те напече слънцето.

Тя продължава да си играе с Канибал и да ѝ вика „ти малко дяволче“ всеки път, щом успее да ѝ грабне панделката от ръцете. Простирам кърпата на пясъка до мама и се замислям дали пък наистина Канибал не е дяволче, или пък е само обладана от дявола. Ами ако помоля отец Ланши, той дали ще се съгласи да изгони дявола от Канибал? Едва ли. Освен това на мен ми харесва този дявол, дето живее в Канибал. Мисля, че дори започвам да харесвам и дявола, който живее в мен, ако въобще го има.

Канибал се обръща по корем, изправя се на крака, спуска се по коляното на мама и тупва на пясъка точно под носа ми. След това приклъква и започва да ме дебне. Толкова отблизо ми изглежда огромна. Гледам я право в очите. Тя също. Стои на педя от лицето ми и не помръдва. Питам се дали пък да не си затворя клепачите; рече ли, като нищо може да ми издере очите, но продължавам да ги държа отворени. Много е красива. Козината ѝ става все по-тъмнокафява и по-тъмнокафява, а точките около очите ѝ са като домино на разбойник — чисто черни. На яркото слънце, особено когато свети срещу нея, очите ѝ стават като две тънки чертички; толкова тънки, че едва ли се вижда нещо през тях.

След това се приближава още повече, навежда глава и отърква влажното си носле в бузата ми, после в ухото ми и вече съвсем ясно се чува как мърка. Извива се на една страна, после на другата и продължава да се отърква у мен. Протягам ръка, почесвам ѝ гушката и

тя замърква още по-силно. След това тръгва да обикаля в кръг, спира се, напъхва се под шията ми и кротува, но продължава да мърка, и то така, сякаш цял живот нищо друго не е правила.

— Боже, Дики, тази котка наистина те обича. Сега разбирам защо толкова държеше на нея. Тя е най-хубавата, най-невероятната котка, която съм виждала.

И ето в този миг татко и Лоръл излизат от водата и тичат към нас. Татко се отпуска на колене до мен, по-точно между мама и мен, до самата Канибал. Тя се пострясква, но после се сгушва още по-плътно до врата ми.

— Ей, вижте какво намерих. Няма ли да поиграем, а?

Татко държи в ръката си стара топка за тенис, чийто мъх съвсем е паднал.

Страх ме е, че пак ще рече да ме упражнява в разни видове хващания. Той много иска да ме научи да играя бейзбол, но мен хич ме няма. Никога не мога да уловя топката както трябва, особено пък твърдата бейзболна топка; не ми се удава, и толкоз. Чисто и просто това е едно от нещата, в които не ме бива. Обичам да гледам, когато предават бейзболни мачове по радиото, но от всички мои връстници на Кловър Лейн аз съм най-схванатият бейзболист. Вкарват ме в игра само когато останат съвсем без резерви. Истината е, че се плаша от топката.

Но сега няма как, ставам и подавам на мама Канибал, за да я пази. Да си играе с нея или пък да я сложи в сандъчето. Лоръл само подскача нагоре-надолу, вдигнала е ръце и върти китките си във въздуха — винаги прави така, когато е възбудена от нещо. Ама винаги, откакто я помня, дори преди да проходи. Сядаше на пода, усмихваше се, разсиваше се на глас и размахваше длани така, сякаш китките ѝ са развитени. Също както кучето си върти опашката.

Татко се обръща и тръгва към водата; спира се на около три метра от прибоя. Аз се правя, че уж много ми се играе и дори подскачам от крак на крак, сякаш го чакам всеки миг да ми забие един удар оттам. Всъщност ужасявам се, като си помисля, че топката може да ме улучи по лицето, нищо, че е такава малка и лека. Не виждам за какво толкова се радва Лоръл; не стига, че една топка не може да хване, ако не ѝ я тупнеш първо в земята, а на плажа и да я тупнеш, тази плешива тенис-топка никога няма да отскочи.

Татко застава на четири крака и започва да копае в пясъка. Първо реших, че ще издълбае дупка, в която да се целим с топката — нещо като плажен баскетбол. Вдига очи и ме поглежда.

— Хайде, Дики, ела да ми помогнеш. Трябва да издигнем цяла планина, колкото е възможно по-висока, и хубаво да сплескаме пясъка, докато се втвърди, за да няма опасност от срутване.

Татко загребва пълни шепи пясък, трупа го на купчина и го приплесква с длани.

— Татко, какво ще строим, пак ли замък?

— О, нещо много по-сложно. Сега ще разбереш. Нещо, което никога не си виждал.

Натрупваме цяла пирамида пясък и след това татко поставя топката на върха и обикаля с нея външната страна на нашата планина, като хем я търкаля надолу, хем отъпква спираловидна пътечка.

Лоръл продължава да си подскача от крак на крак. Татко пак пуска топката по вече оформения улей.

— Виж сега, Дики. Ще прокопаем тунел под нашата планина. Ето оттук...

В края на прокараната от топката пътечка той издълбана малка дупка. След това заобикаля от другата страна на планината, където съм аз. Примижава и измерва на око разстоянието до дупката.

— ... оттук.

Изкопана втори вход от тази, другата страна, но много по-надълбоко.

— Сега ти тръгваш оттук, ама много внимателно, като копаеш нагоре, не надолу, и ще трябва да се срещнем някъде по средата.

Аз кимвам.

— Страшно ще стане, нали, татко.

— Лоръл, а ти ще направиш един малък тунел ето тук, в подножието на нашата планина от страна на океана. Копай внимателно, за да не рухне всичко.

Той загребва пясък и издига едно по-малко хълмче до нашата планина, но по-надолу от нея. Загребва още веднъж, за да им означи мястото, където да копае. След това започва да дълбае под голямата планина от неговата си страна, а аз — от моята.

— Дики, тук трябва малко строителна техника. Докато копаеш, непрекъснато ще следиш и ще отчиташ нивото и разположението на

моя вход към тунела спрямо твоя, за да можем да ги свържем по най-прекия път. Трябва да внимаваме да не се разминем.

Аз започвам да изравям пясъка. Ето вече ръката ми хлътва до надлакътя, когато усещам, че вътре нещо шава; отначало се стряскам, но после разбирам, че това са пръстите на татко. Той ми се усмихва отгоре, над планината, а под нея сграбчва ръката ми.

— Здрастি, мой човек! Нямаме грешка! Един ден от теб ще стане страшен строителен инженер. Дай сега да почистим тунела отвътре и да го поразширим.

Той хвърля едно око към Лоръл.

— Ей, как върви вашия строеж, госпожице?

Лоръл е легнала по корем, и дълбае ли дълбае; цялата ѝ ръчичка е хлътнала, но от другата страна още нищо не се показва.

— Стига, патенцето ми, стига от тая страна.

И той пак застава на колене, за да изкопае втория вход към тунела на Лоръл.

Тя пролазва на четири крака и тупва до него.

— Татко бе, и аз искам да работя на *голямата* планина. На тая малката не ми е интересно.

Татко я придърпва с една ръка и гальовно я притиска към себе си. Ето, мисля си аз, ето сега ще си отърка брадата в нея и направо ме хваща страх, но той само я целува по челото.

— Но, Лоръл, те и двете са част от едно и също нещо. Твойтунел е точно толкова важен, колкото и всяка друга част на нашия строеж.

— Гледай сега!

Татко взима топката и я поставя във вдълнатинката на върха, след това лекичко я подбутва. Тя тръгва надолу по спираловидния улей от външната страна на хълма, после влиза в тунела и излиза от моята страна. Хвърлям се да я хвана, преди да се е намокрила.

— Татко, ама това наистина е страшно. Пусни я пак.

При втория път я причаквам на моя вход на тунела и щом се показва, я улавям.

— А сега идва най-трудната част.

И татко започва да оформя друг полегат улей, този път подълбок, с високи стени от двете страни. И пак прокопава планината ни

почти наполовина, като често-често вдига глава, за да се увери, че е на прав път, след това притичва от другата страна.

— Сега, Дики, вдигни ръка и я задръж точно над входа на тунела от тази страна.

Аз вдигам ръката си и татко пак примижава и мери, после се свлича на колене и започва да рови от другата страна на планината, ниско в подножието ѝ. Лоръл изтичва при него.

— Татко, пробих го. Моят тунел е готов. Ела, ела да видиш.

Татко отива до тунела на Лоръл. Изгребва още няколко шепи пясък и търкулва топката, но тя се заклещва вътре. Той я изважда и доизравя тунела. След това с двете си ръце прави улей в мокрия пясък.

— Слушай сега, Лоръл, трябва да прокараш толкова дълбок път за топката, че като се търкулне в тунела ти, после да може да излезе от другата страна и да се изтърколи на плажа.

И Лоръл отново се хвърля да изгребва пясъка от тунела си. Близо сме до водата и в мокрия пясък пръстите ни оставят отпечатъци като от ноктите на грабливи птици. Татко вдига очи към мама и ѝ махва с ръка. Тя му отвръща. Аз също ѝ махвам. Татко хвърля един светкавичен поглед нагоре-надолу по пустия плаж, после нагоре по продължение на цялата морска алея. Досещам се защо го прави — оглежда се за лъва.

— Давай, Дики. Този път ти ще копаеш откъм горната страна, а аз откъм долната. Дълбай под абсолютно същия ъгъл както преди, за да можем да се срещнем.

Копая и ръката ми вече не се вижда, цялата е хълтнала чак до рамото ми. Мога и още да я напъхам, но само ако се наведа съвсем ниско и вдигна единия си крак във въздуха. Поглеждам към татко. И той е завръял дългата си ръка най-навътре, вижда се, защото е вдигнал единия си крак високо във въздуха. Вади пясъка от дупката и го разстила навън. Усмихва ми се.

— Този път, Дики, май работата нещо се закучи. Дай аз да опитам от твоята страна.

Идва до мен и пропъхва ръката си в дупката. Копае колкото може по-навътре.

— Виж какво, или копаем встрани един от друг, или този тунел е два пъти по-дълъг от ръката ми.

Гледам го право в очите, а те пак шарят неспокойно по плажа и нагоре по морската алея. Лоръл изтичва и застава между нас двамата.

— Виж, татко. Този път стана, погледни.

Лоръл търкулва топката в нейния тунел, тя се скрива и едва-едва набира скорост да изскочи в улея, а оттам стига почти до водата.

— Браво, Лоръл! Дики, я потърси една пръчка, гледай да е около педя. Аз пък в това време ще помогна на Лоръл, но не се отдалечавай! И стой близо до водата, чуваш ли? Там морето изхвърля най-много пръчки.

Тръгвам, затичвам се. Знам, че татко иска да стоя близо до водата заради лъва, но пръчката намирам почти веднага. Водата я е изгладила и е дълга не педя, а три педи. Само за голф е. Връщам се тичешком. Нашият строеж съвсем не изглежда толкова голям на фона на целия плаж и океана.

— Тази ще стане ли, а, татко?

— Екстра е. Виж пък ние с Лоръл какво измайсторихме.

И той полекичка търкулва топката, ама някъде от средата на големия тунел. Тя тръгва, завива и влиза в тунела на Лоръл, излиза от другия му край и тупва в една дупка, която татко току-що е изровил. Прилича ми на детска железница.

— Страшно е!

— И още по-страшно ще стане, ако успеем да свържем двата ръкава на главния тунел.

Татко грабва пръчката и я мушва в горната дупка, завърта я два-три пъти, после изтичва от другата страна и прави същото.

— Дики, я си пъхни ръката от горната дупка и виж дали няма да уловиш пръчката.

— Хванах я! Татко, хванах я! Тунелът е готов.

— Така! Дай сега са изгребем излишния пясък.

Татко работи като машина: бързо изхвърля пясъка навън, изравнява го, още веднъж заглажда стените на тунела и на свързвания улей. Изправя се и избърсва пясъка от ръцете в банските си гащета.

— Хайде, Дики, иди и доведи мама да й покажем как работи нашето пясъчно съоръжение.

Изтичвам до мама. Тя ме поглежда стреснато.

— Мамо, татко казва да дойдеш да ти покажем какво сме построили. Страшно е! Той е трявало да стане инженер или архитект,

или нещо такова.

Отиваме при тях и татко е вдигнал Лоръл на ръце, показва ѝ как да постави топката в малката вдълбнатинка на върха и лекичко да я подбутне.

Топката потегля по първата пътешка, която се спуска от върха на нашата планина; след това потъва в първия ни тунел и дълго време никаква не се вижда, но после пак излиза и още веднъж обикаля хълма по един от външните улеи и се търкулва в големия ни тунел. Вече си мисля, че се е заклещила някъде по пътя, когато тя пак изскуча и се прехвърля върху пистата на Лоръл, спуска се по надолнището и изчезва в нейния тунел, излиза от другата му страна, надолу по издълбания канал, движи се също като топка по лабиринта на игрището за голф.

Мама ръкопляска и се смее. Ние с Лоръл подскачаме от радост. Татко се затичва да прибере топката.

— А сега е твой ред, Лора.

Мама поставя топката на върха и лекичко я почуква. Тя тръгва бавно, завива и влиза в първия тунел и така до най-последната ямичка в мокрия пясък до водата.

Мама изтичва до мястото, където беше легнала, за да си вземе хавлиената кърпа. Донася и сандъчето с Канибал, за да може и тя да погледа. Продължаваме да търкаляме топката, но всеки път ѝ правим малки отклонения, за да може да обходи тунелите и улейте по различен път.

Вече захладнява. Мама облича Лоръл с къси панталонки, камизолка и отгоре пуловер. И мен ме кара да си сложа риза върху банския. На татко като че ли не му е студено и мама сигурно знае това, защото въобще не го подканя да се наметне с нещо. Татко поглежда към сандъчето на Канибал.

— А сега, преди да е дошъл приливът и океанът да ни разруши строежа, хайде да пуснем Канибал да си поиграе в него.

Хвърлям едно око към сандъчето и виждам, че тя не спи. Пускам я навън, въпреки че не разбирам какво точно иска да прави татко.

— Първо трябва да се заиграе с топката.

Той кляка до Канибал и започва да търкаля топката пред очите ѝ. Канибал светкавично я напада, но татко успява да я грабне изпод

лапите ѝ в последния миг. Постъпва направо нечестно, като не ѝ дава никаква възможност да я улови.

И когато в един момент Канибал истински подлудява за тази топка, той слага длан под стомахчето ѝ и я вдига във въздуха. Тя захапва единия му пръст, но както обикновено той въобще не обръща внимание на това. Поставя ѝ точно на върха на пясъчната планина, а топката — под самата ѝ муцунка. Канибал мигом се спуска и за малко да я избути от улея, преди да се е скрила в тунела, но не успява, хвърля се в тунела подир топката, изскача малко след нея, но топката пак хълтва, този път в другия тунел. Канибал се колебае миг-два, но после храбро се шмугва надолу с главата.

Страх ме е за нея, защото огромната ни пясъчна планина може цялата да се срути отгоре ѝ и да я задуши, но в този миг топката се показва, Канибал след нея, драчи с нокти по ронливия пясък, опитва се да я спипа. Топката се търкува в тунела на Лоръл и Канибал рипва след нея. Излиза и тръгва по крайния отрязък, Канибал замахва с лапи, скача като обезумяла, но топката спокойно си влиза във финалната яма. И когато хълтва вътре, Канибал се надвесва отгоре ѝ и с извадени нокти се опитва да я измъкне, но ямата е доста дълбока. Татко пъхва ръка под стомахчето ѝ и я вдига пред лицето си.

— Дяволски храбрец си ти, Канибал, няма никакво съмнение. Казвам ти, Лора, край на мишките и плъховете у дома. Това зверче тук е мишевец и половина, хем гледай колкаво е — шепа и половина.

Мама се беспокои, че вече захладнява, и затова събираме багажа и се връщаме в стаята си.

Изваждаме банските си костюми от торбите, простираме ги да съхнат и след това си взимаме по един душ. Мама също се изкъпва, въпреки че не е влизала във водата, пък и до пясъка почти не се е допирала. Излиза от банята цялата увита в хавлиени кърпи, едната, от които около главата ѝ, и влиза в леглото, без да се облече. Татко вече е там.

— Деца, сигурно сте уморени, затова лягайте да спите. Татко ви обещава една дълга разходка довечера, но само ако веднага заспите. Особено ти, Дики. От два дни ставаш със слънцето и знам, че не си си доспал. Ние с мама също ще подремнем, но само някой от вас да вземе

да става, да се разхожда из стаята и да не спи, тогава никакво излизане, никакви разходки, никакви бонбони и въртележки, въобще нищо. Ясно ли е?

Отговаряме, че е ясно, и аз си слагам пижамата и лягам. Лоръл е вече по нощница, защото тя се къпа заедно с мама и още от банята излезе облечена за сън.

Лежа и се мъча да заспя. Искам да заспя. Сандъчето с Канибал е до леглото ми, горният му капак е затворен, така че тя не може да излезе, но сигурно не ѝ се излиза, защото и тя е уморена след всичките тези игри с мама и бясното преследване на топката из пясъчните тунели. Опитвам се да си припомня целия строеж, как го направихме и как татко улови пръста ми отдолу в пясъка под първия тунел, а после и в дългия тунел и как топката плавно се плъзна по целия път и после тупна в ямичката. Мислено виждам как Канибал препуска под нашата планина, как буксува по пясъка, а топката е ама съвсем близо под носа ѝ, как се хвърля в тунелите, без да му мисли. Това е нещо, което никога няма да забравя. По-важно ми е, по-скъпо ми е и от приключението с онзи скат, дето го уловихме сутринта, но да заспя не мога.

Лежа и се опитвам да кажа една молитва. Когато повтарям без прекъсване „Аве Мария“, обикновено заспивам, но този път и това не помага. Освен това чувам, че мама и татко също не спят. Шушукат си нещо и мама пак издава звуци, като че ли някой я гъделичка. Стискам очи, но звуците вече стават като при боричкане, а после и двамата почват да дишат, като че ли току-що са финиширали след диво бягане. Хваща ме страх, какво ли става, и тъкмо да си отворя очите, и всичко отново затихва.

Опитвам се да дишам като заспал. Мъча се да не мисля за лъва. Дано нищо лошо не му се е случило и дано никой не го е застрелял. Знам, че е убил мотоциклистка, но той е същият, дето го мушкаше с пръта, така че сигурно не е било без причина.

Изглеждаше ми толкова добър, като отъркваше огромната си музуна в ръката ми. Гледам да не мисля за катинара. Като се сетя за него, сърцето ми така се разтуптява, че аха и ще се разплача. След това чувам гласа на татко. Шепне, но в стаята е толкова тихо, че ясно долавям думите му. Чувам и дишането на Лоръл, личи си, че е заспала дълбоко.

— Лора, скъпа, а знаеш ли какво ми каза Дики днес сутринта, докато бяхме за риба?

Мама не отговаря нищо и татко продължава, като че ли говори на себе си. Дали не трябва да пъхна пръсти в ушите си? Ужасно мразя някой да разправя какво съм бил казвал или правил. Мразя дори, когато мама се фука на мисис Ренолдс как съм й донесъл отлични бележки или пък как съм бил най-малкият от всички, дето помагат на свещеника по време на служба, въпреки че мисис Ренолдс е протестантка и това въобще не я интересува.

Но си лежа тихомълком.

— Иска да напусна „Джей Ай“, профсъюза и всичко и да си отворя собствена работилница за поправка на домакински уреди и други услуги. Дори и име й измисли: „Кетълсън поправя всичко“. Не ще и дума, сече му пипето. Опитах се да му обясня за трудовия стаж, за сигурността на семейството и какво ли не още, хубаво си поприказвахме. Пораснал е и ми е приятно да си говоря с него.

Притихнаха, дано престанат и вече да заспиват. Имам чувството, че ги подслушвам. И тогава долавям гласа на мама:

— А на теб иска ли ти се, а, Дик?

— Какво?

— Ами да си имаш собствена работилница, както те е посъветвал Дики?

— Хайде и ти, не ставай смешна. Знаеш, че не бива да рискуваме чак толкова. Имахме късмет, че леко се отървахме от тази криза.

— Дик, аз ти говоря сериозно. Наемът ни е предплатен за цяла година. Знаеш, че можеш да тръгнеш пак да мажеш и да лъскаш подове нощем, в случай че съвсем закъсаме. Рой Кърлин винаги ще те вземе на работа. Ще те вземе и на половин надница, ако щеш.

— Да де, ама сега в „Джей Ай“ ми плащат четирийсет долара, което прави по доллар на час. Къде другаде ще ми дадат тия нари?

— Хубаво, ама като не ти е добре там, ако пак почнат да те бият, пък и това писмо за децата, да ти кажа правичката, предпочитам да си отворим собствена работилница. Да опитаме поне.

Тишина. Сдържам дъха си, почти не дишам, но после се сещам, че ако ще се правя на заспал, би трябало по малко да дишам, и затова си поемам дълбоко дъх, уж съм потънал в здрав сън, но не мисля, че го забелязаха това.

— Фабрицио казва, че компанията смята да ме направи началник-цех. Това означава, че ще получавам най-малко петдесет долара на седмица. Помисли си само, не знам дали трябва да се изпуска такъв случай.

— Скъпи, това наистина е чудесно, но какво ще кажеш за профсъюзите и за ония главорези, на които компанията плаща, за да те пребиват от бой. Ти нямаш нужда нито от „Джей Ай“, нито от профсъюзите. Ти си човек, който може и трябва да работи сам за себе си. Много добре знаеш, че те изкарват луди пари на твой гръб.

— Кажи-речи и Дики е на същото мнение. А ти, Лора, убедена ли си в това, което говориш? Не го ли казваш само защото си уплашена или нещо от този род?

— За убедена съм убедена, но съм и уплашена, но най-важното е, че ти можеш сам да се справиш. Винаги можеш да хванеш и онази работа с верандите, Дики пак ще ти помага. Това никога няма да ти избяга, но сигурно ще има да се трепеш много повече от сега, затова решавай сам.

— Ако ставаше въпрос единствено за мен, Лора, напускам на секундата. Харизвам им и трудовия стаж, и пършивата им заплата, и целия завод. Винаги ще предпочита сам да съм си господар. Освен това, ти добре знаеш, че аз обичам да човъркам разни прибори. Има нещо истинско в това да хванеш един счупеняк, който не работи, защото някаква си там част се е строшила, изгоряла или износила, да я смениш и счупенякът да проработи отново. Това действително ми доставя удоволствие. Дори не го считам за работа, а по-скоро за играчка.

— Знам. И това е едно от нещата, заради които толкова много те обичам. Ти умееш да зачиташ и вещите, и хората; някакво особено уважение храниш към всичко и към всички.

Двамата отново се умълчават. Страх ме е, че ще се разплача и ще се издам, че съм буден. Не разбирам защо толкова ми се плаче, нали нищо лошо не е станало; но щом се опитам да преглътна сълзите си, гърлото ми пресъхва, и ми става едно такова тъжно.

— Трябва да ти призная, че само за това си мисля откакто Дики ми го подхвърли. Мога да отворя една врата между мазето и гаража; стената не е много дебела. Ако се случи да се изнасяме от къщата, лесно ще я иззидам наново и никой нищо няма да забележи. И тогава в

мазето ще си оборудвам електротехническа работилница, а дърводелските сечива ще си наредя в гаража. Ще изрежа една вратичка, през която ще приемам клиентите. Сигурен съм, че мистър Марсдън няма да има нищо против. Знае, че ако се наложи, всичко ще му възстановя както си е било.

— Ще си направиш един тезгях за работа и лавици на задната стена, където ще ти носят поръчките. На един рафт ще бъдат развалените уреди, а на друг — вече поправените. Важното е да не ги бавиш; само тогава хората ще идват при теб вместо в „Сиърс“, откъдето са ги купили и където за една поправка се чака със седмици.

— А ти, Лор, ще водиш сметките. Трябва да знаеш колко време ми отнема всяка поправка и колко струва всяка част, която съм подменил. Така ще изчислиш колко ще вземаш на хората. Ще монтирам и едно звънче над вратата, което ще ти казва кога влиза клиент, за да слезеш и да го посрещнеш. За мен ще бъде по-добре да работя непрекъснато, вместо да дърдоря с хората. И без това не ме бива в приказките, а сигурно и парите ще забравя да им взема, или пък някоя друга глупост ще направя.

— Ти глупост не можеш да направиш, но с клиентите аз имам повече опит; нали продавах в магазина на Пени, преди да се оженим, не си ли спомняш, глупчо? Ще ми бъде приятно, пък и ще бъде едно разнообразие за мен.

Слушам и не мога да повярвам на ушите си. Като сън ми е, сън, който се е събуднал.

— Освен това мога да правя и поправки по домовете — електрически и водопроводни инсталации, да сменям гъончетата на крановете, такива неща. Ще драсна и една реклама върху камионетката си: „Поправки малки и големи за Кетълсън не са проблеми“, как ти звучи, а?

— Звучи чудесно, скъпи, и помисли си само — ще си бъдеш вършил през цялото време. Ще ни бъде хубаво, нали? Та ако щеш, то само затова си струва да опиташ.

И те пак се умълчават, не съвсем, но вече не разговарят, а аз продължавам да се правя на заспал, докато, изглежда, наистина съм заспал, защото след това вече нищо не помня.

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ЧАСТ

Един човек стои под настолната лампа в тъмната част на магазинче, което се намира точно до „Стената на смъртта“. Мъжът е китайец на средна възраст. Облечен е в китайски дрехи — черни, с метални закопчалки. На главата си носи черна копринена мандаринска шапчица; косата му е сплетена на дълга плитка.

Може би от носталгия по традициите на родната си страна или може би чрез костюма си гледа да придаде автентичност на своето магазинче и по този начин да го направи по-привлекателно за клиентите.

Магазинчето не е само за сувенири; в него се продават още и статуитки от слонова кост, копринени и персийски килими. По настояване на полицията китайецът държи магазина си затворен вече трети ден. Капациите му са спуснати и сега, когато здрачът вече е покрил и опустялата морска алея.

В стаята е задушно, защото не е проветрявано през тези необичайно топли за сезона дни, и старецът е отворил капака към тавана, за да влезе малко хладина. Там е складът му и освен това убежището на Тъфи.

Човекът стои прав зад високо старомодно писалище, в единия край, на което свети малка лампа, а пред него е разтворена счетоводна книга.

В ръката му има бамбукова четчица, държи я вертикално и щателно проверява сметките си. Прави последен разчет за сезона и подготвя списъците си от поръчки за следващата година. Възнамерява да потегли в края на седмицата и да се върне при семейството си, което живее в китайския квартал на Филаделфия. Самият той прекарва там по-голямата част от годината.

Горе на тавана Тъфи се е разбудил, по всяка вероятност от отворената врата. Доизглозгва каквото е останало по раменната кост на Джими, но то не е много. Гладен е и освен това объркан. Все още не е осъзнал докрай необходимостта да ловува за прехрана. През целия си

живот никога не е ходил на лов и Кеп винаги му е носил всичко наготово.

Тъфи се изправя на крака и извива гръб, прозява се, протяга четирите си крака един по един, разперва лапи и оголва ноктите си. Тръгва по таванските греди, като внимателно пази равновесие. Упътва се право към светлината, която идва отдолу. Вратата е подпряна с летва, която Тъфи старателно заобикаля.

Безшумно се спуска по стръмните стъпала, като предпазливо поставя единия си крак пред другия; наклонът е остьр, почти като на бояджийска стълба, и той едва се задържа да не падне. Когато стига долу, озовава се точно по средата между входната врата на китайското магазинче и задната му стена, където стои погълнатият в сметки човек. Тъфи чувства глад, но не много остьр, повече го мъчи безпокойство, пък и любопитство. Тихо тръгва по тесните пътечки между обвитите с дамаска щандове, на които са наредени сувенири за продан.

Човекът подочува нещо, вдига глава и се оглежда; Тъфи инстинктивно замръзва на място, заковава се неподвижен, докато мъжът отново подхване заниманието си. В случая не може да се каже, че лъвът дебне, не, но като всяка котка гледа първи да се ориентира в обстановката, преди другият да го забележи. Напредва към светлината бавно, тихо, крадешком и сменя подстъпите към човека така, че да му излезе в гръб.

Вече е на около два метра зад него, присяда, лениво се облизва, вдига лапа, изтрива муцуната си, заглажда мустасите си. Ако не беше толкова стар, мъжът сигурно щеше да го чуе или най-малкото да го подуши. Лъвът издава силна миризма, не на мръсно, а на пот, на нещо животинско — миризма, която имат всички месоядни.

Тъфи предпазливо приближава мъжа отзад и гальовно отрива нос в крака му — това е неговият начин да даде и да поиска нежност. Самoten е, пък и винаги е живял в компанията на хора. Тъфи, подобно на всички лъвове, е общително животно.

Китаецът подскача. И дете да се беше отъркало в него така изневиделица, пак щеше да подскочи. Обръща се, поглежда надолу и вижда Тъфи — лъв, при това людоед. Вкаменява се. Поставя четчицата на мястото й и усеща, че всеки миг ще припадне. Хваща се за двете страни на високото писалище.

Все по-настойчиво и по-настойчиво Тъфи се бута в клощавия крак на китаецца, чеше си носа, ушите, гривата, натиска го с цялата си глава и така силно се гали в човечеца, че още малко и ще го събори на земята. После приклъка. Вдига глава и поглежда китаецца в очите, чака да отвърне на ласката му, да го удостои с малко внимание, но в един миг подушва миризма на страх, която идва от човека. Тази миризма му е позната; това е миризмата на Джими, понякога и на Сали.

Стъпка по стъпка човекът се премества от другата страна на писалището. Тъфи седи и го наблюдава. Може би човекът ще му донесе храна или ще го заведе при Кеп. Човекът тръгва заднешком по пътечката, която води към входната врата. Тъфи бавно го следва с походка, която е нещо средно между дебнеша и небрежно отпусната, но само го следва, чака да види какво ще стане.

Китаецът нервно опипва ключалката, резето, кепенците. Тъфи го наблюдава. И тогава той успява да отключи вратата, бълсва я да се отвори и хуква навън към морската алея, към водата. Изплашен е до смърт, тича и вика за помощ.

Тъфи също излиза. Вечерта е прекрасна. Постоява минута-две отвън, после тръгва към „Стената на смъртта“. Зърва собствената си клетка и се опитва да влезе вътре, но вратата е затворена. Кръстосва напред-назад между „Стената“ и клетката. Къде е Кеп?

После застава на едно място, ръмжи, кашля, сумти. По едно време изпъчва гърди и надава гръмовния горд рев на лъв, който търси семейството си, на лъв, който сигнализира на събратята си от групата къде се намира, лъв, който пази границите на семейната територия. Този рев се чува на разстояние цяла миля. Малцината пешеходци по морската алея го чуват и извръщат глави нататък. Разбягват се на всички страни, търсят да се скрият.

Вляво от себе си Тъфи вижда нещо голямо и цветно. Това е въртележката. Тръгва към нея. Тя се върти точно както мотоциклетите, които кръжат по „Стената на смъртта“ и които той добре познава; може би там ще открие Кеп?

Дик и Лора Кетълсън седят на една пейка до перилата, които разделят морската алея от плажа. Въртележката, на която се возят Дики и Лоръл, е на двайсетина метра от тях. Канибал стои в сандъчето

си на пейката до тях. И този път двете деца са може би единствените на въртележката. Яхнали са дървените животни от външната редица, които се движат в кръг и нагоре-надолу по месингови пръти. Всеки път, когато минават над пейката, махват с ръце и Лора им отвръща. Дик е целият погълнат от собствените си планове и възбудено разказва на Лора как възнамерява да уреди бъдещата си работилница. Всъщност и двамата са увлечени в този разговор и може би затова, а може би и поради шума от въртележката те нито чуват лъвския рев на Тъфи, нито забелязват, че алеята внезапно е опустяла и жив човек не се вижда наоколо.

— Лора, нали го знаеш онзи печатар на Лонг Лейн. Сигурно ще има нужда да му поправя нещо, а в замяна ще го помоля да ми извърти реклами листовки. Дики ще обиколи квартала и ще ги пъхне под вратите на хората или пък ще ги остави по верандите им. Ще изброим всички услуги, които предлагаме, ще напишем телефонния си номер, за да могат хората да ни се обадят, а също и адреса, за да идват направо, ако така предпочитат. Но телефон ще трябва да поставим;eto това ще бъде едно от големите ни пера.

Преди това не се бях замислял, но, Лора, ти знаеш ли, че в целия квартал няма друг човек, който да се занимава с този вид работа; няма да имаме никаква конкуренция. Като поразработим бизнеса, ще вземем всяка седмица да пускаме реклами във вестника на северен Дарби. Това ще ни доведе нови клиенти, пък и едва ли ще струва прекалено скъпо.

Лора пак махва с ръка на децата; тя продължава да не забелязва опустялата морска алея, нито лъва, който се вижда, защото е само на седемдесет метра от тях, пристъпва бавно и дебнешком напредва към въртележката. Може би в главата на Тъфи са останали някакви бегли спомени относно външния вид на обичайната му плячка в естествена среда — жирафи, зебри, коне.

Лора махва на Лоръл. Децата не забелязват лъва, първо, защото са в движение и второ, защото всеки път, когото минават от страната на лъва, те поглеждат само към майка си.

— Дик, освен това сигурна съм, че на първо време ще ни разрешат да сложим едно съобщение на дъската за обяви пред църквата. Хората от нашата енория редовно поглеждат там, особено като търсят работа. И тогава ще започнат да идват и онези от източен

Лансдаун, а те имат повече пари за харчене и повече вещи за чупене от нашите съкварталци.

Дик вдига глава, за да нагледа децата; въртележката вече забавя хода си. Забелязва, че морската алея е празна. Тогава обръща очи наляво и вижда лъва. На стотина метра зад Тъфи има група полицаи и други въоръжени хора, които вървят в разгънат ред, за да го обкръжат. Дик се вцепенява. Вторачва се в Лора и тя изстива от погледа му. Улавя ръцете й.

— Какво има, Дик?

— Онзи лъв е на алеята! Ти ще правиш каквото ти казвам, а аз ще се погрижа за децата.

Сграбчва Лора с двете си ръце, вдига я от пейката и я премята през перилата на алеята. Подава й Канибал със сандъчето.

— Стоиш тука и няма да мърдаш. Ако лъвът се приближи, скочаш на плажа. Не е високо, няма да се убиеш. Каквото и да стане, няма да мърдаш и никакъв звук няма да издаваш, чуваш ли?

— Ама, Дик! Ти какво ще правиш?

— Трябва пак да включва въртележката, да не вземе да спре. Докато са във въздуха, децата са в безопасност.

И той тръгва, преди Лора да успее да се обади. Предпазливо, но бързо напредва към въртележката. Тъфи е вече там и гледа как животните минават пред очите му и от време на време замахва с лапа към крака на някой кон или друго животно. Дик е вече на пет метра от лъва. Тъфи не му обръща никакво внимание. Дик зърва човека, който пуска въртележката. Той е от другата страна, разхлабва предпазния колан на едно момиченце и се кани да я свали на ръце от мястото й. Въртележката забавя ход, още малко, и ще спре.

Дик се провиква:

— Ей, ти! Пусни пак машината да се върти! Там има един лъв, във въздуха ще сме в безопасност.

Човекът вдига глава и цигарата пада от устата му. Хуква, рипва от противоположната страна на платформата и изчезва.

С един скок Дик се мята на платформата, въртележката вече съвсем е забавила ход, втурва се между дървените животни право към главния контролен шалтер. Включва го и премества лоста напред, за да може моторът да задейства въртележката. И тя отново се завърта. Той

изтичва до малкото момиченце, което седи върху дървената си камила; Дик я премества върху едно от животните на вътрешната редица.

— А сега дръж се здраво и няма да мърдаш, докато не дойда да те взема.

И той се втурва към мястото, където Лоръл и Дики седят през едно животно един от друг. Тъфи се е изправил на задните си крака и продължава да замахва с лапа по бързо преминаващите фигури. Дик разкопчава предпазния колан от коня на Лоръл и я премества върху гърба на една зебра от вътрешната редица на въртележката.

— Няма да мърдаш от тук! Ще дойда да те взема след малко.

След това изтичва до Дики, който вече е видял лъва. Видял го е как замахва с лапа. Прибрали е краката си от външното стреме и е застанал от вътрешната страна на коня си; държи се, но е отдръпнал цялото си тяло по-далеч от лапите на лъва.

— Дики, не се плаши, мойто момче. Според мен той само си играе, но може неволно да те нарани.

Дик го хваща, вдига го и го премества на вътрешната редица.

— Няма да мърдаш оттук! Ако лъвът скочи на въртележката и дойде към теб, вземи този кол и се бранни с него, ясно ли е?

Дики кимва.

— А Лоръл? А мама, къде е мама?

— Мама е на сигурно място, а за Лоръл аз имам грижата. От тебе искам само да си отваряш очите. Според мен тук си защищен. А аз ще държа под око лъва.

След това Дик отива и изважда дивия метален прът, който лежи в специално прорязан жлеб и служи, за да се заключва въртележката. После се промъква до самия край на платформата, за да вижда по-добре Тъфи, който продължава да замахва с лапа към животните, да отскача назад, да се хвърля наново в светковични атаки, докато дървените фигури преминават пред очите му. Дик стои, стиска двуметровия метален прът и се чуди какво да прави.

Провиква се към тълпата зад лъва:

— За бога, не стреляйте! На въртележката има деца! Да дойде някой от тази страна, за да мога да му ги подам.

И в този миг Кеп се откъсва от хората, които са спрели на двайсетина метра зад Тъфи. Въоръжени мъже са преградили пътя му отвсякъде, но те са толкова изнервени и ако Тъфи само рече да се

обърне, а те решат, че се готви за скок, на секундата ще натиснат спусъците. И тъй като музиката от въртележката продължава да гърми, Дик съвсем не е сигурен, че са го чули; а на всичкото отгоре в този миг и Тъфи зинва да реве. Дик вижда Кеп, който тича към лъва.

Кеп го приближава отзад. И той не е много сигурен какво ще направи Тъфи. Извиква му:

— Тъфи, как не те е срам, какво правиш тука?

Щом чува гласа на Кеп, Тъфи веднага се обръща. Кеп го поглежда право в очите, после бавно извръща глава. Тъфи го зяпа, сякаш нищо не разбира. Провесва опашка и тръгва към него странично, гледа да го приближи, докато е още наблизо. Отърква главата и носа си в него. Кеп протяга ръка и почесва Тъфи зад ушите с една ръка. С другата прави знак на мъжете зад него да се отдръпнат, да се разпръснат.

Сграбчва Тъфи за гривата и като домашно куче го повежда обратно към „Стената на смъртта“. Въоръжената тълпа се разпръсва, прави му широка пътека да мине. След това се повлича подире му, готова да стреля при всяка погрешна стъпка на лъва, но Тъфи не кривва никъде, той е щастлив. Намерил е Кеп. Кеп ще го нахрани.

Кеп завежда Тъфи до клетката му и отваря вратата. Тъфи радостно скача зад решетките. Кеп затваря ключалката и се обръща да посрещне настъпващите мъже. Мърф излиза напред.

При въртележката Дик е върнал металния лост на мястото му, намалил е оборотите на мотора и вече го е спрял. Вдига малкото момиченце от жирафа, но никой не идва да го вземе.

— Кажи, миличко, къде са мама и татко?

— Няма ги. Аз дойдох самичка. Ти ли, чичко, ни вози толкова дълго този път, а?

— Аз. А ти сега бягай вкъщи и да кажеш на мама и татко друг път да не те пускат самичка навън.

— Аз пък си нямам татко, само мама, на, пукни се! — Тя се изплезва, врътва си дупенцето и избягва.

Дик отива до Лоръл и Дики и им помага да слязат от въртележката.

— Чудесни деца сте вие двамата. А сега да отидем при мама. Дано не се е изтърсила на пясъка.

Скачат от въртележката и Дик се спуска, пресича алеята и вдига Лора на ръце, за да я пренесе над перилата. Тя го стиска до посиняване.

— Боже господи, Дик! Никога през живота си не съм се молила така горещо, нито дори когато раждах децата. Ти беше прекрасен.

— Е, не беше чак толкова опасно де. Нали го видя що за страшилище е тоя лъв. Човекът си го хвана за гривата и го повлече като някое немирно кутре, дето се е изпишкало върху килима. Според мен Канибал е много по-страшна от този лъв.

— О, Дик! Моля те, не изглупявай, не му е сега времето.

Лора притиска децата към себе си. Лоръл се разплаква, защото е превъзбудена, но най-вече защото майка й плаче, въпреки че не е съвсем наясно какво се е случило. Дики се е умълчал. Тревожи се какво ли ще стане с лъва сега.

— Татко, да знаеш, че повече ме беше страх от ония мъже с пушките, отколкото от лъва. Той само си играеше, също като Канибал, ама ония, дето бяха нарамили пушките... Само един да беше гръмнал, и всички щяхме да изпадаме мъртви.

— Тук си прав, Дики. То и мен от тях ме беше повече страх. Хайде сега да вървим да видим дали лъвът е вече в клетката.

— О, Дик, защо трябва да ходим? За днес ми стига, моля те. Хайде по алеята, по алеята и право вкъщи.

— Ти пък, мамо! И аз искам да видя лъва. Какво толкова ще ти направи, нали е в клетка. Хайде, недей се дърпа!

— Добре тогава, ние с Дики отиваме да видим лъва, а вие с Лоръл се прибирайте към къщи. Няма да се бавим, връщаме се след малко и тогава може дори на ресторант да отидем, за да отпразнуваме тази вечер, да отпразнуваме новата ми работа и решението ми да напусна „Джей Ай“. Кога друг път ще имам удоволствието да ги напусна *аз* тях.

Лоръл започва да тегли майка си за ръката.

— Мамо бе, нека и ние да отидем да погледаме лъва. Нищо не може да ни направи, нали вече си е в клетката. Пусни ме да отида с татко, моля ти се.

— Добре, добре, но ако ни изяде, да знаете, че вие сте виновни.

Дики хваща ръката на баща си.

— Мен пък хич не ме е страх. Татко може да се справи с всеки оstarял лъв; ти видя ли го, като взе оння железен лост? Само да го беше праснал, и край на лъва. А пък да го беше видяла какво направи със ската; отиде най-спокойно право до онзи шип, дето е на опашката му, и без да му мигне окото, измъкна кукичката от устата му.

— Слушай, Дики, недей да преувеличаваш. И двата пъти бях примрял от страх, но сега вече няма никаква опасност. Ако имаше, хората нямаше да се трупат така.

И четирмата Кетълсън се изгубват в тълпата.

Клетката е оградена отвсякъде. Тъфи крачи напред-назад, чака Кеп да го нахрани. Тълпата недоволства.

Нарамил двуцевка, един здравеняк с гумени ботуши, кожено яке и кожено кепе с козирка се провиква:

— Да го натикаме тоя тип при лъва! Да стои там, докато на това коте му причернее от глад и го изклъопа, така както изклъопа и приятеля му. Това заслужава той.

Две момчета са застанали точно зад полицейския кордон, обградил клетката. Момчетата:

— Виж му само зъбите. Ще ти схруска черепа като едно нищо, все едно че семки люпи.

— Ъ-ъ, на един залък, и толкоз.

Мъж и жена, и двамата местни хора:

— Слава богу, че тоя звяр е пак зад решетките. Сега да го махат от града и повече да се не връща. Всяка нощ ме будеше с проклетия си рев; все едно че съм се пренесъл в Африка или някоя друга пустош.

Съпругата му:

— Ако питаш мен, да го застрелят и да се свърши. Гледай му очите само. Людоед чиста проба. Вече никой не може да го обуздае. Няма да сме в безопасност, докато това животно не пукне. Хубаво са го кръстили Сатана. Та той е самият дявол.

— Права си, жено. Ако някой от нас убие така, веднага заминава за електрическия стол. Защо с лъзовете трябва да е по-различно? Той е обществен враг, както бяха Дилинджър и Нелсън Бебешкото лице. Според мен да го застрелят и да се сложи край на тази история.

Кеп и Мърф стоят до самата клетка. Кеп е промушил ръката си през решетката и се опитва да успокои, да усмири Тъфи. Тъфи се отдалечава и пак се връща към ръката му, отърква се на няколко пъти и пак тръгва да крачи напред-назад. Гладен е, иска Кеп да го нахрани.

— Слушай, Кеп. Направих каквото можах. Дори чак в зоологическата на Филаделфия се обадих. Казват, че нямали нужда от десетгодишен лъв, който е бил отглеждан досега като домашно животно. Просто не го искат. Дори не могат да ми кажат какво да правя с него, къде другаде да питам. Обадих се на Дружеството за защита на животните, и те се държат, като че ли съм откачен. Нямат къде да приберат животно с такива размери.

Кеп е навел глава и слуша Мърф. Опитва се да не плаче пред насьbralата се тълпа.

Дики си е пробил път чак до полицейския кордон. Очите си не сваля от Тъфи, защото е сигурен, че като го види, той сто на сто ще го познае. Стои и подслушва разговора между Мърф и Кеп.

— Кеп, няма какво да се направи. Трябва да застреляме Тъфи. Слушай хората, чуй ги само какво приказват. Ти никога повече не би могъл да го използваш в представление. Пък и аз няма да ти разреша, защото ще ми изгори мястото. Нямаш с какво да платиш да транспортират обратно в Африка, дори и да ти позволяят.

— Какво приказваш, Мърф, та в Африка той ще умре за по-малко от седмица. Пак ти повтарям, той не знае да ловува. Той няма стадо, няма семейство; ще умре от глад. Недоумявам защо е убил Джими, но китаецът не е докоснал, нали? А видя ли го какво направи с въртележката? Всяка улична котка е по-опасна от него. Не знае да ловува, Мърф, не знае, а и аз нямам с какво да го нахраня.

Настъпва дълга пауза. Дики мести очи от лице на лице, от Тъфи към Мърф, после към Кеп Мудиг. Кеп се обръща и поглежда Тъфи.

— Мърф, остави ме аз да го направя, моля те. Мога да се оправя с четирийсет и петкалибров. Само за това те моля, нека аз да го направя; това е най-малкото, което му дължа. Разгони ги тия да се отдръпнат назад, за да не рикошира някой куршум.

Мърф поглежда Кеп. Казва на полицейския кордон да отстъпят по-назад. Разкопчава кобура си, изважда пистолета, проверява дали е зареден и щраква затвора.

— Предпазителят е спуснат, Кеп. Действай бързо, преди да се е случило нещо, и се цели точно между очите.

Той се обръща с гръб към клетката и прави знак с ръце на тълпата да се изтегли още по-назад.

— Хайде, назад, всички назад. По-назад, не искаме никой да пострада.

Дики се откъсва напред; промушил се е през кордона полицаи. Мърф обаче го сграбчува за ръката, в която носи сандъчето с Канибал.

— Къде си се забързalo, а, момче?

Дики плаче. Дик се мъчи да си пробие път до него, но полицайтe го задържат. Мърф здраво стиска Дики.

— Чуй, синчето ми, трябва да го направим, няма как. Няма друг начин. Тия всичките стоят тук само за да го видят мъртъв, а и няма къде да го изпратим. Хайде, хайде, остани тук при мен.

Кеп Мудиг протяга ръка и погалва муцуната на Тъфи. Тъфи облизва китката му с грапавия си език. Кеп се дръпва няколко крачки назад, а Тъфи го гледа право в очите. Не се страхува; това е неговият приятел Кеп.

Кеп вдига пистолета и освобождава предпазителя. Насочва тъмно сивкавата цев между меките открити кехлибарени очи на Тъфи с разширени от припадащия мрак зеници. Кеп натиска спусъка, но не сваля оръжието, продължава да държи Тъфи на прицел, докато вижда тъмночервената дупка, която се появява точно между очите му, и лекото отмятане на лъвската глава, докато двестакилограмовото тяло поема удара от четирийсет и петкалибрцовата сачма. Изстрел и после миризма на кордит. Кеп сваля оръжието.

Тъфи остава така за миг, поклаща глава, изръмжава, закашля се, олюява се и след това бавно и леко поляга на лявата си страна.

Кеп затваря предпазителя и се обръща. Подава пистолета на Мърф. Вече плаче, без да се кrie.

— Мърф, моля те, остави ми го аз да се оправям с него. Ще го закарам във вътрешността и ще го погреба в пустеещите земи край пинийте.

— Разбира се, Кеп, доколкото зависи от мен. Ужасно съжалявам за всичко, а най-много за Тъфи.

— Нямаше друг начин. Не си виновен ти.

Мърф все още държи Дики за ръката. Дики е притиснал Канибал към гърдите си. Иска да отиде по-близо до клетката, за да може Канибал да види Тъфи още веднъж.

И точно в този миг Сали се хвърля напред, разсича тълпата, че дори и полицейския кордон. Започнало е да ръми. Хората се разотиват. Тя изтича до клетката.

— О, не! О, не! Бедният Тъфи.

Обръща се към Мърф.

— Защо трябваше да го убиваш? Не можа ли да го изпратиш в някоя зоологическа градина? Той не е сторил никому нищо лошо.

Мърф поклаща глава. Кеп стисва Сали за раменете и я обръща към себе си.

— Мърф не го е убил, Сали, аз го застрелях. Друго не можеше да се направи. Това е краят на историята. Като си помисли човек, всичко тръгна наопаки от самото начало. Нещата се обърнаха зле и за Тъфи, и за теб, и за мен, още и за Джими, пък ако щеш, и за тукашните хора. Така се случи, че взехме на игра неща, които са твърде сериозни.

— О, Кеп. Ужасно съжалявам; съжалявам за всичко.

— И аз, Сал.

Кеп я прегръща, стиска я в обятията си, а лекият дъждец вече се усилва. Той се навежда към нея и й пошепна нещо в ухото.

Сали се притиска в Кеп и плаче неутешимо.

Дики се отскубва от Мърф. Изтича покрай родителите си, без да се спре, и продължава надолу по морската алея. Здраво притиска Канибал. Тича с все сили и плаче, плаче така, че дъх не може да си поеме. И докато тича по дъсчената алея — прогизнала и хълзгава от дъжда — лампите от двете ѝ страни светват и локвите лумват в електрически отблъсъци.

ПЕТНАДЕСЕТА ЧАСТ

Струва ми се, че никога през живота си не съм тичал толкова бързо. Дъждът плющи като из ведро и целият съм вир-вода. Сякаш се опитвам да избягам от дъжда. Дъските на алеята са пълзгави.

Лампите светват отведнъж и това ме прерязва като с нож. Превивам се над Канибал. Притискам сандъчето й към гърдите си и чакам да чуя изстрела.

Чувам забързани тежки стъпки, които ме следват. Знам, че трябва да е татко или онзи дебел полицай, който ме държа за ръката. Затичвам се още по-бързо, без да се обръщам назад.

Първо усещам ръката му върху рамото си, после другата му ръка върху другото ми рамо, натиска ме надолу, дърпа ме назад. Тъкмо да се извия, за да се отскубна, и виждам, че това е татко и спирам.

— Спри се, Дики. Какво се е случило? Какво толкова е станало? Те *трябваше* да убият този лъв. Нали видя насиbralите се хора. Бяха уплашени, искаха да бъде застрелян. И освен това е убил човек. Това е положението и така трябва да бъде.

Той е останал без дъх от тичането, а и аз едва дишам. Смъква се на колене върху мокрите дъски пред мен. Аз хълцам така неудържимо, че въобще не мога да говоря. Той издърпва сандъчето с Канибал от ръцете ми и го поставя на земята до себе си. Тя сигурно не се е намокрила, като е вътре; капакът на сандъчето й се пълзга по жлебове, така че няма откъде да влезе дъжд.

Татко ме придърпва към себе си и силно ме притиска. Аз също обвивам ръцете си около него. Той е толкова голям. Отдавна не ме е прегръщал. Доколкото си спомням, последния път беше, когато бях във второ отделение, по Коледа, когато му подарих медната маслонка с дългия струйник. Струваше шейсет и девет цента и всичките ми коледни пари отидоха за нея.

Ето такива мисли се мяят като обезумели риби из главата ми — за Канибал, за коледни маслонки, но пред очите ми продължава да стои лъвът и лекичко да тупва на една страна, без да се вижда кръв,

просто като че ли ей така, по собствена воля е вдигнал лапи, предал се е и е напуснал живота. Знам, че трябва да кажа на татко; ако не му кажа, значи никога повече няма да можем да бъдем приятели.

— Татко, аз съм виновен. Аз пуснах лъва от клетката.

— Какво?!

— Аз освободих лъва от клетката. Без да искам, не беше нарочно.

Татко ме притисва към себе си още по-силно. Мълчи и не помръдва.

— Така си въобразяваш, Дики; много си разстроен. Как впрочем би могъл да пуснеш лъва навън?

И аз му разказвам. Разказвам му как изведох Канибал на разходка рано сутринта през онзи ден, как минахме под перилата, как Канибал влезе в клетката и как лъвът я близна на два пъти, как се уплаших и как извадих катинара и как лъвът го прасна и той се плъзна навътре в клетката, където аз вече не можех да го стигна.

— Но защо не повика някого, защо не помоли някого за помощ?

— Исках на теб да ти кажа, но докато тичах към къщи, видях онзи човек, собственика на лъва, този, който го застреля преди малко, да върви по морската алея, отиваше към „Стената на смъртта“. Помислих си, че ще стигне до клетката, преди лъвът да е избягал. Този лъв, татко, знаеш ли как се милваше в ръката ми и искаше да го погаля. Седеше си толкова кротко на слънце зад решетките. А освен това мисля, че нещо в мен, сигурно е било дяволът, искаше лъвът да избяга, да се измъкне, а не все в тия решетки да зяпа.

Татко ме отдръпва от себе си, но продължава да стиска ръцете ми, и то толкова силно, че ме заболяват. Поглежда над рамото ми; аз също се обръщам да погледна. Мама и Лоръл са сложили по един вестник над главата си и идват към нас. Мама сигурно ни мисли за полудели, задето стоим под дъжд и на тъмното — единият прав, другият на колене.

Мисля, че и татко плаче, но не съм сигурен, защото и без това дъждът се лее като из ведро; но гласът му е одрезавял и пред всяко изречение си поема дълбоко дъх.

— Слушай, Дики! Слушай внимателно! На никого нито думичка за това, че си пуснал лъва на свобода. Това ще си остане тайна само между нас двамата. Ясно ли е?

Той пак поглежда над рамото ми. Аз кимвам.

— Нито дори на мама или Лоръл.

Аз пак кимвам. Татко се умълчава, после вдига глава към небето.

А след това ме поглежда право в очите. Никога преди не ме е поглеждал така. Струва ми се много особен, по-особен, отколкото като ми намига.

— Дики, искам да ти кажа нещо. И го запомни. Никой не може да освободи другия от клетката му, дори когато този друг е лъв. Важното за всички нас е никога да не гледаме в решетките, а през тях. Защото ако все в решетките гледаш, доникъде няма да стигнеш и на живота никога няма да се порадваш, никога. Разбираш ли?

Не мисля, че тогава го разбрах, но сега ми е ясно.

Мама и Лоръл тичат към нас; вятърът е обвил мамината рокля около бедрата ѝ. Вестниците са съвсем прогизнали и пошлипват над лицата им.

— Какво, за бога, правите вие двамата в дъждъа? Дики, добре ли си?

— Добре съм, мамо. Ние с татко просто си говорим. Мъчно ми беше за лъва, дето го застреляха, и затова избягах, но татко сега ми обясни, че така е трябало.

Не плача. Отвътре ми е едно топло и дъждовните капки като че ли сами отскачат от кожата ми. Татко се изправя и грабва мокрите вестници от мама и Лоръл.

— Какво толкова, ако малко ви понамокри. Дайте да се порадваме на дъждъа; това е последният топъл дъжд, а после идва зимата.

Той намачква вестниците на топка, изтичва напред по хълзгавата алея и ги мята в една боклукчийска кофа. Спомням си мъжа, който набождаше захвърлените хартийки с пиронената пръчка. Ако всички бяха като моя татко, нямаше да има нужда от този вид труд. Когато завършвахме някоя веранда и вече почиствахме наоколо, татко винаги казваше:

— Добрият работник се познава по това, че не оставя боклук след себе си.

Навеждам се да вдигна Канибал. Татко се връща и взема сандъчето от ръцете ми. Едва успява да отвори капака, защото дървото се е раздуло от дъжда. Изважда Канибал.

— Мисля, че Канибал е вече достатъчно голяма, за да се запознае с дъжда; като се върнем вкъщи, ще й подсушим козината. Не ми се вярва наоколо да се навъртат кучета в този дъжд.

Той затваря капака на сандъчето и ми го връща обратно. Канибал веднага се хвърля да лови дъждовните капки, преди да са паднали на земята. Мята се напред-назад, но не може да свари, защото капките са навсякъде около нея. Прихваме, да се смеем, дори мама се разсмива. Канибал не ни обръща никакво внимание; само гледа как да прасне с лапата си колкото може повече дъждовни капки.

Лоръл е вдигнала лицето си нагоре, извадила е език и пие от дъжда. Това съм го правил със сняг, но никога с дъжд. Опитвам и аз, но в същото време внимавам да не настъпя Канибал. И татко е вдигнал главата си, и той като нас пие дъжд, а после обгръща с ръка мокрите рамене на мама.

— Хайде, Лора, опитай и ти дъжда. Може да се окаже, че е най-вкусният дъжд, който си пила през живота си.

Вървим четиримата и пием дъжд, от време на време Канибал изостава, но после бясно се втурва напред да ни догони. Ние сме нейното семейство, нейната гордост.

Издание:

Автор: Уилям Уортън

Заглавие: Гордост

Преводач: Иглика Василева

Език, от който е преведено: Английски

Издание: първо

Издател: Издателство „Парадокс“

Град на издателя: София

Година на издаване: 1992

Тип: роман (не е указано)

Националност: Американска

Печатница: ТЛБ „Парадокс“ МБМ

Редактор: Димитър Ташев

Художник: Цвятко Остоич; Николай Кулев

ISBN: 954-553-004-9

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/758>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.